Karl August Nicander

Hesperider

Örebro, tryckte hos N. M. Lindh, 1835.

– Läs mer om verket här

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:
https://lb.se/författare/NicanderKA/titlar/Hesperider/faksimil?om-boken

Permanent länk (URN):
https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb2758320-faksimil

Upsala Univ. Bibliotek

Su. and.
Su. liter.
Dikter.

HESPERIDER

af

KARL [illegible] ALEXANDER.

DIBL. REG. UNIV. UPSAL.

Örebro,
TRYCKTE HOS N. M. LYBECK,
1836.

HESPERIDER

af

KARL AUG. NICANDER.

Fior vari e varie piante.
TORQUATO TASSO.

Örebro,
TRYCKTE HOS N. M. LINDH,
1835.

Innehåll:

Romerska Sonetter . . . . . Sid. 1.

Capucinermunken . . . . . — 27.

Synen i Domkyrkan . . . . . — 48.

Röfvarbandet vid Tusculum . . . . . — 60.

Skaldebref om Rom. Till H. K. H. Kronprinsen . . . . . — 93.

Den förnekade Skatten . . . . . — 104.

Månskensnatten i Albano . . . . . — 142.

Ciceros Dröm . . . . . — 154.

Beatrice Cenci. En Romans. (Fragment.) — 156.

Romerska Slägten Cencis Öden och Undergång . . . . . — 171.

Betraktelser:

Månskenstankar (Venedig, 1829.) . — 197.

Den mulna dagen (Wien, 1829.) . . — 199.

Den klara dagen (Wien, 1829) . . — 207.

Den siste Foscari . . . . . — 216.

Resan till Palma . . . . . — 253.

Ett Bref till Hugo . . . . . — 257.

Tabula Votiva. (Till Byström. Rom, 1829.) — 276.

Om Drottning Christinas Afsvärjelse och Resa till Rom . . . . . — 278.
Nyårsnatten 1828. (Hos A. Thorwaldsen, på slaget Tolf.) . . . . . — 294.
Gustaf III. i Neapel . . . . . — 296.
Den heliga Veckan i Venedig eller Afsked till Italien . . . . . — 313.

Romerska Sonetter.

I.

Till ITALIEN.

(*Efter V. Filicaia.*)

Italien, du, åt hvilken ödet gifvit
Till skänks en rik, men osäll fägrings lott,
Hvaraf du skördat qvalens hemgift blott,
Som tidens hand uti din panna skrifvit:
O! att mer stark och mindre skön du blifvit!
Att den, som i ditt anlet blicka fått,
Af häpnad och af bäfvan fjettrad stått,
Och ej din barm af kärlek sönderrifvit.
Då skulle jag ej sett från Alpens rand
En Gallisk hjord så törstig nederfara,
Ej heller Po så blodbesmittad rinna.
Ej dig med lånta svärdet i din hand,
Till strids gå ut, dömd att i träldom vara,
Som öfvervunnen och som segrarinna.

II.

Vid Drottning CHRISTINAS Graf.

Här blef ditt stoft, om ej din själ, beskärd
En evig ro, oroliga Christina!
Du for från Sverige och de stora dina;
Du fick ej rum i Sveas hjelteverld.
Kall släppte du din faders ärfda svärd,
Ej handla ville du, men endast skina,
Lärd som Aspasia, hård som Agrippina,
Med snillets glans förgyllde du din flärd.
När, knäböjd, du din krona och din ära
För Påfvens kyssta fötter lade ner,
Och svor ifrån dig dina fäders lära —
Du var ej Gustaf Adolfs dotter mer:
Och derför mången Svensk en tår dig ger;
Men till din graf skall ingen blommor bära.

III.

Uti Sanct Peters dôme en marmorsten
Ditt syndafall så prunkande berömmer;
Men Svea Rikes häfd, om ej fördömmer,
Beklagar stolt din helgonglorias sken.
Ditt namn, en sjuk, förvissnad Wasagren,
Hon hugger bort; hon suckar och förglömmer,
När i det hvalf, som seklers ära gömmer,
Hon räknar sina Wasars multna ben.
Christina! ej Sanct Peters tempel hyser
Inom sitt hvalf en sådan helgedom.
När ensam der din glömda aska fryser,
Din hamn i nunn-drägt spökar hemskt kring Rom,
Se, hur din Far, serafiskt stark och from,
Från Nordens fjell en frälsad verld belyser.

IV.

GUIDO RENIS AURORA.

Utöfver mörkblå hafvet utan vågor,
Aurora nalkas. Sväfvande hon dansar
På lätta skyn, och utströr blomsterkransar,
För Phœbi ystra spann, som andas lågor.
Hög sitter *Phœbus*, krönt af egna strålar,
På gyllne segervagn, med gula lockar,
Och öfver violetta molnens flockar
Han tyglar lugnt och mäktigt sina fålar.
Halft sluten är hans blick. Han drömmer än
Om Auroras kyss, om nattens fröjder,
Och blickar tankfull ned på jordens höjder.
Sin brudgum sänder *hon* en blick igen:
Af ljufva minnen hennes hjerta bäfvar, —
Och Amor mellan dem med facklan sväfvar.

V.

Kring vagnen, hand i hand, gå *Dagens Timmar:*
Se *Lysningen!* Med svala ljusblå drägten
Och blonda håret leker östanflägten,
Och daggens perlkans i dess gördel glimmar.
Så kommer *Morgonen* med lefnadsmodet:
Och hon, som så vällustigt långsamt följer,
Hvars drägt är eld, hvars kinder purpurn höljer,
Är *Middagstimman* med det heta blodet.
En flägt af svalka hennes blick begär,
Af yngsta Systern, som går tyst i spåren,
Som Cynthia skälmsk, oskyldigt skön som Våren:
Och *Skymningen* den yngsta systern är.
Som klara stjernor hennes ögon brinna,
Och vinka älskar'n till sin älskarinna.

VI.

ADELAÏDE RUBINI,

(*såsom Elcia*).

Orientaliskt skön som en Sibylla,
Du träder fram. Turbanens krans sig vrider
Utöfver mörkbrunt hår, hvars flod sig sprider
Kring svanhvit barm, den qväfda suckar fylla.
Se, hoppets strålar pannans snö förgylla.
Martyriskt stark du segrar, när du strider,
Martyriskt mild du handlar, då du lider,
Och mörkrets härar, fruktande, dig hylla.
Du sjunger — Himlen ler, Tartaren skälfver.
En blixt tyrannen slår — ditt öga hvälfver
Med sörjande triumf sin blick till Gud.
Melodiskt klar din hymn mot höjden svallar:
Till tjusning och lycksalighet du kallar
Hvar en, som hör din stämmas englaljud.

VII.

RIVALERNA.

(*Efter Antonio Zampieri*).

Florio var kär: Elpin var ock betagen
Af Cloris's skönhet, sedan äldre dar.
En gång de sade: "Den du kärast har,
Låt den nu bli den andra föredragen."
Kring gyllne håret, krusadt af behagen,
En krans af sköna blommor Cloris bar,
Af lagerkronan Florio smyckad var;
Elpino blott bar ingen krans den dagen.
Kan någon tro, hur listig Amor är?
Nu Cloris tog sin blomsterkrans och lade
Den på Elpinos hår, som ingen hade;
Se'n tar hon Florios krans och sjelf den bär.
Säg nu, hvem högst af hennes gunst belöntes:
Den, som blef plundrad, eller den, som kröntes.

VIII.

MORGON och AFTON.

När solen öfver Rom går upp, jag tänker:
Hvi spiller du ditt ögas gyllne glans
På dessa spillror af en verld, som fanns?
Ditt tempel föll: hvad båtar att du blänker?
Men när nu Solen öfver Rom sig sänker,
Jag tänker: Stanna, se på lifvets dans:
Dröj än och se på denna blomsterkrans,
Som konstens yngre slägt dig tacksam skänker.
Men solen tyst går både upp och ned;
Utöfver gömda grifter, glömda lagar,
Hon tänder och hon släcker sina dagar.
Ty himlen blott förbyter ej sin sed,
Och dess historia skrifs af Ljusets flamma,
Uti årtusenden ännu densamma.

IX.

TERESA CECCONI.

(*såsom Don Diego.*)

I hjelm och pansar var du lik Clorinda,
Som en Sirén du dina läppar rörde,
Och Sångens allmakt allt hos mig förförde,
Som ej din fägring mäktade förblinda.
Din panna bar förtröstans rena stämpel,
Och dina sköna toners himlaskara
Kringbrusade mig, fylliga och klara,
Som orgeltoner utur Själens tempel.
Jag såg dig knappt. Mitt allt var endast öra,
Och kunde tonerna dock nog ej höra,
Ohörda förr, men dock för alltid kända.
Hur kan det mest förgängliga på jorden,
En ton, en fjärilvinge blott åt orden,
Evinnerliga känslors låga tända?

X.

NUNNAN.

Osynlig sång du. Ej ditt milda, bleka
Och höljda anlet fick min blick förnimma.
Blott Röst du var i bönens andaktstimma,
Och ensam den var nog att mig beveka.
Vildt i ditt hjerta Minnets genier leka;
Ditt ögas eld, som icke mer får glimma,
Släcks ut af tårars flod — och månens strimma,
Blott hon får dina kinders liljor smeka.
Men tåligt bär den lott, dig ödet gifvit,
Sjung nöjd din sång, låt lampans olja brinna.
En värre dom än din har tiden skrifvit;
Ty *Roma* sjelf, den manligaste qvinna,
En skön, men blek och dokhöljd nunna blifvit,
Hon, som dock fordom var en Krigs-Gudinna.

XI.

JULAFTONEN I ROM.

Hvad solen gjuter för ett magiskt sken
Utöfver lagrars och cypressers toppar!
Hvad gräset grönskar och hvad mängd af knoppar
Slå ut, som vore våren kommen re'n!
Och Sefir vaggar, sommarvarm och len,
Orangen, der bland frukter fågeln hoppar,
Och i fontanans svala silfverdroppar
Sig speglar dagen, paradisiskt ren.
I vinterns sköte frodas blomstrens skara:
Den enda snö här finns, med rosor blandas
Uppå den sköna Romarinnans kind.
Du ock, min själ! må som naturen vara!
Det är en evig vår, hvars luft du andas, —
Slå ut och blomma, smekt af Söderns vind!

XII.

O! om en Vestanflägt jag kunde sända
Som budskap hem ifrån min sällhets ö,
Till Sveas dalar, glittrande af snö,
Till Sveas berg, de älskade och kända!
Han skulle fjellets is i tårar vända,
Sitt rosendoft kring dalens tufvor strö,
Och andas bojan bort från mången sjö,
Och blomstrens lif, trots vårens slummer, väcka.
Han skulle sakta hviska — ej mitt namn —
(Jag vill och näns ej med de simpla orden
Betunga hans eteriskt lätta hamn);
Men om min kärlek blott till fosterjorden,
Och helsa alla älsklingar i Norden,
Och flyga först uti min Moders famn.

XIII.

COLOSSEUM.

Du Jättemur, som trotsat tusen år,
Inom hvars djerfva, himmelshöga branter
En legion af Sångens anförvandter,
Det höga Minnets andar, fjettrad går!
Murkrona, som på Romas kummel står,
Och för hvars eviga, fast brutna, kanter
En verld af himlahvalfvets diamanter,
Ett stjernsystem till prydnad knappt förslår!
Du Ring, som allt och intet innesluter,
Nu är du skönast, nu då månen gjuter
Sitt sken uppå ditt oförstörda grus;
Ty Romas minne är som månens ljus,
Det brinner än, och har i sekler brunnit —
En återglans af Solen, som försvunnit.

XIV.

ROMS HÄFDER.

Så länge ån i Romar'ns ådror flödde
Den sanna hjeltekraftens friska flod,
Han uti dygd var störst och störst i mod.
Hans torfva idel Cincinnater födde.
När flärdens gift hans ådrors saft förödde,
Han törstig blef. Vild han i Circus stod,
Och girigt drack hans blick det varma blod,
Som gladiator'n eller tigern blödde.
Och hungrig blef han ock. Carthagos guld,
Palmyras guld förgäfves sågs han sluka;
Ty obetald till Äran blef hans skuld.
Att smittan två utur hans dödligt sjuka,
Förtärda bröst, der intet hjerta slog,
Var ett Circensiskt blodbad icke nog.

XV.

Sjelfmördare han dog. Ej Hunnens lansar
Och icke Göthens svärd må skryta af
Att de den stolta Romar'n gjort till slaf,
Och med hans dråp förvärfvat lagerkransar.
Nej! han var död, förr'n Attila bar pansar,
Och Odoacer stred med nitfull glaf
Mot Romar'ns skugga, som på egen graf
Än lekte krig i nattligt hemska dansar.
När allt var väl förbi, söngs segersång;
Men Clio, häfdens heliga Sibylla,
Skref minnesskriften, mera sann än lång,
Och hvars förklaringar folianter fylla:
"Här hvilar Romar'n. Kraften sökte han
I Opii-drycken, der han döden fann."

XVI.

NYÅRSNATTEN.

Ett år har laggt sin tysta spira neder.
Om det ej mycket sett och mycket vunnit,
Så har det väl åtminstone försvunnit,
Och hvilar på sin skam och på sin heder.
När kring dess bår sig nattens täcke breder,
Jag frågar mig: "Hur mycket har jag funnit
Af allt, hvarför mitt arma hjerta brunnit,
På vägen, som till lifvets stjerna leder?" —
Nu, efter årets vandringar och strider,
Jag frågar mina yngsta minnens skara:
"Hvad är jag? Svaren, förr'n min stund förlider."
Och darrande mitt hjertas minnen svara:
"En skymt af drömmen från din barndoms tider,
En skugga blott af hvad du borde vara."

XVII.

DET GAMLA OCH DET NYA ROM.

I Rom är menskan blott sig sjelf: ej mera
Och icke mindre än sitt ödes lott.
Hon njuter af de gåfvor, dem hon fått:
Hon nöjs med mindre och begär ej flera.
Ej flärdens nycker här min fröjd regera:
Stolt är jag af hvart konstverk, jag förstått:
Förtrolig är jag med Naturen blott,
Men gläder mig förtjust åt beggedera.
Här är en urbild af det sanna lifvet:
Här själen lyfter sina egna vingar
Förutan hjelp, liksom förutan band.
Rom! om ditt namn är mycket tänkt och skrifvet;
Ett nytt jag ger dig: hör, hur skönt det klingar:
Hvar bildad andes rätta fosterland.

XVIII.

Du ägde förr ett namn, som skröt af ära;
Roma æterna hette du en gång;
Men ack! din evighet var icke lång:
Du föll ett offer för din egen lära.
Du lagrar har, ej hjeltar, som dem skära:
Din mur är grus, ditt väldes rymd är trång,
Och Sagan endast eller Skaldens sång
Ditt minnes prakt på sina vingar bära. —
Men du blef född på nytt, fick andra lagar,
Ej mer ett hem för stormarna och striden,
Som susa lögner om odödlighet,
Du är, se'n Juliers och Leoners dagar,
Ett Tempel blott åt Konsterna och Friden,
Och *detta* tempel står i evighet.

XIX.

HADRIANI GRAF *).

En dyster qväll, då knappt Orions stjerna
Sågs matt på himlen och i Tibern blänka,
Vid Hadriani Graf, att ensam tänka,
Jag gick, osynligt följd af Diktens tärna.
Koloss! — så tänkte jag — du kunde gerna
En graf åt alla Roms Cæsarer skänka;
Men Roma sjelf, sin fallna Äras enka,
Förmår du ej mot tidens makter värna.
O! dessa Herrskare, dem verldar hylla,
Som lagar ge med gissel och med glafvar,
Och lefva såsom Nero, dö som Sylla:
När de förmultnat, liksom sina slafvar,
Med sina namn ännu de luften fylla,
Och jorden fylla de med sina grafvar.

*) Nu mera Castellet Sant' Angelo.

XX.

Men dessa stolta byggnadskonstens under,
Rotondor, Obelisker, Pyramider
Betyda ej, att efter lifvets strider
En stor man hvilar sina ben derunder.
Nej! de betyda, att i glada stunder
Tyrannen, kall för hvad en like lider,
Dref hop en hjord af folk, i fordna tider,
Och talte så med väldig stämmas dunder:
"Bygg mig en graf, som sig mot himlen hvälfver,
En Mausolé, som upp i molnen pekar,
Vid Gangens, Nilens eller Tiberns elfver." —
Så byggs hans ära upp vid sång och lekar;
Men hemsk en aning i hans hjerta skälfver:
"Jag tager sjelf, hvad efterverlden nekar."

XXI.

Hvar är det rum, som famnar Solons urna?
Säg, hvar den milda Titi aska gömmes,
Hvar stoftet af Camillus döljs och glömmes!
Hvar äro Cimons graf-troféer skurna?
Det vet man ej. Med glömskan sammansvurna
De hvila; men så länge våld fördömmes,
Och Frid och Rätt välsignas och berömmes,
Bli deras namn på tidens armar burna.
Ej inom marmorns barm, den hårda, kalla,
Men uti men'skans bröst, som rörs och glädes,
Bo deras minnen än och än befalla:
Och deras Ära, hvarvid mörkret rädes,
Som solen nås af ingen, lyser alla,
Är ingenstäds, som Gud, men allestädes.

XXII.

Till JOSEF MEZZOFANTI.

Du, som i lärdom ej din like finner,
Cosmopolit i Vetenskapens verld!
Tag ock af Nordens son en offergärd,
Fast förr än ditt, hans minnes ljud försvinner.
Du, som i kunskap sjelfva Oden hinner,
Är Nordens, liksom Söderns hyllning värd;
Ty öfverallt med Tankens skarpa svärd
En fredlig hjelteäras glans du vinner.
Du alla språkens nyckel funnit har;
Jag vet ej källan, der ditt ljus du vunnit,
Och hvilken fackla för din forskning brunnit;
Men visst en Gud dig gett orakelsvar,
Då med din blick, ej mindre mild än klar,
Du nyckeln ock till allas hjertan funnit.

XXIII.

MENNISKAN och RUINERNA.

(En tanke i Colosseum.)

Den första bland ruiner, tiden födde,
Var men'skans eget fallna majestät,
Uppå hvars lemning Lifvets engel gret,
Och sorgsen sina blom-ruiner strödde:
Och men'skan, se'n dess egen storhet dödde,
Och medfödd oskuld hennes bröst förlät,
Ser tidens våld med fröjd och prisar det,
Men glömmer, att han henne först förödde.
Hon trifves väl bland grusiga ruiner:
Hon klifver upp på murarna och bergen,
Och ropar, vandrande med stolta fjät:
"Se dock, hvad jag är stor, och hur jag skiner!"
Men, som på jättens lik den lumpna dvergen,
Hon är ej himlen närmare för det.

XXIV.

Ett sådant barnsligt skryt må men'skan spara;
Hon är blott stor i samma mån, som ren,
Och snillets ljusa gloria kan allen
Dess ärelystnad till en dygd förklara.
Ja! om hon kunde djerf som Pantheon vara,
Och kolossal som denna Colossé,
Sin rätt till Minnets sköna elysé
Hon blott med verk, som lefva, kan försvara.
Till ljusets rymd från glömskans låga dalar
Förgäfves skall dess fikna ande syfta,
Och rikta hän mot stjernorna sitt lopp,
Förgäfves om odödlighet hon talar,
Om hennes egna Verk ej henne lyfta
Från jordens grus till ärans himlar opp.

XXV.

NAPOLEON.

(*Efter Vincenzo Monti.*)

Med snillets örnblick jorden mätte han,
Så vidt som månen den med strålar följer.
Han stod på Alpens topp, den drifvan höljer,
Som krigare, sköt neder, stred och vann.
Han vinkade — och se! ett folk försvann,
Ett nytt stod upp. Der Po, der Rhenen sköljer
Sin fåra först, der Rhen, der Po sig döljer,
För sina fötter kronor blott han fann.
Som Jätte tog han Asiens hår tillhopa
Med venster hand, och Asien ödmjuk neg,
Och med den högra styrde han Europa.
På thronen bär han maktens dubbla skrudar.
Hvad återstår? Till altaret ett steg —
Så steg Alcides bland Olympens gudar.

XXVI.

FRUKTAN OCH HOPP.

När ensam med min sångmö och min cittra,
Vid skymningen jag går i minnets dalar,
Jag hör, hur Hoppets ljufva näktergalar
Melodiskt mellan myrtenbladen qvittra.
Men Fruktans tår då syns i ögat glittra,
Som med sin svalka Hoppets brand hugsvalar,
Och Hoppet åter klart och mäktigt talar,
När Fruktans tårar blifva mig för bittra.
Mitt Hopp förtär, liksom min Fruktan dränker
Med eld, med tårars flod mitt arma hjerta;
Den ena röfvar hvad den andra skänker.
O! hvem af dem skall sist sin ovän tukta?
Skall Hoppet segra? eller Fruktans smärta
Det döda Hoppets graf med tårar fukta?

XXVII.

Min Fruktan är ett gränslöst haf, hvars vågor
Gå himmelshöga, brusande och kalla;
Dock öfver måste jag, ehur de svalla;
Ty jag vill fly ifrån Egyptens plågor.
Jag ropar; men af stormen mina frågor
Mot stranden svarslöst återkastas alla —
Men hör — från mulnad himmel åskor knalla,
Och se! en blixt slår ned med skarpa lågor:
Och det är Hoppets blixt. Lik Moses-stafven
En öppen väg i hafvet ses han bryta;
Och jag går fram — måhända rakt i grafven.
Dock fjettra än en stund, o haf! din bölja.
Se'n jag är öfver, må du sammanflyta
Och dränka plågorna, som mig förfölja.

XXVIII.

SIGNORA VINCENZA.

(*På Caffé delle Nocchie.*)

Min Sångmö har fördömt min hand att måla —
(Till straff för mången synd, som jag begår) —
Vincenzas bild; men ingen färg förslår;
Då hörs en röst till mig ur molnen skråla:
"Gif henne ögon, som likt Clotho's stråla,
En Mumies hy, som torkat tusen år,
Tag ormarna utur Medusas hår,
Som slingra sig så hiskliga och snåla,
Gör hennes ansigtsmuskler utaf dem!
Och vill du måla handens fingrar fem,
Ett grodskelett må såsom urbild tjena!" —
Så skedde. Men till mången Skönhets skam,
Vincenza hjertat fick utaf ett lam,
Fastän hon ytan fått af en hyäna.

XXIX.

KÄRLEKEN.

(*Petrarca, Son. CII.*)

Om kärlek ej, hvad är det, som jag lider?
Om det är kärlek, säg mig, *hvad* den är!
Om ond — hvi är så lätt den tyngd, jag bär?
Om god — säg, hvi så grymma qval den sprider?
Hvad hjelper klagan, då min plåga svider?
Hvarföre klaga, om hon är mig kär?
O död! som lifvar — Lif! som mig förtär,
Hvi segrar du, fastän mot dig jag strider?
Och om jag icke strider — tyst mitt bröst! —
I bräcklig båt, styrd af begärens röst,
Uppå ett stormigt haf jag mig befinner.
Jag vet ej, vill ej veta, hvart jag far,
Och i mitt bröst, som förr så stilla var,
En vinter fryser och en sommar brinner.

XXX.
SCUDO ROMANO *).

En Romersk Scudo var i fordna da'r
En Sköld, som smeds af glänsande metaller,
En skräck för Britter, Cimbrer och för Galler,
Som spegeln blank och såsom solen klar.
När svärdet frågade, han klang till svar:
"Åt ovän fejd och trygghet åt vasaller!"
Men liksom allt föråldras och förfaller,
Scudo Romano sig försämrat har.
Nu är en Romersk Scudo mycket liten,
Och lätt och tunn, och ofta illa sliten,
Och förr'n man märker det, förstöres han:
Och hvad den gamla, när han sken i striden,
Förr tog sig sjelf, ej Romar'n nu för tiden
Med millioner Scudi köpa kan.

XXXI.
EN MIDNATT I COLOSSEUM.

Hvad är, som sprider här en himmelsk dager?
Roms nedergångna stjerna hvalfven här
Med högre ljus än Cynthias strålar klär. —
Hvem är den Genius, som så blek, men fager
På muren sitter, med en krans af lager
Och talar högt? — Det Minnets Tystnad är.
Hvad sorl, som höres i arkaden der?
Det tiden är, som stenkolossen gnager.
Men hvem är Hon, som vid min sida står,
Hvars suckar ljuft med vindens flägtar blandas,
Hvars själ är mild, som luften, den hon andas?
Det Almerinda är. En stilla tår
I hennes ögas öppna himmel skiner,
Som Hoppets stjerna öfver Roms ruiner.

*) *Scudo* kallas ett Romerskt Silfvermynt, svarande i värde mot en Spansk Piaster, *Scudo* betyder ock *Sköld*.

XXXII.

MANDELBLOMMAN.

Se dessa drifvor utaf snö, som täcka
Så rikt det nakna Mandelträdets topp!
Det är ej snö; det är en snöhvit tropp
Af blommor, friska, doftande och täcka.
Italiens vintersol kan blommor väcka:
Här kommer förr din njutning än ditt hopp,
Och trädet blommar, förr'n dess blad fått knopp;
Men ach! hur länge skall dess blomstring räcka?
Så flyktig blomman är; fort henne njut!
I *ett* Italiens blommor likna våra:
I dag de födas, glänsa, dofta, dåra —
I morgon dö; men då slå löfven ut.
Af dem blir Hoppets krans, den evigt gröna,
Som kan för blommornas förlust belöna.

XXXIII.

VID POMPEJI STOD,

den 15 Mars 1828.

Var du så stor i bragder och i lära,
Att Cæsar af din storhet öfvervanns?
Ditt snille var en skugga blott af hans,
Din själ för liten var, att hans förfära.
Och likväl här, då högst han syntes bära
De hundra segrars friska lagerkrans,
Vid foten af din bild han mördad fanns,
Beröfvad allt, så när som på sin ära.
Den store Cæsar *var* en man för sig;
Den döda Republiken du *betydde*,
Och med sin glans din ärestod hon prydde.
När Cæsar föll, han föll ej ned för dig;
För Republikens minnesvård han lade
Till offer ned allt jordiskt, som han hade.

XXXIV.

Till tre VÄNNER, som reste från Rom,

den 27 Mars 1828.

"Farväl! Farväl!" — så lyder menskans dom:
Den skrifs med tårar: suckar den förklara.
O! mycket bättre skulle menskan fara,
Om på Farväl all jorden vore tom.
Hvart flyn J hän från Konstens helgedom,
Från Söderns sol, den värmande, den klara?
Kan något land på verldens charta vara,
Dit man har lof att längta ifrån Rom?
Blott Ett — det är: den dyra Fosterjorden;
Ty fädrens land, om äfven högst i Norden,
Är dock det skönsta Rom en dödlig har.
Farväl! Farväl! jag eder flykt förlåter,
Om blott jag visste, att J kommen åter,
Och finnen mig på Tiberns stränder qvar.

XXXV.

Den Första NÄKTERGALEN.

Ur djupet af en lund, som tyst och sval
Beskuggar Hadriani fallna Villa,
Tre toner klingade. Var det en villa,
Som denna tår utur mitt öga stal?
Tre toner blott — och så i skuggans dal,
Der eljest tusental af fåglar drilla,
Blef åter som i grafven tyst och stilla;
Men den, som söng dem, var en Näktergal.
Tre toner klinga klart i menskans sinne,
Och dessa heta: Kärlek, Hopp och Minne:
Tillsamman klinga de ach! knappt en gång.
Så länge än min själ förmår att drömma
Om deras verklighet, jag ej kan glömma
Den första Näktergalens ljufva sång.

XXXVI.

DÅ HON GAF MIG EN ROS.

Förgänglig är hvar ros, som våren föder
I brudens krans och uppå hjeltens graf.
Ju mera skön, dess förr hon faller af:
Hon bleknar förr, ju högre kinden glöder
Ej *denna* ros en torr minut föröder;
En trogen bild af den, som henne gaf,
Hon glänsa skall, än bortom Bältens haf,
Som en rubin emellan Nord och Söder.
Och om hon vissna vill, min Saknads tår
Ger henne kraft att blomstra och behaga.
O! när en gång min njutnings stund förgår,
Och min förhoppnings bleka drömmar klaga,
Blir Saknaden mitt hjertas enda vår,
Och den åtminstone skall ej bedraga.

XXXVII.

CARNEVALEN.

Rom är ett dårhus. Se, hvad masker grina!
Se Arlekin, se Pierrot, Blar'n med skälla —
Slå snus i ögonen på Pulcinella,
Och kasta sockergryn åt Colombina!
Med dårarna du måste rasa, flina,
Om du ej ensam vill som dåre gälla.
De äro ju blott *tio* dagar sälla,
Trehundrafemtifem dem prester pina.
Den sista qvällen de till balen hasta,
Och i en Osteria, efter balen,
De smörja sig till midnatt: — dermed basta;
Ty evigt kan ej menskan vara galen:
Med nästa morgon börjas Bön och Fasta —
Så är man klok till nästa Carnevalen.

XXXVIII.

FRÅGA TILL VILLA BORGHESE.

den 25 April 1828.

Hvad är du mer än Drottningholm och Haga,
Du stolta Villa, hvarom verlden talar?
Och dina kullar, tempel, sjöar, dalar —
Hvem ger dem lof, att så fördömdt behaga?
När hjertat ljufvast vill sig sjelf bedraga,
Hvi flyr jag hit i dina gröna salar,
Och lyssnar rörd till dina näktergalar,
Som sjunga gladt sin sång och aldrig klaga?
O! om i en minut jag kunde fara
Till fosterlandet hem, och mig besinna,
Jag ville mina frågor sjelf besvara.
I denna stund jag skulle kanske finna,
Att godt är här, men bäst är hemma vara —
Och Norden seger öfver Södern vinna!

XXXIX.

ECHO UR LAGERSKOGEN.

Far hem till Drottningholm, far hem till Haga,
Hvarom du drömmer och hvarom du talar,
Lek der April i frostuppfyllda dalar,
Sök dig en blomma, som förmår behaga!
Se, drifvor utaf snö ditt hopp bedraga:
Du söker fåfängt dessa gröna salar,
Du hör, i brist af vårens näktergalar,
En frusen sparf på torra qvistar klaga.
Jag lånar dig en Sefir för att fara
Till Norden hem, och dig en stund besinna —
Se kring dig, och din fråga sjelf besvara:
Och skulle Norden du för kulen finna,
Kom åter, kom! *här* är dock bäst att vara:
Du vid mitt bröst skall våren återvinna.

XL.

Vid CESTII PYRAMID.

Se, solen dör. Den sista, gyllne branden
Från hennes öga flammar — så hon dör,
Och nattens nymf, den bleka Månen, strör
Sitt silfverregn som dagg, kring blomsterlanden.
Jag ser mot solens bår vid himlaranden:
Då näktergalens första slag jag hör,
Till dödens kärlek jag mig sjelf förför,
Och mot min egen urna sträcker handen.
Om *här* jag dör, mitt hjerta tror och vet,
Att ingen död kan andens lif föröda;
Ty Lifvet bor ibland de Stora döda.
En stråle utaf Roms odödlighet
Skall mäktigt lysa mig i dödens timma,
Och som en gloria kring min urna glimma.

XLI.

PETERS-KYRKAN.

"Jag hänger Pantheon i luften" — sade
En man, och med århundradens besvär
Den höga Peters-dômen hängde der,
Och englar sågo den, och voro glade:
Och menskan sina händer sammanlade
Och ropte: "O! hur hög, hur stor den är!"
Men när hon gick framåt och kom den när,
Kröp Dômen bort, som nyss förvånat hade.
Du stolta Borg med Pantheon uppå,
Gigantisk är du, öfvermåttan präktig,
Och menskotanken nästan öfvermäktig;
Blef du så stor som Pantheon ändå,
Fastän din skapare det så bedrifvit,
Att större du än Pantheon har blifvit?

XLII

En ÄLSKARES VÄNTAN.

Mitt hjerta klappar: näktergalen slår —
Vid fönstret här jag re'n så länge sutit,
Och af min väntans fröjd så girigt njutit,
Att blott dess qval nu mera återstår.
Kom, älskade, kom snart! Ach! re'n i går
Åt dig jag dessa sköna blommor brutit:
Med tårars dagg jag dem i natt begjutit:
De vissna bort, om du ej snart dem får.
För dessa långa stunder, som jag väntat,
Och fåfängt anande på dörren gläntat,
Jag med en lycklig stund belönad är.
För dessa blommor, som uti ditt sköte
Jag offra vill, jag vid vårt ljufva möte
En blomma blott — en kyss af dig begär.

XLIII.

Med nedsänkt blick i ädelt slafveri
Du hela dagen syr, och blommor stickar.
Knappt du ett ögonkast åt gatan skickar,
Fast jag så mången gång går der förbi:
Och rädd att skådad och beundrad bli,
Du vill ej solen bry med dina blickar:
Du ler och drar dig undan, när jag nickar,
Och sakta frågar: "säg, när träffas vi?"
När Roma sig i stjernprydd skymning kläder,
En aftonrodnad lik, du stilla träder
Till fönstret fram med blomstrande behag.
Der väntar du, tills Venus klarast blänker:
Då står du opp. Jag vet, på hvem du tänker,
Och hvart du går, vet jag, allena jag.

XLIV.

DÅ HON KOMMER.

Nu kommer hon. Dölj, Cynthia, ditt sken;
Din täflan hennes seger skall förhöja.
Ditt ljus blir blott för hennes glans en slöja,
Hvarur den strålar mera skön och ren.
Bort, Vestanvind! din flägt är ej så len
Som hennes andedrägt: hvi vill du dröja?
Ej någon blomma så din kyss kan böja,
Som Hon mitt hjerta böjt och tjusat re'n.
Tyst, Näktergal! nu sårar du mitt öra:
Du hindrar mig, att hennes hviskning höra,
Som klingar mer melodisk än din röst.
Den tysta hymnen högst mot himlen stiger,
Och skönast är den fröjd, som djupast tiger —
Mitt hjerta, tyst! — hon hvilar vid mitt bröst.

XLV.

DEN NYA ITALIENAREN.

Italien, säg, hvi sönk din ära neder?
Och dina hjeltars kraft — hvem qväfde den,
Då din Natur i samma fägring än
Sin färg, sin glans omkring din yta breder?
Hvarföre byttes menskan och dess seder,
Och hvarför blommar hon ej upp igen,
Då blomstrens slägt, som för årtusen se'n
Sig evigt lik går fort i tusen leder? —
Naturen, afundsjuk på Romar'ns makt,
Insöfde honom vekligt vid sin sida,
Liksom Rinaldo söfdes af Armida.
Hon höljde honom med sin rosenprakt,
Och *han*, ej mer som jordens konung vördad,
Vällustigt dog, af hennes kyssar mördad.

XLVI.

En Son förut de dock tillsamman hade,
Den Fadren döende åt Modren gaf.
Hon rörde Sonen med sin trolldomsstaf,
Och hennes ögon blixtrade så glade.
En kedja tyst omkring hans lif hon lade,
Och satte honom ned på Fadrens graf.
"Du är mitt barn, min älskling och min slaf,
Du är min hämd" — den stolta modren sade.
Och Sonen vexte, men blef aldrig stor;
Han blef ett bortskämdt barn med glädtigt sinne,
Och till sin lycka blef han utan minne.
Sin Fader liknar han liksom sin Mor,
Och lika arf han fick utaf de tvenne:
Af honom Vekhet, Skönhet utaf henne.

XLVII.

GONDOLIEREN.

(*Efter Zappi.*)

Se Gondolieren på lagunens bölja!
Han hvilar ej, han jemt sin åra rör.
Vid månens klara sken hans sång du hör:
"Re'n lundens skuggor ses Erminia dölja."
Ej tadlets skrän hans enkla toner följa,
Och intet pris; han sjunger ej derför —
Men sången sjelf hans tröst, hans glädje gör,
Om solsken eller moln hans himmel hölja.
Så är ock jag, som re'n, en sjöman lik,
På hafvet far och hörs om kärlek sjunga,
Och tror mig hamnen nära många gånger.
För ro skull, ej att bli berömd och rik,
Jag sjunger, medan tidens böljor gunga,
I brist af andras, mina egna Sånger.

XLVIII.

Till VILLA BORGHESE.

Du sköna, präktiga och stolta Villa,
Inom hvars sköte vårens blommor gunga
För vestans flägt, och med melodisk tunga
De glada fåglar sina visor drilla!
Säg, hvarför sitter ensam jag så stilla
Bland dina blommor, dina lagrar unga,
Och vågar ej en sång till våren sjunga,
Fördjupad i en tyst, lycksalig villa?
Jag vill med mina ringa ljud ej störa
Den härliga Naturens ljufva sånger,
Dem stumt beundrande jag älskar höra.
Om Sånggudinnan vore mig så trogen
Som jag är kär i dig — ach! många gånger
Jag söng gudomligt här i lagerskogen.

XLIX.

I en VÄNS MINNESBOK.

Du vill, att i din bok, den nya, granna
Ett minnesord jag teckna skall — Se här!
I eget bröst dock bäst du finna lär
Af Minnets fröjd det heliga och sanna.
Till ifrig täflan vill jag mig bemanna.
Tag fram din pensel, blanda färgen skär,
Jag lyran stämmer. Den, som kraft begär,
Blott skåde upp på Romas gudapanna.
Med eldig pensel, Broder! skildre du
De taflor, dem naturen, menskligheten
Upprulla här för Målar'n och Poeten.
Jag sjunga vill — (ach! vid dess bröst ännu)
Italiens skönhet, älskande och trogen,
Lik Sångarfågeln, gömd i myrtenskogen.

L.

Till ALBERT THORVALDSEN.

När jag en gång med dig i midnattsstunden
Vid Pantheon såg, huru månen log
Och göt sin glans uti dess pelarskog,
Men skuggor höljde sjelfva tempelrunden:
Du sade: "Ej förgäfves öfver sunden
Till Rom i fordna dagar Göthen drog. —
Res icke bort! Blif här!" — Min hand du tog:
Den trycktes, innerligt med din förbunden.
Jag svarade: "Ach! Rom tillhör ju Dig.
Som Alarik Du Rom har öfvervunnit:
I din eröfring Du ett hem har funnit: —
Farväl! ett annat hem förbidar mig." —
Se, då blef månens glans i moln begrafven:
I nästa månsken bar jag pilgrimsstafven.

Capucinermunken.

Om aftonen den 13 September 1827, då redan månen, rund och klar framblänkte genom vinrankorna, hvilka i det härliga södra Italien slingra sig mellan almar och oliver, och bilda förtrollande, Babyloniska trädgårdar, vandrade en fattig Snickare på vägen emellan *Avellino* och *Neapel*. Han hade i flera dagar varit borta från sin maka och sina barn, dem han qvarlemnat hemma i sin tarfliga boning på Via dell' Infrascata i Neapel, och emellertid flitigt och för god betalning arbetat i *Pomigliano*. Han improviserade redan i tankarna öfver den fröjd, han nu skulle föra med sig i huset, och under sin vandring, den han, med ökade steg, gnolande fortsatte, kunde han ej afhålla sig, att stund efter annan ur fickan framtaga och öfverräkna den summa, som han med sitt ärliga arbete förtjent. Han var lätt klädd i en något urblekt, grön jacka af bomullssammet. Vid en läderrem, som hängde öfver axeln, bar han en hyfvel och sin handyxa, och på ryggen ett slags rensel, som innehöll lemningarna af hans matsäck.

Månen samm allt högre upp på hvalfvet: det blef ljust såsom om dagen. Träden och vinrankorna drogo sin skugga från landsvägen allt närmare till sig. Snickaren gick raskt framåt med sin skugga vid sidan, som blef allt kortare och mörkare. I vandringsmannens själ deremot blef det gladare och ljusare; ty hvarje månens steg på sin himmelsfärd, liksom hvart och ett af hans egna på jorden, betecknade ett förflutet ögonblick, och hade fört honom närmare Neapel och sin hydda. Redan befann han sig på ungefär en Italiensk mils afstånd från *Poggio Reale*, på ett ställe, der vägen kröker, och på båda sidor omgifves af täta vingårdar och trädgrupper. Efter tre timmars oupphörlig vandring beslöt han att här några få minuter rasta, nedsatte sig på en sten vid vägen, och aftorkade svetten, som själens längtan och kroppens möda, under den varma aftonen, framlockat på hans panna.

"Lofvad vare Santa Brigida!" sade Snickaren för sig sjelf, "ännu blott tvenne korta mil *) till Capuanska porten! Så glad och så rik har jag ännu aldrig i mina lifsdagar kommit från landet. För tretton dagars arbete har jag förtjent — låt se hur mycket!" Nu framtog han åter ur fickan sin skatt. Liksom alla sina landsmän, var han en stor älskare af klingande mynt, men deri olik de flesta, att han högre älskade en liten förtjenst, ärligt vunnen, än en dubbel vinst, åtkommen med svek. — "Låt se! Sex gran i småpengar — ett stort femgransstycke — och ännu ett, alldeles nytt. Det är slaget af Kung *Francesco*,

*) Sju Italienska mil utgöra ungefär *en* Svensk.

vår nådiga landsfader. Så här ser han ut. På silfver ser man sällan hans bild. Han har många barn, gömmer silfret åt dem och ger kopparen åt oss. — Summa sexton gran — gör en Carlin och sex gran i Cavalli *). — Sju Carliner i silfver, och en ducat." — Nu kom ordningen till piastrarna, dem han upptog och räknade i det solklara månskenet. — "Sex, sju, nio, elfva piaster, och alla äro de slagna af gamla Kung *Ferdinand*. Det var en herre, som icke var rädd för att låta silfret löpa kring i sitt land. Ja! Gud välsigne också Kung *Joachim* — den ståtliga, tappra hjelten: han gaf hellre än han tog, och jag ville väl ha alla de piastrar, min salig far fick ur hans egen hand vid Caserta. — Lika mycket! penningen vandrar; menniskan är ock en vandringsman! Upp och rör dig, Giuseppe! Skynda dig till Neapel, klappa på porten hemma, klappa duktigt, att Marianna hör dig! Marche!"

Nu runno pengarna ur Snickarens hand ned i fickan; han hoppade öfver diket fram på landsvägen igen och slog i det samma ut armarna, liksom för att omfamna sin kära Marianna — men fick i famnen en stor, skäggig Capucinermunk.

"Felicissima Notte!" sade Munken," hvarföre så bråttom, min vän! Natten är lång, och innan dagen rodnar, är du i Neapel, om du också vandrar som en sköldpadda. Skulle du hafva giltiga skäl att undvika solens blickar, så betänk, att natten har också sina ögon — —"

"Hvad kan natten ha för ögon, som jag skulle frukta?" inföll Snickaren. — Röfvare, menar

*) Så benämner Neapolitanaren sina kopparpengar.

ni kanske, vördig fader! men jag äger intet, som de kunna beröfva mig, utom mitt arma lif" —

"Och dina blanka Piastrar," tillade Capucinern. "Jag såg dig, när du satt och räknade dem i månskenet. Bravo, bravo! du är flink i ditt handtverk."

"Om jag med mina händer något förmår," sade Giuseppe, "så tackar jag derföre Madonnan, den heliga Brigida och min gamla far, som lärt mig, att vara flitig. Farväl, vördig Fader! Min tid är knapp. God natt! god natt!"

"Vänta litet, barn!" inföll munken hastigt. "Se denna heliga sparbössa, vörda, tillbed och kyss Madonnan, som pryder den, och låt icke en fattig klosterbroder försmäkta af hunger på öppen landsväg. Om du är tacksam mot Madonnan och den heliga Brigida för din ärliga förtjenst, så offra en skärf åt deras andliga tjenare! — Men," fortfor han i en långsammare, djupare ton: "om du gjort nattens gerning, och röfvat din uästa, så bikta dig här inför mig, i månens och stjernornas ljus. I mitt bröst skall du nedlägga din bekännelse, som i grafven. Försona dig med himlen genom ett offer åt — —"

"Röfvat, röfvat?" — utbrast vår vandringsman, glödande af harm. — "Röfvat? Fader! bar du icke denna din kåpa, så skulle du i denna stund för sista gången kräfva bikt och tigga mynt. O du helige Januarius! röfvat? Gå till Pomigliano, och fråga Signor Meretti, om jag stulit den lilla summa, som han i dag på morgonen gaf mig för tretton dagars ärligt och christligt arbete — Sangue di San Gennaro!"

"Sakta! sakta!" sade Capucinern, i det han grinande log och visade en rad af tänder, hvilka glänste som lyktgubbar fram i den djupa, becksvarta skogen af hans skägg. "Stilla, stilla! Icke är jag den, som dig dömmer. Din ädla vrede öfvertygar mig, att din rena uppsyn icke kan vara ett fodral till ett ondt samvete. Men gif mig, för alla helgons skull och af barmhertighet, en den ringaste skärf af din blanka rikedom. Hör du!" — nu drog han Giuseppe närmare till sig och sade med en låg, darrande stämma: "Jag har på hela dagen ej ätit annat än ett ruttet fikon: min tunga har ej läskats af annan dryck än några droppar ljumt och stinkande dikvatten. Gif mig, hvad ditt hjerta bjuder dig!"

"För den heliga Jungfruns skull må det så vara," svarade Snickaren, och framletade ur sin ficka ett femgranstycke, som han lade i Munkens öppnade hand, hvarefter han sakta sköt honom ifrån sig, och ville gå.

"Det förslår inte" — ropade Munken med en sådan stämma, att Snickaren kände en elektrisk stöt i sina båda knän, och tyckte att jorden bäfvade under hans fötter. "Det förslår inte" — upprepade Munken och fattade med sin venstra hand hårdt om Giuseppes arm, under det att den högra lät en stor och lång knif blixtra förbi hans ögon — "Afskyvärde Mammonsträl! Förhärdade gnidare! Tror du, att Gud och hans tjenare låta ostraffadt gäcka sig? Tror du dig med en spottpenning kunna lösa dig från Kyrkans hämnd eller ur skärseldens lågor? Nej! om kärleken till rikedomens stoft och mull så ur ditt bröst utbrännt

all skam, all vördnad för himmel och helgon, då är det Gud behagligare, att Satan får din själ på färsk gerning, än att af din syndiga hand emottaga ett så lumpet offer. Allt — *Allt eller lifvet!*"

"Allt, allt" sväfvade som ett medvetslöst echo från Snickarens darrande läppar. Han lät en blick falla på Munkens ansigte: det såg förskräckligt ut och var en lefvande tolkning till texten af hans ord. Giuseppe förde handen ned i fickan, rörde länge och väl, grep slutligen om den kära skatten, men lät likväl en eller annan piaster halka ned igen emellan fingrarna.

"Fort, fort! skrek Capucinermunken. — "Med dig och dina likar har jag föga tid att förspilla. Allt eller lifvet!"

Nu var också Giuseppe färdig. Hela summan, eller åtminstone största delen deraf hade redan, inknuten i handen, fulländat sin resa ur fickan och var nära sitt mål, nemligen Munkens stora, vidöppna hand, den afgrund der de skulle drunkna, då Giuseppe åter kastade en blick i sin andliga fiendes uppsyn, i hopp att der upptäcka någon stråle af medlidande; men den såg vild och obeveklig ut. Munkens anlete liknade en hård fästningsmur, der ögonen syntes till hälften utkrupna, för att så mycket säkrare, liksom tvenne kanonmynningar, kunna spruta lågor och död emot den hjelplösa fienden. Betagen af fasa krympte Snickaren ihop: handen hade ingen styrka mer, utan öppnade sig och utströdde på den sandiga vägen hela skaran af carliner och piastrar.

Munken bugade sig ned till jorden, för att uppsamla det spridda godset. Skälfvande af sorg,

fruktan

fruktan och harm, stod Giuseppe och betraktade, huru den ena piastern efter den andra uppfångades af nidingshanden. Redan tycktes skörden vara gjord; men Munken letade ännu i sanden efter de sista flyktingarna, som hittills möjligen kunde hafva hållit sig fördolda, under det han begynte mumla, lik en otämd tjur, som böjer hufvudet ned och skrapar i jorden med framfötterna. Då flög, som en blixt, en tanke genom Snickarens hufvud, och liksom dundret följer blixten, så följde handling på tanken. Han ryckte sin yxa ur läderremmen, klef ett steg tillbaka, grep om skaftet på yxan, lade den med hammaren ända mot ryggen och lät dess skarpa egg med susande fart hugga sig in i den rofgiriga Munkens hårda skalle.

"Oh, Santo — diavolo!" vrålade Munken, vred sig om och föll vidöppen på jorden. Ett moln af dam hvirflade upp och omslöt honom, liksom hade den lede frestaren, den han åkaliade, kommit sjelf, omgifven af sin tartariska nimbus, att egenhändigt afhämta nidingens ande. Och nu blef allt tyst.

Men i den arma Giuseppes bröst var icke lugn, utan storm. Några ögonblick stod han orörlig som en bildstod, med spända ögon, spanande om ej den slagna Munken skulle med en rörelse gifva tecken till lif. Ångern bet sig fast vid hans hjerta: han bad Gud, att blifva förskonad för namnet af en mördare: tårar fuktade hans ögon: han släppte yxan och han tänkte icke mer på den förlorade och återvunna skatten. Hans enda hopp var nu, att upptäcka ett andedrag, en den minsta rörelse, som vittnade att motståndaren väl blif-

vit satt ur stånd att vidare skada honom, men likväl lefde. Förgäfves — intet ljud, ingen skymt af rörelse och lif! Munken låg förstenad bredvid den fatala penningsumman, som icke länge trifdes i hans hand, utan åter blifvit utsållad på vägen. Ansigtet, vändt emot himlen, bestrålades af månen, och dess döda blekhet bröt sig så hemskt emot det svarta skägget och den purpurström af blod, som nedflöt snedt öfver pannan och betäckte det venstra ögat.

En sådan syn uthärdade Giuseppe icke länge. Väl hade fienden blifvit på slagfältet; men ännu i sitt nederlag och sitt blod såg han ut, med sin hotande min, som han ville skryta af seger, och segervinnaren, sedan han rafsat åt sig en del af piastrarna, flydde springande, rädd för sin öfvervunna motståndare och för sin egen seger. En förvirrad känsla af smärta och ånger, blandad med en gnista af fröjd öfver den fintlighet, hvarmed han frälsat sig sjelf från plundring och kanske från döden: fruktan att ertappas och gripas som mördare och stråtröfvare: allt detta satte vingar på hans fötter. Utan att betänka hvart det bar, tog han vägen åt Neapel, och han löpte som en rasande. Omkring sig såg han idel plågoandar, klädda som Capucinermunkar, i bruna, fladdrande kåpor och med blodiga hufvuden, som ropade: Hämnd! hämnd! och med sina långa rep, med crucifixer i ändarna, gisslade honom framåt, framåt, ända ned i afgrunden. Aftonvinden hviskade i hans öra: "hvart löper du mördare?" stjernorna gömde sig och skämdes; men månen log honom midt i ansigtet, så kallt och hånande som en angifvare. Snart blandade sig med dessa fantastiska föreställningar ett

verkligt ljud, liksom af trafvande hästfötter. Trapp, trapp, trapp hörde han tydligt och allt närmare; trapp, trapp, trapp, men han visste icke, om det var framför eller bakom honom. Snart hörde han äfven menniskoröster. O! ett Nubiskt lejons rytande hade i denna stund ej låtit så förfärligt i flyktingens öron, som en menniskoröst. Förtviflan ökade hans fart; men se! emot honom kommo fyra Gensdarmer till häst, lustigt trafvande i månskenet, som speglade sig i de blanka gevärspiporna. De redo två och två på ömse sidor om vägen, och Snickaren, som var i fullt språng, begagnade det öppna mellanrummet, för att bryta sig igenom. Redan hade han hunnit några steg förbi, då Brigadieren, eller anföraren för den lilla truppen, antingen han hörde, hur Snickarens hjerta bultade, eller löparens bleka och förstörda utseende väckte hans uppmärksamhet, i hast omkastade sin häst och ropade med dundrande stämma: "Halt!"

Men Snickaren sprang ändå.

"Halt! eller skickar jag dig en kula i benet, att hejda dig."

Då förstod Giuseppe hans mening. Hela öfra delen af hans kropp ville stanna; men benen, som fått farten in, ville löpa vidare, men klefvo i vädret, och Snickaren föll baklänges ned på vägen, ännu oviss, om han icke redan hade en kula i benet eller i ryggen.

Troligen hade han icke så snart stått upp igen, om ej ett gällt skratt af samtliga ryttarne, och ett förnyadt tilltal af Brigadieren bragt honom till besinning: "Corpo di Bacco! vill du

skynda dig? maka dig hit, att jag må se dig i synen." Och Giuseppe, i trots af den skälfva, som skakade hans lekamen, reste sig upp, fläktade med hatten och böjde den i mångfaldiga figurer, i det han närmade sig de beväpnade Nattriddarne. "Hvem är du? hvad heter du? hvarifrån kommer du? hvart ärnar du dig?" — Alla dessa frågor bestormade så hans öron och sinne, att han ej kunde besvara någon. Men mannens bleka ansigte och förvirrade åtbörder talade i hans ställe, och öfvertygade Gensdarmerna, att karlens samvete ej var alldeles rent, och att de möjligen hade för sig en missdådare.

"Bekänn dina synder!" dånade Brigadierens röst — "Du har stulit och mördat en smula — hvad? Bekänn, eller dräper jag dig ohörd!"

"Oh, Santa Madonna! Icke har jag stulit. Icke har jag mö — mör —" Han kunde ej säga mer; tanken på den andliga mannen, som låg i sitt blod några hundrade alnar derifrån, gjorde honom mållös.

"Åh jo! din spetsbof!" ropade Brigadieren, "stulit har du, och mördat har du med. Tror du, att jag icke läser i din uppsyn hela protocollet öfver dina nattliga nidingsverk. Fort! binden honom, kamrater! Två af eder föra honom till Neapel; med den tredje vill jag rida ett stycke framåt vägen och söka upp hans värda sällskap. Fabio! bind honom väl. Det finnes ännu kyffen nog i Tribunen för sådana gökar. Fabio, Michele! höger omvänder er! Marche!"

Detta var mer än den arma Giuseppe kunde bära. Tydligt och klart insåg han nu, att ingen

räddning fanns. För den stora Tribunen, med sina gallerfönster och källarhvalf, hade han alltid fasat hvarje gång, han gått den förbi. Blotta föreställningen att blifva en af dess invånare var en försmak af alla helvetets plågor. Vissheten att blifva upptäckt, då naturligtvis den slagne Munken skulle af Brigadieren finnas på vägen: öfvertygelsen att han i alla fall var förlorad, och hoppet att genom en frivillig bekännelse af sin nödtvungna förbrytelse vinna, om icke frihet och förlåtelse, åtminstone anspråk på en mildare behandting ooh ett lindrigare straff, ingåfvo honom mod att tala. "Signori!" sade han, "jag är ingen tjuf eller mördare. Himlen bevare mig från allt ondt, så som jag afhållit mig från mina likars lif och egendom. Jag kommer nu från Pomigliano, der jag förtjent litet silfver. Jag är ingen röfvare, utan den fattige Snickaren Giuseppe Canetta i Neapel; men röfvad är jag och utplundrad, så att Gud må sig förbarma, af en djefvul i munkekåpa, som anföll mig på Konungens landsväg. Han hotade mig — usch! med en stor, stor knif — och allt ville han ha — alla mina pengar eller lifvet. Knifven var öfver mig, mitt silfver i hans knytnäfve, och säkert hade han till slut stuckit den långa dolken i mitt bröst, om jag ej med min trogna yxa sträckt honom till marken. Der borta ligger han väl än i sitt blod. Ja! han har med sin ondska gifvit sig döden sjelf, och ändå gjort mig till mördare, så framt han icke ännn lefver, det Gud gifve! och om jag icke mera skall se solens ljus, så må himmelens makter och helgon frälsa min själ och beskydda min gråtande maka och mina små barn! Jag är oskyldig — oskyl-

dig. Santa Maria! här är litet blod på min hand, och ändå är jag ingen mördare."

"Hm, min gosse! du predikar så, att du passade bättre till Munk, än till munkdråpare. March, kamrater! Du följer med oss till stället, Giuseppe! Vi måste se, hur Munken ser ut. Din sak må domaren pröfva, och om Munken är död, så — Nå väl! en gång skola vi alla dö. Framåt marche!"

Nu redo ryttarne sakta framåt, och Giuseppe emellan dem lunkade vägen fram, otålig att nå det olyckliga stället, i förhoppning att den qvarlemnade yxan, pengarna, munkens dolk, ja! den nedergjorda fienden sjelf skulle vittna till hans försvar. Få ögonblick voro tillräckliga att föra dem till målet: och så snart de stannade vid Munkens lik, var Giuseppe angelägen att göra Gensdarmerne uppmärksamma på den dragna knifven, som ännu satt hårdt sluten i den slagnes högra hand. Munken låg blodig och blek i samma vidöppna ställning. Han hade ej rört en led.

Den nitiska rättvisans tjenare stego af hästarna och samlade sig omkring den döda Capuciner-brodren. De kände på honom: de upplyfte hans hufvud, der det ena ögat var öppet, men stelnadt och orörligt, och det andra höljdt af kallnadt blod. Handen var kall, pannan iskall, kroppen stel.

"Död — stendöd —" mumlade Brigadieren, i det han kastade en tvetydig blick på Giuseppe, som stod stilla, med nedsänkt hufvud och sammanknäppta händer, mållös betraktande sin fiende, i hvilken han nu endast såg den andliga

martyren, ej den rättvist dräpta tjufven. All hans harm var försvunnen: den häftiga sinnesrörelsen hade upplöst sig i försakelse och en tyst, men djup ånger. Då Brigadieren yttrade det dystra ordet *Död*, kände han sitt innersta skakas. Allt hopp var förbi: och Giuseppe gret, icke så mycket öfver sitt eget öde, men öfver den nöd och det tröstlösa qval, som väntade hans oskyldiga anhöriga.

"Oh poltrone!" ropade en af ryttarne — "nu åter igen gråta? Poltronissimo! gråt i helvete! du har slagit Munken död, och derföre blir du snart qvitt. Lif för lif, och dermed punkt. Tacka Gud, att du är Neapolitanare, Giuseppe! I Neapel gälla lif lika. Du blir åtminstone ärligt halshuggen. Vore du Romare, min gosse! och hade dräpt en Monsignore, eller en simpel prest eller munk, så blef du, som en gödd oxe, slagen i skallen med en klubba, och sedan stucken med knif. Tacka Gud, att du får dö som menniska, Giuseppe! Coraggio, coraggio!"

Men denna tröst var af det slaget, som icke tröstar. Det var som att lägga engelskt plåster på ett kräftsår. Giuseppe kände ingen lisa af Gensdarmens grofva välmening. En djup suck, en skakning på hufvudet och några häftiga utrop af fasa voro hela frukten af tröstetalet: och hade dess författare kunnat läsa i den arma Giuseppes hjerta, så skulle han ålaggt sig sjelf till straff en frivillig penitens.

Mellertid beslöt Brigadieren att litet närmare undersöka den döda Capucinerbrodren och hans klädespersedlar. Med tillhjelp af en annan upp-

reste han det stora liket i en sittande ställning, med ansigtet vändt emot månen, och begynte i det klara skenet en grundlig ransakning. Men knappt hade han fästat en skarpare blick i Munkens kraftiga anlete, der vildhetens brand ännu icke hunnit slockna, och hvars oförvandlade dragsyntes trotsa sjelfva dödens välde, förrän han med häftighet uppref den tjocka kåpan, kände med handen innanföre och derpå vände sig om, och utropade, i det han släppte liket: "Vid Sanct Januarii blod! Snickare! så bra har du aldrig i dina dagar snickrat, som när du i qväll högg sönder denna Munkens skalle. Om jag ej blifvit slagen med blindhet, så är Munken ingen annan än den beryktade och förbannade röfvaranföraren *Ubaldo Pirotti.* Kamrater, beskåden honom. Han är sig lik, den bofven. Samma näsa, samma panna, mun och hår, som han hade den dagen i Augusti, då han satt på klippan bortom Caserta, och vi sköto på honom och ingen kula tog, då vi jagade honom, som hundar jaga hjort, till dess han försvann i bergen som en rök — Och denna gördel om lifvet med pistolerna — O du förhärdade skurk, hur har du på en månads tid fått ett skägg, så yfvigt som detta?" — Nu grep han liket i skägget och ruskade: skägget lossnade från hakan och Brigadieren fick det i handen. Endast tvenne tjocka mustacher sutto qvar på öfra läppen, och en krusig, mörk skäggrand skuggade hakan, och omslöt de bleka kinderna som en krans.

"Aha, bravo, bravissimo, Signor Giuseppe," utropade nu med en mun de kringstående ryttarne, togo den drömmande Giuseppe i armen och

förde honom fram, att öfvertyga både honom och sig sjelfva om sanningen af Brigadierens ord. Genast igenkände de den obändiga Ubaldo; men det dröjde länge, innan Giuseppe rätt kunde fatta sin lycka. Omvexlingen af hans öde var alltför hastig. Han stod, lik en vansinnig och stirrade ömsom på liket, ömsom på Brigadieren, och kunde icke få fram ett ord. "Ser du, att skägget är löst?" sade Brigadieren — "begriper du, hvad du gjort för ett präktigt hugg? Skägget är falskt, kåpan en lögn och munken en spetsbof. Denna Ubaldo, alla nidingars niding, som stulit menniskolif, liksom småtjufvar stjäla höns, och som i femton månaders tid varit landet i allmänhet och oss i synnerhet en basilisk och en igel — den har du slagit ihjäl, och är inte mer än en fattig Snickare. Du har gjort en stor gerning. Munken är ingen munk, om han ej nu i denna stund blifvit utnämnd till Beelzebubs skriftefader i det svarta djupet."

Då föllo fjällen från Giuseppes ögon. I en enda djup suck utpustade han all den smärta, som glödgat i hans bröst, der nu i stället alla glädjens och lyckans känslor intågade i stilla triumf. Han höjde sin tacksamma blick mot himlen och bad; men från Madonnan och helgonen ilade hans tankar så fria och glada till den älskade Marianna och barnen, och hvilade i deras krets en lång, lång stund med onämnelig förtjusning.

Under tiden granskades den falska Munken både innan och utan. Capucinerkåpan afkläddes, vändes och skakades; men deri befanns ingen ting annat än några små inhyseshjon, som der haft sitt qvarter, sedan den rätta Capucinern bar kåpan på

sina axlar. I gördeln deremot upptäcktes, utom tvenne pistoler, af hvilka en var skarpt laddad, nära tvåhundrade Napoleondorer, rad vid rad insydda i lädret. Trenne guldur förvarades i de djupa vestfickorna, jemte en plånbok, der flera blad voro utrifna. Ytterligare hittade Brigadieren i en af fickorna en liten elfenbenspipa, i form af en genomborrad trissa, och liknande de pipor, som Pulcinellan nyttjar på folk-theatrarna i Neapel, endast något större.

Giuseppe uppsamlade nu omsorgsfullt alla de penningar, dem han förut i förskräckelsen låtit ligga qvar på marken. De tillhörde honom nu med dubbel rätt; han hade tvenne gånger förtjent dem med sin yxa. Men Brigadieren, som slutat undersökningen, kungjorde hvad han funnit, med det tillägg, att allt det fundna godset måste inför domstolen aflemnas, och af denna bestämmas hvem den kunde komma att tillfalla. "För min del, Giuseppe! önskar jag af hela rofvet ingen ting annat än denna pipa" — yttrade Brigadieren — "Blott den här lilla pipan tar jag utan lott och byte." Alla samlade sig omkring Brigadieren, för att se pipan, och erfara hvad han egentligen dermed ville uträtta, eller hvarföre han på den satte så mycket värde.

"St! St! kamrater!" talade Brigadieren med en liflig, men låg röst, "friska skott i gevären! nytt fängkrut på! tyst och gesvindt. Ännu är icke natten slut. Snickaren har gjort en gerning, som vi böra prisa och afundas. Men vi ha ännu gjort jemt intet. Gynnar lyckan min plan, så fortsätta vi hvad Giuseppe begynte. Är det gjordt, he?" Och innan Brigadieren talat till punkt, voro re-

dan gevären i ordning. "Bravo så der!" fortsatte han. "Nu svepa vi liket i kåpan igen och sätta det här emot denna sten, förstån J. Bakom den der busken tar jag min plats med pipan, som skall locka fåglarna i nätet. Fabio! du leder hästarna utför hålvägen och binder dem vid grinden, som du ser der borta, och väntar der tyst och beskedligt, med tummen på hanen, begriper du. Men du, Michele! gömmer dig här bakom vinrankorna och tar Giuseppe med dig. Renzo håller sig färdig bakom mig, tyst som muren — Avete capito? *)" — Och allt, som Brigadieren befallt, utfördes i ögonblicket. Endast Giuseppe gjorde i början några invändningar. Han hade hellst i all tysthet förfogat sig till Neapel, utan att göra anspråk på den minsta ära af hela företaget, och utan särdeles lust till något nytt äfventyr, hvars utgång kunde blifva vådlig för honom och hans piastrar. Men Michele fattade honom, utan vidare krus, i armen, gaf honom den segervanda yxan i handen och förde honom till sin bestämda ort: de öfriga intogo sina poster. Brigadieren sjelf lade sig på lur bakom den yfviga busken, och började snart blåsa i sin lilla pipa. Det lät i den stilla natten ibland som gräshoppans enformiga, skrillande ljud, ibland som afbrutna fågeltoner. Så söng Brigadieren både länge och väl: emellanåt noga lyssnande efter något svar; men allt var tyst på vägen och i hela naturen. Den stora sångfågeln begynte redan ledsna vid sitt nya yrke; men blåste ännu några långa och genomträngande toner ur pipan — och se! då kommo, från andra sidan om vä-

*) "Förstån J mig?"

gen, tvenne Capucinermunkar helt tyst och andäktigt framsmygande ur oliveskogen. Derpå kommo den tredje, den fjerde, femte och sjette, alla vederbörligen skäggiga och höljda i sina uppskörtade kåpor; ja, strax derefter slöt sig till dem en sjunde kamrat. De hviskade och tasslade sinsemellan och tycktes lyssna efter ljudet. Men nu teg den lilla pipan, och Brigadieren, som ur busken noga bemärkt det andliga sällskapet, lagade pistolen i ordning. Nu åtskiljdes de sju bofvarne, som det syntes, i afsigt att uppsöka hufvudmannen. En af dem blåste äfven i sin pipa, och kom i detsamma närmare. Då blef han varse den värda anföraren, som satt helt lugn och lutade sig emot den stora stenen. "Oh, Capitano! här äro vi. Hvad är på färde?" — mumlade röfvaren. Men Capitenen satt orörlig som en bild: han nickade ej en gång. Den nykomna spetsbofven sprang intill honom, såg honom i ansigtet: det var blekt som döden och blodigt. "Oh! diavolo benedetto!" ropade han med en gräselig stämma — "häråt! häråt! Ubaldo är blodig, Ubaldo är död." Men nu blixtrade det ur busken: pang! brann pistolen af, och Brigadierens kula for genom den ropandes hjerta. De öfriga fem röfvarne rusade till; men på samma gång framstörtade Gensdarmerna med spända gevär, och Giuseppe med sin yxa. Brigadieren sjelf släppte den afskjutna pistoleu, grep till karbinen och lade an på en af bofvarna, som försökte bortsläpa Ubaldos lik. Djupt sårad for han likväl emot Brigadieren med dragen sabel; men hugget slant emot bösspipan, och Brigadieren slog med kolfven sin angripare så kraftigt öfver capuchonen, att han

sönk till jorden. Giuseppe svängde väldigt sin yxa i luften och hade redan fällt en röfvare, som aldrig mera uppstod, då han fattades hårdt om lifvet af en annan, hvars håriga, kraftfulla arm sökte borra en dolk i hans sida, till dess Micheles bajonett gjorde röfvaren lam. Han föll ned vid Giuseppes fötter; men slingrade sig, under dödsvåndan, som en svällande Boas-orm omkring hans båda ben, bet sig in med tänderna i det högra och dog så. Giuseppe föll äfven till marken, pustande öfver den smärta, han kände af munkens betar. Fabio höll en af banditerna fången under sig, och de tvenne öfriga hade, efter ett kort och maktlöst försvar, åt Renzo öfverlemnat sig sjelfva och sina vapen.

Nu reste sig den röfvaren upp, som Brigadieren med bösskolfven slagit till jorden: han vacklade några steg framåt, blickade med mörka ögon omkring sig, såg fiendens seger och drog, under ett hånande löje, sin dolk ur gördeln. Med en djup basröst, som icke darrade, utstötte han en svordom emot de lyckliga segervinnarne, utsade till de fångna kamraterna ett kallt: "Addio! Addio!" stack sig i hjertat, föll baklänges och gaf upp andan.

Giuseppe hade snart gjort sig lös från sin ännu i döden envisa motståndare. Det sår, han fått i benet, var af ringa betydenhet. Fabios' fånge blef bakbunden, och Brigadieren befallte de tvenne röfvarne, som Renzo afväpnat, att framgifva allt, hvad de buro på sig under kåpan. Sammanlagd med de penningar, som funnos hos de döda banditerna, utgjorde hela summan ej mycket öfver tjugu piastrar, utom den ansenli-

gare kassa i guld, som förut blifvit upptäckt i anförarens gördel. De slagna lemnades tills vidare på platsen: hästarne framfördes, och Gensdarmerna satte sig upp. Giuseppe besteg Micheles häst, hvilken med lätthet bar två ryttare. Fabio ledde sin fånge med Capuciner-repet, de tvenne andra gingo, väl bundne och förvarade, emellan Benzo och Michele, och så, med Brigadieren i spetsen, framskred tåget i en högtidlig tystnad, stundom afbruten af fångarnas suckar eller mummel. Den yngste af dem bekände frivilligt, att han var en förlupen klosterskräddare, som aldrig plundrat eller mördat, men af Ubaldo, den han en gång träffat i bergen, blifvit tvungen att, för bandets behof, dels ur klostret undanstjäla, dels sammanflicka de nyttiga Capucinerdrägterna. Skräddaren syntes mycket nedslagen och ångerfull.

Det var vid solens uppgång, som den pittoreska karavanen anlände till Capuanska porten och åtföljda af några nyfikna och hurrande åskådare, höll sitt intåg i Neapel. Brigadieren främst förde Ubaldos kåpa på geväret, och den vigtiga gördeln i sin hand. Giuseppe förde sin segrande yxa, ännu färgad af röfvarblod. Den bakbundne Röfvarmunken gick trotsigt fram: de andra, mera stilla och ödmjuka, vågade ej blicka upp, men kysste tid efter annan de små trädkorsen, som hängde vid deras rep om lifvet. Fångarna aflemnades vid Tribunen; men Giuseppe fördes af Michele till sin boning på Via dell' Infrascata, der han med förvåning och fröjd emottogs af den goda Marianna, och der sedan barnen hela dagen hängde vid hans knän, för att med öppna mun-

nar och djup andakt höra förtäljas den underbara händelsen, och brinnande af längtan att få se Ubaldos gördel och de blanka guldpengarna.

Den lagliga undersökningen utföll så, att den argaste af de fångna banditerna dömdes till galererna på lifstid: den andra till samma straff under fem års tid; men klosterskräddaren såsom förförd, blef mildare behandlad och efter någon tid försatt i frihet Gensdarmerna erhöllo en passande belöning, och Giuseppe tilldömdes de tvåhundrade Napoleondorerna, jemte gördeln, hvari de varit insydda, sedan oaktadt upprepade kungörelser ingen anmält sig, som kunnat styrka sin rätt till deras besittning. I Neapel var en allmän glädje öfver den hatade och fruktade Ubaldos död. Snickaren lefver ännu, aktad och älskad bland sina anhöriga i ett anständigt välstånd, och på Molon, på Chiajan och andra platser och gator, talas och sjunges än i dag om den tappra och lyckliga Mäster *Giuseppe Canetta.*

Synen i Domkyrkan.

Den mörkblå himlen molnfri, stjernfull slöt sig
Så huldt mot jorden. Tystnaden och Mörkret
På spända vingar sväfvade från höjden
Utöfver stadens slott och hyddor ned.
De buro lätt på sina armar Lugnets
Och Hvilans Engel, som välsignar natten,
Som lockar daggens tår ur blommans öga,
Och med den milda sömnens nektardryck
I menskans hjerta söfver dagens stormar.
Det midnatt var. I tankfull frid jag satt
Uppå en marmortrappa i Milano,
En okänd främling, osedd och allena.
Tyst allt i staden var. Blott här och der,
På öppna platsen framför Cathedralen,
En grupp af vandrare, i mörka mantlar,
Sig samlade och blickade mot fönstren
Af *Altarivas* skimrande palats.
Ett festligt bröllop firades derinne;
Ty denna natt den stolte Altariva
Gaf bort sin sjuttonåra dotters hand,
Den sköna *Biancas*, åt *Alfonso Lerma:*
Och sjelf hon gett den lycklige sitt hjerta.

Skön

Skön Bruden var, då hon till fönstret trädde
Liksom en uppenbarelse. Det tycktes
Som hon i himlens öppna fönster stod
Och log så vänligt ned mot dunkla jorden.
På hennes purpurläpp och rosenkind
Lycksaligt blommade en vår af kärlek,
Och i dess rika, nattligt svarta lockar,
Bland myrtenkronans lätta löfverk, brann
Ett litet stjernsystem af diamanter.
Men Biancas brudgum lindade sin arm
Kring hennes lif. Han läste i dess öga
Sin egen själ, och stolt af fröjd och hopp
Han ville ej mot Kejsarkronan byta
Sin brudgumkrans och ej mot Kejsar'ns rike
Den verld, han i sin Biancas hjerta fann.
I fulla vågor hördes toner brusa
Ur högtidssalen, än som hafvets böljor,
Af stormen rörda, vildt mot klippor svalla
I sus och brus, i sanslös hvirfvelgång —
Och än melodiskt, såsom bäcken klingar
Och mellan blommor vattenkonsten spelar.
Men under fönstret, i den djupa skuggan,
En cittra klang. Dess gungande accorder
Ledsagas hördes af en manlig stämma,
Som ljöd i natten, bäfvande, men klar:

Bianca! för sista gången
Här du min cittra hör.
Sorgen förstummar sången:
Sångar'n af kärlek dör.

Hymen till tystnad dömmer
Amors förstulna röst.

Florio du snart förglömmer
Vid din Alfonsos bröst.

Bianca! för sista gången
Här du min cittra hör.
Sorgen förstummar sången:
Sångar'n af kärlek dör.

Och Sångar'n söng ej mer: och cittrans klang
Dog bort liksom hans hopp. De slutna grupper
Sig spredo snart. *"Viva la bella Bianca!"*
Högt ropades af djerfva ynglingsröster —
Och allt blef åter tyst. Från bröllopssalen
Än stilla slag på ett piano hördes,
På violiner sökta öfvergångar,
Utvikningar från missljud till accorder.
Gestalter sväfvade i fönstret än
Och målades som tunna, dunkla skuggor
Uppå gardinens ljusa rosenskimmer;
Men långt i fjerran tynade allt mer
Ett döende och matt, men ljufligt echo
Af Serenadens toner; men jag vet ej,
Hvarifrån det kom.

I skådning sänkt jag satt.
Min tanke sväfvade bland stjerneskaran,
Som, irrande på himlens blåa fält,
I sorglös oskuld tindrade och lekte;
Men ögats blick orörligt fästad var
Uppå det höga, hvita Marmortemplet,
Det åttonde af verldens underverk,
Som stod, likt ett förklaradt Tabernakel,
Och sken i natten af sin egen glans.
Vid jorden sken det dunklare, men klart
I högre rymderna, och närmast himlen

Det liksom smälte bort i snöhvitt ljus.
Så luftigt sågs den lätta, sköna spiran,
Liksom en liljedrottning höja sig,
Och på dess rand den himmelska Madonnan
Stod, huldt välsignande den tysta jorden:
Och hundratal af spiror slöto sig
Kring hufvudspiran, som en skog af liljor.
Uppå de högre glänste sköna Englar
Med sammanlaggda eller spända vingar,
Och ur de lägre stodo Helgon opp,
Tillbedjande och skyddande tillika,
Med höjda eller sammanknäppta händer:
Och hela templet var så majestätiskt,
Så stort och ljust, så blomstrande och härligt,
Att blicken, tjusad, fängslades dervid,
Och sög dess strålar in, och glansen trängde
Förbländande till själens medelpunkt.
Och ett balsamiskt doft omkring min tinning,
Som af en himmelsk rökelse, sig spred,
Och vinden suckade och templet glänste,
Och toner vandrade i nattens rymd.
Mitt hufvud föll mot handen, själen lyftes:
Den sväfvade emellan jord och himmel,
Men sönk — och sönk i famnen af en dröm.

Och se! då tycktes mig, att något rörde
Min kind, så varmt som vestanvindens flägt.
Bredvid mig stod en man af hög gestalt,
Med fallna kinder, spridda, mörka lockar,
Ett stilla leende uppå sin mun
Och något himmelskt i sitt djupa öga.
Han höll uti sin hand en lagerstaf,
Der nya blad utslogo oupphörligt;
Men på hans hjessa såg jag ingen lager.
Han sade: "Främling! kom, stå upp och följ mig.

"Jag är *Vincenzo Monti.*" Men jag svarte:
"Var helsad, om du är den Skald, som skref
Aristodem och Gracco och Manfredi,
Som Skapelsen med skaparkraft besöng,
Söng om Italiens under och dess ära,
Till dess du stum beklagade dess fall." —
"Jag är Vincenzo Monti," Skalden sade,
"Ej mindre och ej mer. Stå upp och följ mig!
Torquato Tasso sin förmälning firar
Med *Leonora d'Este* denna stund,
Och han har budit mig till bröllopsfesten.
Kom, du skall allt få se!"

Då såg jag upp,
Och Dômens höga, göthiskt hvälfda fönster
Så genomskinliga och rena blänkte,
Att alla rosor, målade på dem,
I ett förtrollande, prismatiskt skimmer,
I rika kransar tycktes hänga fria,
Som Auroras friska rosor hänga
På morgonhimlen invid österns bryn:
Och alla helgonbilder syntes vara
Ej målade med konst på kalla rutan,
Men lefvande, nedsväfvande ur skyn:
Och templets stora högtidsport var öppen.

Nu stod jag upp och gick och följde Skalden;
Men när vi kommo under portens hvalf,
Och möttes af det ljus, som öfverjordiskt,
I flod på flod, utströmmade ur kyrkan,
Och jag med handen mina ögon höljde,
Att ej förblindas, *Monti* log och sade:
"Se upp! En Skald får icke frukta ljuset.
Det skärper ögat och det stärker själen,
Att skåda in i ljusets medelpunkt." —

Vi trädde in. Jag glömmer ej den prakt,
Den glans och den förklaring, som i Dômen
Belyste allt och genomträngde allt;
Ty golfvet, liksom taket, blankt som solen,
Var laggdt af stora, slipade rubiner,
Som morgonrodna'n röda, af smaragder,
Safirer och ofantliga juveler,
Som vatten klara, gnistrande som stjernor.
De höga pelarne, i stolta rader,
Upplyfte sig i dunkelt majestät
Mot Dômens hvalf, men gåfvo ingen skugga;
Ty ljuset kom från höjden. Englar sutto
Bland kapitelernas beglänsta blommor,
Med tända facklor mellan rosenfingren,
Och logo mildt och veftade ibland
Med sina Iris-vingar mot hvarandra.
Från kapitêl till kapitêl de sprungo,
Lätt klättrande på doftande guirlander,
Som mellan pelarne så yppigt hängde.
På högaltarets gyllene kupol
Messias-bilden stod med korsets fana;
Men nedanför, kring tabernaklet, låg
En rund af helgon, bedjande på knä:
Och deras kläder voro rosenröda,
Som Alpens toppar uti aftonrodna'n,
Och än så hvita, som i morgonsolen
Den unga svanens spända vingar glänsa.
Men midtför helga tabernaklet stod
San Carlo Borromeo, Patriarken,
Med hjessan af en gyllne mitra prydd,
Och silfverhåren svallande kring skullran.
Den rika, presterliga mantelns fållar
Uppburos lätt af sköna englabarn;
Men sjelf i handen bar han Aaronstafven.

Hans milda anlet vände sig mot folket —
Mot folket? ja, ty hela templets rymd
Var af de sällas skaror uppfylld redan;
Men *Monti* förde mig i choret fram.

Och som vi hunno dit, hör! då begyntes
I Dômens hvalf en ljudande musik:
Och alla pelarne, som Memnonsstoder,
Af ljudens samklang mäktigt återljödo:
Och genom porten kom i templet in
Ett festligt tåg. Ännu mitt hjerta bäfvar
Af salighet, då jag den synen mins,
Och utaf fruktan, då jag skildra skall,
Hvad ingen färg och intet ljud kan skildra.

Främst gingo *Trons* och *Minnets* ljusa Englar,
Med hvita vingar och med slutna händer.
De förra buro liljor såsom ljus;
Men Minnets Englar buro eterneller.
De gingo tre och tre, och tolf de voro.
Som nattens himmel deras drägt var blå,
Och aftonstjernor glimmade derpå.
Så kom en Chor af verldens stora Skalder,
Med lagerkronor och med blomsterspiror,
Och snillets glans som helgongloria brann
Kring deras majestätiskt fria pannor.
Den högtidsskrud, som Skaldeskaran bar,
Var, såsom ljuset, utan färg, men klar.
Än lekande, än stilla *Diktens* Englar
Omgåfvo dem, i vexlande gestalter,
Med tusenskiftande och lena vingar,
Och hvilkas ytterst klara spetsar syntes
Nyss doppade i solens strålekälla.
Mer skön den ena än den andra är,
Men hvar och en sin gyllne lyra bär.

Kärlekens Englar nalkades derefter,
Med yppiga och friska rosenkinder,
Med purpurläppar, stora, sköna ögon,
Som långsamt öppnades och långsamt slötos.
När de dem öppnade, blef dubbelt ljus
I templet, och när de dem åter slöto,
Blef dunklare. Men dessa Englar buro
Törnfria rosor kring sitt lösta hår,
Små förstlingar af himlens skönsta vår.

Nu min ledsagare, den ädle Skalden,
Intill mitt öra böjde sig och sade:
"Se *Tasso* kommer med sin *Leonora*
Bland Kärlekens och Diktens syskonenglar.
Se der, som brud och brudgum komma de!"

Och *Tasso* kom. Hans tinning lagern smekte:
En vår af sånger på hans läppar brann.
Som förr hans sorg en verld till sorg bevekte,
Han nu i sällhet englar öfvervann.
En bård af rosor kring hans mantel lekte,
I fägring öfverträffande hvarann,
Uti Armidas blomstergårdar brutna,
Än yppigt spruckna, än oskyldigt slutna.

Och *Leonora*, förr en stolt Furstinna
I praktfullt hof, vid Skaldens sida gick.
Nu var hon mer; nu var hon Engelinna,
Och himmelsk kärlek glödde i dess blick.
För hvarje tår, hon gret som älskarinna,
Hon nu en verld af sanna fröjder fick.
Bland perlor tindrade på mörka håren,
Som morgonstjernan klar, den sista tåren.

Hur kunna deras drägter annat vara
Än hvita, fläcklöst hvita båda två?

Men hennes skrud höljs af en blomsterskara,
Som Raphaël har målat deruppå.
Väl äro deras drägter himmelskt klara,
Men deras själar klarare ändå:
Och när de högst af helig tjusning bäfva,
Guds löften öfver dem, som dufvor, sväfva.

Den, som har älskat, blott en skugga känne
Af deras fröjd — och han är salig nog!
De voro ett, fastän de nämndes tvenne:
I skiljda bröst ett enda hjerta slog.
Hon allt i honom var: han allt i henne.
Hans salighet ur hennes öga log,
Och hennes ur hans blick. Så få de vandra
Ifrån en klarhet evigt till den andra.

Sist följde *Hoppets* Englar, undersköna,
Med sammanlaggda vingar, mera dunkla
Än deras Syskons, men dock mycket ljusa.
De varit trogna följeslagare på jorden
Åt Skalden och dess brud: ja! Hoppets Englar,
Fast himmelska till ursprung och gestalt,
Dock höra jorden mera till än himlen;
Ty Hoppet är på jorden menskans lif,
Men Kärlekens fullbordan först i himlen.
De gingo tvåfallt. Deras drägt var skön,
Väl utan blommor, men som vårens grön.

Då nu den helga skaran kommen var
Till högaltaret framför Patriarken,
Då sväfvade till golfvet ned ett regn
Af sköna blommor från en sky af englar,
Och på den bädd, som bildades af dem,
Knäböjde *Tasso* och hans *Leonora*
Invid hans sida. Men *San Carlo* redan,
Den vise Patriarken, tog ur handen

På en Seraf en kostlig, dubbel ring,
Som liknade två strålar, sammansmälta
Och såsom evighetens cirkel böjda.
Den satte han på Skaldens finger först,
Och så på *Leonoras*, lade sedan
De vigdas händer faderligt tillhopa,
Hof sina armar upp, prophetiskt härlig
Välsignade och bad — och *Tasso* sönk
Till *Leonoras* bröst — och hon till Skaldens.
Men under detta klang en full Choral,
Af himlens skönsta röster sammangjuten:
Altstämmor, valda ur den högsta choren,
Serafiska sopraner och Cherubers
Allsmäktigt dånande och djupa baser.
De söngo Hans och Hennes Vignings-hymn;

Kärlekens källa,
Sol för de fromma,
Varelsens blomma,
Verldarnas Gud!
Skydda, benåda
Huldt dina sälla
Älskande båda,
Helige Gud!
Stoftet och smärtan
Skiljt deras hjertan.
Pröfningen renar:
Himlen förenar
Brudgum och Brud.

Då såg jag i en krans de stora Skalder
Så majestätiskt sitta. Gyllne harpor
Vid deras knän af små Serafer höllos:
Och midt bland dem var *Tasso*. *Leonora*
Låg vid hans bröst. Men *Tasso* lät sin blick
Kring templet stråla ut, och klart han talte:

"Vincenzo Monti! nalkas, kom mig nära,
Du Tassos like uti Tassos land,
Du Sångarverldens fröjd, Italiens ära,
Tag lönen af din äldre broders hand!
Du värdig är att Diktens krona bära,
Den du med egna skapelser dig band.
I lagerkronan skall du högre sjunga,
Och sångens blixt i högre rymder ljunga."

En blekhet göt sig öfver *Montis* kinder,
Då han de orden hörde: och hans hand,
Som darrade, ur min sig löste stilla.
Så gick han fram. Men *Tasso* tog en qvist
Utaf den lagerstaf, som *Monti* förde,
Och den blef friskare, slog nya blommor
Och slöt sig härligt till en doftfull krans,
Som Skalden lätt på Skaldens hjessa tryckte,
Och sist en kyss han tryckte på dess mun.
Se, då förklarades *Vincenzo Monti:*
Hans panna sken som solen, och hans kind,
Ej mera blek, i rosens färger log —
Ett återsken af evighetens morgon.
Då — med en blixt, som ljungade, som klang,
Och följdes af ett dån, liksom af klockor,
Försvann min syn. —

Men se! jag satt ännu
På marmortrappan, midtför marmortemplet,
Och det var nära morgon. Templets port
Stod ännu öppen: ännu lampor blänkte
Uti dess inre. Klockors ljud jag hörde,
Men dofva och högtidligt dystra ljud,
Fördämda samklang, bäfvande och djupa.
Det kom af sörjande ett slutet tåg,
Med florbehängda drägter, tända facklor,

Men under hvita, höjda atlashimlen
Der gick en åldrig, presterlig gestalt,
Som bar en strålande monstrans i handen.
De långsamt vandrade i kyrkan in.
Jag frågade en man, som gick mig nära:
"Säg mig, hvad är det? hvad betyder detta?"
Han svarade: *Vincenzo Monti* dog
I denna stund. Vi från hans dödsbädd komma.
Nu med vår sorg till Herrans hus vi gå,
Att oss beklaga, att hans stoft välsigna
Och messan sjunga för hans frälsta själ."
Så tåget gick förbi mig in i templet.
Jag lyssnade: då kommo orgel-ljud
Ur Dômen brusande. En sång jag hörde,
Hvars sista, milda toner ljödo så:

Hans själ var ren som svanens vingar,
Hans sång var hög som örnens flygt.
Och sången än kring verlden klingar,
Fast sångar'n är från jorden ryckt.
Hell! Skald! din sång var skön,
Men skön blir ock din lön:
På jorden ett odödligt namn,
Och evigt lif i Ljusets famn!

Röfvarbandet vid Tusculum.

En stilla sommarafton, då solen nyss lemnat Europas himmel, för att aftåga till America, och man ännu öfver Ostias och Fiumicinos hvita hus och på det blåa, skillrande hafvet såg en efterglans af hennes strålar, medan på Sanct Peters kupol i Rom en droppe af solens eldhaf låg qvar och tindrade, gick Prins *Lucien Buonaparte* i den sköna parken af sin, nära det gamla *Tusculum* belägna, Villa, kallad *Ruffinella*, och låt smeka sig af vestanvindarna, som just nu lemnade rosornas famn och lagrarnas skugga, för att flyga omkring fälten med sitt doft och sin svalka. Klockorna hördes från Cathedralen i Frascati. Många af betjeningen hade, på den sköna aftonstunden, begifvit sig ned till staden att besöka vänner och bekanta: andra voro ännu sysselsatta med landtliga arbeten omkring Villan. Tre eller fyra voro församlade omkring Målaren *Chatillon*, som i en sal af nedra våningen ordnade Prins Luciens taflor, och anvisade hvar och en sin tillbörliga plats på de nymålade väggarna. Salsdörren stod öppen. Nyss hade han låtit upphänga en skön bild af Domenichino, och länge fästat sin blick dervid, för att öfvertyga sig att den satt

i sin rätta dager, då han i hast ser en slagskugga kastas öfver taflan, vänder sig om, och blir varse en stor, reslig gestalt med spetsig hatt, en mörk mantel öfver axeln, två pistoler i bältet och en blottad sabel under armen. Figuren stod i den höga, öppna dörren och hade den ljusa, blåa aftonhimlen till fond. Chatillon ville i häpnadens första ögonblick framstöta en fråga; men den alfvarsamme gästen lade högra handen på pistolkolfven och venstra pekfingret på munnen, till ett tecken att han önskade tystnad. Den stumma hotelsen, ehuru vältalig den var, gjorde dock ej på tvenne de raskaste af betjeningen behörigt intryck. De rusade fram, väpnade med själens mod och lemmarnas styrka, och fattade den obudna gästen hårdt om lifvet, i samma ögonblick, som han med den framsträckta pistolen fällde den tredje tjenaren sårad till marken. Den fjerde flydde, och hade knappt hunnit utom Villans port, för att ropa allarm i grannskapet, förrän tre af främlingens vilda sällskap kommo sin anförare till hjelp: och innan det spridda husfolket hunnit samlas, voro de alla med sitt byte försvunna.

Förgäfves lät Prins Lucien, som af den flyende tjenarens rop och af den lossade pistolen blifvit satt i förvåning och verksamhet, uppbåda i nejden så mycket folk, som var att tillgå: förgäfves genomströfvade senare på aftonen de i Frascati förlagda Carabinierer hela trakten kring Tusculum. Allt var tyst. Intet spår af våldsverkaren! Den sårade tjenaren kunde, i sin förskräckelse och sin smärta, ej finna ord för att beskrifva den oerhörda händelsen. Chatillon var borta, och de två betjenterna med honom.

Röfvaren, som i djupet af en lund nära Villa Ruffinella återfunnit sina qvarlemnade hästar, förspillde ej mycken tid med samtal. Han sjelf och hans trogna följeslagare svingade sig upp på trafvarnas ryggar, och hvar och en af dem satte framför sig i sadeln en af de eröfrade fångarna. Anföraren, som förde Chatillon med sig på hästen, red tyst utför en hemlig stig förbi ruinerna af Tusculanska Amphitheatern, vek af till höger nedanför Citadellet, och trafvade, följd af de sina, i det gryende månskenet genom dalen. I en tät och lummig kastanjeskog, vid sluttningen af Monte Cavo, höllo de stilla ett ögonblick, lyssnande, om några förföljares steg eller röster kunde förnimmas. Då Chefen ej fann minsta anledning till fruktan, beslöt han att för den återstående färden välja en mera banad väg, och drog sig uppåt genom skogen till klostret *Palazzuola*, i afsigt att innan dagbräckningen kunna uppnå sitt hufvudläger i *Macchia dell' Arianna*, en skogbeväxt bergshöjd, som i en båge sträcker sig mellan *Velletri* och *Rocca Priora*, och utgör sydöstliga delen af den Romerska berg-amphitheatern. Men då hästarne, ovane vid den dubbla bördan, syntes behöfva en eller annan timmes hvila, satt hela sällskapet af vid den romantiska grottan mellan Palazzuola och Albano, på sydliga stranden af den djupa, kraterformiga Albanersjön. Fångarne infördes i den kyliga, af krypväxter öfverhängda bergshålan. Anföraren nedsatte sig längst fram i hvalfvet på en bädd af guldgul ginestra: Chatillon fick intaga sin plats bredvid honom, och de öfriga af röfvarbandet lägrade sig i en grupp deromkring, utom en, som med skarpladdadt gevär gick utanföre såsom skildt-

vakt. Djupt in i grottan brann en fackla, hvars sken var tillräckligt att upplysa dess låga hvalf, utan att kunna ses af dem, som möjligen på andra sidan sjön bespejade nejden.

Chefen slog eld på sin pipa, och under det de första rökhvirflarne som en nimbus omgåfvo den tobakshatande Chatillons bleka ansigte, bröt han tystnaden med följande tilltal:

"*Corpo di Spatolino!* Ni är trött, Prins! och min trafvare bär ändå så lätt som en svandunsbädd. Om det icke faller er angenämt att fortsätta resan till Ariannas skog på min fåle, så kan ni bestiga Ghecco's. Vi behöfva nu ej mera färdas så fort, och Ghecco kan gå."

Chatillon, som märkte röfvarens misstag, teg några ögonblick, liksom tvekande, om han borde upptäcka sitt rätta stånd eller ej. Men i förmodan att som målare lättare draga sig ur spelet, än som prins, var han just i begrepp att gifva sig tillkänna, då en af bandet, som satt i den rigtning, att fackelskenet föll klarast mellan hans och Chatillons ansigten, reste sig upp och sade: "Per Bacco! det var besynnerligt." Nu lade han sin skäggiga physionomi helt nära Målarens nedsänkta hufvud, och synade hans anletsdrag under ett visst betydelsefullt grin. Men Chefen rynkade ögonbrynen, och sade med ett befallande alfvar: "Nå, nå; Cenzo! stilla, stilla! Din långa näsa kan du vända utåt vägen och lukta efter rof. En Furste bör man ära, i synnerhet om han är fången. Denne vår Prins löser sig i morgon med tretusen blanka Napoleondorer; ty så mycket kan väl en Napoleon vara värd, om det också ej skulle vara den Store."

"Nej, Capitano!" svarade Cenzo — "det är hvarken den store eller den lilla. Den stora har jag sett mången gång i storm och i strid — och ingen, som heter Napoleon, har en sådan Balettmästar-profil, som denne. Finns i denna mannens ansigte en linje af den majestätiska, rena pannan, af den eldiga blicken ur de djupa ögonen, af den fina, mystiskt slutna munnen och den trotsigt upptryckta, rundade hakan — så har du rätt, Capitano! och jag vill gå barfotad öfver törnen och genom ormdalen till Rocca Priora i denna månskensnatt; ty jag har brustit i vördnad mot det stora namnet och alla dem, som bära det."

"Hvad säger du, storskräflare? Det är icke Luciano? det är icke Kejsarens bror?" utbrast Anföraren, i det han häftigt stod upp från sitt läger, och tog vinflaskan från munnen.

"Nej! Capitaine! det är icke Prins Lucien, som ni fångat," svarade Chatillon; men om det icke är Prinsen sjelf, så är det åtminstone hans målare, Jean Jacques Chatillon, à votre service, Monsieur le Capitaine de brigands."

"Nå, prisad vare djefvulen för sin fintlighet," utropade Röfvar-Chefen; "denna gång var den dumma satan slugare än jag. Ha, ha, ha! En målare har jag fångat, i stället för en Napoleon. För en lumpen färgrifvare har jag svettats åtta timmar af en solhet sommardag, och lupit som en hjort genom skogen i trenne nattliga timmar, och intet smakat af vått eller torrt, utom en maskäten finocchio och denna sura vintår från Rocca di Papa maledetta. Upp, kamrater! — Det skall målaren betala. Upp och framåt! Marche!"

Och

Och knappt hade Anföraren yttrat dessa ord, förrän alla skyndade ut ur grottan, och gjorde sig färdiga till aftåg. Målaren, bakbunden, red på Ghecco's skymmel, och Ghecco, som gick bredvid, förde tyglarna. Det bar af öfver kullar, genom dalar, bland buskar och snår. Först en timme efter midnatten befunno de sig i grannskapet af slottet *Carventana*, och innan dagen grydde, gjorde de halt i en vild bergstrakt af Ariannas skog, det tappra röfvarbandets högqvarter.

Hastigt öppnades nu en hemlig falldörr, konstigt dold af buskar och gräsbeväxt jord, och de inträdde alla i en stor och dunkel grotta, hvarefter dörren åter sorgfälligt tillslöts. Vid Anförarens ankomst församlades kring honom alla de trogna, som under hans frånvaro antingen varit ute på andra ströftåg, eller förblifvit hemma. Åt Målaren och hans båda medfångar anvistes några stråbäddar i en aflägsen vrå af den stora hålan. Midt i denna hemska, underjordiska sal satte sig Chefen sjelf på en fyrkantig sten. Nu bar han på hufvudet en hög, spetsig hatt, den så kallade *Blodshatten*, emedan den var på snedden omlindad med ett bredt, rödt band, färgadt af Perch's och Wytson's blod, alltsedan han bar deras afhuggna, sköna hufvuden i skörtet af sin mantel, från Terracinas grannskap upp åt bergen, under en dyster åsknatt. Den hatten pryddes af en örnfjäder, och han satte den alltid på hufvudet, när han var vred, eller då han törstade efter blod.

Bakom Anföraren stod en skön gosse med en vinflaska i handen, hvarur han, stund efter annan,

ifyllde Chefens glas. En messingslampa brann på ett stenbord, och rundt omkring anförarens säte hade de tio hemmavarande af bandet i olika grupper lägrat sig.

Röfvarhöfdingen vände sig till två af de hemmavarande, hvilka syntes äga vakten för dagen, och frågade: "Har Ruffo återkommit från Rom?"

"Ja, Signor Capitano!" svarade Ruffo, som uppreste sig och lemnade Chefen ett bref — "Här är jag."

Sedan brefvet var genomläst, frågade Chefen åter: "Kom du ensam tillbaka? kommer den främmande eller ej?!"

"Den främmande helsar eder; han kommer i natt från Grotta Ferrata:" svarade Ruffo.

Nu talade Anföraren en lång stund med flera af förbundet; men dels så tyst, dels på ett sådant tungomål, att Chatillon ej kunde förstå innehållet af hans ord. Derpå återtogo de alla sina platser och lagade sig i ordning till måltiden.

Nu hölls, om icke Rätt, åtminstone dom öfver den arma målaren. Ransakningen utfördes, medan de åto och drucko: ju muntrare och vildare de blefvo af vinets ångor, ju mera benägna syntes de äfven att skyndsamt befordra Chatillon till andra verlden, på det de ej länge måtte besväras af sådana gäster, af hvilka föga vinst var att hoppas. Redan ville Chefen yttra det sista, förfärliga dödens ord, då han vände sig om, för att se, huru Målaren och hans kamrater fördrogo sitt öde och hvad min de höllo i den vigtiga stunden. Han såg Chattillon sitta på sitt fuktiga lä-

ger, andäktigt sysselsatt att i en ritbok, som han alltid bar i fickan, afteckna hela det rofgiriga förbundet. Då ropade Chefen: "Signor Målare! låt se, hvad ni ritat. Cenzo! tag boken af målaren; jag vill se den."

Då Röfvar-Chefen fått boken i handen och en stund uppmärksamt betraktat ritningen, utbrast han: Vid Raphaëls hufvudskål! den karlen har styl. Han har icke en gång darrat på manchetten, när han sett sina domare i synen och tecknat dem. Det är likt — Corpo di Michel Angelo! Det är likt. Ser du, Cenzo? der har han posterat din bastanta näsa på utkik i det långa vinglaset — Bravo, målare! Och Fabio der med sitt lurfviga hår — ha, ha, ha! — men hvar är jag? Målare! mig har ni glömt — per Bacco!"

Nej, Monsieur!" svarade målaren i sin vrå, "jag har icke glömt er; men er, såsom hufvudfiguren, ville jag gömma till sist."

"Riktigt, riktigt! jag är hufvudfiguren. Karlen har mod, och han har förstånd. Hör, Målare! vill ni måla mig?"

"Gerna, gerna, om jag först får rida hem till Villa Ruffinella efter en spänd duk, min palett och mina färger och penslar."

"Det går ej an, Signor Målare! Kan ni inte måla mig utan färger?"

"Jo! jag kan måla svart: jag kan med den svartaste krita på hvitt papper teckna edra drag efter naturen — och det vill jag göra. Men då måste ni sitta mycket stilla."

"Välan," sade Röfvar-Chefen — "tag fram ett stort stycke papper, Cenzo! jag vill sitta för målaren."

Då nu Cenzo, efter mycket letande, slutligen funnit det erforderliga papperet och på Chefens vink öfverlemnat det till Chatillon, begynte denne sitt arbete. Anföraren satt i början stilla som en mur, för att i hela sin värdighet blifva öfverflyttad på pappersbladet, och på det att intet drag måtte gå förloradt. Trötthetен och vinet sänkte en tung dvala öfver hela hans gestalt; men han spratt upp emellanåt, och äfven under den synbara slumren lekte en convulsivisk vildhet i hans af naturen stolta och sköna anlete. Slutligen blef han otålig, och frågade om icke allt var färdigt; men ännu fattades några drag och han måste beqväma sig till ytterligare tålamod.

När bilden var färdig, betraktade han den länge med ett småleende välbehag och lät den sedan göra en rund kring det nyfikna sällskapet, som fann likheten träffad och fattade en viss vördnad för den fångna målaren. Derpå stod Chefen upp, gick till stenbordet, och skref till Prins Lucien ett bref i följande ordalag:

"Altezza! Den oöfvervinnerlige helsar er, och sänder er sin bild. Ni finner deraf, att hans utseende svarar mot hans rykte. Vill ni återse eder målare, så kostar han icke mer än 400 piastrar. Behöfver ni honom icke mer, och hans lif synes eder för dyrt, så låt mig veta det med budet, och jag sänder eder hans hufvud för intet.

Sertorio Catilina Morlucchi,
Chef för de Fria i Kyrkostaten."

Sedan detta bref var så prydligt nedskrifvet, som Röfvarhöfdingens vid pennan ovana hand förmådde, hoprullade han det jemte Chatillons teckning, slog ett snöre derom och skref utanpå: *A Sua Eccellenza il Principe Luciano Buonaparte*, satte sig åter på högsätet och kallade inför sig Cenzo, den trognaste bland de trogna.

"Hör, Cenzo!" sade höfdingen, "denna afton i solgången rakar du af dig det gröfsta skägget och gör dig fin. Du ikläder dig herdedrägten, tager denna rulle, och bringar den till Villa Ruffinella. Der begär du att få tala med Prinsen, eller i värsta fall med hans hofmästare, och förkunnar honom, att om du icke är återkommen hit med den i brefvet bestämda lösesumman, innan solen går ned i morgon Onsdag, så kysser denna min dolk den fångna Fransosens hjerta. Vårda de sig icke om en målare mer eller mindre, emedan man har så många i Rom, utan gripa dig och hota dig med döden, så dö som en man eller rädda ditt lif i det du förråder mig och dina bröder; men håll din tunga till dess Ave-Maria-klockan klingat ut i morgon afton; då kan du tala; ty efter den stunden gästar Målaren hos sin och alla målares mästare Raphaël ofvan molnen, och jag, med min trupp, är icke längre att finna der du lemnat mig. Cenzo! var dig lik i mod och i tro. Kom ihåg Ave-Maria-klockan, kom ihåg din pligt och din blifvande lön. Du har ett dygn på dig. Är du trött, så kan du rida på Rosso. Addio!"

Utan invändning emottog Cenzo sin höfdings befallning. Han nickade tre gånger sitt hörsam-

ma bifall, stolt öfver uppdraget, och gick bort och lade sig tyst ned att hvila en stund i en närbelägen mindre håla. I hufvudgrottan var ännu allt muntert och lifligt; men snart lemnade den allmänna, brusande glädjen småningom rum åt några afbrutna, med läspande läppar framgnolade dryckessånger, strödda svordomar och ett oredigt mummel, hvilka ljud efterhand aftynade och dogo i sömnens armar. Vakterna gingo af och an med blixtrande gevär. Men *Morlucchi* sjelf satt länge, vakande vid lampan, med sammanknäppta händer och hufvudet nedsänkt mot bröstet, då han plötsligen hörde ljudet af hästfötter och rusade upp. Då steg Cenzo in i grottan, tog på hatten och sade: "Signor Capitano! Jag rider nu åstad. Jag rider icke derföre att jag är trött, men för att komma fortare fram, och kanske säkrare. Förr gripa de blixten i flygten, än de fånga Cenzo, då han rider på Rosso."

"Godt!" svarade höfdingen, och satte sig åter ned; men Cenzo kastade sig på sin trafvares rygg, och försvann.

Tyst, men sömnlös låg Chatillon på sitt läger och betraktade vid lampskenet den hemskt pittoreska taflan. Hans båda medfångar snarkade i den djupaste sömn, och de flesta af röfvarbandet voro äfven bortdomnade på sina bäddar. Målaren lyssnade till näktergalens afbrutna slag i en skogsdunge utanför grottan och till gräshopparnas genomträngande gnissel; men hans öga hvilade troget på den stora Röfvaren, hvars kraftfulla anletsdrag, under striden med sömnen, an-

togo ett blandadt uttryck af mildhet och förvirring. Emellanåt nedfälldes hans ögonlock, liksom för att afskilja det enda ännu vakande sinnet från all förbindelse med den yttre verlden och låta ögats, under dagen insupna, bilder återkastas mot hjernan, och der instängda och sammanträngda hvimla i ett sanslöst huller om buller. Men plötsligt uppslogos åter de lyckta ögonen, och stirrade vildt emot grottans ingång. Medan nu allt var tyst, syntes ett klart ljus i hvalfvets innersta, liksom utströmmande ur en öppnad cell, men försvann åter, och en qvinnogestalt sväfvade sakta fram till den orörliga Röfvar-Chefen, och lade sin hand på hans skullra. Som hon lutade sig ned, liksom för att hviska något hemligt i hans öra, framglänste mellan svallet af de yppigaste, mörka lockar, ett himmelskt ansigte, upplyst af ett par stora, klara ögon, som liknade tvenne stjernor, vakande öfver en rosengård. Röfvaren lät sitt hufvud stilla sjunka ned mot flickans bröst, lade sin arm kring hennes lif, och från hans läppar hördes ljuden: "Flavia! Flavia! min, min Flavia!" Vid det aftynande lampskenet syntes ännu en annan lätt skepnad, och åter en, med tysta steg skrida fram ur det dunklaste hvalfvet; men de försvunno igen, eller tycktes försvinna. Blott stilla hviskningar hördes än långt bort i grottan, än på närmare håll. Nu utsläckte Morlucchi den flämtande lampan, och allt blef tyst.

Efter en stund föll Chatillon i en orolig sömn, men hade väl icke länge slumrat, då han uppväcktes af någon, som med stark stämma ropade: "*Sex Carbonari.*"

Han slog upp ögonen. I den delen af grottan, der han låg, rådde en djup skymning; men ett inre hvalf, hvartill nu dörren stod öppen, var alldeles upplyst. Der såg han Morlucchi stå med blottadt hufvud och bredvid honom satt en fremmande man, insvept i en lång, svart mantel, med venstra armen stödd på ett bord, som pryddes af en brinnande kandelaber af silfver. Främlingens hufvud var öfverst betäckt af en liten, purpurfärgad kalott, och hans bleka, något magra, ansigte var fint bildadt, lifligt och uttrycksfullt. Målaren låg tyst och stirrade mot den vördnadsbjudande gestalten. Han trodde knappt sina ögon; han tyckte sig igenkänna den yppersta mannen i Kyrkostaten, näst den helige Fadren sjelf, nemligen Stats-Secreteraren, Cardinal *Consalvi*.

"Det är godt, Morlucchi!" sade den främmande, med en klar, välljudande röst: "det är godt. Du har upptäckt en sammansvärjning, och du har tagit tillfånga dess hufvudmän. De sex farligaste Carbonari sitta redan på Sanct Angelo i godt förvar. Jag ville belöna dig för ditt nit; men ändå är du ett ogräs i staten, du är en plåga för den nejd, der du vistas. Du plundrar främlingar och öfvar enskild hämd. Lägg bort dina pistoler och din spetsiga hatt: gif dig sjelf under lagen, så skall allt förflutet vara glömdt. Du skall vinna ära och anseende. Underliga varelse! du har gjort Staten och mig vigtiga tjenster, och ändå måste jag förfölja dig som Statens fiende."

"Eders Eminenz behagade besinna en sak," svarade Morlucchi. "Jag hatar Påfvemakten som

en äkta Romare; men jag vördar Eder, såsom en man af hjerta, heder och snille. Satt icke Ni på öfversta trappan till Petri stol, så ville jag storma Rom."

"Nej, Morlucchi!" utbrast Cardinalen, och hans kinder uppflammade — "Så sannt jag heter *Ercole Consalvi*, det låter du väl bli. Trotsa ej så på din makt; ty ännu lefva de i landet, som äro mäktigare än du. Nog sitter jag säker för dig i Rom, om jag också *här* skulle vara i någon fara."

"Eders Eminenz har kommit hit på mitt hedersord, och så länge det gäller, och Morlucchi lefver, skall intet hår röras på ert hufvud," sade Röfvaren.

"Också fruktar jag intet;" svarade Cardinalen, "men skulle någon här glömma sig och stå efter mitt lif, så faller jag icke ohämnad. Och du vet sjelf, Morlucchi! att jag alltid hållit mina ord i lifvet. Så gör jag äfven i döden."

Röfvar-Chefen svarade härpå endast med en bugning; men han fyllde vin i en silfverpokal, hämtade en korg med frukter, och bad Cardinalen under en djup vördnadsbetygelse att hålla till godo. Denne tog ur korgen en orange, som han länge höll i handen; derefter skalade han och förtärde den; men vinet smakade han icke.

Chatillon osedd betraktade alla deras rörelser och hörde deras samtal. Stundom kände han sig brinna af begär att störta fram, kasta sig för Cardinalens fötter och bedja om hans hjelp; men ännu qväfde han denna lust, af fruktan att störa

det vigtiga sammanträdet, hvars slut han i stillhet ville afvakta. Cardinalen satt en stund, som det syntes, försänkt i en djup betraktelse, och Morlucchi, alltid stående, väntade, att han skulle yttra sig. Slutligen lyfte Consalvi hastigt upp hufvudet, fästade på Röfvaren en skarp blick och frågade:

"I går afton, och nästan under mina ögon, har du ej begått en röfvarbragd, Morlucchi?"

Röfvarhöfdingen svarade med en viss förlägenhet: "Blott ett litet puts, Eminenza! Men i den leken har jag sjelf blifvit den största narren."

"Du vlle gripa Prins Lucien, och fick hans Franska Målare, icke sannt?"

"Ja, så är det, Eders Eminenz!" sade Morlucchi. "Men jag har hopp, att han i morgon utlöses med fyrahundra piaster."

"Och om han *icke* löses, hvad gör du då?" frågade Consalvi.

"Då måste han dö, enligt våra lagar."

"Du talar om lagar, du laglöse! *Statens* lagar skall du lyda. Och olycklig du, om du mot din egen vilja kommer under dem. Du kan ju i denna natt gripas af mina Carabinierer."

"Nej! Eminenza! jag tror på min lyckas stjerna. Och när Målaren är utvexlad, finnes jag icke mera här. Eders Eminenz sjelf, ledsagad hit på förvillande stigar, kan icke finna vägen till denna grotta. Ännu ett dygn är jag säker i dess sköte."

Målaren, som svettades på sitt läger, kände sig starkt frestad att nu löpa storm på Cardinalen,

med sina böner om räddning; men nyfikenheten och klokheten rådde honom att ännu dröja.

Cardinalen frågade: "Är Capozzis röfvarhord upplöst?"

"Ja, Eders Eminenz! Capozzi sitter fången i Velletri sedan i går, och hans folk har flugit hit och dit. Fyra har jag i mitt våld."

"Är det lugnt i Frosinone? Hålles ännu Carbonari-klubben i Anselmos hus bakom kyrkan?"

"Det är lugnt i Frosinone. Spatolinos enka förrådde herrarna på klubben. De äro inom fasta murar."

"Du ljuger, Morlucchi!" ropade Cardinalen, och slog handen hårdt i bordet. Två af ditt eget band voro med i den ligan, och de ha undkommit genom ditt beskydd, och Frosinone vore i gäsning ännu om icke *jag* varit.

"Ja, Eders Eminenz! ja! ja!" svarade Morlucchi med häftighet, "tvenne af min tropp voro med i ligan, Paolo och Ricco; men de äro det icke mer. Se in i hvalfvet der, Eminenza! der hänga till andras skräck deras hufvuden, dem jag låtit toppa, emedan de brutit mina lagar, och handlat mot sin pligt och min vilja."

Morlucchi tog kandelabern af bordet och lyste in i ett hvalf. Ovillkorligt följde Cardinalen honom med ögonen, men vände sig åter bort, intagen af en plötslig fasa. En djup tystnad, som varade i flera minuter, följde derpå.

"Du är vild, Morlucchi," sade slutligen Consalvi, "och likväl ligger inom ditt brusande hjer-

ta ett frö till något godt och stort. Jag ville rädda dig, för ditt namns skull; ty dina fäder voro ädla och äkta Romare, och för din egen skull, emedan du varit af naturen bestämd till något bättre. Men *en* handling framför andra är jag kommen att förebrå dig. Du har störtat i olycka och sorg en ädel fader och en ädlare moder, då du ryckt ifrån dem deras enda barn, en skön dotter, som var oskyldig, innan hon kände dig; men som nu brännmärkt sitt ärfda namn genom en brottslig flygt, och en brottsligare sammanlefnad med en Bandithöfding. Hvar är Flavia? Har du kanske mördat henne? I den eviga hämnarens namn, i den heliga kyrkans namn, hvars purpur jag bär, i olyckliga föräldrars namn, hvilkas tårar jag bevittnat, besvär jag dig att återgifva den förvillade åt dagens ljus och åt sörjande anhöriga, om hon lefver. Och är hon död genom dig, eller våldsamt af dig qvarhållen i dessa mörkrets hålor, så emottag här min oåterkalleliga, heta, evinnerliga förbannelse!"

"Flavia! Flavia!" ropade nu Morlucchi, "Flavia! kom ut!" Och få ögonblick derefter framförde han till Cardinalen den sköna qvinnan, som uppenbarat sig för Chatillon i början af natten. Nu syntes hon ännu skönare: en blyg rodnad prydde hennes kinder, och det glänsande, mörka håret föll i yppiga ringlar kring hennes skullror. Hon knäföll för Cardinalen och kysste hans kläder; men då han ville afvärja det, kysste hon honom på handen, och uppslog emot hans ansigte sina strålande ögon. Cardinalen var redan färdig att börja ett bestraffande tilltal; men då han såg den sköna flickans friska, af glädje lå-

gande ansigte och hennes otvungna och likväl blygsamma skick, afväpnades domaren, och han kunde blott beundra och tiga. Han lade sin hand på flickans rena panna. Då låg hon stilla, med nedslagna ögon och hopknäppta händer, liksom för att emottaga välsignelsen. Men Morlucchi, som hittills endast njutit af Flavias åsyn och låtit sina ögon vandra emellan henne och Cardinalen, frågade nu med en viss, stolt glädje: "Eminenza! ser hon ut, som en fånge? Ser hon ej glad och frisk ut som en ros i majsolen?"

"Är du lycklig, Flavia?" frågade Cardinalen.

"Ja, jag är lycklig af min Carlos kärlek: och jag tillhör honom för evigt. Det är ju intet brott att vara trogen den man älskar — ju mera olycklig och förföljd min Carlo blifver, ju trognare vill jag blifva — och om han någonsin blir lugn och lycklig, så blir jag den lyckligaste maka på jorden."

"Du betänker då icke din pligt mot dina öfvergifna föräldrar? Du kostar dem, med denna din lycka, många bittra tårar. Vill du ej återvända i deras armar?" frågade åter Cardinalen.

"Dag och natt tänker jag på dem med barnslig kärlek," svarade Flavia, "och jag beder för dem i mina varmaste böner. Men de veta, att jag är lycklig, och återvända till dem kan jag icke nu. Ers Höghet, värdes höra mig! Carlo har frälsat mig från vanäran, från döden: han har länge ägt min tro och min kärlek. Utstött ur samhällets sköte, har han mycket kämpat och lidit, och allt hvad han lidit, det har han lidit för mig. Skulle jag, kan jag, bör jag öfvergifva

honom? Ach! Gud sjelf skulle svara nej! nej! om han ville ropa från himmelen — och jag läser i edert anlete, nådige herre! att nej! nej! är det enda rätta svaret på denna fråga."

Cardinalen stred med en djup, innerlig rörelse; men då han stilla uppreste sig, störtade äfven Morlucchi ned på knä bredvid sin Flavia, fattade häftigt Cardinalens mantel, den han tryckte till sina läppar, och de ropade båda: "Välsigna oss! Välsigna oss!"

"Må Gud, som ransakar hjertan, välsigna eder, när han i sin vishet så behagar," sade Cardinalen med stilla, sväfvande röst: *Jag* har nu ingen makt dertill. Men jag skall icke förgäta denna stund, ej heller eder. Stån upp! — Flavia! Var lika ädel, som du är trogen — och du, *Carlo Astolfi*, (ty nu vill jag nämna dig med dina fäders namn) betänk mina ord! Kufva dina vilda lidelser, blif mensklig lika mycket som du är manlig, och älska så din pligt emot menskligheten och staten, som du älskar din Flavia. Hoppet om din återgång till ett värdigare lif försonar Cardinal Consalvi med det eljest förnedrande medvetandet, att han frivilligt inträdt som gäst i en röfvares boning."

Chatillon, som med klappande hjerta åskådat och afhört hela detta uppträde, utstötte nu ett häftigt rop och ville springa upp för att skynda fram till Cardinalen; men då fattades han af ett par starka armar, som åter nedtryckte honom på sin bädd, en duk öfverhöljde hans ansigte, en stor hand lade sig öfver hans mun, och då han efter en kort stund befriades ur detta plågande fängsel, omgaf honom ett kolsvart mörker, och allt var tyst som i grafven.

Efter en lång strid med oroliga fantasier och förvirrade tankar, bortdomnade han i en blytung dvala, och när han sent på morgonen uppvaknade, rysande lika mycket af en yttre fuktig köld, som af en inre feberbrand, var den dystra grottan nästan alldeles tom. En af röfvarbandet stod likväl vid hufvud-ingången och samtalade med andra, som befunno sig utanföre. De tvenne af Prins Luciens husfolk, som delade Målarens öde, sofvo ännu; ty den obildade naturmenniskan har till lindring i sin ledsnad eller smärta, och såsom ersättning för bristande idéer, fått ett desto rikare förråd på sömn. Stundom reste de sig upp, ruskade på sig och lade sig åter ned på ombytt sida, hvarunder likväl deras sömn led litet eller intet afbrott. Först vid middagstiden inträdde Morlucchi sjelf, gick fram till Chatillon och räckte honom handen, i det han frågade om han var vid godt mod. "Innan nästa natt är ni antingen fri eller död," tillade han kallt.

"Och således i alla händelser *fri*," svarade Målaren. "Här är jag icke död, utan endast något värre: jag är lefvande begrafven."

"Grottan är något sval, det är sannt," sade Röfvarhöfdingen. "Om ni vill hämta frisk luft, och ej är besvärad af mitt sällskap, så spisa vi vår middag i det gröna."

Utan att afvakta Målarens svar, fattade Morlucchi honom vid handen och förde honom ut ur hålan. En varm flägt mötte dem vid utgången, och middagssolens strålar återstudsade så klart och brännande från stenarna och från sjelfva gräsvallen, att målarens ögon nästan förblindades. På

en smal, obanad gångstig ledsagades han af Morlucchi upp till en höjd, kringskansad af berg, af åldriga träd med knotiga, sammanväxta grenar, och af vilda buskar och häckar; men hvarifrån på en sida öppnades den rikaste utsigt nedåt Grotta Ferrata, öfver Romerska fältet, med den slingrande Tibern, en del af Rom och längst i fonden det blåa hafvet, sammansmält med himlen. Här nedsatte de sig i gräset, och Röfvarens unga och sköna munskänk framträdde kort derefter med mat och en vinflaska, som han ställde emellan dem på en utbredd, rosig duk. Sedan drog sig gossen åter undan.

Åsynen af en så rik natur i en sydlig, lugn och vällustig middagsprakt utvecklad för hans öga, och tanken, att han nu kanske såg den för sista gången, nedstämde Chatillons hittills stolta, försakande mod, om ej till klenmod, likväl till en bitter känsla af grämelse öfver sitt öde, och upptände tillika i hans själ en vek kärlek till lifvet och naturen, blandad med saknaden af deras fria njutning. Några stora, ensliga tårar fuktade hans ögon, och genom dem framskimrade landskapstaflan, liksom darrande under ett skirt flor. Han aftorkade dock snart dessa förstulna tårar, och antog åter samma lugna, obekymrade utseende som förut, men syntes glömsk af sig sjelf, sitt sällskap och den framsatta anrättningen. Morlucchi, som redan börjat spisa, och tid efter annan med stumma vinkar uppmanat Chatillon att följa hans efterdöme, fattade nu vinflaskan, fyllde ett glas och räckte det åt sin tystlåtne gäst. Tanklöst emottog Chatillon glaset: men åt sig sjelf ifyllde Röfvaren ett större glas, och sedan han

en

en stund förgäfves väntat att Målaren skulle dricka, utbrast han med otålighet: "Signor Målare! Vid Prins Lucianos taffel på Villa Ruffinella vankades utan tvifvel kräsligare rätter, än de, som bjudas eder vid detta naturens bord; men jag trotsar Prinsen och hela hans slägt, att uppvisa ett ädlare, renare vin än det, som perlar i dessa glas, och som är pressadt ur Monte Giove's kostligaste druvor. Drick, Signor! En skål för Cenzos lyckliga återkomst och er snara befrielse!"

Chatillon förde glaset till munnen, tömde det i ett drag och satte det ifrån sig på marken.

"Så — nu börjar ni åter behaga mig," sade Röfvarhöfdingen. "Vin fröjdar menniskans hjerta, säger Salomo, eller någon annan gammal, vis hedersman; men jag säger: den, som icke, när det bjudes, vore det äfven i sjelfva dödsstunden, kan tömma ett godt glas vin, den är icke värd att trampa den jord, der drufvorna växa. Dock" tillade han, just då han ånyo skänkt i sitt glas och i strupen nedgjutit dess innehåll — "Vi kunna älska och njuta en så skön Guds gåfva, utan att vara drinkare. Corpo di Bacco! hur skulle det gå med mig och hela den trupp, som jag leder och styr med min vink och mitt ord, om jag vore en drinkare? Klart hufvud, öppna ögon och raska lemmar äro för mitt bestånd och min lycka lika nödvändiga, som den flicka, jag älskar, den luft, jag andas, och den föda, jag förtär." Här drack Morlucchi ännu en gång, och fortfor: "Förr, medan jag var yngre och lefde goda dagar i min faders hus i Narni, utan strider och omsorger, och utan annat begär än min Flavias

kärlek, då var mitt sinne mycket vekare än nu. Då kunde jag, som ni, fälla tårar af glädje vid anblicken af ett skönt landskap, eller af sorg öfver ett lam eller en get, som min faders herdar förlorat i skogen. Men ödet, som styr våra handlingar, fann väl, att detta vekliga, gråtmilda lif icke passade för Sertorio Morlucchi, och lagade i sin vishet så, att jag en afton med denna min dolk nedstack en ung ädling, hvilken liksom jag, men i nedriga afsigter, brann för Flavia, Narnis skönaste blomma. Då var ej godt att längre dröja i min faders boning och mina fäders stad. Då tog jag bergen in — och i dessa nejder herrskar jag redan i tvenne år: ja! i morgon, just i morgon fylles det andra året af min frihet. I sex månader har jag varit sällare än någon dödlig; ty så stark var Flavias kärlek, så segrande öfver alla betänkligheter och faror, att hon följt mig hit i mitt nya rike. Död är min gamla, fromme fader, och de säga, att min mor gråtit sig blind öfver den förlorade sonen; men jag vet, att hon varit nerfsjuk i åtta år, och då kan en matrona få starren för intet. Men hon lefver godt af sonens skatter på sin ålderdom, och jag skall älska henne, tills grafven tar henne i förvar, och längre. Min makt är icke inskränkt inom denna lilla tropp, som ni här ser omkring mig. Hufvudman är jag för flera skaror, som, spridda från *Gobbio* i Apenninerna till *Cosenza* i Calabrien, lyda mina bud. Den berömde hjelten och Fransoshataren *Stefano Spatolino*, som förorsakade General Miollis och alla edra landsmän så mycket bekymmer, gjorde med sina förvånande bragder ett djupt intryck på mitt sinne, från de spädaste barn-

domsåren. Det skär mig i hjertat, att en sådan man skulle falla för Franska bödelskulor vid Vestas tempel; men många, som följde honom, följa nu mig, och andra flera dertill. — Signor, Målare!" — här drack Morlucchi igen — "Så ofta jag, vaksam och modig genomtågar dessa härliga lunder och berg, och nu, när jag ser ut öfver hela denna rymd, begränsad af det vida hafvet, så tänker jag: det är mitt — mitt. Jag är dessa nejders herre, friare, mäktigare och lyckligare, än den krönta Presten der nere, som slumrar eller stämplar list och ränker under Quirinalens lagrar och cypresser, den gamle despoten, hvars maktspråk är för mig såsom en förbisusande vind eller som en vigglös blixt i ett af horizontens uttömda moln. Men se! det finns en man, som heter Cardinal *Consalvi;* för honom ville jag gå genom brinnande svafvelugnar, fastän han kallar mig ett ogräs i staten och troligen gaf mig en kula eller par för pannan, om hans spårskyttar lyckades att gripa mig — och allt för fosterlandskärleken skull. Lika godt! Jag är glad i dag — och låter skickelsen råda för kommande dagar." Medan Röfvaren så talade, alltmera lifvad af sin förtjusning och vinets dunster, fästade Chatillon en på en gång beundrande och förebrående blick i talarens ansigte, och denne tystnade, liksom hoppades han att få höra ett ord ur sin hittills stumma åhörares mun. Men då Chatillon fortfor att tiga, tillade han långsammare och med en viss högtidlighet: "Det är sannt, Signor! jag vet det väl, jag har gjort mycket ondt i mina dagar; men jag har också gjort mycket godt. Mer än en onyttig lifstråd har jag afskurit: mången rik har

jag befriat från en tryckande börda: mången af lagen förtryckt har jag, den laglöse, skaffat rätt: med de hungriga har jag delat vin och bröd, och jag har torkat många nödlidandes tårar — jag har dyrkat Madonnan och helgonen med böner och rika gåfvor — och jag har älskat min Flavia. Signor! Vill ni göra Flavias porträtt? — Dock nej! ni får inte det: jag vill knappt, att ni skall se henne. Jag känner Artisterna. Det stode väl bättre till med våra sköna tärnor i Romerska landet, om ej de många främmande Artisterna vore. Nog dermed! Lika godt! herre — jag är ej så vild och grym, som folket tror, kanske ej så barsk, som jag borde vara. Jag är bättre än mången skenhelig dåse, som i sin lefnads dagar icke slagit en mask ihjäl. Och hvem är den menniska, vore hon ock den dygdigaste i sin egen tro, som dristar hopräkna alla sina tankar, ord och gerningar, och sedan säga i biktstolen eller inför Guds ansigte: "Se hvad jag är ren!" Nej! Signor! det låter menniskan bli. Hon är nu en gång hvad hon är, och rår icke för, om hon i bruket af sin fria vilja, och lyftad af sin kraft, vräker omkull några af de råmärken eller hampspöken på lifvets bana, som Jesuiterna uppsatt till de barnsligas förskräckelse. Blott för den fega, tafatta uslingen är det närvarande lifvet och blir det tillkommande ett töcknigt och eländigt helvete. — Se der har ni i korthet min historia och min lära."

Nu ansåg sig Röfvaren hafva talat nog för att sätta sig i aktning hos målaren, eller uppmuntra honom till en motsvarande förtrolighet. Han utsträckte sig sorglöst på marken, kastade sin yfviga hatt öfver ansigtet, till skydd emot solen,

hvilken stilla, sjunkande ännu nedgöt heta strålar mellan trädens yttersta grenar: derpå lade han armarna under hufvudet, liksom han ärnat insomna, eller genom sin låtsade sömn insöfva sin fånge i säkerhet, för att få se, hvad denne, lemnad åt sig sjelf, skulle företaga. Utan tvifvel ilade mången gång, såsom en varm blixt, genom Chatillons hjerna den tanken, att han borde på vinst och förlust med ett häftigt språng kasta sig utför branten, och sedan bland snåren och buskarna söka sin räddning; ty aldrig är fångens kärlek till lifvet större, än då han, förd ur ett dystert fängelses djup, får blicka utåt den fria naturens rymd. Men lika fort som blixten slocknar, dog äfven denna flyktiga tanke i sin födelse. Hoppet om den utskickade Cenzos återkomst, och fruktan, att genom ett förhastadt steg beröfva Prins Lucien sina penningar och sig sjelf lifvet, fjettrade honom qvar. Hans öga hvilade troget på den solbeglänsta Romerska campagnan nedanföre, på de höga cypresserna kring Grotta Ferratas kloster, på de spridda antika grafvårdarna, på vattenledningarnas utsträckta, i Roms murar försvinnande arcader och på de ljusa bäddar af moln, hvilka i vestra horizonten höjde sig öfver hafvet, som en rad af glänsande alper. Ingen flägt rörde sig: den vällustiga Siestan varade ännu. Allt var så hvilande och tyst, doft och försmäktande. Det tömda vinglasets spiritus fladdrade omkring och lekte i Chatillons hjerna. Ögonen slötos, och hans kringsväfvande tankar insnärjdes snart i en spindelväf af fantastiska drömmar.

Då han uppvaknade, var solen redan nedgången bakom den ljusa molnkedjan och genom-

bröt den med ett skiftande färgspel. Ett klart rosensken låg öfver landskapet och löfven rördes lätt af en ljum aftonvind. Morlucchi stod upprätt bredvid Chatillon, med ett dystert alfvar i sina anletsdrag. Ofta förde han ett litet synrör till sitt öga, liksom för att undersöka trakten, och efter hvarje fruktlöst försök att upptäcka hvad han ville finna, sammandrog sig hans ögonbryn, så att de nästan alldeles öfverskuggade de djupa ögonen.

"Ni har sofvit länge," sade han slutligen med en sned blick på Chatillon, som ännu icke var rätt vaken.

"Ja!" svarade denne, "jag drömde, att jag gick i sömnen öfver en stor, lång hed, och att en ljus gestalt gick bredvid mig och sade: "Akta dig väl, att du icke vaknar; ty då faller du i det mörka djupet."

"Cenzo kommer icke, och solen går snart ned," sade Röfvaren.

"Och det betyder," inföll Målaren, "att jag snart skall sofva den sista sömnen."

Då prasslade något i ett högt träd nära bredvid, och trädets grenar gungade. En stor örn sväfvade med häftiga vingslag ut i rymden. Morlucchi ryckte en af sina pistoler ur bältet och lade an, det blixtrade, skottet brann af; men den stolte luftseglaren höjde sig, gjorde några sköna kretsar i det blå, samm på hvilande vingar allt högre och högre, och försvann i skyn.

Morlucchi bet sig i läppen och teg. Hans kinder blefvo röda som blod. Men kort derefter

hvisslade han tre gånger. Tvenne af bandet stodo inom ett ögonblick framför honom, och han sade till dem: "Fören fången till grottan. Låten honom vara ostörd, att han må söka sin frid med Gud. Om icke Cenzo är här, då klockan ringer Ave Maria i klostret, så måste han dö. Så är min vilja." Och till Chatillon sade han: "Det gör mig ondt; men så bjuda våra lagar, och jag kan icke annorlunda."

Som nu Chatillon, mellan de båda banditerna, sakta nedsteg på den steniga vägen till grottan, nalkades den sköna gossen, som återvände med en korg på armen, hvari han uppsamlat måltidens lemningar. Gossen uppslog sina stora, tårfulla ögon, smög sig intill Chatillon och hviskade i hans öra: "Bed för mig, när du kommer i paradiset!" och derpå skyndade han förbi.

Återkommen i grottan, nedsatte sig Målaren på sin stråbädd och lugnade, så godt han kunde, sin af lidanden nedtryckta och med dödens tanke kämpande själ. Flera af röfvartruppen voro inne; men de höllo sig tysta och på afstånd. Deras hviskningar läto dock nu mera hemskt i fångens öron, än deras vilda sorl under den föregående natten. Minuterna gingo segt och långsamt: hvarje knäpp eller ljud väckte en ovillkorlig rysning i Chatillons innersta, och en bitter slitning emellan fruktan och hopp; ty det kunde ju vara Morlucchi, som kom att befalla hans död; men det kunde ock vara Cenzo, som kom att frälsa hans lif. Då hörde han en af banditerna säga: "Ghecco! hör du klockan? Det ringer Ave Maria:" och som han detta sagt, föllo de alla på knä, sammanknäppte sina händer och mumlade, liksom

med en mun: "*Ave Maria! Ave Maria! Santa Madonna! Ora pro nobis!*"

Då framglänste en skymt af qvällens rosensken ur grottans innersta, och Morlucchi stod i skenet, som likväl hastigt försvann, då den dörr tillslöts, hvarigenom han kommit ut. "Det är säkert," sade han, "Cenzo är gripen — vi äre förrådde. Aktar icke Luciano högre Målarens lif; hvarför skulle jag akta det mer? Och Cenzo! Cenzo, min trogne Cenzo är dock mera värd än Målaren och alla hans bröder i lifvet. Ghecco! för Målaren ut, gif honom det sista, och så vare honom Gud nådig!"

Chatillon sprang upp från sitt läger, kastade en blick på de båda tjenarne, som tyst greto i sin vrå, gick fram och sade: "Här är jag. Gör med mig, som dig lyster! Snart är min plåga förbi; men ur mitt oskyldiga blod skall åt dig uppväxa en plågoande, som du icke kan mörda." Ghecco band hans händer och den vilda skaran slöt sig kring sitt rof. Men se! nu skimrade åter ljus ur det hemliga hvalfvet, och den sköna qvinnan, som under den förra natten, lik en andesyn, uppenbarat sig för Chatillons blickar, störtade blek, men skön som en Magdalena af Guido, fram till den obevekliga Röfvarhöfdingen, omfattade hans knän och bad med en rörande stämma: "Carlo! Carlo! du får icke döda honom. Ach, nej! förskona oss för detta oskyldiga blod! — döda honom åtminstone icke nu, i denna stund, då hela jorden, vid klockornas ljud, beder himlen om en stilla och rolig natt!" Och då nu dörren var öppen, genom hvilken fången skulle utföras till döden, hördes från klostret i dalen de sista

tonerna af Ave-Maria-klockan. Det följde en lång och djup tystnad, och alla stodo liksom förstenade af en hemlig, öfverjordisk makt. Den sköna Flavia syntes förklarad i den inbrytande aftonglansen. Morlucchi böjde sig ned, upplyfte den älskade gestalten, och höll henne länge sluten i sin famn. Han sade: "Tiden är ute, min Flavia! Vår säkerhet beror på fångens död och vår skyndsamma flykt; men låtom oss dröja en timme ännu!" Ett sorl uppstod bland de ur en ögonblicklig dvala uppvaknande banditerna: en af dem gick ut, men de öfrige afbidade höfdingens ytterligare befallning. Chatillon, bunden och invigd åt döden, men med full fattning och lugn uppsyn, vände sig om och sade: "Qvinna! jag är mätt af lifvet, och med de lefvande har jag intet otaldt eller obytt; men för dig vill jag bedja min sista bön!" Och några tårar nedrullade ur hans ögon.

"Signor Capitano! Cenzo är här," ropade nu den inrusande röfvaren — "Cenzo är här; jag hör dånet af Rossos galopp." Flavia uppgaf ett glädjeskri, och Chatillons tvenne medfångar sprungo upp från sina halmbäddar, i den fulla, förtjusande öfvertygelsen, att de genast skulle få begynna sitt återtåg. På en vink af höfdingen, och vid hans utrop: "Cenzo eller förräderi!" stodo alla banditerna under vapen, och fördelade sig på sina poster, för att skydda samfundet eller stupa med ära. Men det var Cenzo i egen person, och ingen annan. Rosso frustade utanföre och skakade af sig löddern, medan ryttaren inträdde i grottan, och nalkades Morlucchi, som ännu stod, med Flavia vid sin sida, längst fram

i hvalfvet: och han helsade anföraren på en gång förtroligt och vördnadsfullt. Morlucchi gaf honom en sträng blick och sade: "Cenzo! du var länge borta. Har du lösen?"

"Ja, Signor Capitano!" svarade Cenzo — "lösen är eder. Två af Prinsens folk hålla vid skogsbrynet nära källan, och vänta att emot fyrahundrade fullvigtiga piaster få afhämta Målaren. Länge har jag varit borta, men icke försumlig. Betänk, min Capitano! Luciano var borta, då jag om natten kom till Villa Ruffinella. Bort hade han farit med andan i halsgropen till Rom, eller Gud vet hvart, för att sätta alla den så kallade Rättvisans händer i rörelse och vara i högönskelig säkerhet. Nog af! Brefvet lästes af hans Maggiordomo. Nu for den mannen, som blixten ned till Frascati, rörde der upp himmel och jord — och vänta, vänta måste jag; men ingen har rört mig ett hår. Jag trodde att karlen skulle vara i Frascati till evig tid. Ändtligen kom han åter. Prins *Santa Croce* (Gud bevare honom för hans christliga namn!) har utlaggt lösen i Lucianos ställe — jag fick folket med mig och red mina färde. Men då jag hörde klockan ringa Ave i Rom och i Frascati och i Marino, då trodde jag att hjertat skulle brista. Nu är jag här. Lefver målaren ännu, så är det väl. Gif mig då en klunk vin, Capitano! Är målaren redan i andra verlden, så skjut mig en kula för pannan och dermed punkt!"

"Min lyckas stjerna har segrat," sade Morlucchi. "Cenzo! Målaren lefver, som du ser, Du är din lön värd och den skall du få. Signor Giattalione — eller Schiattaleone — gif mig er hand."

Chatillon, liksom drömmande om död och blod och dolkar och kulor, framräckte mot Chefen sina båda händer; ty de voro ännu hopbundna. Småleende lossade Morlucchi sjelf hans bojor och sade sedan: "Vare allt godt emellan oss! Ni är en ädel man. Gå i frid! men då ni stundom för lyssnande vänner förtäljer edra öden hos den grymma bergshöfdingen Morlucchi, och de förfäras och korsa sig, så säg dem till slut: "Han är hård och vild måhända; men han är bättre än sitt öde. Faller någon i mina händer, som är eder vän, och han nämner ert namn, så skall det vara och gälla så mycket som hans lösen. Farväl!"

Med glädje öfver sitt återköpta lif och sin frihet, men icke utan en viss rörelse, lemnade Chatillon, åtföljd af sina kamrater i olyckan, den mäktige röfvarens kula. Då han såg sig tillbaka i dörren, sökte hans blickar den sköna Flavia, för att säga henne ett tacksamt ord, eller åtminstone flyktigt ännu en gång betrakta den intagande gestalt, som varit hans skyddsengel. Men Flavia var försvunnen.

I ett blankt månsken färdades de frigifna, bredvid trenne af röfvarbandet, genom skogen till det utsatta stället och utvexlades der emot lösepenningen. Banditerna återvände till sin grotta med silfret; men Chatillon besteg den för honom medförda hästen, och trafvade hem i bättre sällskap och med lättare hjerta än han kommit. Före natten anlände han till Villan, i sitt rum och sin säng, der hans själ, trött och ännu gungande på ett svall af stridiga känslor, först emot morgonen bortdomnade i en ljuflig hvila.

Den underbara händelsen vandrade snart från mun till mun i Frascati, och derifrån vidare kring hela Romerska landet. Carabinierer genomströfvade, under de följande dagarna, hela nejden, undersökte hvarje gömma i Ariaunas skog och Albanska bergstrakten; men fåfängt. Intet spår af den fruktansvärda stod att finna. Prins Lucien afskydde från denna tid sin sköna Villa. Han sålde den till en Markisinna Chambelet, efter hvars död hon genom arf eller testamente tillfallit Konungen af Sardinien. Den grymme Röfvarhöfdingen, säger ett rykte, har dragit sig med sitt folk till Calabriens berg och är lika mäktig och ogriplig som fordom. Det går ock ett annat rykte, att han, med sin Flavia, afgått på ett skepp till någon af de Grekiska öarna, der han hvilar i lugn på sina blodiga lagrar vid den älskades bröst. Men mången Romare hviskar en god vän i örat, att Morlucchi tagit Cardinal Consalvis ord i akt, upplöst sin röfvarkedja, och bor i trygghet och lugn på ett landtgods nära Macerata, med sin maka, Flavia och sina barn. Visst är, att han icke fallit under lagens hämnande hand, ehuru den bild, han sjelf skickat till Villa Ruffinella, i mångfaldiga aftryck uppslogs, i städer och byar, på knutar och kyrkodörrar, bredvid den Apostoliska Regeringens faderliga uppmaning till alla rättrogna, att, hvar hellst han träffas kunde, gripa och fängsla den förhärdade fredsförstöraren. Tyst och fredligt är Tusculum åter, och hela den nejd, hvars fasa Morlucchi var. Dess elysiska skönhet blomstrar nu mera endast för forntidsälskande resande, trygga landtmän och oskyldiga näktergalar, hvilka morgon och afton, i lundernas djup, ostörda sjunga sina glada naturhymner.

Skaldebref om Rom,

till

Hans Kongl. Höghet Kron-Prinsen.

Vishetens Poet, Horatius, säger:
"Afundsvärd är den och trefallt säll,
Som i tyst och fredlig enfald äger
Uppå fädrens jord ett eget tjäll:
Som från morgonen till aftonstunden,
Ej af sorger eller bojor bunden,
Och af ingen vandringslust förförd,
Slår sitt gräs och skär sin gyllne skörd,
Och med frid, den inga lustar dåra,
Kör sin ärfda plog i samma fåra,
Som hans ättfar, Lucius den och den,
Kört för många isgrå sekler se'n:
Som i middagssol'n, vid fåglars qvitter,
I castanjens svala skugga sitter,
Prydd med vindrufsrankor rundtomkring,
Tänkande så djupt på ingenting,
Att han, lullad in af bäckens sqvaller,
Som från klippan öfver qvarnen faller,
Icke märker, att han sofver sjelf:
Som från aftonen till morgonstunden
Drömmer om sin spade och sin plog,
Om sin häst, sin maka och sin skog —

Ja! "Beatus ille!" — Flaccus skrifver —
"Som i enfald, efter fädrens sätt,
Sitter hemma och sin tid fördrifver:" —
Han var Romare, och han har rätt.

Classiskt är hans råd, liksom hans ära,
Och man måste tänka så som han;
Mig behagar dock en annan lära,
Mer romantisk, men ej mindre sann:
Och jag sjunger: "Lycklig, lik en engel,
Fjäriln är, som brutit puppans skal,
Och från stängel sväfvar glad till stängel,
Öfver blomsterriken utan tal.
Säll är Svanen, som får fly från Norden,
Innan Boreas, en Medusa lik,
Drar sin svepning kring naturens lik,
Isar böljan och förstenar jorden.
Lyckligt är det barn, som vandra får,
Icke bortskämdt än, ur modershuset,
Och med handling från de unga år,
Kämpa sig till friheten och ljuset,
Om ock kinden sköljs af tårars svall,
När det färdigt står och resa skall.
Lycklig är du, yngling! om du skakar
Stoftet af din hemmaväfda skrud,
Om du ärfda gårdars lugn försakar,
Och i kamp med verlden, frid med Gud,
Följd af hoppet, stödd mot vandringsstafven,
Söker med en vis nyfikenhet
Verldens stora Universitet:
Och se'n vidt omkring du varsamt ilat,
Och bland Rhens och Neckars drufvor hvilat,
Eller rensat alla små begär
Ur ditt bröst i Alpens atmosfer
På dess ljusa, snöbeglänsta höjder,

Hamnar, efter mödor, efter fröjder,
I det evigt undransvärda *Rom*,
Konstens och naturens helgedom!"

Lycklig jag, som fick mot Södern tåga,
För att rädda, undan storm och höst,
Lifvets darrande och bleka låga,
Som i djupet af mitt tärda bröst
Fladdrade omkring och ville brinna,
Men ej kunde mer sin näring finna,
Och var färdig re'n, att uppåt gå,
Ett odödligt intet, mot det blå.
Lycklig jag! den söderländska solen
Lågan näring gaf, gaf lifvet saft,
Och min ande, sammantryckt vid polen,
Lyfte vingen med föryngrad kraft.
O, du Söderns Sol, som öfvergjuter
Lifvet med din purpur och ditt guld,
Och i trogna armar jorden sluter,
Moderligt och oupphörligt huld:
Du, som evigt värmer, evigt blänker,
Och i alla årets tider skänker
Blommor jemt, i oafbruten vår,
När den frusna Nord, med stela händer,
Fast han lika varma böner sänder,
Knappt en bleknad styfmorsblomma får.
O hur härligt du ditt Eden målar,
Höga ursprung till naturens mod!
Genomglödgande med dina strålar
Menniskans så väl som drufvans blod!
Himmelska Madonna! Verldens Moder!
Romar'ns vantro himlen sjelf förlät,
Om åt *dig* han reste marmorstoder,
Och med sina kyssar, sina fjät
Nötte trapporna till *dina* tempel,

Du, som tryckt lycksalighetens stämpel
På den jord, der frossande han går,
Der han skördar jemt, men aldrig sår.
Bland hans helgon är ej du det första,
Liksom ibland stjernorna den största?
Han af helgon dyrkar en million,
Men går tanklös, kall förbi din thron.
Du är Lifvets lif och tidens regel,
Outtömligt rik och klar och mild,
Af Guds äras glans den skönsta spegel,
Och hans godhets högsta sinnebild.
Här jag ville bygga dig en kyrka:
Vid din uppgång, vid din nedergång
Knäböjd här din milda gudom dyrka,
Offrande en tår, en tacksam sång,
Den din allmakt ur mitt hjerta lockat,
Och en krans af blommor, dem jag plockat,
Doftande, som nu, i vinterns famn,
Och lofsjunga, Helios! ditt namn.

Nu, när vintern med sin tunga boja
Trycker Nordens klagande natur,
Land och vatten, menniskor och djur,
När den rikes slott, den armes koja
Höljas af en enda snölavin,
Och naturen sjelf, en stor ruin,
Dokhöljd står som Niobe och gråter,
Att Saturnus ej sig blidka låter,
Att dess barn den grymme mördat har:
Då ej blomma finns på jorden qvar,
Utom den, som rodnande sig skapar
På den sobelprydda tärnans kind,
Då den bits af Nordans snåla vind:

Eller den, som kölden efterapar
På en dimmig rutas kalla glas,
Under snöns och stormens vilda ras:
Nu, när Phœbus der, på stympad bana,
Gör sin rund kring jorden, blott af vana,
Afklädd sina varma strålars prakt,
Och af magra hästar makligt dragen,
Värmer ej, men blekt förgyller dagen,
Blott med namn af Sol, men utan makt:
Och då stjernorna, som pilar skarpa,
Gnistra på den kylda himlens fält,
Och den kulna stormen piper gällt,
Lik en ostämd, sorglig eolsharpa,
Hemskt om natten i en furuskog,
Der af köld den sista fågeln dog: —
Se, då går jag under molnfri himmel,
Här ibland ett festligt menskohvimmel,
Tjust af vestans flägt, af källors sus,
Bländad af en jemn förklarings ljus:
Ser, hur lifvet rörs, hur vägen dammar,
Ser, hur solen, som olympiskt flammar,
Öppnar knoppar, bränner in sitt gull
I orangen, utaf nektar full,
Emaljerar bladen saftigt gröna
Med smaragd, violen med azur,
Sminkar läckert blommans kind, den sköna,
Mellan gallret af dess jungfrubur.
I ett magiskt spel af varma dagrar,
Som i svala skuggor bada sig,
Stå Borgheses pinjer, Dorias lagrar
Och till ljuf förfriskning bjuda mig,
När med sommar'ns eld i sina strålar
Solen fältets öppna rymder målar:
Och jag döljer mig, men ser på Rom

Djupt ur deras skuggors rikedom;
Eller plockar i en yppig grönska
Anemoner, doftande och blå,
Som bland rodnande Aurikler stå,
Och dem ystra bin och fjärlar önska
Att få plundra först, af kärlek blott,
Och så fly sin kos med hvad de fått.
I *Albanis* grekiskt sköna Villa
Och bland *Vaticanens* bilderrad
Älskar jag att sorglöst mig förvilla
I en annan verld, fast samma stad:
Och på *Forum*, under mullbärsträden,
Lyssnar jag till herdens glada qväden,
Som nu fredligt drifver sina kor
På den väg, der Triumphator'n for:
Ser moderna dufvor dristigt smyga,
Der Antikens örnar mer ej flyga.
Ofta vandrar jag omkring den plats,
Der i samma sol, men andra tider,
Präktigt stod *Cæsarernas Palats*,
Kring hvars grus sig murgrönsrankan vrider:
Envis, liksom minnet, här hon bor,
Suger must ur stenarna och gror.
Tanken här skall alltid sällskap finna;
I hvar lager bor en Sånggudinna:
Clio talar högt ur hvarje sten:
I hvar grotta sjunger en Siren.
I fontainen spelar friskt Najaden,
Strör dess perlor kring i dagens glans,
Och den sommarklädda Oreaden
Bjuds af vestanvinden upp till dans.
Fjerran i det bergomslutna läger,
Hvarest Hannibal med hären låg,
Och med åskfull blick på Roma såg,

Snön sitt högqvarter bland dimmor äger,
Blickar hotande hit ned, som han,
Men, som han, till Rom ej hinna kan.

Men när re'n de sista strålar blinka
Af den njutningsrika dagens sol
På Sanct Peters himmelska kupol,
Monte Marios cypresser vinka,
Vinka till en festlig afskedssyn.
Der jag ser, hur invid himlens bryn,
På de högsta himlens grannar, bergen,
Liljefärgen smälts i rosenfärgen,
Och de lägre bergens former stå
Violetta eller azurblå.
O! då tycks mig, att på fjellens toppar
Minnets Englar stå, med rosenknoppar,
Halfutspruckna blommor i sin hand,
Helsande från mina fäders land.
Milda synas de, men alfvarsamma,
Och de fråga: "Är du nu densamma,
Som när bort från Sveas strand du for?
Har du glömt den ed, du Nornan svor,
Glömt ditt fosterland och dina fäder,
Nordens hjelteminnen, hjeltenamn
För den trollsång, som Sirenen qväder?
Ratar du den höga Sveas famn,
Vekligt sänkt i famnen af den blida,
Söderländskt förföriska Armida?
Se, då skall din mened mörda dig:
Nesligt skall din andes styrka vekna:
Se, då skola dessa knoppar blekna,
Och till blommor aldrig öppna sig." —
Men jag svarar: "Helsen fosterjorden,
Att i detta Söderns paradis

Har jag lärt att rätt beundra Norden
Och min harpa stämma till dess pris.
Stor, oändligt stor må Norden vara,
Som förmått i seklers längd bevara,
Trots naturens grymma slafveri,
Kraft och vilja nog att vara fri,
Och fast isen hotar lågan släcka,
Med sin inre värmes andedrägt,
Utan hjelp af Söderns balsamflägt,
Konstens rosor kan till blomstring väcka.
Här jag Nordens höghet först förstått:
Menskan här, den inga sorger trycka,
Är en gunstling, mindre än sin lycka;
Nordens man är större än sin lott.
Sägen att från solens älsklingsländer,
Ur Armidas famn jag återvänder,
Sluter mig till fosterjordens barm,
Lika trogen, kanske mera varm.
Minnen! mina knoppars lif bevaren,
Och fastän J hem tillbaka faren,
Kommen ofta åter: på mitt lopp
Mina stjernor, mina englar varen,
Mina tankars lågor och mitt hopp!"

Så jag svarar. Ännu ser jag blänka
Deras skrudar: ännu rodna de,
Och som rosor deras läppar le.
Derpå stilla, stilla de sig sänka
Bortom bergen, och jag följer dem
På min känslas vingar ända hem.
Dagens yngsta stund, *Ave Maria*,
Purpurvingad, doftande och sval,
Sväfvar ned ur himlens blåa sal,
Der, från solens herravälde fria,

Stjernor kläda sig i högtidsglans,
För att fira skymningen med dans.
I Sanct Anna läraren välsignar
Hvilans stund, för dem en trogen vän,
Som med dagens verk förtjenat den.
Lampan tänds, och blomman sömnig dignar:
Klockan sitt Ave Maria slår,
Och en suck från jordens hjerta går.
Så blir tyst och Aftonen är inne,
Som är Nattens hopp och Dagens minne.

Under nattens tystnad står jag ofta,
När som månen klart försilfrar Rom,
Och då minnets nattvioler dofta,
Tyst i Colosséens helgedom.
I dess åldriga arcader bryter
Ljusets här med skuggorna sin lans;
I dess cirkel mystiskt sammanflyter
Tidens natt med minnets ljusa glans.
Korset, som i enkel andakt pryder
Cirkelns medelpunkt, för oss betyder,
Att Cæsarers stolta Colossé
Nu är hedendomens Mausolé:
Eller går jag till Sanct Peters Kyrka,
Att en högre tingens ordning dyrka,
Och beundrande dess massa, se
Christendomens lefvande idé
Utaf menskohänder sönderbruten,
Och i former, så gigantiskt små,
Blott till ett herculiskt lekverk gjuten,
Men så stor och så sublim ändå.

Så i Rom jag lefver. Så jag njuter
Alla tiders skatter på en gång.

Hvarje dygn en trio innesluter
Af Historia och af Konst och Sång.
Af hvar möda blir en njutning dragen,
Och en lärdom ur hvart tidsfördrif,
Och så blir af natten och af dagen
En minut, men full af seklers lif.

Dyre Prins! Så här bland Söderns under
Rika än, trots tidens vilda plunder,
Och i denna sköna Gideons dal,
Der man frestas bedja solen stanna,
För att evigt smycka dagens panna,
Firar jag min lefnads Carneval.
Hvarje dag, som lifvets Genier bära
Ned på purpurfärgad morgonsky,
Lik sin broder, men i skönhet ny,
Är en lofsång, sungen till Din ära.
Hvarje Diktens ros, som öppnar sig,
Mildt af Phœbi strålar öfvergjuten,
Af min hand i vårens dalar bruten,
Tacksamt vördnadsfull jag helgar Dig.
Du är vår Pericles, min Mæcenas;
I ditt hjerta broderligt förenas
Romar'ns alfvar, Grekens älskvärdhet.
Nordens konst ett högre hopp ej vet,
Än en dag, i skygd af Oscars spira,
Ett olympiskt täflingsspel få fira.
I det konstens tempel, som du byggt,
Med en romersk kraft, en grekisk flygt
Må Du se och känna, skydda, löna
Tankens frukt och blomman af det Sköna:
Och med dem förenadt må Ditt namn
Glänsa i odödlighetens famn:

Lysa jorden, himlahvalfvet smycka,
Bli en stjernbild, som förkunnar lycka.
Det är Fosterlandets hopp och mitt:
Det är sannt och stort; ty det är fritt.

Visst är det, att dagens flamma glöder
Mera stark och mera klar i Söder,
Än på våra molnbebodda berg,
Der sig lifvet klär i dödens färg,
Men hon går i Södern tidigt neder,
Då hos oss en mild midsommarssol
Öfver natten dagens strålar breder
Och går vakande kring Nordens pol.
Om den själens natt, som Södern hotar,
Denna rysliga Blodbröllopsnatt,
Hvari vantron vild åt mörkret blotar,
Blef till Nordens himlahvalf försatt:
Om den lava, som vulkaniskt gäser
Här, med sluten underjordisk brand,
Och den Hydra, som förrädiskt hväser,
Dold af blommors prakt på Tiberns strand,
Skulle nalkas våra lugna länder —
O! då vet jag väl, på hvem jag tror:
Först på Honom, som bland stjernor bor,
Se'n på Ljusets svärd i Oscars händer:
O! då vet jag redan, hvad jag gör:
Kämpar med på alla frias bana,
Sluter mig till Ljusets höjda fana,
Och vid foten af dess tempel dör.

Den förnekade Skatten.

I hjertat af Rom, ej långt från palatset *San Marco,* ligger en stor och vördnadsvärd byggnad, mörknad af tiden, men med murar, som synas trotsa tiden och vara beräknade för evigheten. Dess enkla, prunklösa architectur ökar det högtidliga intryck, som sjelfva massan väcker i och för sig sjelf. Liksom de flesta Romerska palatser framträder det störst och stoltast i månsken. Dess inneslutna läge gör att det nästan alltid står i skugga, eller synes snarare sjelf en mystisk jätteskugga, under det de omgifvande gladare kyrkorna och palatserna klart upplysas. Byggnaden kallas *Collegio Romano* och är ännu i dag Jesuiter-Ordens residens.

Ehuru massivt palatset är, delar det dock alla andra byggnaders öde, att det måste underhållas, för att icke småningom förfalla. Dess ofantliga vidd och de mångfaldiga rum, det innehåller, af hvilka största delen bebos af Ordens Ledamöter och Adepter eller lärjungar, andra åter tjena till förvaringsrum för Ordens archiv, kassa, bibliothek och öfriga samlingar, medföra nödvändigheten af en beständig tillsyn och nästan lika beständig lagning. Sällan förflyter någon månad,

då icke arbetare der, på ett eller annat sätt, äro sysselsatte med att snickra, måla, rappa eller mura.

En dag i Augusti månad år 1828 tillkallades en Murare, vid namn *Antonio Dossi*, boende i grannskapet af *Maria sopra Minerva*, för att skyndsamt begynna och fullborda ett arbete för den heliga Jesuiter-Ordens räkning. Muraren, mån om förtjensten och brinnande af begär att väl anskrifva sig hos ett så ansedt och mäktigt samfund, förfogade sig genast till Collegio Romano, åtföljd af tvenne pålitliga gesäller. En af de lägre Ordens-bröderna uppförde Muraren i andra våningen och visade honom tvenne rum, det ena litet större än det andra, men utan gemenskap med hvarandra. Det större hade ej längesedan varit en afleden hög Ordensbroders enskilda bibliothek och hade nu tillfallit hans efterträdare. Nu var meningen, att muraren skulle, icke allenast nedrifva den gamla rappningen invändigt, utan äfven, för den nya innehafvarens större beqvämlighet öppna muren och genom en dörr förena begge rummen, samt sedan på bästa sätt rappa och hyfsa dem. Antonio förband sig att inom en viss tid och emot ett billigt arfvode bestrida detta arbete.

Den unga Jesuiten aflägsnade sig, och i de tomma rummen, som förut blifvit noga utröjda, satte murarne genast sina släggor och hammare i gång. Antonio sjelf angrep i det mindre rummet den vägg, som skiljde det från den angränsande större salen, och hade hos sig en af gesällerna. Den andra gesällen sysselsatte sig med att i det stora rummet till en början nedrifva de gamla ta-

peterna, och slå undan det gamla murbruket. Så nedramlade i begge rummen det ena stycket af muren efter det andra: golfvet höljdes snart af grushögar och ett tjockt, qväfvande kalkstoft hvirflade kring de nitiske arbetarne, som snart icke mera sågo, utan endast hörde hvarandra. De i början så täta hammarslagen blefvo slutligen glesare och lamare: enligt de Romerska handtverkarnes lofliga vana rastades ofta, och ju längre det led emot middagen, ju mera slaknade arbetsifvern och lemnade rum åt hvarjehanda tidsfördrifvande samtal.

"Mäster Antonio!" sade Pietro, som arbetade vid hans sida, "jag ville väl gerna komma ut ur kalkröken några minuter före middagen. Ty just i dag på tolfslaget dragas numrorna ut på Monte Citorio. Jag hoppas, att San Giuseppe förhulpit mig till en amb eller en tern för min andakt skull. Jag har spelat på Numro 8; ty åtta äro bokstäfverna i San Giuseppes namn, på Numro 7; ty G är den sjunde bokstafven, och på Numro 15, emedan sju och åtta tillsamman göra femton."

"Tok," svarade Antonio. — "En gång i mina dagar har också jag spelat på lotteri. Då vann jag tolf Scudi, och dermed förlorade jag lusten. Jag hade räknat på att vinna åtminstone två hundra."

"Mäster Antonio!" ropade nu Tommaso, den andra gesällen, ur det stora rummet. — "Här står något skrifvet på muren, som jag inte rätt kan läsa."

Antonio, som var litet mera hemma i konsten att läsa skrifvet, än hans medhjelpare, begaf sig ut till Tommaso, klef varligt öfver den

nedtagna tapeten, närmade sig till muren och utletade, efter något studerande, följande rader:

Molto mi piace
Donna, che giace,
Muro, che tace.

Man skrattade åt de små verserna, som visserligen kunnat finna ett mera passande ställe än i Jesuiter-Collegium; men Antonio och hans gesäller började åter hacka på muren och nedslogo utan barmhertighet äfven de stenar, som innehöllo de rimmade raderna.

Men Antonio, under det han med kraftiga slag högg sig in i väggen, just der dörren skulle öppnas, hörde snart ett besynnerligt ljud, som alltid upprepades, så ofta han slog på samma punkt. Ehuru han icke kunde utgrunda anledningen till detta ljud, som liknade en stilla dallring, anade han, vid tanken på den lästa inskriften, att möjligen någon ting besynnerligt torde vara inom muren förborgadt. Allt mer och mer öfvertygades han om ljudets verklighet, fastän ingendera af gesällerna hört det, och beslöt att på egen hand noga undersöka förhållandet.

"Pietro!" sade derföre Mästaren till den ena gesällen — "Jag skänker dig den fjerdedel, som ännu fattas i fulla middagstimman. Gå till Monte Citorio, hör på, hvilka numror den hvita pojken drar ut på altanen, och framför allt laga så, att du vinner en hederlig summa. Tommaso kan gerna följa med. Det satans dammet behöfver läggas sig, eller ryka ut. Förr kan inte en syndare riktigt arbeta. Gören sedan ert middagsmål, och inom halfannan timme träffas vi här igen. Jag

vill blott hugga fram till hörnet der; Monte Citorio och dina numror bryr jag mig inte om."

Det dröjde icke länge, förrän båda gesällerna tagit mästarens ord i akt och voro försvunna. Med mera bestämda och kraftiga slag bultade han nu på det hemlighetsfulla stället, och hörde tydligt, att det icke allenast dallrade, utan klingade inom muren. En större sten föll ut, och i öppningen syntes en liten svart lucka. "Aha!" tänkte Antonio, i det han sköt sin gråa, med hvitlim bestänkta mössa på sned — "Aha! här är något inmuradt gods." I största hast slog han ett korstecken för bröstet, och tvekade på sin höjd i tre sekunder, om han skulle öppna luckan eller ej: han satte ett huggjern i fogningen — knack! ett slag med hammaren, luckan sprang upp och för Antonios fötter nedströmmade en oerhörd mängd af blanka, gyllene zechiner.

Mållös stod Antonio några ögonblick och betraktade det nedsvallande guldregnet. Om nu händelsevis en af de vördade Fäderna inträdt, visserligen hade muraren lyftat på mössan och berättat hela förloppet, utan att yttra minsta anspråk på något enda af de läckra guldkornen. Ja! han nästan önskade, att någon skulle inkomma och få se dem. Men han var och förblef ensam: allt var tyst i det stora palatset. Utan långa öfverläggningar inplockade han alla zechinerna i sina rymliga fickor, hvilka hittills aldrig förvarat något annat än silfvermynt eller bajocchi, och stundom halfätna semlor eller frukter. För att hålla guldpengarna i styr, och att de icke måtte genom ett otidigt klingklang förråda honom och sig sjelfva,

fyllde han fickorna med fint grus, utplånade hvarje spår af lönnlådan i muren, och med en uppsyn, som hade ingenting händt, vandrade han trapporna utföre, i tanke att begifva sig hem till sin unga hustru och med henne dela en treflig och tarflig måltid. Hade han nu mött någon af Ordensbröderna, och denne tillfälligtvis riktat på honom en skarp blick, så är det troligt, att Muraren bleknat och gifvit zechinerna till spillo, för att komma helskinnad ur spelet. Men han mötte ingen: endast på nedersta trappstegen sutto tvenne unga Jesuiter, hvilka af sin pröfningstid genomgingo ödmjukhetsgraden, och nu, i några nyfikna Romerska dagdrifvares och två eller tre nyfiknare Engelsmäns åsyn åto tillsammans med fyra lemlytta trasvargar från Sabinerbygden. Antonio helsade i förbigående de unga, ödmjuka Jesuiterna, hvilka ännu höfligare besvarade helsningen, men med nedslagna ögon och helt och hållet inbegripna i sin christliga kärleksmåltid. Obemärkt och lättare till sitt hjerta kom han ut på gatan, tog en lång omväg förbi Pantheon, och nedsväljde all fruktan och ängslan i en god tår acquavite, som i en viss hörnbod nära Piazza della Rotonda åt honom iskänktes af den fryntliga värden. Nu blef allt så ljust för hans ögon och så tryggt i hans innersta. Med stolta steg och plirande ögon vandrade han, smågnolande, raka vägen hem till sin boning.

Han inträdde i det stora hvälfda rummet, i portgången, der han fann sin unga, svartögda maka *Bettina* i största maklighet sittande vid det långa bordet, och på något afstånd från henne en främmande man i en brun rock, med krusigt

hår och mörka anletsdrag. Antonio igenkände snart i mannen en gammal bekant, nemligen en af dessa bekantskaper, som ofta suga sig fast vid en hederlig karl, och hvilka han ej med godo kan komma ifrån. Karlen hette *Teodoro Pistrelli*, men kallades ofta på spe och för kortheten skull, samt med hänsyftning på hans ovanliga kroppsstyrka: *il Toro* (Oxen). Han hade varit slagtare, men gjort bankrutt, och stod nu i ett visst hemligt, men nära förhållande till Påfvens favorit, Apothekaren *Fumaroli*. Många trodde sig veta, att han var ingen ting mindre än hufvudmannen för Fumarolis spion-liga och att det var han, som egentligen gjorde de största och indrägtigaste beslagen på lurendrejarvaror under marknaderna i *Ancona*, *Rimini* och *Sinigaglia*. I kraft af en medfödd och ganska ansenlig dosis af oförskämdhet innästlade han sig nästan öfverallt, och sökte på alla möjliga vis att komma i närmare beröring med herrn eller frun i huset, så framt någon den ringaste fördel för honom sjelf personligen eller för hans planer derigenom kunde vinnas.

Så snart Antonio kom inom dörren, sprang den vackra Bettina honom vänligt till möte, gaf honom en kyss och begynte derefter framsätta sitt matförråd. Teodoro hade föresatt sig att spisa middag hos Antonio, väntade derföre icke på någon bjudning, utan satte sig ned, sedan han helsat på Antonio, och angrep en läckert osande panna, som var full med stekta triglier, en art småfisk, liknande nors, och fyllde sitt glas ur den friska Velletri-flaskan. Antonio, som af flera skäl var mindre belåten med den hemmastadda gästens närvaro, teg likväl som ett godt barn, och endast

genom den hastighet, hvarmed han slukade några varma fiskar och till begrafningshjelp sände efter dem några djupa klunkar ur fogliettan, lät han märka att något oroligt föregick inom hans bröst eller att något ovanligt händt honom. Han syntes talträngd, men kom icke fram med en stafvelse: han åt sin soppa så het, som hon kom ur grytan, medan Teodoro satt och blåste på hvar sked och under tiden sneglade på Antonio. Då måltiden slutligen kröntes af ett fat stekta kastanjer och de båda männerna utan särdeles språksamhet äfven förtärt dessa, började Bettina sjunga en liten visa, under det hon bar bort tallrikar och fat, men den gjorde ingen särdeles verkan. Småningom begynte man tala om väder och vind, om sista tjurfäktningen i Augusti Mausolé och dylika märkvärdigheter. Teodoro reste sig upp, sedan han tömt sin foglietta, tog hatten och sade: "Broder Antonio! ett ord emellan oss! — Jag ville fråga dig om en sak. Jag är litet i bryderi. Kan du låna mig tio Scudi på ett par veckor?" — "Hm!" svarade Antonio, och ref sig i hufvudet. — "Du vet, att jag är en fattig satan, och att jag sällan mera har, än jag behöfver för dagen — och i dag, per Bacco! jag skulle inte kunna låna min köttsliga bror tio bajocchi; men — lika godt! en annan dag — i morgon eller i öfvermorgon vill jag försöka. Jag får då in litet penningar. Kom igen då, så får man se. I dag har jag hin onde sjelf i hufvudet. Ursäkta, men nu är det fåfängt." Derpå bad han, för höflighet skull, sin gäst sitta ned och ännu dricka ett glas eller två; men Teodoro nickade kallt, vred hatten i många besynnerliga figurer, såg dy-

ster ut, bet sig i läppen och begaf sig fort på dörren, utan att taga afsked af värd eller värdinna.

Så snart gästen var väl ute, sprang Antonio till dörren och tillstängde den väl innanföre. Bettina, redan förundrad öfver den vanligen lugna och vänliga mannens häftiga blickar och åtbörder, bleknade af förskräckelse, flyktade till en aflägsen vrå af rummet och frågade med darrande läppar: "Hvad är åt dig, Antonio? hvad menar du?"

"Tyst, tyst!" sade Antonio alfvarsamt.

Men Bettinas ögon började glänsa af tårar, och hon frågade åter: "Antonio! hur är det fatt? Du må väl icke vara svartsjuk på mig för den der otäcka Teodoro? Inte rådde jag för, att han kom in och satte sig, medan du var borta. Hör mig och var förnuftig, Antonio!"

"Ach! sådant tokigt prat!" svarade Antonio. "Här är väl fråga om annat, än att vara svartsjuk. Nu äre vi allena. Vill du se, Bettina?" Vid dessa ord öste Antonio med fulla göpnar sitt guld ur fickorna på bordet.

Då öfvergick Bettina till en annan art af förskräckelse, som tillika försattes med en ansenlig portion af förundran och nyfikenhet. Med stora ögon betraktade hon ömsom Antonio, ömsom de blänkande zechinerna, och då han oupphörligt upptog den ena handfyllan efter den andra, och högen på bordet blef allt större, utropade hon med häftighet: "Oh, Santa Madonna — Antonio! har du stulit?"

"Nej, Bettina! men tyst säger jag. Skrik inte, så skall du få höra. Alla dessa gyllene zechiner

chiner har jag hittat i Collegio Romano. De hade så nära runnit mig i halsen, när jag slog hål på muren. Men jag ångrar redan att jag tog dem. Jag kunde ej motstå frestelsen att bära hem dem och visa dem för min Bettina; men i denna dag går jag och lemnar dem tillbaka."

"Ach, söta Antonio!" utbrast Bettina, i det hon varsamt nalkades bordet — "sådan ryslig mängd af guld! Och du har inte stulit det der, utan funnit det i muren? Ja! visst bör du gifva pengarna tillbaka, om man saknar dem; men kanske vet ingen lefvande själ, att de någonsin funnits. Annars hade de väl aktat sig att låta dem ligga qvar i en mur, som skulle rifvas ned. Var tyst så länge, Antonio! jag befaller dig det. Ser du, om ingen frågar efter zechinerna, så blir du en rik man. Du köper dig en vingård här — eller fara vi till Neapel, der min faster bor, och köpa oss ett litet hus och lefva glada dagar — och jag blir grann, och får åka hvar söndag på Toledo, och du får se, Antonio! hur alla herrar lyfta på hatten och nicka åt dig och fråga, hur du mår och hur din Bettina mår — och du tackar med mycken värdighet och bjuder dina vänner hem på en flaska Greco-vin. — — Nej! söta Antonio! göm de vackra pengarna så länge. Saknar man dem, så spörjes det nog och du gifver dem åter. Men hur många zechiner har du hittat — låt oss räkna!"

Nu följde först ett helt kapitel af kärliga smekningar och besvärjelser: derefter räknades zechinerna och befunnos till antalet vara sjuhundra nittio fem. På Bettinas inrådan inläste Antonio

skatten i en stark och med duktiga lås försedd kista, och grubblade sedan natt och dag på sin rikedom. Hans hjerta klappade af ångest hvarje morgon, som han begaf sig till Collegio Romano, och hvar gång en Jesuit besökte honom i rummen, der han arbetade, fruktade han att få höra detta förfärande tilltal: "Skälm! tag fram zechinerna!" Emellertid fortsatte han med ifver och slutade snart sitt arbete till Jesuiter-Fädernas nöje. Han bekom sin bestämda betalning. Ingen anade det minsta. Ingen gjorde honom den ringaste fråga.

Så förflöto tvenne veckor — och Antonio blef magrare och magrare af bara bekymmer. Förut i sin fattigdom hade han varit frodig och glad. Den gyllene skatten låg ännu nästan orörd inom lås och lock — *nästan;* ty fem eller sex zechiner voro uttagna och vexlade, för att betala ett par trängande skulder och köpa några småsaker åt Bettina. Teodoro kom icke åter och fick således ej heller låna sina tio Scudi.

Den 30 Augusti var en skön dag. *Santa Rosas* fest firades i Minerva-kyrkan, och Antonio gick dit. Mellan skaror af andäktiga trängde han sig fram till helgonets capell, som strålade af brinnande vaxljus, målade med brokiga färger, och kastade sig ned på knä för Madonnans rikt utsirade bild. Det är samma bild, framför hvilken den heliga Rosa i lifstiden plägade förrätta sina andaktsöfningar. En Domenicaner stod vid altaret i sin messdrägt, och det var Fader *Silvestro,* den vältaligaste och skönaste af alla Ordensbröderna, hög till gestalt, ännu i sin friska

mannaålder, men blek och med rykte för helighet. Hans stämma ljöd så djup och högtidlig. Då han upplyfte monstransen, syntes han vara ett öfverjordiskt väsen, och hans ögon glänste så klara, att det tycktes som för dem kunde ingen ting vara fördoldt. Som nu Antonio andaktsfull såg upp emot Domenicanerns vördnadsbjudande anlete och derifrån mot den glimmande Maria-bilden, föll ett brinnande ljus ned och brände honom på handen. Silvestro såg skarpt på Antonio: den heliga Jungfrun såg vildt på Antonio: Antonio låg der på knä, förvirrad, skälfvande och förkrossad. Efter messans slut stapplade han hem.

Ingen blund sof Antonio den natten. Följande morgonen, då Fader Silvestro satt i biktstolen, nalkades en syndare med nedslagna ögon, knäföll vid gallerluckan och hviskade, efter en djup suck, i Domenicanerns öron: "Fader, förlåt! jag har svårt syndat. Jag är muraren *Antonio Dossi.* I Jesu-Ordens palats har jag funnit en förborgad skatt, sjuhundrade zechiner och mer. I fjorton dagar har jag brottsligen förtegat mitt fynd; men intet eller föga deraf är förskingradt. Allt vill jag utlemna och fria min själ. Men icke vågar jag sjelf framträda inför de stränga Jesuiter-fädernas ansigte och utan någon medlare. Fader! säg dem du hvad jag illa gjort, men nu vill godtgöra. För dig har jag velat lätta mitt hjerta. Du är god och mild och vill icke förfara hårdt med mig och min fattiga Bettina."

Fader Silvestro satt, efter afhörandet af denna bekännelse, några ögonblick tyst och betänk-

sam. "Min son!" sade han slutligen, "din tro har frälst dig, och din ånger skall utplåna ditt fel. Säg mig allt och jag vill befria ditt hjerta från den syndiga bördan."

Med allt lättare bröst berättade Antonio hela förloppet af sitt gyllene äfventyr. Då han slutat och ännu låg qvar på knä i djup tystnad, liksom för att afbida sin slutliga dom, rörde Fader Silvestro sakta hans hjessa med sin snöhvita hand och sade: "Frid med dem, i hvilkas hjertan intet svek är. Var stilla och tyst. Säg för ingen hvad du yppat för mig. Då jag tänkt och handlat, besöker jag dig i ditt hus. Gå i Herrans frid!"

Antonio kysste genom gallret den presterliga handen, bugade sig och gick. För den underfulla Madonnans bild knäföll han ännu en gång, slog ett korstecken för sitt bröst, och då han nu läste idel mildhet och förlåtelse i den heliga Jungfruns blickar, och templets frid omslöt honom så varmt och stilla, blef han innerligt trygg i sin själ. Gladare än han hembar sin guldskatt från Collegio Romano, förde han nu med sig ur kyrkan visshéten att blifva den bördan qvitt, och Bettina förvånades om middagen öfver hans matlust, men ännu mer öfver den ovanliga hjertlighet, hvarmed han flera gånger slöt henne i famn och kysste henne.

Kort efter Antonios bortgång, begaf sig äfven Fader Silvestro ur kyrkan; men vandrade länge nog fram och tillbaka i den pelargång, som på det fyrkantiga klostrets inre sida omgifver en liten täck trädgård. Emellanåt gick han ut i

trädgården, stannade framför ett rikt och välluktande blomsterstånd, band försigtigt upp en nedfallen ranka och afskar här och der på ett orangeträd några vissnade grenar. Derpå slöt han sig inne i sin cell, och först emot aftonen syntes han, i sin prydliga, svarta och hvita Domenicanerskrud och med den fina, stora och öfverskuggande hatten på sitt rakade hufvud, gå ut genom klosterporten och styra sin kosa till det närbelägna Collegio Romano.

Att se en Domenicaner-munk inom Jesuiterpalatsets portar är nästan lika sällsynt, som att finna skator i ett korp-bo. Jesuiter och Domenicaner, de lärdaste och mest bildade af den Catholska verldens Ordensbröder, voro äfven från äldre tider, om icke afsvurna fiender, likväl afgjorda medtäflare, som bemötte hvarandra med en kall stolthet, de förre förlitande sig på sina rikedomar, sina sluga hufvuden och sitt vidsträckta inflytande, de senare i medvetande af sin classiska lärdom, sina renare seder och afsigter. Den djupt inrotade afvigheten var nu kanske större än någonsin, då den regerande Påfven Leo XII, utan att alldeles försumma Domenicanerna, likväl med en alltför stor, faderlig förkärlek omfattade Jesu-bröderna, dem han ansåg såsom sina och kyrkans trognaste barn och starkaste pelare, och på hvilka han, så inom som utom Italien, slösade skatter och nådebevisningar. Väl iakttogs mellan de båda ansedda Ordnarna, liksom emellan deras ledamöter särskildt, en yttre, värdig höflighet, men sällan stod en Jesuit till en Domenicaner i ett närmare, förtroligt förhållande, och aldrig plägade de besöka hvarandra,

om ej dertill föranledda af en oundviklig pligt. Det väckte derföre icke ringa uppmärksamhet, då Fader Silvestro inträdde inom Jesuiter-Collegium, och begärde att i ett angeläget ärende få företräde, ej hos Ordens-Generalen sjelf; ty denne låg illa sjuk, utan hos den vördige Fadren *Gregorio*, hvilken hade sig uppdragen styrelsen af Jesu-Ordens Romerska fördelning.

"Frid med dig, Fader Silvestro! den heliga Domenici-Ordens prydnad och ära!" sade den förnäme och belefvade Pater Gregorio, som igenkände Domenicanern, då denne vördnadsfullt, men värdigt framträdde, för att helsa. Gregorio steg upp, gick honom tre steg till mötes, tryckte löst hans hand med tvenne fingrar, och anvisade honom en stol, innan han ännu nedsatte sig i sin. Nu sväfvade ett fint och vänligt småleende öfver den höga Jesuitens läppar, medan han lät en skönt arbetad snusdosa af guld spela mellan fingrarna. Innan ännu Silvestro hunnit yttra ett ord, fortfor Jesuiten: "Den brödrakärlek och den endrägt, som råda emellan våra heliga samfund och deras enskilda medlemmar, äfvensom den vänskap du, för längre tid tillbaka, behagat hysa för mig, Broder Silvestro! vore väl i och för sig sjelfva nog att förklara anledningen till den ovanliga glädje, du i detta ögonblick skänker mig; dock vore det att smickra mig sjelf för mycket, om jag trodde, att du kommit härin, blott för att se och tala med en gammal vän. Är du derföre utgången i något för dig eller dina bröder vigtigt värf, så anförtro mig det. Du skall i mig finna en tjenstvillig vän, om du talar såsom till din broder."

Silvestro begynte nu, med bibehållet alfvar och utan förlägenhet, att framställa anledningen till sitt besök. "Vördige Fader!" sade han, "dina vänliga och förbindliga ord erinra mig om min pligt att tala öppet; din dyrbara tid uppmanar mig att tala kort. Hit är jag icke kommen att söka eller begära något för mina bröder eller mig. Vi hafve, Gud vare lofvad! nog, och behöfva litet. Men som en Försonarens ringa tjenare är jag kommen att bedja dig förfara mildt med en förvillad, ångerfull christen, som felat emot dig och den heliga Ignazio's vördade samfund, och som laggt sitt öde i mina händer. Men — innan jag nämner dig hans namn och hans förbrytelse, så torde du, vördade Fader Gregorio! lofva mig, att ej begagna din makt öfver syndarens välfärd till annat än en mild förlåtelse, då jag lofvar dig att han, så mycket en christen förmår, skall godtgöra sitt fel." Så talade Silvestro.

"Är jag då känd som en så hård lagens hammare," sade Jesuiten, "att du måste lägga dina ord såsom hyenden emellan mig och den felande?"

"Icke så, icke så," svarade Domenicanern, "men stränghet är ofta den styrandes pligt. Dock — när den felande förvandlat sig i den ångerfulle, *då* först kan han hoppas att tala till sin domares *hjerta;* men som han icke nu vågar tala för sig sjelf, så har jag velat tala för honom. Lofvar du derföre, Fader Gregorio, att vara honom mild?"

"*Jag* vill och skall ej behandla honom hårdt. Der har du mitt löfte:" sade Jesuiten.

"Ej heller andra *genom* dig?" tillade Silvestro lugnt.

"Nej, nej, nej!" utbrast Gregorio, i det han otåligt ur sin gyllene dosa tog tre prisar efter hvarandra.

Fader Silvestro upprepade nu, för den lyssnande Jesuiten, Antonios hela bekännelse i biktstolen; men af giltiga skäl och för att icke förbittra, förteg han den af muraren funna inskriften på muren. Under berättelsen, som med en enkel vältalighet utfördes, hade hans ögon emellanåt hvilat på Pater Gregorios ansigte, för att der följa de intryck af harm eller förundran eller glädje, som hans ord kunde uppväcka. Men icke den ringaste förändring märktes i Jesuitens anletsdrag, hvilka vid berättelsens slut voro lika vänliga och otvungna, som före dess början.

"Broder Silvestro!" utlät sig Gregorio, då Silvestro upphört att tala; "jag frågar dig nu: vill *du* förlåta syndaren?"

"Hvem? jag? hvarför skulle icke jag förlåta honom?"

"Emedan han af ditt omdöme har mest att frukta," sade Gregorio. — "Dig har han bedragit."

"Bedragit? nej, Fader Gregorio! Mannen har, vid Gud, inför mig i biktstolen talat sanning."

"Hör, Broder Silvestro!" inföll Gregorio, utan häftighet, men med gnistrande ögon — "Hör mig — eller betrakta mig först noga, läs i mina anletsdrag, att jag är lugn, och hör sedan. Du är vilseförd. Den besynnerliga historia, du berättat — jag vet ej, om den bör mera väcka min

ömkan eller mitt löje. En arbetare finna skatter inom dessa murar? Nej, Broder! jag trotsar alla murare i verlden, att här, i den verldsförsakande fattigdomens och den stilla betraktelsens hemvist, och i en arm, men ärad, afleden Jesuiterbroders ensliga cell, finna verldsliga egodelar. Är icke vår Orden, nyss från en våldsam död återväckt till ett gryende lif, ännu af tidens menniskor misskänd och förföljd? Är icke vårt hus ett bönehus, der vi bedja om verldslig fattigdom och himmelsk rikedom? Vandra ej våra, med tidehvarfvets onda anda kämpande bröder kring jorden, afskydda som besmittade Israeliter, och i ringa anseende som den heliga Kyrkans första Apostlar, emedan de predika emot verldens flärd och förderf? Hafva de väl annat hopp än om en salig död, efter en ostrafflig, men plågad och pinad vandel, och sällan förnimmande andra ljud ur menniskomun än det ordet: *Korsfäst! korsfäst!* Och här skulle, vid en murares hammarslag, strömma guld ur väggar och hvalf? Silvestro! kände jag icke dina höga, christliga dygder och ditt ärofulla kall och ditt stora rykte, så ville jag väl säga, att du kommit hit för att gäcka mig, eller för något ännu värre. Men du är sjelf, genom din stora redlighet, missledd. Äfven den ädlaste kan förhasta sig, och den skarpsinnigaste någon gång föras bakom ljuset. Din Antonio är antingen en skurk eller en galning."

"Ingendera, Fader Gregorio!" svarade Silvestro. "En skurk skulle hafva behållit det guld, som han funnit och ingen saknat. En galning talar icke så klart och så klokt, som Antonio i denna dag talat inför mig.

"Vare med honom som Gud och Madonnan vilja!" sade Jesuiten. "Dervid kan du trygga dig, att här, i denna vår hydda finnes ingen rinnande guldådra. Låt mannen vara, eller låt honom lagligen förhöras eller sänd honom till den Helige Andes Hospital! Från oss har han intet röfvat. Gör med honom efter ditt behag. Hjertlig tack, Broder Silvestro, för din välvilja och din möda."

Domenicanern reste sig upp med en häftighet, som förrådde missnöje, och ville gå. Men Gregorio, som ett ögonblick besinnat sig, sade åter: "Dröj ett ögonblick, Broder! om det ej faller dig oangenämt" — och i detsamma fattade han en klocksträng och ringde. Genast inträdde en vakthafvande Ordensbroder, som vid dörren afvaktade sin höga förmans befallning.

Kalla hit *Angelo* och *Luigi!*" sade Gregorio. Kort derefter stodo tvenne unga Ordensbröder i rummet, med bleka, men sköna och uttrycksfulla anletsdrag och nedfällda ögon. Gregorio gaf dem en blick, då de ödmjukt helsade: och så begynte han leka med sin gulddosa och frågade:

"Båda hafven J, för kort tid sedan, här sett en murare, vid nämn Antonio Dossi, som varit sysselsatt med att arbeta för vår heliga Ordens räkning?"

"Ja, högvördige Fader!" svarade båda.

"Hafven J alltid funnit den mannen vara vid fullt förstånd?" frågade Gregorio, och gaf de tillsporda Jesuiterna åter en blick.

"Att dömma af tal och åtbörder liknade han mera en förvirrad än en klok," svarade Angelo.

"Han darrade ofta, liksom af en plötslig fasa, då jag inträdde i rummet, för att efterse, hvad det led med hans arbete. Stundom sång han, eller skrattade vildt utan synbar orsak."

"Mig tog han en gång häftigt om halsen, liksom han velat strypa mig," sade Luigi. "Och han lade munnen till mitt öra; men jag förehöll honom hans oskicklighet och sade: "Antonio! gör icke hvad ni ångrar!" hvarpå han genast släppte mig och sade: "Ni har rätt, unge Fader! menniskan bör icke göra hvad hon ångrar" — och så skrattade han hemskt och länge."

Då såg Gregorio betydelsefullt på Domenicanern och frågade de begge Jesuiterna:

"Således ansen J denna Antonio rubbad till sina sinnen?"

"Ja, högvördige Fader!" svarade Luigi, "om icke Försynen sedan den tiden varit honom nådig, så är han ännu i dag icke rätt klok."

"Så är det i sanning," försäkrade Angelo. Och på en vink af Gregorio afträdde Jesuiterna, efter en djup bugning.

"Hvad synes dig, Broder Silvestro?" utbrast Gregorio, då de åter voro allena.

"Mig synes," sade Silvestro, "att jag uppfyllt min pligt och att jag ju förr dess hellre bör gå mina färde. Jag får således säga Antonio, att han må behålla sina zechiner, och att Collegio Romano icke vill återtaga dem såsom sina?"

"Bevare oss Gud och den helige Ignazio," inföll Jesuiten, "ifrån besittningen af detta och

allt annat orättmätigt gods! Sjelf må innehafvaren svara inför Guds, om icke inför menniskors dom, huru han fått det i sitt våld och huru han använder det. Se der mitt första och sista ord!"

"Så förgät då hvad jag talat, och förlåt, att jag besvärat med mitt besök!" sade Silvestro, i det han tog hatten och nalkades Jesuiten, för att taga afsked — "Farväl! Fader Gregorio! Guds frid! Förlåt, förlåt!"

"Farväl, Fader Silvestro!" sade Gregorio. "Ditt besök har varit mig smickrande och kärt. Gifve Gud, att du en gång kom hit i ett sådant ärende, att jag kunde med ord och gerning bevisa, huru högt jag skattar dig. Jag innesluter dig i mina böner lika visst som jag hoppas, att du i dina icke förgäter mig." Härvid uppstod Gregorio från sin stol, fattade Silvestros hand och följde honom till dörren. Ja — han hade väl ledsagat honom längre, om icke Silvestro undanbedt sig det och tilltryckt dörren, i det han upprepade: "*Grazie, grazie,* Fader Gregorio! Gör sig intet omak. Addio, Addio!"

"*Dio ti benedica!*" hördes till ett slutligt afsked ur Jesuitens rum. Domenicanern kastade hatten på sitt glödande hufvud, då han nu ensam vandrade framåt corridoren, och utpustade i en lång suck sin återhållna harm. Då han kom ned i porten, skuddade han stoftet af sina fötter och sade: "Skrymtare! Hycklare! När jag en gång blir eder like, då sätter jag härnäst min fot inom dessa murar."

Fader Silvestro återvände icke genast till sitt kloster, utan han gick till Antonio. Då denne

blef sin vördnadsvärda biktfader varse, störtade han till dörren och under bugningar och handkyssningar bad honom vara välkommen. Domenicanern helsade Antonio mildt, satte sig ned på en stol, och sade alfvarsamt, men stilla: "Antonio! du har ju icke bedragit mig. Du har funnit sjuhundrade nittiofem zechiner i Jesuiter-Collegium?"

"Bevare mig Gud och Madonnan och den helige Antonio, hvars namn jag, arme syndare, bär, från lögn och bedrägeri," svarade Antonio med bestörtning.

"Låt mig se din skatt," sade Silvestro, i det han sjelf stod upp för att tillsluta dörren, och såg sig omkring i rummet, liksom han fruktat några obehöriga vittnen. Men de voro alldeles allena. Icke en gång Bettina var inne.

"Ja! högvördige Fader!" sade Antonio — "Allt skall du se, hvar enda penning, utom de fem, som jag bortvexlat, men hvilka jag snart hoppas kunna förtjena åter. Hellre vill jag vara fattig och söka mitt bröd med arbete och bekymmer, än äga hvad som icke tillhör mig" — och under detta hade han redan fört Domenicanern till den hemliga kistan, uppläst den och visat, att zechinerna verkligen lågo der. Han bedyrade ännu en gång på det heligaste, att allt tilldragit sig så, som han berättat i biktstolen.

"Du har rätt, Antonio!" sade Silvestro. "Jag visste det redan förut, att du icke är någon skälm eller galning. Men, ser du, Jesuiter-Fäderna erkänna icke den skatt, du funnit; de förneka den.

Behåll derföre hvad lyckan dig förunnat, och var från denna stund lika fri från ånger, som du är fri från skuld. *Nu* är du ren. Jag tillerkänner dig, såsom en Försynens gåfva, detta skimrande guld. Blifve det användt till goda och ädla ändamål, till din och dina medmenniskors fromma! Men ännu måste du förvara din hemlighet. Faror kringsväfva dig. God natt! Innan morgonsolen gryr, ser jag dig åter eller sänder jag dig ett bud. Och hvad jag råder dig, det måste du göra. Jag vill bedja för dig såsom för en son; ditt väl ligger mig om hjertat. Farväl! Gud välsigne dig!"

Och innan Antonio hunnit framstamma sin vördnadsfulla tacksamhet, var redan Fader Silvestro försvunnen.

"Corpo di Bacco!" utropade Antonio, sedan han några ögonblick stått liksom förstenad, men slutligen kommit under fund med huru glad han var — "Corpo di Bacco! Nu är jag rik. Bettina, Bettina, kom snart. Ach, du stygga Bettina, om du visste, så kom du."

Bettina kom snart hem. En stor del af natten tillbragte de båda lyckliga makarna under förtroliga samtal om sin lycka och om planer och luftslott för framtiden. Redan gol hanen, redan skramlade på Via del Corso de från landet inkommande forvagnarna, medan hesa stämmor utropade sitt *Acquavite! Acquavite!* — då Antonio och Bettina insomnade, och påbyggde sina glänsande luftslott i drömmen.

Natten efter Sant' Egidii dag, som var den 1 September, klappades starkt på porten till det hus,

der Antonio bodde. Grannarna hörde de hårda slagen, och då ingen öppnade, tittade här och der ett hufvud ut ur fönsterna af de närbelägna husen, för att se hvad som var på färde. Utanför på gatan stodo tre Gensdarmer, af hvilka den ene slutligen med en grof basstämma ropade: "Antonio Dossi! låt upp! I rättvisans namn bjuder jag dig: låt upp!" Då öppnades, icke porten, utan ett litet fönster utåt gatan: ett gubbhufvud, med vidlådande nattmössa, stack ut genom öppningen, och frågade i toner, som till hälften kommo ur munnen, till hälften ur näsan: "Signori! törs jag fråga, hvem söken J?"

"Vi söka Muraren Antonio Dossi," — sade den förste af Gensdarmerna.

"Då kommen J — låt se! då kommen J netto tio timmar för sent, Signori! Antonio och hans hustru äro nu, vill Gud! redan bortom Pontinska träsken, eller ock äro de vid La Storta, om de farit norr ut, eller vid Subiaco, om de farit öster ut. Nog af, Signori! de ha, såsom christligt folk, ärligt betalt sin hyra och dragit hädan. Addio! Scusate, Signori!" och dermed sköt gubben fönstret till.

"Låt upp, flintskalle!" skrek nu Corporalen. "Antonio är min fånge. Låt upp! eller slår jag in porten."

Innan denna hotelse han verkställas, knarrade redan porten på sina gångjern, och Vakten inträdde.

Nu genomsöktes hela huset. Den gamle Värden lät Soldaterna leta öfverallt: och då de slutligen blefvo öfvertygade om fåfängligheten af alla

bemödanden, och knotande ville begifva sig bort, framträdde gubben och sade höfligt och småleende: "Signori! Förlåten, att jag gör en enda fråga: med hvad rättighet ären J hitkomna att störa min och de minas nattliga ro? Hvad har jag eller mitt folk med rättvisan att beställa?"

Corporalen framvisade sina skriftliga order att gripa och i häkte föra Muraren *Antonio Dossi*, anklagad af Signor *Teodoro Pistrelli*, såsom skyldig till inbrottsstöld. Med glasögonen på näsan och vid skenet af en blank messingslampa genomläste Antonios värd den höga befallningen från *Buon Governo* (den Goda Styrelsen), och sade kallt och torrt, då han lemnade den tillbaka: "Signori! Icke kan jag veta, hur Signor Teodoro i hast blifvit så rik, att han kunnat låta stjäla ifrån sig några hundrade zechiner; men det vet jag, att Antonio Dossi icke är en tjuf, utan en hederlig karl, och att han nu mera icke finnes här, torde tillfyllest vara utrönt. Signori! il mio rispetto — och dermed lyste han de flata Rättvisans tjenare utom dörren, ja ända ut genom porten, den han sorgfälligt åter tillslöt: och Gensdarmerna fortsatte sin väg genom en stor, under tiden samlad folkskara, som vid deras bortgång ledsagade dem med ett hemskt gapskratt.

Nu följer, att i korthet berätta anledningen så väl till Antonios plötsliga flykt, som till det nattliga uppträde, hvilket nyss blifvit skildradt. Teodoro Pistrelli, som icke mera återkommit att af Antonio låna penningar, hade likväl i hemlighet afvaktat ett tillfälle att i den kärfvare mannens frånvaro vända sig till Bettina och af

henne

henne uppsnappa, om icke mynt, åtminstone några nyttiga underrättelser rörande hennes man och den besynnerliga sinnesförfattning, hvari han funnit Antonio vid det sista besöket. Han ville ej vända sig till Antonio sjelf med vidare böner eller frågor, af fruktan att erhålla ett knifstyng till svar; ty att mannen var grymt svartsjuk, sade honom hans egenkärlek och medvetandet af sina nedriga afsigter. Ofta stod han om qvällarna på lur, i trakten af Murarens boning, i hopp att se Antonio gå bort, medan Bettina var inne, eller att se Bettina komma hem, då Antonio icke var inne; men ödet hade icke fogat sig efter hans önskan, till dess han en afton såg Domenikaner-munken Silvestro, som just då kom från Jesuiter-Collegium, inträda i det rum, der Antonio bodde, och tillsluta dörren efter sig. Teodoro smög sig så nära dörren, han kunde, lade örat intill och uppfångade med sina fina hörselorganer större delen af Munkens och Antonios samtal. Innan Fader Silvestro öppnade dörren åter, var Teodoro försvunnen ur porthvalfvet och skyndade till sin mäktiga gynnare, Apothekaren *Fumaroli*, att der lätta sitt hjerta och med honom uppgöra en plan, tillfredsställande både för hans hämndgirighet och vinningslystnad. Fumaroli lyssnade uppmärksamt till Teodoros berättelse, och innan denne hunnit tala till punkt, var i Apothekarens hufvud en plan färdig, hvarigenom han hoppades på tvenne sätt gagna det heliga Jesuiter-Collegium och tillika befordra sin egen fördel. Han ville nemligen för det första drilla den skatt, Jesuiterna förnekat, i deras händer tillbaka, sedan han likväl åt sig och sin handtlangare försäkrat en hederlig

procent, och för det andra djupt förödmjuka Fader Silvestro, och i honom hela den af Jesuiterna hatade Domenicaner-Orden. Fumaroli dröjde icke länge hemma, utan begaf sig till Collegio Romano och fick företräde hos Pater Gregorio. Der fann han dock, att alla hans bekymmer varit fåfänga, och att hans listiga plan redan före hans ankomst stod färdig i den listigare Jesuitens hufvud. Frukten af detta förtroliga sammanträde blef den af stadens Styrelse utfärdade befallning, att fängsla Antonio, som beskylldes att från Teodoro Pistrelli hafva stulit den gyllene skatten. Outtröttlig i sitt nit att skada andra och rikta sig sjelf, for Fumaroli från Jesuiter-Collegium till Vaticanen, der han, i Påfvens Kabinett, i sällskap med några få förtrogna, ofta tillbragte qvällarna, och stundom, ja nästan lika ofta, fördref tiden med kortspel. Det säges i Rom, att den helige Fadren drifvit sin svaghet för den ovärdige gunstlingen så långt, att han sjelf med sin höga närvaro hedrat dessa spelsällskap, ehuruväl ingen vågat påstå, att han sjelf tagit korten i hand. Då nu Fumaroli anlände till Kabinettet, och fann Påfven i en, för hans afsigter gynnande stämning, underlät han icke att begagna sig deraf. Han skildrade på sitt vanliga, på en gång plumpa och listiga sätt, Silvestros besök hos Jesuiten Gregorio, hvilket den senare sjelf, måhända med nödiga tillsatser, för honom berättat, och framställde Domenicanerns förhållande i ett sådant ljus, att Påfven upptändes af den häftigaste vrede, och svor vid Sant Peters nycklar, att Silvestro skulle dyrt umgälla sitt skamliga försök att kasta skugga på den af Kyrkan och Staten så högt förtjenta Jesuiter-Orden. Påfven lade saken så djupt på

hjertat och förifrade sig så, att han om natten fick ett häftigt anfall af sin periodiskt återkommande gyllenåder, och i några dagar derefter sväfvade i verklig fara, till dess slutligen Läkarens och Apothekarens förenade omsorger återställde honom till en synbar, men dag från dag mera aftynande helsa.

Fader Silvestro, ehuru okunnig om alla dessa stämplingar, hade likväl med en till visshet gränsande aning förutsett, att Jesuiter-Orden, som uppenbart icke ville vidkännas den funna skatten, icke skulle försmå hemliga medel att återfå den i sitt våld, och att derföre Antonio icke längre kunde vara säker i Rom. Sedan han efter sitt sista samtal med Antonio, under nattens tystnad, i sin cell öfverlaggt hvad som var att göra, uppstod han tidigt om morgonen, skref ett kort, men ömt och vänskapsfullt bref till sin vän, Domenicanern *Lorenzo* i Neapel, förskaffade sig, genom sitt höga anseende, af Governatorn i Rom ett pass till Neapel för Muraren och hans hustru; ty ännu hade han icke blifvit förekommen af Jesuiterna eller Fumaroli, hvilka, genom Påfvens hastiga sjukdom, för ögonblicket fått vigtigare bekymmer. Derpå gick Silvestro till Antonio och Bettina, och anmanade dem, att skyndsamt, men i tysthet, ställa sina saker i ordning och med all sin lättrörliga förmögenhet förfoga sig öfver Kyrkostatens gräns till Konungariket och staden Neapel. Tillika öfverlemnade han dem det bref, han författat, och befallte dem att vid ankomsten till den främmande staden oinskränkt anförtro sig åt den ädle Fader Lorenzos råd och ledning. Han inneslöt dem i Guds beskydd, önskade dem en

lycklig resa och återvände till sitt kloster. Innan klockan var tu på dagen den 1 September voro de båda makarna redan utom porten San Giovanni, på vägen till Neapel, sedan de, för att undvika uppseende, i Rom qvarlemnat mycket af sina föga dyrbara möbler och husgerådssaker. Men den vigtiga guldskatten hade de icke förglömt.

Sjunde dagen efter Antonios och Bettinas afresa, vandrade Fader Silvestro, klädd i sin prydligaste skrud och uppvaktad af en tjenare, förbi flyktingarnas öfvergifna boning. Då lyfte han en varm blick emot höjden, tacksam för den sköna lott, hvartill himlen kallat honom, att äfven med egen uppoffring vara de oskyldigas och förföljdas fader. Antonios lyckliga räddning och lönen derför lästes i hans milda, förklarade anletsdrag, och likväl förestod honom i nästa ögonblick en svår strid: Och det visste han.

Silvestro var kallad att infinna sig hos den Helige Fadren, och var nu stadd på sin vandring till Vaticanen. Klockan visade på elfva, före middagen i *Trinità de' Monti*, det vill säga: klockan sexton, efter den Italienska tideräkningen, då han tågade uppför den präktiga trappan mellan Schweitzervakten, och stannade i en af de elfvatusen salarna i Vaticanska palatset.

Der väntade han icke länge; ty Påfven Leo XII, sjelf punktlig och bestämd i ceremonier och småsaker, lät sällan någon menniska vänta.

Just som flygeldörrarna till den Helige Fadrens Kabinett af en svartklädd kammartjenare uppslogos, och Domenicanern, af en vakthafvande Officer af Nobel-Gardet uppropad, med tysta men säkra steg beträdde den rika gobelinsmattan i Ka-

binettet — då skymtade, lik en ond Genius, en svart gestalt, med oförskämda anletsdrag, förbi och försvann genom en sidodörr. Det var Apothekaren *Fumaroli*.

Den Helige Fadren sjelf satt längst fram i Kabinettet, i en gyllene stol. Han var klädd i en hvit, fotsid skrud, men bar öfver skullrorna den purpurfärgade, med svandunsbräm försedda sammetskragen, och på hjessan den hvita kalotten, hvarunder några glesa och grånade hår framträngde och omkring öronen bildade några tunna lockar. Hans anlete, blekt såsom drägten, endast mycket gulare, syntes nästan alldeles utslocknadt; men de tunna, blekblåa läpparna darrade stilla, liksom af en sluten harm. Högra handen, hvit som elfenben och prydd af den strålande fiskarringen, hvilade på ett bord af glänsande svart, guldådrig marmor, der några papper lågo kringströdda, med hvilka fingrarna lekte.

Fader Silvestro nedföll på knä, med hufvudet ödmjukt sänkt och med sammanlaggda händer. Så låg han flera sekunder.

"Du är Silvestro — Domenicanern — kom närmare!" sade Leo med sväfvande tunga och i knappt hörbara ljud.

"Helige Fader! så är jag," svarade Silvestro, reste sig upp, framträdde några steg, och nedföll åter, kyssande Påfvens högra fot, hvars purpurtoffel med guldkorset syntes undan den långa, hvita drägten.

"Judas!" ropade Påfven — och en ögonblicklig het rodnad uppflammade på hans kalla, vissnade kinder, men hvilken strax förkolnade i en

blek dödsfärg, lik den, som betäcker Alperna, då aftonrodnaden försvinner — "Judas! förråder du Kyrkans öfverhufvud och din herre med kyssande?" — och i det samma drog sig foten under manteln — "Du svarar intet — du tiger" —

"Helige Fader!" svarade Silvestro — "då du talar, bör din tjenare tiga: och tilltalar du mig i din vrede, så kan jag ej annat än förstummas och förkrossas."

"Jag känner eder, J svarte och hvite Munkar! J viljen undergräfva och förgöra eder egen moder, den heliga Kyrkan, som jag beskyddar och regerar. J viljen uppfräta mig, som dock, lik pelicanen, för eder öppnat mitt eget bröst. Men se! jag vill gissla eder med mina vingknotor, och jag vill tygla eder, så länge mitt hufvud är uppe öfver jorden. — Dock," tillade han med en djupare, långsammare röst — "gifve Gud, att jag redan låg död och kall i muren under Sanct Peters hvalf — jag den ringaste och olyckligaste af alla den förste Apostelns efterträdare — *ego, omnium Pontificum infimus et infelicissimus* — Men du — du" (här höjde han åter stämman) "du är arg med all din ödmjukhet, och jag menade dig väl."

Men Domenicanern sade, sedan Påfven tystnat: "Här står jag i dag, trogen som förr, och utan skrymtan inför Eder Helighets thron. Värdes säga mig, hvarmed jag förverkat eder nåd, att jag må kunna återvinna den på sanningens väg."

"Du vet det — du vet det, Munk!" utbrast Påfven med stigande vrede, — "du vet det väl. Icke hafve Vi kallat dig hit, att du må urskulda

dig och åter som en orm lägga dig omkring vårt hjerta, men på det att du må höra, att Vi känne dig. Du har uppspunnit en lögn och en list, för att kasta smälek och smuts på dem, som du borde vörda och älska. Du mins ditt samtal med Gregorio, vår trogne tjenare, och som borde tjena dig till en härlig föresyn. Du mins väl, att du anklagat vår goda Jesuiter-Orden för slem girighet och påbördat dem dolda skatter. — Du är mig en skurk — du är en äkta Domenicaner, du."

"Döm mig, Herre! efter Eder heliga vilja. I denna sak är jag frikänd af mitt samvete, jag har förolämpat ingen, och smädat ingen. Hvad jag talat är sanning," sade Silvestro.

"Ditt samvete är en skurk, Munk! det ljuger för dig och du tror det och ljuger för oss, då du borde tro allena oss och lyda våra bud. Se här!" — Nu tog Leo med darrande hand ett papper från bordet — "Kan du läsa dessa namn? läs högt!"

Silvestro mottog det af Påfven framräckta bladet, uppläste lugnt och tydligt alla de namn, som det innehöll, och bland dessa äfven sitt eget, hvarefter Påfven häftigt utsträckte handen och ryckte till sig papperet. "Du har sett och läst dessa namn," sade han. "Alla dessa hade Vi ärnat att snart benåda med Cardinals-purpurn — äfven dig, otacksamme! men våra ögon äro öppnade nu. Vi hafve kallat dig hit, att du skall se, huru Vi uteslute dig ur dessa aktade Candidaters antal. Ditt namn skall med sitt grannskap icke besmitta deras. Så som jag nu bortrifver ditt

namn från detta blad, Silvestro! så är du från denna stund utesluten från Vår apostoliska nåd. Skrif nu *Gregorios* namn i ditt ställe — Gregorios, den du förolämpat och svärtat. Så lindrigt hämne Vi oss i dag."

Sedan Domenicanern återtagit pappersbladet, och derpå, som det blifvit honom befaldt, skrifvit Jesuitens namn, betraktade honom Påfven med en så genomträngande blick, som han förmådde, och då han i Silvestros ansigte ej märkte några tecken till sorg eller nedslagenhet, sade han, i det han hopvek papperet: "Du blir icke Cardinal under Leo XII:s regering. Gå!"

Silvestro gick. Stilla och värdigt, som han kommit, gick han genom marmorsalarna och utför marmortrapporna ned igen, och de känslor, som intogo honom, när på Peters-platsen den sköna, klara, Romerska himlen hvälfde sig öfver hans hufvud, voro icke foster af bekymmer eller sorg, utan af en inre förnöjsamhet. Han var glad att åter befinna sig utom Vaticanens murar, och sade för sig sjelf många gånger under vägen till sin fredliga cell i Minerva-klostret: "Blir jag icke Cardinal, så är jag dock en god Christen och har gjort en god gerning, och får jag icke kläda mig i purpurskrud, så är jag lycklig nog, att icke afundas alla dem, som bära den."

Silvestro gick i sin cell. Han var den samme, då han återkom, som vid sin bortgång, lika mild, alfvarlig och lugn, och uppfyllde sitt kall med samma obefläckade redlighet och nit, som förr. Ingen af bröderna kunde af hans uppförande eller anletsdrag gissa dertill, att han förlorat en

Cardinalshatt. Likväl var Pater Silvestro ej utan oro, icke öfver sig sjelf och den onåd, hvari han fallit vid det Pontificala Hofvet, utan öfver de af honom beskyddade flyktingarnas öde. Väl visste han, att det lyckats dem undkomma den första efterspaningen, och hoppades på goda skäl att de ej längre befunno sig inom Kyrkostatens gränser; men de listiga och mäktiga fienderna kunde ju äga medel i händerna, att äfven på längre afstånd och i främmande land förfölja sina offer. Han kände Jesuiterna för väl och den fina spindelväf af ränker, hvarmed de i hemlighet veta att öfverspinna de rof, som med öppet våld icke kunna åtkommas. Han kände äfven Fumaroli, såsom ett villigt och kraftfullt verktyg för utförandet af alla indrägtiga planer. Men om Silvestro ofta befarade allt af deras förenade makt, så hoppades han nästan lika ofta, att Försynen, all lyckas fader, skulle befordra de steg, han i sin ringhet tagit, för att motverka och tillintetgöra alla onda stämplingar. Så sväfvade han flera dagar mellan fruktan och hopp. Mången natt vakade han i sin cell vid den skimrande lampan och sin bibel, under stilla böner och tysta tårar, och ofta, sedan han ändtligen inslumrat, vaknade han åter vid minsta ljud, och trodde med klappande hjerta, att någon bultade på klostrets port och bragte honom ett bref från Neapel. Huru stor var icke derföre hans glädje, då en afton, i slutet af September, en Vetturin, med stora stöflar, hängande hår och ett bottenärligt ansigte, inkom i klostergången och begärde att få tala vid Fader Silvestro, just som han mötte honom sjelf. Införd i Munkens boning, helsade han lika hjert-

ligt som vidlöftigt från *Fra Lorenzo* vid San Domenico Maggiore i Neapel, och framtog en skrifvelse, som han omsorgsfullt och troget förvarat under sina kläder. Med glänsande ögon genomläste Silvestro det kära, efterlängtade brefvet, medan Vetturinen förfriskade sig ur en med klosterkällarens yppersta vin rågad silfverbägare; men först, då han längesedan åt den bortgående budbäraren lemnat sitt med rördt hjerta författade svar, njöt han vid brefvets återläsning, i ensamhetens och det rena medvetandets frid, sin saligaste stund. Fra Lorenzo's bref lydde så här:

"Neapel och S. Domenico Maggiore,
den 25 Sept. 1828.

"Älskade Broder! *Antonio* och *Bettina*, "genom din kärleksrika vaksamhet undanryck-"ta en hotande fara, äro lyckligt anlända till "Neapel. Visserligen hade jag förr bort skrif-"va och tacka dig broderligt och varmt för det "bref, de medförde, och för det dyra förtroende, "du lemnat mig; men jag ville afbida det ögon-"blick, då jag med full tillförsigt kunde säga: "De äro räddade, fria och lyckliga."

"Nu kan jag det. Så snart Antonio och Bet-"tina funnit mig, bevekte jag lätt vår Prior, att "lemna dem en fristad i klostret. Der lefde de "några dagar inneslutna, skyddade af den klo-"sterliga gästfrihetens hägn, men icke utan fara "att gripas, om de vågade sig ut; ty redan hade "Polisbefälhafvaren fått en vink från Rom om "flyktingarnas kosa, och man bevakade deras min-"sta steg. Så kunde och borde det ej länge blif-

"va. Jag gick till vår Stats-Minister, Prins *Luigi "de' Medici*, deri lik sina Toscanska förfäder, att "han älskar lärdom, men hatar hierarkiskt våld: "och jag framlade för honom dina klienters sak "i den ljusaste dag. Detta bemödande kröntes af "en sådan framgång, att på Ministerns befallning "alla Polisens efterspaningar inställdes: ja! Anto- "nio och Bettina äro redan förklarade såsom Nea- "politanska medborgare och kunna icke mera nås "af den Pontificala makten. De hafva redan lem- "nat klostret och köpt ett litet det täckaste hus, "med tillhörande vingård, ej långt från Castel "Sant' Elmo och i grannskapet af en gård, som "tillhör en Bettinas qvinliga anförvandt. Dit in- "flyttade de för tre dagar sedan, och der besökte "jag dem i går afton. Antonio synes mig redlig- "heten och fromheten sjelf, men han är stark och "verksam tillika. Bettina är alltför skön, för att "vara fri från alla sitt köns svagheter, men hon "är god, förståndig och uppriktig, och hon har "ett mildt, lättrördt hjerta. Det fattades, då jag "i går inträdde i deras boning, intet utom dig, "älskade och vördade Broder! för att göra deras "och min sällhet fullkomlig. Antonio kramade "min hand och sade: "O, att Fader Silvestro vore "en syndig menniska, som jag, att jag måtte kun- "na omfamna honom och säga: Tag allt — det "är ditt. Allt hvad du här ser, har du gifvit "oss, och mer dertill. Gör med oss efter ditt be- "hag! Låt oss vara ditt husfolk och tjena dig i "alla dina dagar! Men han är en helig man och "behöfver icke en gång våra böner. Bettina, Bet- "tina! kom hit." Den sköna qvinnan nalkades "blygsamt, i det hon strök ur sin rena panna de

"svarta lockarna. Då nedföllo de båda på knä vid "mina fötter — jag kunde icke hindra det: och "de sade: "Fader Lorenzo! Bed Gud med oss, "att vi må vara tacksamma intill döden:" Och jag "upplyfte min af rörelse darrande hand och sade: ""Herren gifve eder af höjden sin frid!" och blef "så hos dem till sent på qvällen, delande deras "enkla, men smakliga aftonvard, under kronan af "en ung palm, kringflätad af vinrankor: jag hade "min fröjd af deras inbördes kärlek, och glädde "mig åt deras gryende, husliga lycka. Vi talade "mycket om dig. Då jag lemnade deras hydda, "följde mig Antonio ett stycke på vägen och yp- "pade för mig sitt hopp, att snart blifva far. Han "sade sig vilja åt det barn, som Bettina bär i sitt "sköte, om det blir en son, gifva namnet *Silve- "stro*, på det att fader och moder, då de smek- "te sitt oskyldiga barn, dagligt och stundligt "måtte påminnas om sina djupa förbindelser till "dig. Jag tänkte, när jag sedan ensam återkom "till San Domenico: "Så var det då i Försynens "råd beslutadt, att äfven en Jesuit skulle bidraga "till tvenne menniskors lycka, ehuru emot sin "vilja och efter sin död!"

"Broder! Jag tackar Gud, som låtit mig "blifva ett ringa medel till utförandet af ditt "ädla verk, och som skänkt mig en dyr anled- "ning att ännu högre älska och vörda dig. När "våren kläder i sin blomsterprakt våra underskö- "na nejder, besök då Antonio och Bettina och "din trogne

LORENZO."

Om den ädle Domenicanern Silvestro ännu icke är Cardinal, så har han dock detta bref, och det är honom kärare än alla Cardinals-diplomer i verlden. Om icke Kyrkans purpur höljer hans skullror, så kan han likväl, när våren kommer, resa till Neapel, och på Antonios och Bettinas, de genom honom lyckliga makarnas, kinder skåda fridens, helsans och tacksamhetens purpur: och för honom är denna purpur mer.

Månskensnatten i Albano *).

Albano re'n af tända lyktor glimmar,
En förebild af morgondagens fest.
De unga dansa, barnaskaran stimmar,
De gamle språka om sin ungdom mest.
Det syns som lifvet först i nattens timmar
Fått lif och mod att röra sig som bäst;
Igenom fenstren i de spridda husen
Ses rika grupper kring de klara ljusen.

Här kring Madonnans bild på gatan brinner
En krans af lampor — gloria kring dess hår —
En qvinna framför den på knä jag finner,
Mer skön än hon, som hennes dyrkan får.
En snöhvit slöja utför skullran rinner,
Och uti ögat tindrar stum en tår:
Och bredvid dem en yngling faller neder;
Man vet ej, hvem af båda han tillbeder.

---

*) Belönt med Mindre Guldpenningen i Svenska Academien, den 20 Dec. 1831.

I blomsterhöljda korgar gossar höja
Och bjuda sina frukters rikedom.
Junoniskt skön, Albanskan ur sin slöja
Framblickar stolt, men i sin stolthet from;
Och här och der i skaran kan du röja
Ett lyckligt par, som vandrat hit från Rom.
Du något skönt kan se, hvart du dig vänder:
Det klingar sång på gator och i gränder.

Men utom staden månskensnatten vinkar:
Albanos glada sorl vi öfverge.
Den sista lyktan öfver porten blinkar:
Snart endast månens milda ljus vi se.
På afstånd än guitarren sakta klinkar:
Svagt ljuda Sångerna; nu tystna de.
Vi träda i naturens gröna salar,
Der nattens prakt besjungs af näktergalar.

I mystiskt alfvar står en graf vid vägen,
Som Antiquariernas förtviflan är.
De två Horatier, efter folkets sägen,
Med trenne Curatier hvila der.
Men mången, ej om ord och namn förlägen,
Åt vårdens grus Pompeji namn beskär.
Fem pyramider, som ruinen pryda,
De fem Pompeji segrar då betyda.

Pompeji bragder med beundran slogo
En verld: hans namn sig upp mot molnen hof;
Men ödet log och bragderna bedrogo,
När Rom och verlden blefvo Cæsars rof.
Pompejus föll: Pompeji segrar dogo,
Och Cæsar alla fem dem här begrof.
Men vården sjelf är mossig längesedan:
Två torn ha störtat: trenne luta redan.

Vi lemna grafven. Tigande vi följa
Vår väg förbi ett ensligt helgonhus.
Re'n nattens skuggor lundens skuggor hölja,
Och dagens ljus dör bort i Cynthias ljus.
Hvad melodi i källans friska bölja!
Hvad helig tystnad uti vindens sus!
Och medan vinden susar, böljan klingar,
Naturen slumrar under nattens vingar.

I dalens djup en genomskinlig dimma
Som slöja kring naturens anlet står.
I träd, på blomstrens blad lysmaskar glimma
Liksom juveler i naturens hår:
Och hvar minut af nattens korta timma,
En trogen nattvakt, Philomela slår.
Cicalan gnisslar nitiskt ned i dalen;
Hon tror sig täfla så med Näktergalen.

Jag träder fram. Hvad prakt mitt öga röjer!
Der glänser på sitt berg Ariccias slott:
Och templets blanka dôm bredvid sig höjer
Mot himlens hvalf, så stjernbeströdt, så blått.
Vid taflans åsyn sjelfva Cynthia dröjer,
Och då hon syns dess prakt beundra blott,
Hon dubbelt skön den sköna taflan målar
Med himlaglansen af sitt ögas strålar.

Då hennes blickar darrande sig sänka,
På Slottets höga fönster falla de:
Och fönstren af ett magiskt trollsken blänka,
Liksom då borgens furstar fester ge.
I ljus sig kyrkans hvita murar dränka:
Dess glob och kors i gyllne skimmer le.
På hvalfvet af dess sirliga rotunda
Än djupa skuggor ligga qvar och blunda.

I parken, ur hvars yppigt rika sköte
Kupol och slott så härligt växa opp,
Der stämmer ljuset gladt med skuggan möte:
De smältas hop som själ försmälts med kropp.
Det syns, som Minnets natt tillsamman flöte
Med fulla dagen af ett himmelskt hopp.
Du kunde tro den stolta parken vara
En mörk tartar, belyst af englars skara.

Cypressernas mot himlen sträckta toppar
Kan månen knappast mätta med sin glans;
Men poppelns krona, nöjd med några droppar,
Rör sina blad vid vestans flägt till dans.
På ekens glatta löfverk strålen hoppar,
Men halkar ned och flyr till pinjens krans.
Mot skuggan af de tysta, dunkla lagrar
Sig bryta skönt olivens silfverdagrar.

Så dag och natt i parkens sköte blandas,
Och ingen för den andra vika vill.
Der är så ljust som dagen, när den randas:
Der är så mörkt som ingen dag fanns till.
Mildt Vestan öfver månskenstaflan andas,
Än yr och rusig, än förrädiskt still.
Af blommorna, som slumra, stjäl han kyssar,
Och med sitt stulna doft kring nejden kryssar.

Naturen slumrar sjelf, och hänryckt drömmer
Och flämtar varmt i långa andedrag.
I lycklig vanmakt stilla sänkt, hon glömmer
Den heta mödan af en solbränd dag.
Och när hon tror, att hon som bäst dem gömmer,
Hon blottar sina läckraste behag,
Som Psyche skön, då hon sitt öga sänker,
Och än i sömnen uppå Amor tänker.

Den djupa tystnad, hvari nejden hvilar,
Ett classiskt Minne lifvar, men ej stör.
Der *Thesei son* *) på olycksvagnen ilar:
Det vilda spannets frustning re'n jag hör.
Ur gyllne kogret spridas kring hans pilar:
Han störtar, krossas, drar en suck och dör.
Porsennas son Ariccias folk förfärar:
Han nalkas stadens mur med slutna härar.

Se, *Marius*, född, som elden, för att bränna,
Förhärjar staden, se'n han plundrat den;
Men *Sulla*, högsinnt, fastän grym som denna,
Ariccia väcker ur sitt grus igen.
Jag mellan träden tror mig husen känna,
Som stodo der för nitton sekler se'n.
De gamla Romare i midnattsstunden,
Jag vandra ser kring staden och i lunden.

Jag ser hur *Marcus Tullius* i sin biga
Från Tusculum till Formianum far.
Pompejus skådar jag förvirrad stiga
På flyktens fåle ur sin segerchar:
Och medan nattens skuggor se och tiga,
Till bergens hålor han sin tillflykt tar;
Men just der månens öga klarast blänker,
Horatius i ett fönster står och tänker.

*) Hippolyt.

Ur fönstret dock han då och då försvinner,
Och skymd af skuggan blicken undangår.
Och då af diktens eld hans hjerta brinner,
En ljuflig Ode han på Lyran slår.
Hvart ljud ett återljud i skogen finner,
Hvar vers ett svar af näktergalen får.
I sommarnattens ljumma famn de ystra
Sefirerna till Sångens skönhet lystra.

Finns någon ting af allt hvad ögat spanar,
Af allt hvad konst i ljud och färger satt,
Af allt hvad minnet mins och hoppet anar,
Så rikt, högtidligt och likväl så gladt,
Som så till Sångens gudalekar manar,
Som du, Italiens Sommar-månskensnatt?
Ditt rike är ett herrligt Skönhets-rike,
Som allt besitter, allt — blott ej sin like.

Liksom en Mor intill sitt sköte sluter,
Då dagen lyktar, barnens glada tropp,
Och saligt sänkt i deras åsyn njuter
En ljuflig hvila efter dagens lopp.
Dess milda öga tysta tårar gjuter,
Af moderskärlek och af modershopp,
Och tårarna, som klara nedersvalla,
På barnens friska blomsterkinder falla.

Hvad fadren straffar hårdt, hon ömt förlåter,
Och med sin trollmakt mildrar smärtans brand.
Den fallna med en blick hon lyfter åter:
Den stapplande hon räcker fromt sin hand.
Hon med den glade ler, med sorgen gråter,
Och knyter samman alla lösta band:
Och derför alla väldens Herre ställde
Bland alla välden högst en moders välde.

Så, hulda Natt! du klarögd skådar neder
På dina barn, dem Dagens spira tryckt,
En graf åt mången älskling du bereder,
Som blommat ut och sina ögon lyckt;
Men i den famn, du dem till möte breder,
De lefvande församla sig så tryggt.
Af stjernor höljs din skrud, och daggens manna
Liksom en perlkrans tindrar kring din panna.

Och när du sväfvar fram och ler mot alla,
Så dunkelt ljus, så sval och dock så varm,
Se, daggens stora, klara droppar falla,
På blommans kind, på kullens brända barm.
De lif i allt, som smägtat, återkalla:
De tysta vindens sorl och vågens larm.
När Sefir hviskar: "tyst! nu kommer Natten!"
Blir lugn i Skapelsen, på land och vatten.

Hvart ett af dina barn sitt offer bringar,
Och med det ringaste du är förnöjd.
I månens strålar millioner vingar
Slås ut och spela, darrande af fröjd.
Som ur ett tempel, djupt ur lunden klingar
En skön choral mot stjernehvalfvets höjd:
Och doft, musik och färger sammanblandas
Af allt, som rörs och blommar eller andas.

Och menskans hjerta, jordens skönsta blomma,
Om det är rent och ädelt, vidgar sig:
Dess känslor lyfta sig, bli mera fromma:
Det glömmer sina stormar, sina krig,
Och öfvergifver dagens falska, tomma
Afgudabilder och tillbeder dig.
Inför din thron det samlar sina tankar
Kring Minnets helgonskrin och Hoppets ankar.

Allt stoft, all flärd och all förgänglig ära
Från hjertat falla som en aflagd skrud,
Och himlen sjunker jordens barm så nära,
Att stjernors gång jag hör och englars ljud.
På Jacobsstegen, den serafer bära,
Flyr själen som en stråle upp till Gud,
Och saligt njutande, sig sjelf förglömmer
Och ljuft om alla himlars himmel drömmer.

De tårar, som i ögat slutna brinna,
Åt hvilka dagen kallt och hädiskt ler,
I nattens tysta sköte våga rinna,
Och stjernan mild i dem sin afbild ser.
De heta suckar väg ur bröstet finna,
Och hoppas dö med frid om icke mer.
Vältalig Nattens tystnad sucken svarar,
Och lifvets mörka gåta ljust förklarar.

Låt dagen gäcka mig; det rör mig föga.
Att trösta mig jag ut i natten går.
Som Astrologens öga, så mitt öga,
Mot stjernsystemets klara verldar står:
Och der uti det enda, ljusa höga
Jag läser troget, söker och jag får
Väl ingen tydning af min framtids öden,
Men kraft till lifvets verk och mod till döden.

O, Natt! jag i ditt sköt så gerna vakar,
Som Riddarn vakar i sitt vapenchor.
Jag hvilar här, då hvilan jag försakar;
Du är den hydda der jag ljufvast bor:
Och när jag nu din högsta fägring smakar,
Att jag för litet njuter dig, jag tror;
Ty re'n en hemlig aning mig bebådar,
Att jag ej mer så skön dig åter skådar.

Tryck in så djupt din bild uti mitt sinne,
Din bild, hvars åsyn gjorde mig så säll,
Att än ett lifligt, ofördunkladt minne
Deraf må följa mig till Nordens fjell.
Jag af din glans en gång förklarad finne
Min lefnads skymning och min sista qväll!
Med sista Nattens mörker du dig blande
Och lyse till sitt hem min frälsta ande!

Om, när till dödens sömn sig ögat sänker,
Och grafvens tysta portar öppna sig,
Igenom sista timmans töcken blänker
En återglans, en spegelbild af dig:
Den uppenbarelsen mig visshet skänker,
Att Skaldernas Elysium väntar mig;
Ty på en natt, som du, vid Stygens bölja,
Kan blott en himmelsk morgonrodnad följa.

Så söng jag, tryggt i nattens sköte sluten,
Och åt dess gudom mina offer bar.
Men re'n var hennes andra väckt förfluten,
Och månen sken allt mera skär och klar,
Tills af ett silfvermoln dess glans blef bruten:
Då märkte jag, att jag allena var.
En afskedsblick jag mot Ariccia sände,
Och tankfull till Albano återvände.

Snart ljusen der från gatorna försvunno:
En yngling blott ännu sin cittra slog.
Blott för Madonnans bilder lampor brunno,
Och glädjens sorl i sömnens armar dog.
Än cittrans stilla slag mitt öra hunno,
Men Drömmen snart min sista tanke tog,
Och under sina vingars dun den gömde;
Och än om nattens härlighet jag drömde.

Ciceros Dröm.

Under en blommande Acacia på sin sköna Villa vid Tusculum insomnade en afton *Marcus Tullius Cicero*. Det var just vid solens nedgång, då ännu naturens pulsar slogo varmt och högt efter den brinnande kärleksstunden; men svalare flägter löste sig ur dagens boja och flögo glada omkring och lekte med dess hår. Cicero drömde, att en Genius sänkte sig ned till hans läger och lade en iskall hand på hans hjerta. Det gjorde ondt, när handen först rörde dess veka fibrer; men då den längre hvilat deröfver, kom ett kallt lugn liksom en död frid i hans hjertas innersta, och han kände sig stark och hård. Och Genien sade: "Stå upp och regera verlden!" Då reste sig Tullius upp och fattade med handen ett stort och väldigt roder: och han såg Tidens vågor brusa och svalla, och hela verlden flöt på dem som ett prunkande skepp. och ville styras af hans roder. Men då kom en annan Genius, som bar en låga, en klar låga i sin hand, och han lade handen på Ciceros hjerta. Då veknade det lugna, hårda hjertat: en ljuf oro, en salig bäfvan genomströmmade det: han kände sig mild och öm: hans ögon glänste af tårar, och genom tårarna såg han det ofantliga Verldsskeppet segla fram på Tidens

haf, och öfver hafvet låg mörker, och det stora rodret fördes af en djerf och kraftfull man, som styrde hit och styrde dit; men för mörkrets skull visste han icke hvart han styrde eller hvar han skulle hamna. Men Genien, som uppvärmt Ciceros hjerta, sade till honom: "Stå upp, var ljus och upplys verlden!" Och han stod upp, han lyftades upp af en osynlig kraft, och rymden blef ljus och tidens vågor öfvergötos af ett ledande sken, liksom af millioner stjernor, och i strålarna af detta ljus seglade skeppet, fördt af styrmannens mäktiga hand, utåt det blåa hafvet, och ju längre det seglade fram mot sitt mål, en fjerran belägen elysisk strand, dess klarare blef rymden.

Då drog sig åter liksom ett flor öfver den slumrandes ögon och en röst frågade: "Vill du *styra* eller *upplysa?*" Och ännu varm och försmält i rörelse af den sista Geniens lågande hand, svarade Tullius darrande: "Jag vill upplysa." Och i det åter framblänkande ljuset såg han den första Genien fly på sträckta, molnhöljda vingar; men den andra, den milda, satt skön vid hans sida qvar, och lutade sitt hufvud mot hans bröst och log. Och när Tullius vaknade, såg han det omätliga hafvet i horizonten glänsa i den fulla månens ljus; men Rom låg i skuggan af aftonens dimma. Han fick behålla lågan i sitt hjerta: han blef icke kall, ej herrskande, icke stark och icke lycklig; han blef mild, vek, olycklig, stor: han blef ett ljus, som väl flägtades hit och dit af tidens stormar, men som derföre icke utsläcktes, utan så mycket klarare lyste, och som ännu lyser och skall lysa verlden genom seklerna.

Beatrice Cenci.

En Romans.

Månens milda anlet ler, och skickar
Öfver Villa Cencis lagrar ner
Sina rena, silfverhvita blickar,
Och sin bild på spegelfloden ser.
Vattenfallen sina perlor stänka
Öfver rosenbuskars mörka blad,
Der de darrande som stjernor blänka,
Och som lycktor i naturens stad.
Vinden tiger: ingen menska talar:
Endast tvenne blyga näktergalar
Klaga djupt i lundens helgedom,
Liksom minnet klagar öfver Rom.

Men vid flodens kant i poppel-lunden
Som Urania skön och nitton år
Romarinnan *Beatrice* står
Med en krans af sköna blommor bunden
I sin hand, men ingen i sitt hår.
Öfver skullran mörka lockar sväfva
Ned som moln, men som på Alpens snö
Morgonrodnan, när hon snart skall dö,
Kindens milda rosor synas bäfva.
Dristig eld igenom tårars flor
Strålar fram ur hennes bruna öga:

Majestätisk oskuld på den höga
Alabasterhvita pannan bor.
Hennes åsyn Cynthia beveker,
Och dess sken, så glänsande men kallt,
Lägger sig så tätt intill och smeker
Hennes höga, tjusande gestalt.
Grymma Sorg! du endast icke låter
Dig beveka. Från det menskobröst,
Der du strider med en värnlös tröst,
Först med lifvet vill du vända åter.
Qvinnans själ blef dock ej skapt för dig,
Dina stormar, dina vilda krig.
Sköna, lätta såsom blomsterkransar,
Borde evig fröjd och evig fred
Läggas mildt omkring dess hjerta ned.
Bryt med mannen gerna dina lansar,
Bred dig som en vinter kring hans vår,
Häng dig som en igel vid hans rykte,
Tryck hans skullra, om du det förmår,
Så som Atlas Herculs skullra tryckte;
Vill som Konung han på jorden gå,
Vill han ensam majestätisk bära
Lifvets skönsta prakt och högsta ära,
Lifvets tyngd han ensam bära må!

Beatrice hastigt nu sig vänder
Mot den bild af Esculap hon ser:
Kysser kransen och med hvita händer
Lägger den på Gudens hjessa ner.
Ur den unga Romarinnans öga
Mången eldig stråle mot den höga
Bildens marmorpanna ljungar opp,
Sökande för hjertats qval ett hopp:

Och mot blomstrens bädd hon sjunker neder,
Och med böjda knän till Guden beder:
"Du, som fordom stor och mäktig var,
"Åt ditt hufvud denna krans jag egnar,
"Viss att än din glömda gudom hägnar
"Denna nejd, som förr dig offer bar.
"Hjelteverlden älskar jag. Min tanka
"Vid dess höga, härliga natur
"Fäster sig, liksom en murgrönsranka
"Slingrar sig kring Coliséens mur.
"Offret flammar icke mer på härden,
"Och den gamla, friska gudaverlden
"Är af nya tiders sol förtärd,
"Men i minnet än tillbedjansvärd.
"Du, som här i Floras sköna gårdar
"Blomstrens lif och trädens safter vårdar,
"Blommornas och läkedomens Gud,
"Lyssna mildt till mina läppars ljud.
"Vid de ljus, som högt på fästet brinna,
"Låt mig här, i enslig midnattsstund,
"Några underbara örter finna
"På den yppiga parterrens rund.
"Lär mig, med en flägt utaf din anda,
"Deras dyra safter magiskt blanda
"Till en dryck, som läker själens sår,
"Som i känslan friden strömma låter,
"Som ger tanken all sin klarhet åter,
"Och på yrselns vilda furie rår.
"När min fader störtar mig till möte,
"Blek, förvirrad i fantastisk skrud,
"Och han ropar, med ett öppnadt sköte:
"*Beatrice! kom, du är min brud!*
"Vill jag lugn och mild som Hebe stanna
"Med den fyllda skålen i min hand,

"Stryka lockarna utur hans panna,
"Kyssa bort hans ögons heta brand.
"Dricka skall han af den dryck, jag bringar,
"Hans förstånd, en lössläppt dufva likt,
"Ur sin boja frälsadt, klart och rikt,
"Åter lyfta sina ljusa vingar.
"Han skall dricka mer och mer, och s'en
"Som sin dotter känna mig igen.
"Esculap! du, som i dessa lunder
"Herrskar mildt och blomstrens spira bär,
"Om du ser, hvad jag olycklig är,
"Var som förr en Gud, och gör ett under,
"Och på jorden jag ej mer begär."

Så hon suckade sin bön och sände
Upp mot Gudens anlet än en blick;
Men den kalle hennes röst ej kände:
Intet svar ifrån hans läppar gick.
"Fåfängt, fåfängt!" Beatrice säger,
"Marmorbilden intet hjerta äger.
"Störtade Olymp! ditt diadem
"Och den rika verldsbeherrskar-skruden,
"Pryda nu den enda, sanna Guden:
"Och ditt underbara Stjernsystem,
"Som från pol till pol så härligt strålat,
"Och med Diktens eld all verlden målat,
"Är försmäldt, förbrändt, från pol till pol,
"Af en enda och allsvåldig Sol.
"Arme Gudar! fåfängt hjertat beder
"Om en droppe tröst och lugn till Eder,
"Då den Gud, som Eder öfvervann,
"Icke lugna eller trösta kan." —
Fåfängt söker hon bland blomstrens skara;
Ingen, ingen syns den rätta vara.

Dock att dö för Beatrices hand
Önska de dock mycket hellre alla,
Än att med en solbränd fägring falla
Och förvissna på en glödgad sand.
Men hon bryter ingen. Hennes öra
Lyssnar till ett länge fruktadt ljud.
Menskosteg i natten tycks hon höra,
Någon öfverrasknings förebud.
Hon vill fly. Då i det sken, som hälles
Ned ur månens silfverhorn, hon ser
En gestalt, som tjusar henne mer,
Än Apollo, de olympiskt sälles
Skönste broder, krönt af Daphnes krans,
Skulle gjort, om han på jorden fanns.
Från hans hufvud fjäderbusken simmar
Lätt och yppigt, midnattsvindens spel:
På baretten, svart som natten, glimmar
Klar som aftonstjernan en juvel.
Himmelsblåa manteln svallar neder
Till hans fot, men vänder om till slut,
Strömmar uppåt och kring skullrån breder
Sina konstfullt hvälfda vågor ut.
Romerskt sköna äro anletsdragen:
Kraften, i förening med Behagen,
Bildat dem: allt himmelskt ha de fått;
Lugnet, Jofurs dotter, saknas blott.
All den oro, som hans känslor drifver,
Uti ögat återspeglad blifver.
Glädjens rosensmink, som förr hans kind
I de rika barndomsåren färgat,
Af en stormig ungdoms siroksvind
Synes flägtadt bort, men ej förhärjadt.

Fast

Fast den höga rosenprakten dog,
Som en manlig kind ej mer behöfver,
Rodnaden, som gjuter sig deröfver,
För en Engels anlet vore nog.

Så han var. Nu se hvarann de tvenne:
Beatrice liksom fjettrad står.
Ynglingen, med skyndad vandring, går
Mellan träden fram och nalkas henne.
"Din förlåtelse förunna mig," —
Så han talar: — "undransvärda flicka!
"Att i denna stund jag nalkas dig,
"Att jag vågar mot ditt öga blicka.
"Frukta intet. Nattens enslighet
"Och den sköna parkens vänlighet,
"I hvars djup jag näktergalar hörde,
"Blomstrens ljufva dofter mig förförde,
"Att beträda denna tysta ort
"Genom villans öppna gallerport.
"Tretton gånger mandelträdens knoppar
"Spruckit ut, se'n sist mitt öga såg
"Dessa pinjers dunkelgröna toppar
"Spegla sig i flodens silfvervåg.
"Vidt kring jordens länder har jag farit:
"Ack! för länge har jag borta varit.
"Rom i fägring *mycket* vunnit se'n
"Denna tid: knappt känns det mer igen.
"Han, hvars rykte vidt kring jorden skallar,
"Påfven Clemens sin nepot mig kallar:
"Först i går mig återfick hans famn.
"Känn mig, dyra! *Scipio* är mitt namn."

"Scipio! — så Beatrice svarar —
"Ljudet af ditt ädla namn förklarar,

"Hvarför jag ej flytt, men låtit dig
"Här i nattens sköte finna mig.
"I ditt öppna anlet allt mig säger,
"Att du värdig är det namn, du äger.
"Beatrice Cenci — så är mitt;
"Men det talar ej så sannt som ditt.
"All den sällhet, som i namnet klingar,
"Finner ingen urbild i mitt bröst.
"Glädjen flytt min själ, på snabba vingar,
"Liksom svanen flyr en nordisk höst.
"Vid de suckar, som mot höjden stiga,
"Alla himlarnas orakel tiga:
"Och den Gud, som öfver alla rår,
"Beatrices klagan icke når.
"Ödets domar jag likväl ej klandrar,
"Då jag här, i mina fäders park,
"Bland de flydda åldrars minnen vandrar,
"Vill jag lära mig att vara stark.
"Jag vill lära glömma den förvandling,
"Som i himlens rådslag föregått,
"Då mitt hjerta skapades till handling,
"Och likväl blef dömdt att lida blott.
"Scipio, farväl! Jag vill ej störa
"Dina höga tankars stilla gång,
"Ej med klagan hindra dig att höra
"Minnets röst och näktergalens sång.
"Scipio, farväl!" —
"O Beatrice!"
Svarar Scipio: "ej är jag den Vise,
"Som förglömmer, för en bild i skyn,
"Hvad på jorden blomstrar för hans syn.
"Allt det sköna, som jag tänkt och anat,
"Som en midnattsdröm försvinner nu
"För min visshet, att naturen danat

”Något så förtjusande, som du.
”Mina tomma drömmar må jag sluta;
”Ty en evig tanke nu jag vet.
”All min vetenskap skall bli att njuta
”Denna tankes fulla salighet.
”Jordens himmel, Äran, fritt må fara;
”Hädanefter dig jag dyrka vill:
”I ditt öga skall min himmel vara,
”Jag vill dö af fröjd att du är till.
”Dröj ännu en stund. Säg ut den smärta,
”Som ditt lugn förjagat. Gif den mig,
”Hvälf dess lavaflod uppå mitt hjerta;
”Allt är ljuft, som kommer ifrån dig.
”Beatrice! ondt kan hon ej göra:
”Om hvart ord är dödligt, vill jag le,
”Blott jag får din fägring längre se,
”Och din milda stämma längre höra.”

Beatrice svarar: ”Nej, o nej!
”Hur som helst min smärta än må heta:
”Hennes namn af mig du får ej veta;
”Hon kan kännas; nämnas kan hon ej.
”Kunde ock dess brutna ljud sig sprida
”Från min mun och till ditt hjerta gå,
”Borde jag väl bjuda dig att lida,
”Då du ingen fröjd af mig kan få?
”Lid ej med mig, Yngling! mig ej dyrka;
”Jag är ej din hyllnings offer värd;
”Qvinnans bröst är en för liten verld
”För din kärlek och din gudastyrka.
”Såsom Ganymedes, full af hopp,
”Lyftad djerft på tankens örnevinge,
”Scipios ande, strålande, sig svinge
”Till olympens ljusa verldar opp.

"*Der* det högre lifvets nektar smaka,
"Och tag sedan med dig hit tillbaka
"Det gudomliga, som jorden flytt,
"Och en gyllne ålder tänd på nytt.
"Men om Ärans tjusning du föraktar,
"Om du hellre, hyllande, betraktar
"Hvad naturen för ditt öga lagt:
"Himlens under eller jordens prakt,
"Dyrka dalens blomma då så gerna,
"Eller fästets milda morgonstjerna;
"Stjernans ljus är renare än jag,
"Blommans fägring mer än mitt behag.
"Men — se, lampan släckes ut derinne;
"Morgonrodnan icke här mig finne —
"Scipio! jag måste lemna dig.
"När ditt offer du åt himlen bringar,
"Låt min suck på dina böners vingar
"Följa med! O Scipio! bed för mig." —

Så hon talte. Hennes läppar bäfva
Såsom rosens blad för vindens flägt,
Och hon går. Nu syns allena sväfva
Lätt tillbaks en våg af hennes drägt.
Scipio står der ensam. Då den sista
Skymten af den älskade blir röjd,
Tycker han, som ville hjertat brista,
Vet ej, om af smärta eller fröjd.
Fåfängt springer källans silfvervatten
Upp i stjernor från en skön Delfin:
Fåfängt, rusiga af eget vin,
Hänga drufvorna, i månskensnatten,
Vinkande, så röda och så blå,
Med en tunn, eterisk dimma på:
Och förgäfves yppigt lägger Flora

För hans fot sitt blomster-Peru ner.
All sin makt naturen syns förlora;
Beatrice blott hans öga ser.
Midnattssångarns toner fåfängt ljuda
Och sin vällust åt hans öra bjuda;
Ty han hör allenast, der han går,
Hur hans hjerta "Beatrice" slår.
Med den eld, som i hans hjerta brinner,
Han i lagerskogens djup försvinner.

Mellertid, af drömmar fjettrad qvar,
Står *Francesco*, Beatrices far,
Och ser ned på jorden ur det höga,
Öppna fönstret af sin plågas rum,
Blek som döden, yrande, men stum.
All den eld, som lågat i hans öga,
Som en utbränd glöd derinne bor,
Täckt af sinnesyrselns dystra flor.
På sin thron i hjernans kammar sitter,
Ej förståndet, blott dess bleka hamn,
Och kring den en enda tanke spritter,
Lik en uddig blixt, i nattens famn.
Dödt är minnet, ser ej mer tillbaka —
Sin gemål med hatets blick han ser;
"Beatrice är min brud, min maka,"
Tänker han, och tänker intet mer.
Men när denna tankes drift han följer,
Och dess fulla verklighet begär,
Han dess djup för verldens ögon döljer,
Och i galenskapen listig är.
Liksom än ett samvete han hade,
Och dess hemska hviskning honom sade,
Att en hemlig ryslighet är gömd
I den kärlek, hvartill han är dömd.

Ingen anar, (så hans uppsyn ljuger)
Den vampir, som glupskt hans hjerta suger,
Och den kräfta, som hans kraft förtär:
Ingen vet, hvad deras orsak är.
Dottren blott dess grymma sanning känner.
Bittert hennes bröst den känsla bränner,
Som dock alla döttrars sällhet var,
Den, att älskas af en älskad far:
Och *Lucrezia*, modren, hon som spanat
Ut med list hvad hennes fruktan anat,
Länge sedan med förtviflan vet
Makens fasansfulla hemlighet.

Nu Francesco stod vid midnattstimman,
Tyngd af vilda feberdrömmars rus,
I sitt fönster, der den matta strimman
Af hans lampa mötte månens ljus.
Ned till skullran krusade sig håren,
Och en yfvig hatt på hjessan låg.
Ögat vildt, men glänsande af tåren,
Mera stirrade omkring än såg.
Mellan skäggets vågor smög sig vinden,
Svalkande det blotta bröstets brand:
Mot den manliga, men fallna kinden
Stödde sig hans marmorhvita hand.
Lik en romersk Augur, han förde
I sin högra hand en magisk staf:
Af och an han den i luften rörde,
Och han skref uti dess ljusa haf,
Alla ord, som i hans inre lågat,
Alla känslor, som förstört hans ro,
Men dem aldrig än hans penna vågat
Åt ett trolöst pappersblad förtro.
När nu mellan himmelen och jorden

Med sin staf han "Beatrice" skref,
Beatrice sjelf han varse blef,
Och för verkligheten glömde orden.
Tankfull hon i myrtengången kom,
Såg sig än en gång vid porten om —
Marmorbilden, då hon såg tillbaka —
Ingen annan — mötte hennes blick,
Och beredd att nu, som förr, försaka,
Raskt mot slottets öppna hvalf hon gick.

Men Francesco ropte: "Stanna, stanna,
"Du, som allt för mig på jorden är.
"Se ej ned så der: lyft upp din panna:
"För att dig tillbedja står jag här.
"Långa, långa nätter har jag vakat;
"Ingen droppe tröst ännu jag smakat.
"Sömnens Gud för min förtviflan flyr,
"Såsom Engeln afgrundsanden skyr.
"Djupt min blick i jordens gömmor tränger,
"Eller högt vid stjernorna sig hänger,
"Eller sväfvar mellan upp och ned,
"Sväfvar, brinner, gråter efter fred. —
"Allt är så förtvifladt och förvirradt:
"Jag har skådat, när min tanke irrat
"Öfver evighetens öknar ut,
"Plågor blott, och ingen plågas slut.
"Hvarje nytänd sol min sorg föröker;
"Hvar uppgången måne öker den —
"*Dig*, blott dig jag saknar och jag söker:
"Är du lika obeveklig än?
"Kom hit upp i natt! Jag vill dig skåda:
"Samma lampa brinner för oss båda —
"Beatrice! kom, du är min brud;
"Jag med tårar köpte dig af Gud.

"Men gå tyst, att ej Lucrezias öra
"Dina steg i trapporna kan höra,
"Att dess öga dig ej spana får!
"Gå som Vestan öfver blomstren går!
"Svär vid Gud, den evige, den bäste,
"Svär vid molnen uppå himlens fäste,
"Svär vid Stygen, vid Metellas graf
"Och vid denna underbara staf,
"Att du kommer. Vet, att, om du tiger,
"Om ett *"ja!"* ej flyger mig emot,
"Med ett språng jag mig åt döden viger,
"Och förkrossar mig invid din fot."
— — — — — — — — —
— — — — — — — — — —
— — — — — — — — —

Anmärkning.

Så långt hade Författaren hunnit i utförandet af denna Romans, då han anlände till Rom. Ämnet, som redan förut, då han endast ofullständigt kände det af en eller annan resebeskrifvares både torftiga och oriktiga underrättelser, på honom gjort ett djupt intryck, skulle naturligtvis vinna i interesse, så snart han befann sig på sjelfva skådeplatsen för den tragiska händelsen. I palatset *Barberini* såg han tvenne sköna bilder, hvilka anses föreställa *Lucrezia* och *Beatrice Cenci*, och är den förra målad af *S. Gaetano* och den senare, efter uppgift, af *Guido Reni*. *Lucrezia* har en eldig och stolt blick i de svarta ögonen: svart hår, viradt öfver pannan, som ett diadem. Hon är klädd i svart sammet och bär en hvit slöja. Af *Beatrices* porträtt finnas i Sverige tvenne

goda Copior: och bland de många gravurer deraf, som utkommit, äger Förf. den af *Salandri* i Rom år 1828 stuckna och utgifna, hvilken bäst af dem alla återgifver originalets obeskrifliga fägring. I palatset *Spada* finnes ett annat porträtt af *Beatrice*, men som hvarken upphinner det Barberinska i skönhet, ej heller öfverensstämmer med den beskrifning af den unga, olyckliga Romarinnans utseende, som dess samtid förvarat åt eftervärlden.

Under förnyade besök och forskningar i Roms förnämsta, så väl offentliga som enskilda Bibliotheker, lyckades det slutligen Förf. att ur både tryckta och handskrifna källor hopsamla en fullständig och tillförlitlig tafla af den Cenciska Slägtens förfärliga öden. Då planen för fortsättningen af det poetiska fragment, hvilket här ofvan blifvit meddeladt, såsom grundad på oriktiga uppgifter, naturligtvis måste alldeles förkastas, har Förf., under förhoppning att framdeles kunna öfverlemna Romansen fulländad i Allmänhetens händer, dock velat meddela hvad han redan utfört, såsom en inledning till den rent historiska skildring, som följer här nedanföre. Hufvudkällorna för denna berättelse äro: 1:o Ett gammalt Romerskt Manuscript, under titel: *Vita, Processo e Morte della Famiglia Cenci, seguita in Roma, l'anno* 1599, hvaraf Förf. under sitt vistande i Rom, erhöll tillåtelse att taga en afskrift: 2:o En annan, vida mindre utförlig Handskrift, hvilken, ehuru i stympadt skick, blifvit af dåvarande Bibliothekarien vid Vaticanska Bibliotheket, Monsignor *Angelo Majo*, af trycket utgifven: 3:o Advocaten *Prospero Farinaccis* på Latin utgifna afhandlingar och Försvars-tal.

Öfvertygad att saken här talar af sig sjelf, och snarare skulle vanställas än prydas af konstgjorda blomster, har Förf. hållit sig vid den enkla, historiska sanningen och på flera ställen ordagrannt, följt endera af de båda Handskrifterna, men ordnat vissa mera oredigt framställda händelser, och här och der tillagt på andra håll inhämtade historiska facta eller de locala upplysningar, som

för mängden af Svenska läsare ansetts nödvändiga, och beklagar blott, att hans afresa från Rom icke tillät honom att taga en grundligare kännedom af det dyrbara Manuscript, som äges och till afskrift eller granskning erböds af en gammal anförvandt till Cenciska huset, och som innehåller alla handlingar, hörande till den olyckliga slägtens märkvärdiga Rättegång.

Romerska Slägten Cencis

Öden och Undergång.

Den afskyvärda lefnad, som den Romerska Ädlingen *Francesco Cenci* förde, har vållat icke allenast hans egen undergång, utan äfven många främmandes och i synnerhet hans egen slägts förderf. Han härstammade från en af Roms mest ansedda och lysande slägter, och var son af *Nicola Cenci.* Denne hade varit Skattmästare under Påfven Pius V:s regering, och efterlemnade åt sin enda son och arfving en så stor förmögenhet, att hans årliga ränta uppgick till mer än 80,000 Scudi. Dertill med gifte sig Francesco, i sina unga år, med en öfvermåttan rik flicka, som födde honom sju barn: och sedan hon blifvit död, ingick han ny förening med Signora *Lucrezia Petroni;* men detta äktenskap blef barnlöst. Francescos svåraste synd var den, att han icke trodde på Gud; hvarföre han ock, tre särskilda gånger anklagad för visad vanvördnad emot gudstjensten och uraktlåtenhet att bruka Sacramentet, dömdes till 200,000 Scudis böter. Allt det goda, han under sin lifstid gjorde, var uppbyggandet af ett Capell, på borggården af hans palats, och hvilket han invigde åt den helige *Thomas;* men

sjelfva afsigten med detta verk var ond; ty, då någon frågade honom, hvarföre han helgat Capellet åt Sanct Thomas, svarade han: "Thomas var den förståndigaste af Apostlarna; ty han tviflade:" och tillade: "Jag hoppas, att i detta Capell snart få begrafva mina barn." Dessa sina barn hatade Francesco af allt hjerta, ehuru de ännu voro i barndomens ålder, och oförmögne att göra honom något emot. Ej heller, sedan de blifvit äldre, gåfvo de honom någonsin anledning att undandraga dem sin faderliga kärlek; men slutligen förverkade han sjelf, genom sitt tyranniska förhållande, deras barnsliga vördnad och tillgifvenhet, som synes af det följande.

I afsigt att befria sig från sönernas åsyn, skickade han de tre äldsta, *Giacomo, Christoforo* och *Rocco* till Salamanca, att studera; men försåg dem, under deras vistande der, icke med det nödvändigaste. Uppå deras i flerfaldiga bref upprepade böner, följde intet svar och intet understöd, och de öfvergifna ynglingarne nödgades återvända från Spanien, tiggde sig fram på vägen, och anlände i en ömklig belägenhet till Rom, der de mottogos af fadrens vrede och hotelser att drifva dem på porten, och att hädanefter hvarken föda eller kläda dem.

På den tiden, och sedan år 1592, regerade i Rom Påfven *Clemens VIII*, af slägten *Aldobrandini*. Till honom vände sig Francesco Cencis förskjutna söner med bön om hjelp. Påfven befallte den obarmhertige fadren att anslå en bestämd summa till sönernas underhåll, och då de ändtligen utbekommit den, skilde de sig från hans hus.

Emellertid fortfor Francesco att både med den gröfsta och den mest förfinade grymhet behandla så

väl sin maka som sina båda döttrar och de yngsta sönerna, och att i hela sitt uppförande gäcka alla moraliska och medborgerliga lagar. Slutligen blef han anklagad för åtskilliga förbrytelser och insatt i fängelse. Då inkommo sönerna med en böneskrift till Påfven, att han af nåd måtte dömma fadren till döden, emedan han vanärade deras namn och slägt.

Påfven, som utan tvifvel tyckte mera om att taga Francescos penningar än hans lif, visade sig högst uppbragt öfver sönernas onaturliga begäran. Francesco försonade sig åter med Rättvisan, förmedelst en plikt af 100,000 Scudi, och kom på fri fot. Mera fattades ej för att till sin höjd stegra hans hat emot barnen och alla dem, som bevisade dem vänskap eller medlidande. Ingen dag förflöt utan att han öfverhopade dem med förbannelser, och misshandlade så väl de yngre som de äldre, hvarhelst och så ofta han träffade dem. Den äldsta dottren, förtviflad öfver alla de ohyggligheter, hvilkas föremål eller vittne hon varit, vände sig nu till Påfven med en rörande klagan öfver sitt elände, och bad att han ville befalla öfver hennes öde, endast hon kunde frälsas ur fadrens våld: att han måtte bortgifta henne, eller innesluta henne i något kloster. Det dystraste fängelse skulle vara henne en fristad och ett heligt rum, jemfördt med den brottets boning, der hon nu hopplöst led. Hans Helighet lyssnade till denna bön och skänkte, efter en kort tids förlopp, den unga flickans hand åt Signor *Carlo Gabrieli*, en adelsman från Gobbio. Francesco, som icke vågade sätta sig upp emot den stränga Påfvens uttryckliga befallning, gaf, för syns skull, sitt samtycke till giftermålet; men för att förekomma, att

den yngsta dottren, *Beatrice*, förledd af systerns exempel, icke måtte taga något dylikt steg, eller i hemlighet begifva sig bort, inneslöt han henne i ett af palatsets innersta rum, hvartill han sjelf hade nyckeln. Sjelf bar han dagligen till henne en knapp föda, och sjelf var han anklagare, domare och fångvaktare i en person. Många dagar höll han så den olyckliga dottren inspärrad. Under denna tid besökte han henne ofta, stundom om dagen, stundom om natten, och hvarje besök var en ny plåga. Han kallade henne "sin brud," "sin maka," och när hon, med oskuldens segrande stolhet, afböjde alla hans förfärliga ömhetsbetygelser, öfverhöljde han henne med de rysligaste smädelser och förbannelser, slog henne och störtade ut, under hotelse att snart ännu fruktansvärdare återkomma. Med en beundransvärd ståndaktighet uthärdade hon alla både själens och kroppens lidanden, och hon beklagade sig endast inför Gud.

Emellertid hade en af Francescos söner, *Rocco*, blifvit mördad af en man ifrån *Norcina*, en stad i Kyrkostaten, och någon tid derefter erfor *Christoforo*, den andre i ordningen, samma öde af en Corsicaner. I stället för sorg, visade Francesco öfver dessa olyckshändelser, en otyglad glädje, och ville för de döda sönernas begrafning och själamessor ej uppoffra en enda bajocco. Han hördes yttra: "Min glädje är ännu icke fullkomlig; när det sista af mina barn ligger på bår, vill jag till min och hela Roms förlustelse anställa ett fyrverkeri."

Lucrezia var, å sin sida, icke mycket bättre lottad än Beatrice. Hennes tillgifvenhet för den olyckliga stjufdottern tillräknades henne som ett brott, och

båda voro ständiga föremål för Francescos smädelser och grymhet. Af fruktan för en laglig undersökning nödgades han väl slutligen återgifva Beatrice ett slags frihet; men alla hennes steg bevakades på det nogaste, och en böneskrift, som hon, genom vänners hjelp, insände till Påfven, förblef utan svar eller verkan. Man vet icke en gång, om den någonsin kommit under Påfvens ögon; ty den har aldrig kunnat tillrättafinnas i det arkiv, der sådana handlingar förvaras. Francesco, som icke länge blef i okunnighet om detta försök, fördubblade derefter sitt hat och sin vaksamhet; men påskyndade derigenom sin egen och hela sin lidande slägts undergång. Måttet var rågadt.

I Cenciska huset umgicks en ung, ädel Romare, Monsignor *Guerra*, skön till utseende, af hög växt, stolt och djerf, men intagande i allt sitt väsende. Han brann af kärlek till Beatrice, som nu uppblomstrat till Roms yppersta skönhet; men han var i samma mån hatad af hennes far, och måste slutligen inskränka sina besök till de tider, då Francesco var frånvarande. Med sönerna var han förenad genom de närmaste vänskapsband, särdeles med den äldste, *Giacomo*. Ofta, under förtroliga samtal, nedlade Lucrezia och Beatrice i den deltagande vännens sköte, sina bekymmer och lidanden. En afton trädde Beatrice emot honom med lågande blickar och förklarade öppet sin egen och modrens gemensamma föresats, att, då intet annat medel till räddning fanns från förnedring och förtviflan, genom ett mord befria sig från det vilddjuret Francesco, som hon icke längre kunde anse som sin far, och hvilken genom sitt barbariska lefverne, afslitit alla

band, som förenat honom med sina närmaste och med menskligheten. I stället för att afstyrka, omfattade Guerra med bifallets hela värma detta fasansfulla förslag, och lofvade att kraftigt medverka till dess utförande. Men Beatrice förklarade tillika, att hon ingen ting ville företaga, utan att rådfråga *Giacomo*, hvilken, såsom äldste brodren och sjelf familjefader, hon ansåg sig pligtig att höra och lyda. Giacomo, härom underrättad, samtyckte, och från den stunden var Francescos undergång svuren.

Att finna beredvilliga verktyg för planens fullbordan var icke svårt; ty de, som hatade Francesco, voro lika många med dem, som kände honom. Dertill utsågos tvenne af Francescos förra underhafvande, af hvilka den ene hade namnet *Marzio*, och den andre, som hette *Olimpio*, hade, på Francesco Cencis begäran, blifvit af Signor *Marzio Colonna* förjagad från *Rocca di Petrella*, ett slott, som tillhörde denna herre, och der Olimpio varit anställd som Castellan. Båda åtogo sig det gifna uppdraget, hvilket, enligt de sammansvurnes plan, verkställdes på följande sätt:

Francesco Cenci hade beslutat, att med Signor Marzio Colonnas tillåtelse, i sällskap af hela sin familj, tillbringa sommaren år 1598 på slottet *Petrella*, som har ett förträffligt läge nära staden *Tagliacozzo*, och i granskapet af den tjusande Fuciner-sjön. De sammansvurne ärnade då att lega ett antal af tio till tolf Banditer, och hemligen låta dem slå sig ned i skogen omkring slottet; hvarefter de, underrättade om tiden för Signor Francescos ankomst,

skulle

skulle bemäktiga sig hans person och qvarhålla honom, till dess han betalt en hög, bestämd lösen. Emellertid skulle sönerna skynda tillbaka till Rom, för att afhämta den erforderliga penningsumman, men der dröja qvar öfver den utsatta tiden, och Francesco således falla ett offer för Banditernas dolkar. Men denna plan misslyckades; ty den utställde spionen träffade icke Banditerna i det rätta ögonblicket, och Francesco anlände, utan att ofredas, till Petrella. Banditerna, som en tid bortåt irrade fåfänge omkring i skogen, ledsnade snart och drogo på annat håll efter rof. Då först vände man sig med alfvar till *Marzio* och *Olimpio*, såsom det enda återstående medel, helst Francesco, hvilken redan var till högre ålder kommen, sällan eller aldrig lemnade slottets murar, och just derföre blef allt mera olidlig för hela sin omgifning.

En natt kallade Beatrice till sig Marzio och Olimpio, och utfäste åt dem en belöning af ettusen Scudi hvardera, om de ville förbinda sig att döda Francesco. En tredjedel af denna summa skulle genast till dem utbetalas i Rom af Monsignor Guerra, till hvilken Beatrice lemnade dem ett bref; den andra tredjedelen skulle utfalla strax efter mordets fullbordan och den tredje inom en viss tid derefter. Härmed förklarade sig dessa männer nöjda, aftågade till Rom, och återkommo på den för verkets utförande bestämda dagen, som var Jungfru Marias födelsedag. De insläpptes då hemligen inom slottets portar; men mordet uppsköts, emedan Lucrezia sade sig icke vilja begå ett dubbelt brott, genom en så helig dags befläckande med blod.

Men den följande natten den 9 September 1598 förekallades åter de legda mördarne och infördes i det rum, der Francesco, betungad af ett opiirus, låg försänkt i den djupaste sömn. Det var midnatt. Lucrezia och Beatrice afbidade utgången i ett af de angränsande rummen. Plötsligen utkommo banditerne bleka och förfärade. "Är det gjordt?" frågade Beatrice. De svarade, att blygsel och medlidande betagit dem, vid den sofvandes åsyn. Det vore skam, menade de, för tvenne män i sin fulla kroppsstyrka, att mörda en gubbe, som sofver. Beatrice ryckte till sig den enas dolk, och utropade, under det hennes ögon kastade åskstrålar: "Fege bödlar! J vågen icke döda en sofvande, sägen J? Huru skullen J väl våga se på honom, om han vore vaken? — Välan! Då eder nesliga feghet så kräfver, vill jag med denna dolk döda min egen far; men veten, att samma styng skall också kosta eder lifvet!" Vid dessa kraftiga ord fattade banditerne mod, återvände till sängkammaren och slogo med en hammare ett uddhvasst jern genom den sofvande Francescos hufvud, och ett annat genom halsen. Den lofvade summan utbetaltes genast af Beatrice, som dessutom skänkte mördarne en guldstickad kappa; hvarefter de, utan att blifva bemärkte, smögo sig ut ur slottet.

Sedan Francesco sålunda blifvit död, utdrogos jernen, och kroppen släpades, höljd i en mantel, till ett fönster, derifrån ut på en altan, och nedkastades i ett fläderträd, som stod i den nedanföre liggande trädgården, och några dagar förut blifvit afqvistadt, på det folket skulle tro, att Francesco, som ofta om nätterna spatserade på denna altan, betagen af svindel, nedfallit i trädet och omkommit.

Lyckan syntes till en början gynna detta anslag. I dagbräckningen fanns den liflösa kroppen: och ryktet om den allmänt hatade och fruktade mannens död spred sig som en löpeld kring slottet, och uppväckte mindre fasa än förvirring och glädje. Francescos anhöriga visade dock tecken af den djupaste sorg; men Beatrice var nog oförsigtig att till en tvätterska utlemna tvenne blodiga lakan, under föregifvande, att underrättelsen om fadrens död förorsakat henne en häftig blodstörtning.

Francesco begrofs med alla de högtidligheter, som hans stånd och rikedom erfordrade. Hans familj inflyttade, en tid derefter, till Rom, för att der, i lugn, njuta frukterna af sitt brott. Insöfda i säkerhet, och ännu känsliga endast för sin så dyrt köpta frihet, anade de icke hvad som emellertid tilldrog sig i Neapel.

Det var utan tvifvel i himlens råd beslutadt, att detta rysliga fadermord icke skulle ohämnadt begrafvas i glömska. Några misstankar rörande Francescos död hade yppats vid Neapolitanska hofvet, inom hvars område slottet Rocca-Petrella är beläget. En konglig Commissarie afsändes dit för att anställa undersökning. Alla, som bodde inom slottets murar, fördes fängslade till Neapel; men intet annat bevis eller yttrande, som bekräftade misstanken, blef följden deraf, än tvätterskans berättelse om de blodiga lakan, dem hon emottagit af Signora Beatrice, samma dag, som Francesco Cenci utställdes, såsom död, i Capellet. Hon förklarade dessutom, att mängden af blod, samt det sätt, hvarpå lakanen deraf varit

fläckade, gifvit henne anledning till besynnerliga aningar, dem hon likväl icke för någon vågat yppa.

Denna bekännelse ökade väl Regeringens misstankar; men likväl utfärdades i Rom ännu ingen befallning att fängsla den aflednes anhöriga, och under tiden dog den yngste af sönerna. Af slägten återstodo icke flere än *Lucrezia*, *Giacomo*, *Beatrice* och *Bernardo*.

Så snart Monsignor *Guerra* erhållit kunskap om den lagliga ransakningens början i Neapel, utsände han banditer, för att mörda *Marzio* och *Olimpio*, ehvar de kunde träffas. Den senare upphanns och dödades, ej långt från *Terni;* men *Marzio* blef, kort derefter, för andra förbrytelser gripen och i kedjor afförd till Neapel, der han jemte sina öfriga illgerningar, bekände sin delaktighet i Francesco Cencis mord, och huru dermed tillgått.

Knappt hade underrättelsen om denna Marzios bekännelse hunnit till Rom, förrän Giacomo och Bernardo Cenci insattes i fängsligt förvar på Corta Savelli *). Lucrezia och Beatrice bevakades i sitt palats. Marzio fördes till Rom, för att der vidare höras i de anklagades närvaro. Men de nekade alla, att någonsin hafva haft med den mannen att beställa. Beatrice sade till Marzio: "Jag känner dig icke:" och utvecklade under hela förhöret en så stolt själsstyrka och talade med en så hänförande vältalighet, att Marzio, betagen af beundran, återkallade hela sin förra bekännelse och lät sedan döda sig under torturens plågor, utan att yttra ett enda ord.

*) Detta fängelse var beläget vid Marcelli Theater, der sedan palatset *Orsini* blifvit uppbygdt.

Ehuru Marzios med döden beseglade ståndaktighet öppnade för den olyckliga slägten en utsigt till räddning, funno domrarne så starka misstankar ännu vara för handen, att de läto innesluta dem alla fyra på Castel Sant'Angelo, der de i ostördt lugn tillbragte några månader, till dess en ny tilldragelse väckte domstolens uppmärksamhet.

Olimpios mördare blef för något nidingsverk arresterad, och bekände, under loppet af ransakningen, det brott, som han på Monsignor Guerras anmaning begått, och uppenbarade allt hvad han hört af Olimpio, i hvars förtroende han innästlat sig, innan han mördade honom. Tribunalet befallte genast, att Guerra skulle gripas och i fängelse insättas; men denne, mera försigtig än sina medbrottsliga, visste att rädda sig i tid. Han köpte en kolares sotiga kläder, iklädde sig dem, afklippte sitt rika hår och nedsmorde sitt unga och sköna ansigte: köpte sig tvenne tröga och magra hästar, lade sina kolsäckar på dem, och gick så haltande och ätande sitt bröd och sin lök, genom Roms gator, och kom, utan att igenkännas af de Sbirrer, som sökte och flere gånger mötte honom, lyckligt utom kyrkostatens gränser.

Men Guerras flykt bekräftade ännu mer mördarens bekännelse, och nu blefvo fångarne lagda under tortur. Bröderne och stjufmodren kunde ej emotstå dess plågor, utan erkände sitt brott; men Beatrice motstod alla pinbänkens qval och bekände intet. Hennes nästan öfvermenskliga mod och hennes vältalighet triumferade öfver Tribunalets stränghet och list, och *Ulisse Moscati*, som var dess Presi-

dent, nödgades vända sig till Påfven med en underdånig förfrågan, huru han borde förhålla sig.

Påfven lät förevisa sig de protocoll, som under förhören blifvit hållne, och som han befarade, att Moscati, intagen af Beatrices skönhet och bevekt af hennes visade själsstyrka, förfarit med för mycken mildhet, så uppdrog han åt en annan att föra ordet uti Inquisitions-tribunalet.

Denne anbefallte en ny tortur. Men Beatrices ståndaktighet öfvergaf henne icke under alla de häftigaste och mest förfinade qval, som funnos på Inquisitorernas fruktansvärda lista. Hon var densamma, som hon varit: lika stark och lika tyst, ända till det ögonblick, då hon skulle undergå den plåga, som på Inquisitionens latin kallas *tortura capillorum*. Då nu det långa och glänsande håret, som hon ansåg för sin skönaste jungfruliga prydnad, skulle ryckas af hennes hufvud, begärde hon, att Lucrezia och Giacomo måtte införas till henne.

Det skedde. Då de inträdde och sågo den olyckliga, som de så ömt älskade, pinad, men icke kufvad af de grymmaste smärtor, utbrusto de i gråt, och besvuro henne med böner och suckar, att icke blottställa sig för flera marter än dem, hon redan uthärdat. "Dyra Beatrice!" utropade de, "vi ha ju begått den förbrytelse, för hvilken vi äre anklagade. Vi hafva bekännt allt. Det tjenar till intet, att du längre nekar, och låter så rysligt behandla dig." — "J viljen således," svarade Beatrice, "att vår gamla och ädla slägt skall höljas af en evig vanära? Hvarföre hafven J icke, som jag, hellre valt att tiga och inom dessa murar lida döden, än att, i Romerska

folkets åsyn, lägga hufvudet under bilan?" Vid blotta tanken på detta förestående öde föll hon i häftiga convulsioner; men hämtade sig snart åter, och fortfor med ett mildt lugn: "Emedan J så viljen, må det så vara!" Då vände hon sig till bödlarna och sade med en majestätisk blick: "Uslingar! lösen mina band! Jag vill, att målets alla handlingar uppläsas för mig. Jag skall sedan tala, hvad jag bör tala, och förtiga det, som jag bör förtiga." Sedan läsningen var slutad, dicterade hon, i klara, enkla och rörande uttryck, sin bekännelse, och underskref den, utan att någonsin återtaga eller tillägga ett enda ord.

Efter denna förfärliga och afgörande stund fördes alla de brottslige till Corte-Savelli, der de tillsammans, i ett stort rum, höllo sin middagsmåltid. På fem månader hade de olyckliga icke talat ett ord med hvarandra, och den tid, som nu förunnades dem att vara tillsamman, förflöto under yttringar af en stilla glädje och ömsesidig kärlek. Men om aftonen förflyttades de båda bröderne, smidda i kedjor, till fängelset *Tordinona* *).

Påfven, som noga undersökte alla i målet afgifne bekännelser och de under ransakningen förda Protocoller, befallte, i sin första, uppbrusande vrede, att de skyldige skulle, genom Roms gator, af hästar släpas till döds. Denna dom, lika godtycklig, som grym, uppväckte många Cardinalers och Romerska Prinsars medlidande och harm. Hela staden visade för fångarna ett så stort deltagande och yttra-

*) I samma hus är nu en af Roms förnämsta Theatrar, kallad *Teatro di Apollo.*

de det så högt, att Clemens slutligen måste gifva vika för den allmänna rösten. Han lemnade de skyldige tjugufem dagars tid att försvara sig. Roms ypperste lagfarne och Advocater anmälde sig frivilligt såsom kämpar för de olyckliga Cenci, och beredde sig till den förestående striden med alla de medel, som deras kunskaper, menniskokännedom och talarekonst kunde erbjuda. Då de slutligen en dag kallades inför Påfven, för att tala till de brottsliges försvar, läto de ej heller förskräcka sig af den både pontificala och monarkiska härlighet, hvaraf den stolte Clemens var omgifven; utan de förkunnade öppet sin öfvertygelse. *Nicolo de Angelis* utvecklade i synnerhet en varm och flödande vältalighet; men då han som ifrigast var inbegripen i sina clienters försvar, upptändes Påfven plötsligen af vrede, afbröt hans tal och utropade: "Det är då icke nog, att fadermördare finnas i vår och den Christna kyrkans hufvudstad. Sjelfva lagens väktare taga dem nitiskt i försvar. Sådant hade vi ej förväntat." Då förstummades Nicolo de Angelis, och ingen vågade vidare öppna sin mun; men *Prospero Farinacci* trädde fram för Påfven och sade: "Helige Fader! Hit äre vi icke komne för att försvara ett brott, eller upphöja det till dygd; men för att frälsa menniskolif, i fall det är möjligt. Detta vilje vi försöka, om Eder Helighet värdes höra oss." Och nu talade Farinacci i fyra timmar utan uppehåll. Påfven afhörde honom med största lugn och tålamod. Alla de närvarande voro betagne af den djupaste rörelse. Påfven behöll hos sig alla papperen, och lät de lagkloke afträda. Men då de gingo ut, vände en man, som hette *Altieri*, tillbaka, fram emot Påfven. Han hade äfven talat några ord i denna sak. Nu

kastade han sig på knä och sade: "Helige Fader! Min pligt fordrade, att jag, såsom de fattiges Advocat, i dag skulle höja min stämma. Jag beder, att Eder Helighet ej onådigt upptager det." Påfven svarade: "Farväl! Vi förundre oss icke öfver *ditt* förhållande; men väl öfver de andras."

Emellertid hade Farinaccis tal så uppskakat Påfven, att han, med Cardinalen *San Marcello*, vakade hela den följande natten, och lät ånyo uppläsa för sig alla handlingarna samt till slut Advocaternas skriftliga försvar. Om morgonen hade han fällt något uttryck, som vittnade om en mildare sinnesstämning. Detta vandrade från mun till mun och utspridde kring staden ett, efter utseende, grundadt hopp om den Cenciska slägtens frälsning. Flere dagar förflöto, utan att något beslut fattades öfver deras öde, och med hvarje dag blef den tanken allmännare, att fångarne skulle benådas.

Men den 10 September, då Påfven befann sig i Quirinalska palatset på Monte Cavallo, dit han några dagar förut begifvit sig, för att i kyrkan Santa Maria degli Angeli, till Biskopsembetet inviga en Cardinal, bragtes honom den tidning, att Donna *Costanza Santa Croce*, i Subiaco, blifvit mördad af sin egen son, *Paolo*, som icke hade förmått öfvertala henne, att utnämna honom till sin enda arfving; men att mördaren, genom en skyndsam flykt, räddat sig undan rättvisans händer. Då upplågade Påfvens vrede ånyo. Genast kallade han till sig Gouverneuren i Rom, som på den tiden var Signor *Ferrante Taberna*, och sade till honom: "Vi öfverlemne åt eder handläggning det Cenciska

målet, och befalle, att de skyldige ofördröjligen befordras till sitt välförtjenta straff." Taberna skyndade hem: Criminaldomstolen dömde de brottslige till döden, och följande dagen, som var en Lördag, skulle domen gå i verkställighet. Så snart detta utslag blifvit bekant, intogos alla sinnen af bestörtning och fasa. Påfven öfversvämmades af böner, att åtminstone Lucrezia och Beatrice måtte förskonas för en offentlig afrättning, och att den femtonårige Bernardo blefve undantagen från den allmänna blodsdomen. Cardinalen *Sforza* använde allt sitt inflytande, att utverka någon mildring. Förgäfves! Clemens var obeveklig.

Då nu alla anstalter till det förestående blodiga skådespelet i största skyndsamhet måste vidtagas, så blef domen icke uppläst för fångarna förrän sent på natten. När domrarne inträdde, att förkunna dem sitt öde, lågo de i en stilla sömn. *Lucrezia* visade sig lugn, och lät genast föra sig till Capellet, för att der bereda sig till döden. *Beatrice* utbrast i gråt och blef nästan ursinnig. Hon skakade fängelsets murar med sina förfärliga klagoskri, och talade emellanåt så häftigt och hänförande som en inspirerad Sibylla. Confortatorerne, som voro tillstädes, för att bereda henne och emottaga hennes yttersta vilja, hafva sedermera yttrat, att om Påfven sett henne då, och hört hvad hon sade, så hade han icke kunnat dömma henne till döden. Men hon lugnade sig snart, och blef från den stunden, för sina olyckliga anförvandter, en föresyn af christligt mod och undergifvenhet.

Beatrice lät uppsätta sitt testamente; föreskref, att hon skulle begrafvas i kyrkan *San Pietro in*

Montorio: och skänkte femtontusen Scudi till de Heliga Sårens Congregation. Ett annat förordnande innehåller, att den summa, som var bestämd till hennes hemgift, skulle användas till brudgåfvor åt femtio fattiga flickor. Så nära den yttersta stunden, var hennes hjerta uppfyldt af kärlekens och välgörandets hugsvalande känslor.

Lucrezias testamente bestämde åtskilliga betydliga gåfvor till fromma stiftelser och till de fattiga. Hon valde att blifva begrafven i kyrkan *San Gregorio*.

Allt detta utgjorde dock en högst liten del af Cenciska husets ofantliga förmögenhet. Troligt är, att Påfven, som sjelf ärfde sina offer, föreskrifvit, huru stor summa de i dödsstunden skulle få bortskänka.

Vid åttonde timman af natten biktade Lucrezia och Beatrice, hörde messan och emottogo den heliga nattvarden. Derefter sysselsatte sig Beatrice med anordningen af de drägter, som de båda skulle bära på sin dödsdag. Hon lät göra sig en klädning af askgrått siden, liknande en Nunnedrägt, utan öppning för bröstet och skuldrorna, med stora veck och vida ärmar. Lucrezia lät åt sig sy en dylik af svart bomullstyg. Sedan återgick Beatrice till sitt rum. Der tillbragte hon den tid, som återstod af natten, allena och i mörkret, under brinnande böner. Men när dagen grydde, kom hon åter till Lucrezia. Då biträdde de hvarandra med kärleksfull omsorg att ikläda sig offerskruden. De kringstående Nunnorna, som voro der för att trösta, ville försmälta i tårar, och måste af de lidandes underbara styrka hämta sin egen.

De Confortatorer, som voro närvarande, då domen upplästes för *Giacomo* och *Bernardo* i fängelset Tordinona, hafva berättat, att *Giacomo* med ett oförändradt lugn afhört den, och talat med en sådan styrka och förtröstan, att han syntes länge varit beredd på sitt öde. *Bernardo*, när han såg så många främmande menniskor omkring sig, och förnam att han skulle dö, kastade sig på knä framför Notarien, som höll domen i sin hand, hopknäppte sina händer och framstammade en mängd orediga ord, af hvilka ingen tydligt kunde höra mer än att han anropade Gud. Men Confortatorerne påkläddе honom: han lät dem göra med sig, hvad de ville. Han syntes mera död än lefvande. Om Giacomo uppsatt något testamente, eller ej, nämner ingen handling ett enda ord.

Romerska folket såg om morgonen den 11 September 1599 en stor schavott, med upphissad fallbila, upprest på *Piazza di Ponte Sant Angelo*. Ett år och en dag hade förflutit, sedan Francesco Cencis mord.

Påfven afreste tidigt samma morgon till ett af de närmaste lustslotten; men innan han satte sig i vagnen, för att lemna staden, framträdde Prospero Farinacci, och sade: "Helige Fader! Lagens dom är fälld öfver de brottslige, och då Nådens port är stängd, skulle jag, i min ringhet, förgäfves anropa Eder Helighets förbarmande för dem, som äro skyldige. Men bland de dömde finnes en, som är oskyldig. Det är den unge Bernardo Cenci. Öfver honom har lagen ingen makt. Jag fordrar rättvisa för honom, icke nåd. Jag lägger hans lif och blod på

Eder Helighets samvete." Då gick en rysning genom Påfvens hjerta. Han kallade till sig Gouverneuren, och meddelade honom sitt sista beslut.

Klockan nio förmiddagen ankom Barmhertighetens Brödraskap till fängelset Tordinona. Framföre bars det heliga Crucifixet, som företräddes af en man, bärande en brinnande vaxfackla. Då *Giacomo* och *Bernardo* framfördes till Procurator-Fiscalen, vände denne sig till Bernardo och sade: "Signor Bernardo Cenci! Den helige Fadren skänker eder lifvet; men dess höga vilja är, att Ni åtföljer edra anförvandter till schavotten, och vid åsynen af deras död, beder Gud för deras själar." När Confortatorerne hörde dessa ord, blefvo de deröfver glade och återställde genast till fångvaktaren den Madonnabild, som Bernardo hållit i handen: och denna bild var den samma, som Michel Angelo Buonaroti målat och skänkt till Barmhertighetens Brödraskap, för att begagnas af dem, som utfördes till döden. Men Bernardo måste bestiga en kärra, som följde näst efter den, hvarpå Giacomo fördes. Processionen framskred sedan förbi S. Apollinare, öfver Piazza Navona, till S. Pantaleo och öfver Campo de' Fiori, och stannade utanför Corte-Savelli, der man inväntade *Lucrezia* och *Beatrice*.

De nedkommo snart, och gingo den sista vägen till fots. De buro långa, nedhängande slöjor, men hvilka icke betäckte ansigtet. Beatrices var af gråfärgadt musslin, broderad med silfver: hennes lif var violett och hennes skor hvita. Så väl hennes som Lucrezias armar voro lätt fängslade; men händerna fria. I den ena handen höllo de ett crucifix

och i den andra en hvit näsduk. Deras halskragar voro prydda af breda och dyrbara spetsar. Beatrice tycktes fira ett triumftåg. Hennes glänsande, uttrycksfulla ögon betraktade alla föremål med ett sublimt lugn, och afspeglade troget hennes själs känslor. Så ofta hon gick förbi en kyrka, stannade hon, knäföll och bad med hög röst, och med en öfvermensklig säkerhet och styrka.

Giacomo blef, under hela vägen till afrättsplatsen, knipen med glödande tänger. Han utstod dessa barbariska plågor med ett oerhördt tålamod. Man hörde från honom intet klagoljud: knappast en suck.

När tåget framkommit till torget, der schavotten var upprest, infördes dödsfångarna i ett capell. Der afhörde de en kort messa Giacomo och Bernardo uppstego först på schavotten. Bernardo afdånade; men då han blifvit återväckt till sansning, nedsattes han på en stol, vid sidan af sin olyckliga broder.

På *Lucrezia,* som var utsedd till det första offret, blottades bröstet och skuldrorna, och hennes händer bundos på ryggen. Blygseln att så visa sig för folkets blickar, och åsynen af den blanka bilan, som hängde öfver hennes hufvud, pressade bittra tårar ur hennes ögon. "O Gud!" utropade hon — "Nåd och förbarmande!" — I samma ögonblick förkunnade trenne kanonskott för Påfven, att afrättningens timma var slagen. Då grät han öfver den olyckliga slägtens öde, upplyfte sina armar mot höjden och gaf de till döden dömda full absolution från deras begångna synder. I hans namn emottogo de den på schavotten.

En djup och högtidlig tystnad iakttogs af den sammanskockade folkmassan. Stundom hördes dock böner och utrop af sorg eller fasa, hvilka, blandade med de döendes sista suckar, uppstego till barmhertighetens Gud.

När Lucrezias hufvud föll, intogs folket af förskräckelse; det hoppade tre gånger i höjden, sedan det blifvit skildt från kroppen: och läpparna rörde sig, liksom de ville fortsätta en börjad bön. Bödeln visade det för mängden, och insvepte det sedan i en sidenduk; hvarefter det, jemte kroppen, nedlades i en likkista.

Under det uppehåll, som nu inträffade, tilldrog sig den olycka, att en uppförd trädställning, som var höljd af menniskor, nedstörtade. Fyra personer dödades deraf och många afbröto armar och ben. En stark rörelse, en ökad trängsel och förvirring uppstodo bland folket vid detta tillfälle.

Nu kom ordningen till Beatrice. Hon utfördes ur capellet, uppsteg på schavotten, knäföll för crucifixet, och bad, med en klar och stadig stämma: "Min Gud och Frälsare! Du har på korset uppgifvit din anda. Du har offrat ditt blod för verldens synder. En droppe deraf har ju äfven flutit för mig. Din barmhertighet är mitt enda hopp." Sedan räckte hon fram sina händer åt bödeln, som skulle binda dem, och hon sade: "Du binder mina lemmar, för mina synders skull; men du löser min själ ur sina jordiska bojor:" och derefter, med en innerlig blick emot himlen: "Jesu! gif mig din eviga frid!" Och sedan lade hon sig sjelf ned, stilla och värdigt, ännu i sista ögonblicket bibehållande

sina medfödda behag och en jungfrus ädlaste prydnad: blygsamheten.

Bilan föll — och Roms skönaste hufvud rullade i stoftet. Då bödeln visade det för folket, var anletet blekt, men lika intagande som förut, och det förklarades af ett mildt leende. Djupa suckar och höga klagorop förnummos ur den af bedröfvelse betagna folkmängden. Kroppen och hufvudet lades i likkistan.

Bernardo föll åter i vanmakt, vid den älskade systerns död. Han återkallades till lif med ättika och välluktande vatten. Hans lidandes kalk var ännu icke uttömd. Der var mera elände att beskåda.

Giacomo återstod. Han framträdde med säkra steg, och afkläddes sin svarta drägt. Hans sargade bröst och armar blottades. Med en öm och fast blick betraktade han Bernardo och sade till honom så högt, att det hördes af folket: "Älskade Broder! ag upprepar nu hvad jag förr högtidligen förklarat, att den bekännelse om din delaktighet i vår förbrytelse, som torturens plågor afpressade mig, var falsk. Här, der jag nu står, färdig att framträda inför den Högstes thron, bedyrar jag, i alla helgons namn, att du är oskyldig, oskyldig! och att det är en himmelskriande grymhet, att hafva fört dig hit, för att besmitta din rena själ med åsynen af detta fasans skådespel. Men den Gud, som vedergäller allt, skall hämnas den orättvisa, du lider. *Vi* allena äre brottslige. Förlåt oss, Broder! förlåt oss! Och bed Gud för din olyckliga slägt!"

Dessa

Dessa voro Giacomos sista ord. Han föll på knä. Bödeln förband hans ögon och fängslade hans fötter. I denna ställning mottog han ett slag på tinningen af en jernklubba. I nästa ögonblick sönderhöggs hans kropp i fyra stycken.

Brödraskapet återförde då till fängelset den unga Bernardo, bestänkt af sina anförvandters blod. Han skakades af grufliga convulsioner, och föll i en hetsig feber, så att föga hopp var om hans vederfående. Likväl lefde han ännu den följande Tisdagen, då han af San Marcellos brödraskap, som på dess årliga högtidsdag i Basilican Santa Croce ägde rättighet att lösa en dömd fånge, befriades ur fängelset, emot förbindelse att, inom förloppet af ett år, utbetala tjugufemtusen Scudi till den heliga Trefaldighetens Hospital vid Ponte Sisto. Hans lefnadsbana, som börjat med sådana skräckscener, kunde icke blifva annat än tung. Om hans öfriga öden känner man intet. Sjelfva namnet tycktes nästan försvinna med den 11 September 1599. Bland de Romerska ädlingar, som åtföljde Drottning Christinas högtidliga intåg i Rom, nämner *Gualdo* en *Serafino Cenci;* men troligen tillhörde han någon aflägsen gren af denna, fordom så rika och lysande slägt.

Lucrezias och Beatrices lik voro, till aftonen, utställda på bron Sant Angelo, under San Paolos bildstod, då de afhämtades af det barmhertiga Brödraskapet, och buros till dess kloster. Nunnor och fromma Systrar svepte dem. *Beatrice* kläddes i en hvit, skinande skrud, och kring hennes panna

lades en blomsterkrans. De heliga Sårens Congregation, alla Francescaner-nunnorna och de fader- och moderlösa barn, som uppfostrades på Stadens bekostnad, åtföljde henne i en stor procession, som upplystes af femhundrade facklor, till det hvilorum, hon sjelf åt sitt stoft bestämt, kyrkan *San Pietro in Montorio*. Hon begrofs nära högaltaret, der Christi Förklaring af Rafaël nedgöt sitt himmelska sken öfver alla dem, som besökte hennes graf.

Lucrezias jordiska qvarlefvor ledsagades, vid samma tid, af ett talrikt följe och många brinnande facklor, till kyrkan *San Gregorio*, eller, efter en annan uppgift, till *San Giorgio in Velabro*. *Giacomos* stympade lemmar, som åter samlades och betäcktes af en rik drägt, sådan den anstod hans anor, nedlades i en kista af cypressträd och jordades i *San Tommasos* kapell, som hans far uppbyggt, helt nära palatset *Cenci*, hvilket ännu står qvar vid det så kallade *Cenciska Torget* och i grannskapet af en kyrka, helgad åt den *Gråtande Madonnan*.

Nästan hela Rom hade sammanströmmat, för att åskåda det stora sorgespelet, som varade i nära tre timmar. Tusental af menniskor uppfyllde gatorna, särdeles dem, som omgifva *Piazza di Ponte Sant' Angelo*, och derifrån stod det som en mur bortåt *Orso*, *Monte Giordano*, *de' Fiorentini* och *Banchi*. Hästar och vagnar ökade trängseln och villervallan. Tak, altaner och fönster, ja, sjelfva Castellet Sant' Angelo höljdes af åskådare. Många personer nedtrampades och öfverkördes: en större del återvände hem vansinniga eller angripne af en mördande feber, som innan kort slutade deras dagar.

Lucrezia Cenci var omkring femtio år gammal, ej mycket stor till växten, men fet. Hon hade vackra anletsdrag, svarta ögon och hår, som likväl ej var särdeles långt. Ännu vid trettio års ålder räknades hon bland Roms förnämsta skönheter.

Beatrice, som icke fyllt tjugu år, beskrifves som ett naturens underverk. Ett långt och glänsande, brunt hår hvilade öfver den skönaste panna och nedföll i rika vågor öfver den alabasterhvita halsen. Hennes mörka ögon strålade af snille och voro oemotståndliga. Hon var ej mycket lång, men af en härlig kroppsbildning. Hela hennes yttre gestalt kunde gälla som en modell af den högsta fägring och framställde en bild af den mest harmoniska förening emellan styrka och oskuld. Hon var eldig, älskvärd, stolt, bildad, och af naturen mild, och begåfvad med så öfverlägsna själsegenskaper och en så manlig beslutsamhet att hon, i det gamla Rom, bland sitt kön skulle funnit få sina like.

Tjugufem år gammal var *Giacomo*. Han hade en blek ansigtsfärg, svart hår och skägg, en ädel hållning och mycket alfvar i hela sitt väsende. Hade hans onaturlige far vårdat hans uppfostran, så skulle han, efter samtida författares tanka, genom sitt ljusa hufvud, vunnit anseende, ära och ryktbarhet bland det folk, som nu blef vittne till hans grufliga död.

Bernardo, som öfverlefde dem alla, hade knappast hunnit till femton år, då han såg sin slägt tillintetgöras. Man säger, att han varit en lefvande

bild af sin syster, Beatrice, med hvilken hans hjerta var förenadt af den innerligaste kärlek.

Detta skedde i Påfven *Clemens den Åttondes* sextiondefjerde lefnads- och sjunde regeringsår. Cenciska husets rikedomar indrogos till skattkammaren och blefvo ett rof för Påfvens slösande Nepoter. *Villa Borghese* vid Rom, *Villa Aldobrandini* vid Tivoli, som nu förtjusa alla resande med sin elysiska skönhet, äro uppförda på en sådan blods-åker: många andra besittningar och palatser att förtiga. Och likväl synes det, som *Giacomo Cencis* sista ord icke blifvit utan sin betydelse för framtiden. "Det tyckes," säger Cardinalen *Bentivoglio*, då han talar om Clemens VIII, "Det tyckes, som Gud, hvars "domar äro lika rättvisa, som outgrundliga, icke ve- "lat låta hans ätt slå rötter. Cardinal Cinthio Aldo- "brandini är död: Påfvens fem Nepoter, bland hvil- "ka två voro Cardinaler, äro döde: Clemens sjelf är "död: alla manliga ättlingar af detta stora hus äro "försvunna från jorden, och med dem alla rättighe- "ter till det stora arfvet, och all den glans och ära, "som syntes fästade vid detta stolta blod." Och då han detta skref, hade en kort tid förflutit, sedan Clemens dog. Af sorgen öfver det olycksaliga hat, som brann emellan *Margareta Aldobrandini* och hennes make, *Ranuccio af Parma*, förbittrades Påfvens sista dagar. Han var ensam på sin ålderdom: ensam, så ofta han icke besöktes af några gamla Minnen.

Betraktelser.

1.

Månskens-tankar.

(*Venedig, 1829.*)

Gondolen gungar på kanalens spegel;
Jag sitter, lugn, i stäfven och betraktar
De sköna taflor, som i månskensnatten
Så stolta synas flyta mig förbi.
Jag språkar med Venedigs gamla Minne,
Hvars språk är helig Tystnad, men som fattas
Af själens öra, och om natten bäst.
Hvar droppe i lagunen är en bokstaf
Uti Venedigs underbara häfder:
Hvar sten i dessa åldriga palatser
En tunga har och sjunger djupa sånger
Om fordna dagars makt, vid månens strålar,
Som Memnons stoder klingade för solens;
Men mystiskt är det minne, de besjunga.
Ack! på den tid, då än San Marcos Lejon
De gyllne vingar bredde ut kring hafven,
Och vinden söng sin friska segersång
Uti Venedigs tusen spända segel:
När Stambuls måne tappade sitt sken
För glansen af din äras Jofurs-blixtar,
Du stolta Stad! när än din Furste var

Den sköna Adrias lagerkrönte brudgum —
Då var här säkert lika tyst, som nu.
Il Canal grande ormade sig fram
Så stilla, som i denna månskensnatt:
På torgen gingo män i svarta skrudar,
Och talte tyst om staden och om verlden:
Och här var lugnt; men åska var i luften.
De Tio sutto tysta i sin sal,
Och dömde tyst och straffade i tysthet.
Det tysta folket ingen dom förnam;
Men hörde endast då och då om natten,
En dyster suck från *Ponte de' Sospiri.*
Och dina *Tre*, ditt gamla, höga Råd,
Som skyddade ditt välde och ditt lif,
Som förde fram till seger och till ära
San Marcos gyllne, vingbeprydda lejon:
De Tre, som mera voro än de Tio,
De hette Tystnad, Kraft och Majestät.
Till hvila re'n de tvenne sista vandrat,
Och spöka blott i minnet än, som skuggor:
Och nu är Tystnaden allena qvar.

Är det förbi, du tystaste bland städer!
Med all din härlighet? Skall tidens hand
Få sköfla dina konstverk, dina tempel?
Och dina grannar, nya, granna städer,
Som nyss fått namn och inga minnen hafva,
De skola, liksom spindlar, suga ut
Ditt blod, din merg och göda sig deraf?
Och dina tempelmurar och palatser
Stå qvar, som tomma skal, förutan kärna,
Och falla hop och småningom förmultna?
Nej! Sjunk då hellre ned i oceanen,
Som fostrat dig: som var din äras källa!

Sjunk på en gång! Det haf, som var din vagga,
Må bli din graf! Der skall du stå, så trygg,
Och vattnets spegel, blänkande och lugn,
Betäcka dig, och inga krämarskutor
Uti ditt grannskap skola våga sig,
Af fruktan för att stranda på ditt Lejon;
Men dina hjeltar, dina gamla Doger,
De skola, mången gång, i midnattsstunden,
Vid månens sken uppå lagunen komma
Uti gondoler, svarta såsom natten,
Och sväfva fram och blicka ned på dig,
Och stilla klappa Lejonet på manen,
Och le och glädjas, såsom gudar glädjas,
Att du är död, men att du ock är fri.

2.

Den mulna dagen.

(*Wien, 1829.*)

O Jupiter! som öfver vattnet råder,
Som tyglar hafven, styrer floders lopp,
Som låter molnen dundra, och med blixten
Slår hål i dem, att deras blod förrinner:
Ja! deras blod är regn, är bara vatten,
En hufvudfiende till eld och värme,
Men dock i ett sin heta ovän likt,
Att det, som han, blef af naturen skapadt,
Att fröjda jorden och förderfva jorden.
O Jupiter! som öfver vattnen råder,
Jupiter Pluvius! Regnets grymme Gud!
Håll upp en dag med dina vattuflöden;

Der blir i himlen ingen droppe qvar!
Är det väl gudavishet? Dränka jorden
Och låta sedan himmelen förtorka?

Se, *Donau* sväller stolt, och väller öfver
De trånga bräddar! Lik en annan Nil,
Han vill en landgång göra; olik Nilen,
Han vill ej väcka lif och fruktbarhet,
Men endast död och fruktan. Som Saturnus
Åt sina barn, så slukar Donau först
De täcka öar, som han sjelf har fostrat,
Och hållit ömt och faderligt i famn.
Men den, som fräter sina egna foster,
Hvi skulle den ett kräk på jorden skona?
Han fattas af ett yrande begär,
En vildsint, uppblåst ungdomslust att vandra,
Liksom en otämd Flodhäst, som i buren
Svällt upp och ystrats af för mycken spis,
Slår sönder väggen, klifver ur sitt fängsel,
Och gör en promenad kring stad och land,
Slår kull och vräker neder och förkrossar
Allt hvad som kommer i hans väg. Det är
Ej mordbegär, men munter lefnadslust:
Och han förhärjar, plundrar, mördar argast,
Då han som gladast är, och i sin oskuld
Ej annat tror, än att han roar sig.
Men barn och qvinnor, liksom män och gubbar,
Med fasa fly i källare, på tak,
I fall i staden finns ett tak, så högt,
Att ej den vildes näsa dit kan räcka.
Så *Donau* hotar sina bojor bryta,
Och göra se'n en ryslig Eriksgata
Kring kejsarstaden *Wien*, och tänker kanske
Uppvakta sjelfva Kejsarn, utan lof,

Och oanmäld, liksom dess Stats-Minister.
Den lilla *Wien* *), (liksom allt annat smått),
Vill göra efter hvad de Stora göra;
Hon pöser upp: hon bröstar sig och fraggas,
Och stormar på, der något motstånd möter,
Och lyfter här och der en bro åt sidan,
Som hämmar ledigheten i dess fart.
Du, Vattnens Gud! lägg band på alla floder!
Håll dem i styr! låt dem förskona jorden
För sina kalla famntag, sina bad!
Här är nog vått och slaskigt, dem förutan.

Jag sitter i mitt fönster här och ser —
(Så har jag re'n i långa veckor suttit) —
Ser ut på *Spiegel-Gasse*, (Spegel-gatan),
Och finner många ting, men inga speglar,
Nej! blott en vattenspegel, lång som gatan,
Och bred som hon. En snål och pipig vind,
Som kommer farande der framom hörnet,
Slår vågor på den stora vattenspegeln,
Och sätter lif i honom, att han löper,
Liksom en flod, men löper dock ej bort.
Den vinden kommer från Sanct Stephans-platsen; —
Ty många land jag sett och många städer,
Och flera torg, men ingen fläck på jorden,
Der alla väder rasa så förtvifladt,
Som på Sanct Stephans plats i staden Wien,
Om ej på Riddartorget i Upsala.
Det är en sorglig anblick att betrakta
Hur menskobarnen vandra i det våta.
När såg man väl ett sådant upphålls-väder?
Se, alla herrar hålla upp i vädret

*) En å, af samma namn som hufvudstaden.

Sin regnbetyngda paraply, som bildar
En sirlig vattenkonst; ty fulla strålar,
Från alla messingstibbarna i kanten,
Så sirligt spritas ut. Man kunde tro,
Att mannen, som har paraplyn i handen,
Sjelf vore en Berninisk konst-Triton:
Och alla Damer hålla äfven upp
Den våta fållen af sin fina klädning.
J vackra Damer! jag beklagar er;
J liknen skepp, uppå ett brusand' haf,
Som segla raskt, men intet styre lyda,
Som vaggas fram, med fulla, spända segel,
Och föras nyckfullt af dit blåsten vill.
Allt håller upp, blott icke Regnets flod:
En syndaflod från himlen öses neder,
Och ingen Båge än i molnen skimrar,
Och ej en enda stråle glänser fram,
Som bådar flodens slut och stormens hvila.

Jag håller äfven upp — min blick från gatan;
Då ser jag, midt emot, en *Väder-spåman*,
Lik den, som i det gamla, kära Sverige,
Jag ofta sett i pastorshus på landet:
Ehuru min ej är af händer gjord,
Men lefvande, och rörd af egen kraft,
Och ej af någon spänd, förborgad sena,
Som, slappad och förlängd af luftens väta,
För fram en gammal prest med paraply;
Men åter, torkad af den klara luften,
Drar gubben in i skrubben, och för ut
En grann och prydlig Dame med parasol.
Nej! den, jag ser, är mera tillförlitlig,
Har kött och blod, som jag, och ljuger aldrig.
Så ofta solen skiner — (O! hvad qval!

Hon trenne veckor re'n i moln är bäddad —)
Framträder der, till venster, på altanen
En ung och hvitklädd, blomstrande *Judinna*,
Med korpsvart hår och rosenfärgad kind,
Som Shakspeares Jessica oskyldigt skön,
Som Walter Scotts Rebecca majestätisk:
Och jag är icke sen att med lorgnetten,
Mitt tredje öga, omsorgsfullt studera
Den trefliga och glada solskens-bilden.
Men när, som nu, ej solen synes till,
Och allt är moln och regn och storm och töcken,
Står fönstret slutet och altanen tom,
Och ingen skymt jag ser af min Judinna.
Då skådar jag till höger. Öppet står
Ett fönster, och mitt öga stjäl sig in
Uti ett rum, med rosiga tapeter,
Der ett porträtt af Helge fadren, *Pius*
Den sjunde, hänger i en gyllne ram,
Och ger benediction, som då han lefde.
I fönstret tittar fram en liten *Gubbe*
Med skinnkalott, i ljusgul nankinströja,
Och blickar ömsom ned på gatans slask,
Och ömsom upp åt himlen, för att spana,
Med meteorologiskt, säkert öga,
Om ej en skymt af ljusning kan förmärkas.
Han trifves godt uti det våta vädret,
Och under tiden muggar han betänkligt
På bruna körsbär, hvilka vänligt bjudas
Af fromma makan. Innerst uti rummet
Jag ser två unga döttrar sedsamt sitta
Och flitigt sy och sy. Men Gubben ligger
Så troget i sitt fönster qvar och muggar,
Och släpper kärnarna på gatan ned.
På nedra botten, mot sin dörrpost lutad,

Står, tanklöst lugn, Skomakarn *Johan Stumpf*,
I grönt förkläde och i hvita ärmar:
Och om en sinnesrörelse kan rymmas
Uti hans trinda anlet, syns det vara
En hemlig, egennyttig skadeglädje,
Och om han något tänker, är hans tanke
Helt visst en glad beräkning af den skada,
Som stadens skoplagg utaf vätan lida,
Och af den vinst, som skadan bringar *honom*.
Ja! lycka till, min gode mäster Stumpf!

Det är ett äckligt lif, att sitta fången
Och intet annat se än bara regn,
Och intet annat höra, än hur regnet
På gatan sqvalar och på rutan piskar.
Man kan få vattusot och vattenskräck,
Och alla sjukor, som af vatten komma.
Skomakarmästare man måste vara,
Det, eller ock en kräfta eller fisk,
För att ha roligt af så mycket vatten.
Jag, som ej blifvit en af dessa tre,
Har dödligt ledsamt. Blef jag ej en kräfta,
Så liknar dock min själ, på sätt och vis,
En kräfta nu. Den står i vattnet stilla,
Och rörer sina trefvare mekaniskt:
Och när den skjuter språng med sina tankar,
Baklänges går det. Jemt och samt tillbaka
Fly mina tankar ur den djupa dy,
Det sumpiga och bottenlösa träsk,
Der det närvarande med våld försatt dem.
De lyfta sig, som bleka vattenliljor,
Ur gölen upp, och vända sig, hvar morgon,
Som vissa andra rosor, emot solen;
Men veta icke rätt, hvar solen sitter.

De sakna solens land och solens strålar,
I hvilkas prakt och glans de flögo sälla,
Som Colibris, från blomma och till blomma:
De sväfva kring och söka torra platser,
En liten qvist att hvila sig uppå.

Det gifvas inga varelser i verlden,
Så skiftande, omskapliga och lätta
Och så ömtåliga, som menskans Tankar.
De bildas ut och taga an gestalt
Utaf det element, hvari de lefva:
Och lefva uti alla elementer.
I solens granskap, i den blåa rymden,
Der hvarje stjerna är en egen verld,
Och likväl blott en liten skön oas
Uti den stora, ändelösa öknen:
Der gästar menskotanken, som en Örn,
Och breder öfver jorden sina vingar,
Med ögat spändt mot solens medelpunkt.
Uppå ett blomsterfält, i vårens rike,
Han flyger, lik en fjäril, kring och njuter.
I djupet af en doftfull myrtenlund,
I skuggorna af himmelshöga lagrar
Han slår melodiskt som en Näktergal.
På hafvets lugna, klara spegelbarm
Liksom en Svan, den stilla tanken gungar;
Men tjuta vindarna och himlen svartnar,
Och hafvet lyfts af vädrens raseri
Och rusar upp, att himmelen bestorma,
Då är ej menskans tanke mer en Svan;
I en Stormfågel ses den sig förvandla,
Som med sitt hvassa bröst och sina snabba
Och skarpa vingar emot vädren fäktar,
Och sträfvar fram, om möjligt, eller drunknar

I fängslets djup, inom de tjocka murar,
Han, som en Väggsmed, sitter still och pickar,
Och räknar timmarna och täljer slagen,
Som det förblödda, skrumpna hjertat slår.
I jordens hemska, mörka innandöme
Den gräfver, lik en Mullvad; — men om lifvet
Omsluter honom, som en sumpig göl,
Så giftig och så stinkande och ödslig,
Då tager Tanken skapnad af en Orm,
Som slingrar sig i krampigt vilda ringar,
Och halkar ned, hvar gång han vill försöka,
Att slinka upp på någon enslig klippa.
Men om han ej får bilden af en orm,
Så står han tyst på bottnen, som en Kräfta,
Och trefvar fåfängt med de många fötter,
Och med ett stort och med ett litet klo.
När oron kommer på, han gör ett språng,
Far af baklänges: tänker, i sin vanmakt,
Att göra just en lång och rolig resa,
Men fastnar i en rugge, bäst han åker:
I ruggen fastnar han — och sitter der.

Dock, nu jag märker på en ökad skymning,
Att dagen redan matt med döden kämpar,
I fall den dag kan dö, som aldrig lefvat;
Ty solen, dagens själ, var ju begrafven.
Det blir allt mera mörkt och mera dystert,
Och ökar mörkret sig ännu en timme,
Så blir naturen snart så mörk derute,
Som fångens själ i kammaren härinne.
Snart ser min själ ej mer hvad hjertat tänker,
Liksom mitt öga ej hvad handen skrifver.
Välan! jag vill min stilla lampa tända,
Och låta än en liten stund förgå

Utaf den långa natt. Kring lampans låga,
Lik nattens fjäril, fladdre än min tanke,
Till dess han, trött af oro och af qval,
Drar vingarna ihop och sjunker neder,
Och slumrar in, med ett bedrägligt hopp,
Att nästa morgon slippa regnet höra,
Och slippa skåda Gubben i sitt fönster,
Men i dess ställe solen och Judinnan.

3.

Den klara dagen.

(*Wien, 1829.*)

Är det väl sannt? Mitt fängelse är öppnadt?
Är himlen blå igen? Får sommarn lof
Att lefva upp och visa sina blommor?
Får solen åter, molnfri, helsa jorden,
Och gjuta sina strålars varma glans
På den af regn och blåst förkylda grönskan?
Ja! det är solens dag. Jag vill gå ut
Och snappa upp Sefirens milda flägt,
Som, rosenkindad, skakar från sin vinge
Det blomsterdoft, han hämtade i Södern.
Välan! till *Belvedere* vill jag vandra;
Ty re'n i namnet ligger något varmt
Och ljuft och lockande för själens aning. —

Jag genomvandrar *Belvederes* salar,
(Det *Wienska Belvederes*) och jag finner
En mängd af taflor, och, ibland den mängden,
En liten del, som talar till mitt inre.

Blekt är det skimmer, som jag glänsa ser
Ifrån Italiens underbara prisma,
Der konstens färger, bortom Alpens mur,
Så klart och härligt bryta sig och tjusa.
Correggio, *Guido*, *Tizian*, *Rafaël*,
Domenichin, *Carracci* och *Guercino*,
Sjustjernorna på konstens höga himmel,
De sju oblandade och högsta färger
Uti dess evigt klara Irisbåge,
Ej glänsa här. Det fromma *Nederland*,
Med sina fiskar, kattor, rosenqvastar
Och fulla vinglas eller fulla bönder,
Styfkjortlar och solfjädrar, skridskoföre,
Drar icke tanken upp till himlarymden,
Men håller den beskedligt qvar vid jorden.
Väl bråkar *Rubens* ock med Målarkonstens
Epik, och skapar englar och Madonnor;
Men jag är frestad fly till verldens ända,
Att blifva deras grymma åsyn qvitt.
Allt är så brunt, så köttigt och så svullet
Och pussigt och förvridet, att man ryser,
Och hjertat fattas af en plötslig kramp.
Dock skön hans *Flodgud* är, så stolt i hvassen,
Omgifven af en präktig lejoninna
Och af en stor och fjellig krokodil.
Ja! skön är ock, om man så vill, hans *Messa*,
Der englar sväfva ned på ena sidan,
Med palmer åt de bedjande och trogna,
Men afgrundsandar på den andra sidan,
Att hämta bort den afskyvärda qvinnan,
Som öppnar sina vidrigt blåa läppar,
Och vrider ögonen i djupa hålor,
Och sliter upp sin drägt, och dör i famnen

På en satanisk, vild och eldröd gubbe.
Ack! jag vill ropa ut, då jag betraktar
Det, och så mycket annat likadant,
Liksom *Natalia*: "*Das ist so erhaben,*
Dass man es fast unmenschlich nennen könnte."
Nej! *Teniers*, med sina hvardagsscener,
Sin rena, obesmittade natur,
Behagar mig långt mer än alla dessa
Carricaturer af det högsta sköna.
När Mästaren till Idealet friat,
Och tror, så sjelfförnöjd, att han fått "*ja!*"
Och vill så skapa något rätt gudomligt,
Det händer, att han irrat sig: det händer,
Att Idealet plötsligt säger "*nej!*"
Och flyr, och skickar honom, i sitt ställe,
En Satyrinna eller annat troll,
Som han i ifvern tar för Idealet.
Med henne står han brudgum. Deras foster
Skall ärfva dragen utaf far och mor,
Och blifva groft och äckligt, fult och svulstigt
Och utan skymt af himmelska behagen.
Jag gerna vill beundra *Rubens*' kraft,
Hans snille äfven, blott man mig förskonar
För hans Madonnor, eller för hans helgon.
Jag vänder mig så gerna bort från dem,
Till *Ruisdaels* svala, djupa, tysta skogar,
Der floder springa eller källor sorla:
Till *Gerard Dow's* doctorer, gubbar, gummor
Och barn: till *Teniers* glada dryckeslag:
Ser in i *Peter Neef's* upplysta kyrkor,
Och på en fryntlig äng, bland gräs och väppling,
Går vall med *Paul Potters* feta kor.
Ty dessa kostliga naturens bilder,

Som återspegla verkligheten troget,
Ha fått sin daning i en konstnärs själ,
Som visste klart och tydligt hvad han ville
Och förde ut, med kärlek, hvad han kände.
De äro ej bombastiskt öfversvällda
Missfoster af ett misstag; men de äro
Små friska, glada och blåögda barn
Utaf en frisk och oförderfvad fader.
Liksom den ringaste af stoftets maskar,
Den minsta af de blommor, jorden bär,
Förkunna lika klart, om ej så stolt,
Den högste Mästarns rika skaparkraft,
Som lagerträdet, spirande mot skyn,
Och menskans ädla, sköna gudabild,
Så majestätiskt blickande mot himlen:
Så är ock inom Konstens universum
Det ringa dyrbart och beundransvärdt,
Så snart det röjer sig som andans barn,
Och icke som ett andelöst beläte,
Af tunga händer snickradt eller struket.
Säll, trefallt säll och stor jag kallar den,
Som blef af Konstens Genius rikt välsignad,
Som, lik en gud, förmår att trolla fram,
I spegelformer, lifvets högsta bilder,
Liksom de minsta, och hvars jätteande,
På ljusa och på starka vingar lyftad,
I himlens rymder sväfvar, och ser ned
Uppå naturen, som sitt eget rike.
Säll äfven den, som uti Konstens tempel
Den ringaste bland de utvalda blef;
I honom bor en gnista dock af Gud:
Hans lilla skapelse är genomglödgad
Utaf en skön, ja, kanske af en stor
Och högsint själ, fastän dess sfer blef mindre.

Hvem är väl den, som dristar att stå upp
Och mönstra hjeltarna i Konstens tempel,
Och säga till den ena: "Du är liten,"
Och till den andra säga: "Du är stor?"
Här strandar räkenkonsten. Menskan njute
Af konsten litet mer, och dömme mindre!
Med alnmått mätes dock ej Snillets höjd,
Och Konstens skatter vägas ej med vikter.

Så tänkte jag, i Belvederes salar,
Der jag bland tusen glada bilder gick,
Och såg och njöt så länge dem, jag fann
De skönaste, att jag var redan trött,
När ännu hälften återstod att njuta.
Då blef jag nästan glad, att slottets klocka
Slog tolf, och mig den höfliga Custoden
Tillsade, med en bugning: "Euer Gnaden,
"Die Uhr ist zwölf: jetzt eben wird's geschlossen."
Ja! jag blef glad; ty, trött, förmår jag ej
Att njuta, och då bör jag icke dömma.
Det är en harm, att se de *Connaisseurer*
Helt flygtigt genomögna långa rader
Af konstens verk, och med en myndig min,
Ge dem en recensions-blixt, och gå bort,
Då likväl kanske hvart och ett af dessa
Har kostat långa månader och år
Sin mästare, som nederlagt i dem
Det högsta, ädlaste utaf sig sjelf.
Och härmed nog om Konst för denna gången;
Den klara dagen är för dyr i Wien:
Den är så sällsynt som en mulen dag
Uti Neapel. Jag den vill begagna.

Dess första hälft jag redan *Konsten* skänkt;
Den andra hälften egnar jag *Naturen*.

Naturen? ja! det är ej längesedan,
Som jag stod upp ifrån Naturens bord,
Det rikaste, det yppigaste bord,
Som af naturen dukas upp i Södern,
Och, än ej mättad af dess läckerhet,
Steg öfver Alperna hit ned — och fann
All ting så magert, saftlöst och så torrt.
Naturen här, som, lik en fåfäng enka,
Snör sig och sminkar sig och prunkar stolt
Med lösa lockar och med lånta blommor,
I all sin stål är bara ben och skinn.
Det brusar ingen solvarm ungdomseld
I hennes ådror: hon är kall och frusen,
Och himlen hvilar mulen öfver henne.
Likväl hon är *Natur*. Hvart löfvadt träd,
Hvar frisk och menlös blomma, hvarje strå
Är ju ett barn af solen och af jorden,
Och äger rätt till menskans syskonkärlek.
Hvar helst en torfva grönskar och en planta
Insuper solens ljus och jordens must,
Der är ju ock ett litet vårens rike,
Och menskan, som så mycket vet och känner,
Och räknar ut, och gissar och förklarar,
Vet ej likväl, hur många millioner
Invånare den lilla torfvan har,
Hur många myriader lif sig fröjda
Af lifvets stund, på denna lilla fläck! —
Jag söker dig, Natur! jag flyr ur bullret
Och bråket i den stoftuppfyllda staden:
Jag makligt, under middagshettan, skrider
Ut genom *Schotten-Thor*. En brännhet öken,

Den dammande Glacis'n, med sina rader
Af fina träd, som ingen skugga skänka,
Passeras fort. Re'n en oas jag ser,
Hvars popplar lyfta sig utöfver muren.
Jag ser det gråa Slottet *Lichtenstein*,
Emellan popplarna så ärevördigt.
Portvakten, med en väldig staf i hand,
Trekantig hatt och skärp, står upp och helsar:
Jag träder in i parken.
Det är tyst,
Det är så fredligt och så svalt derinne.
På planen blott, der gräs och blommor frodas,
Har solen bredt sin sköna gyllne matta,
Af turkiskt brokig väfnad. Der är varmt;
Men ur acacieskuggan andas svalka.
Blott uti poppelns höga silfverkrona
Ostyriga och skälmska vindar hviska;
Men i de gröna gångarna är tyst.
Man går ej hit, liksom man går till *Pratern*,
Och till *Au-Garten*, för att visa sig,
Att föra stat, att gapa och begapas;
Hit går man, för att vara rätt allena
Med sina egna tankar eller känslor:
Att låta hjertat tryggt och ostördt klappa,
Och hvila ut invid Naturens bröst.
Här gå Studenter, som, med sänkta blickar,
Studera sina beniga Collegier,
Då andra sitta i den svala grottan,
Och grubbla så, att oförmärkt de somna.
En gammal Philosoph, med slokig hatt,
I ljusgrå sommarrock på gamla modet,
Med stora, blanka knappar, käpp med krycka
Och silfverspännen uti långa skor,
Som rodna utaf harm, att ej få smörja,

Arbetar med en gammal classisk auctor,
Som uppå femtonhundratalet trycktes,
Och bands i skinn på sextonhundratalet.
En Tärna sitter på en bänk i skuggan,
Och stickar blommor på en snöhvit duk.
I gräset hennes fläthatt ligger fallen,
Och blandar sina konstigt täcka blommor
Med de naturliga, dem jorden bär.
Hon stundom låter ena ögat falla
Uppå ett barn, som gladt i solen leker,
Men växlar kära blickar mellanåt
Med en siratlig, rosenkindad yngling,
Som visligt satt sig på den andra ändan
Af bänken, längst i kanten — och funderar,
Men hvaruppå, det må han sjelf förklara;
Ty ingen bok jag märker i hans hand.

En silfverbäck igenom lunden flyter:
På bäckens yta tvenne Svanor gunga,
Så kungligt stolta, hvita såsom snö,
Och deras ungar, i en guldgul krans,
Omsluta dem, och känna sig så trygga.
Men tvenne Storkar klifva tyst på stranden,
Med sina långa, röda ben, och forska
Med skarpsynt öga, om i vattnets djup
En liten fisk, en irrande insekt
För deras näbb kan vara att förtjena.
Jag ser på dem, der jag i skuggan sitter
Vid lilla flodens källa. Unga granar,
Som hviska barndomssagor ifrån Norden,
Omsluta mig. En grotta öppnar sig
Till höger; men en klippa, höljd af murgrön,
Sig lyfter mildt på andra sidan bäcken,
Och ur dess sköt ett källsprång, gladt och ystert,

Nedkastar sig, och sorlar och strör ut
De klara perlors glans, och har så roligt.
Den sköna flickan sitter än på bänken
Uti acacieskuggan. Silhouetter
Af trädets fina blad så läckert tecknas
På hennes panna, öfver ögonlocken;
Men solens stråle ler i kindens rosor,
Och Vestan skalkas med de mörka håren.
Men om hon märker, att jag ser på henne,
Då slår jag hastigt mina ögon ned,
Slår upp Petrarca, och med andakt läser
Den rörande, melodiska Canzonen:
"Alla dolce ombra delle belle frondi."
Jag slumrar in i phantasiens verld:
Jag drömmer, att jag hör, hur Sorga sorlar,
Att jag *Petrarca* är och har en *Laura*,
Och att hon flätar mig en lagerkrans; —
Men, vaknande, jag är ej mer Petrarca,
Har ingen lager, ingen Laura mer.

Den siste Foscari.

Månen ler i böljans spegel,
Klockan i San Marco slår.
Med min åra, såsom segel,
Fraktar jag en skön Signor.
Hvart han far och hvar han landar,
Veta Kärleksgudens andar;
Ingen ann det gissa får.

Amor! hviska i mitt öra,
Hvar gondolen stanna skall —
Tyst, att ingen det kan höra,
Tyst som silfverdaggens fall.
Dock, nu viker jag till venster;
Se Lauretta i sitt fenster,
Skön, men ack! så hård och kall.

Vinkar du, så vill jag komma
Nära till altanens rand,
Kasta till dig denna blomma,
Bruten uppå Brentas strand,
När i natt jag återvänder,
Låt mig blott på dina händer
Svalka mina läppars brand!

Och Lauretta vinkade från fenstret i samma ögonblick, som den unga Gondolieren, stående i aktern

af den långa, smala farkosten, slutade sista stanzen af sin barcarola. Med ett tyst, men kraftigt årtag svängdes gondolen ur den glittrande strålpelare, som månens glans drog snedt öfver den stora kanalen, och gled med ilande fart in i den djupa, stålblåa skuggan, som slöt sig kring grundvalen af Lauretas boning. Blomman slungades upp till altanen, men var knappast uppfångad af flickans händer, förrän en vild stämma ur det inre af gondolen ropade: "Halt! hvart har du fört mig? din skurk! Är det här palatset *Vendramin-Calerghi?* — Förbi Vendramin-Calerghi skall du föra mig — förbi, förbi! Och ro skall du, så länge jag befaller — Och stanna skall du, när jag befaller, din skurk!"

Utan att yttra ett ord, kastade gondolieren båten om, var snart åter inne på den bana, hvarifrån han olofligen afvikit, och så ilade gondolen, tyst som en vattenorm, med sin osynliga gäst, bortåt Ponte Rialto.

Det var en af dessa Venedigs månskensnätter, dem hvar och en, som sett dem, känner sig frestad att beskrifva, och hvilka likväl äro och förblifva obeskrifliga. Öfvergjutna af månens milda och nästan oljaktiga ljus, framträda då de åldriga templen och palatsen i hela sin architectoniska härlighet. De tyckas icke då så maskätna och förfallna, som i det skarpa, torrare solskenet. De synas större och majestätligare; gamla, men utan skröplighet: och de ärr, som tidens hårda hand för djupt intryckt, att de skulle kunna döljas, vittna endast om forntida ära. Tornen, kupolerna och de långa, trumpetlika skorstenarne, sminkade af Cynthias rosenglans, bry-

ta sig skönt mot himlens ultramaringrund, på samma gång som deras återbilder, med altaner, gallerverk, portaler och fönstersirater, med sina genombrytningar och återstoden af en fordom lysande förgyllning, gunga på kanalens blänkande spegel.

Och det var en ljum Maj-natt, så tyst, att, om ett gräs funnits i staden, hade man kunnat höra det växa. Känslolös för de praktfulla taflor, som, skiftande med hvart ögonblick och hvarje årtag, omgåfvo honom, satt eller låg vår okände på soffan inom det svarta förhänget, på hvilket han stundom gläntade, för att efterse, om gondolen höll rätt kosa, och under det han gällt och afbrutet hvisslade fragmenter af en favorit-aria ur Rossinis "Gazza ladra." Redan kändes doftet från de blomsterurnor, som pryda terrassen vid Vendramin-Calerghi. Ett skönt, men vildt och blekt ansigte visade sig i gondolens dörr, och blickade oroligt upp åt fensterna af ett till höger nära beläget hus. Plötsligt framträdde hela gestalten i det fria. Det var icke någon figur, insvept i en stor, vid mantel, med hatten djupt nedtryckt i pannan, utan en reslig, välväxt ynglingsgestalt, med bart, svartlockigt hufvud, och med en slängkappa, vårdslöst kastad öfver den venstra axeln. Han höll en fin rörkäpp i ena handen, och hatten i den andra, med hvilken han långsamt vinkade ett par gånger uppåt fenstret, der ännu ett klart ljussken genombröt den gröna sidengardinen, som började röras af osynliga fingrar, då gondolen, på den unga mannens vink, lade till trappan. "Vänta här!" ropade ynglingen, och störtade in genom den öppna porten.

Ensam i ett litet kabinett, vid sin flämtande silfverlampa, satt den sköna *Perpetua Vivaldi*, i orolig väntan på sin trolofvade brudgum, den unga *Prospero Nemorozzi*, hvilken af henne utbedt sig ett enskildt samtal före midnatten. Ehuru så sena besök i hela Italien och särdeles i Venedig ej höra till ovanliga händelser, och familjer eller deras enskilda medlemmar ännu ofta, under klara månskensnätter, samla sig för att göra lustfärder på vattnet, klappade likväl nu Perpetuas hjerta af en underlig ångest, och ur hennes stora, bruna öga droppade stundom en tår ned i den bok, hvari hon läste, utan att någonsin vända om bladet. Det sköna hufvudet, som stödde sig mot en alabasterhvit hand, syntes mera fördjupadt i aningens eller drömmarnas verld, än grubblande öfver bokens innehåll, och man skulle trott henne alldeles försatt utom det närvarande, om hon icke tid efter annan ringt efter sin kammarjungfru, som halfslumrade i ett angränsande rum, för att fråga henne, om icke någon gondol nalkades på kanalen. Väl smögo sig på den glindrande vattenytan flere sådana svarta Charonsbåtar förbi, utan att man visste huru många andar färdades derpå till en annan strand; men ingen ville lägga till. Då sänktes åter Perpetuas hufvud mot handen. Men hastigt hör hon ljudet af en åra i vattnet, hon rusar upp, flyger till fenstret, och ser den unga mannen, som vi hittills följt på hans tysta färd genom kanalen, springa ur gondolen uppför trappan. Det är Prospero.

Och när han slöt Perpetua i sina armar, och hans bleka kinder ett ögonblick färgades af en lätt, varm rodnad, och hans oroliga blickar, i det de

sänkte sig ned på det sköna hufvudet, som hvilade vid hans bröst, tycktes stråla af hopp och förtjusning, — då skulle denna grupp kunnat tjena till modell för Amor och Psyche.

Men förtjusningens stund var kort. Han slet sig ur hennes armar, kastade sig på en stol och betäckte med händerna sitt ansigte.

"Perpetua! Jag är dig ovärdig," snyftade han. "Jag är förlorad *utan* dig, och *med* mig är du förlorad."

Hon stod der, såsom förstenad. Hennes läppar ville fråga honom, om hennes öron hört rätt; de ville bedja honom att ej upprepa de förkrossande orden. Men hon kunde icke tala. De himmelska ögonen, som nu icke kunde gråta, fästade endast på honom en lång, obeskriflig blick, öm — och förfärlig just genom oändligheten af den kärlek, som brann deri.

"Förlorad? ovärdig?" hviskade hon slutligen. Det var liksom ett matt, återkastadt echo af de ljud, hon hört, men hvilka hon icke vågade insläppa i sitt hjerta. "Nej! nej! nej!" ropade hon, och sönk ned vid hans knän. "Prospero! du är *min* — du *kan* icke vara förlorad." Hon ryckte till sig hans båda händer, höll dem hårdt i sina, och som en brännspegel blänkte hennes ögon mot hans. "Du är en ädel man, Prospero! och Perpetua är din. Du *kan* icke vara förlorad."

Men Prospero, som icke uthärdade dessa blickar, sprang upp och vandrade med häftiga steg

fram och tillbaka i rummet. "Jag är en usling, en fördömd usling, icke värd att bestrålas af din glans eller att slutas till ditt rena, kärleksfulla hjerta. Fly mig — hata mig eller fly mig! För din egen lycksalighet skull beder jag dig derom på mina knän. Då min egen undergång är svuren, så återstår mig endast den trösten, att hafva varnat dig, och upplöst det band, som redan förenar oss, och snart för evigt skulle knyta oss tillsamman, innan jag dragit dig med mig i eländets djup. Förlåt mig Perpetua! om du kan! Hata mig, om ditt lugn och din ära fordra det! Farväl! Prospero kan icke längre tillhöra dig."

Med ett ännu orubbadt yttre lugn nalkades Perpetua den upprörda ynglingen. "Prospero!" sade hon, "Du vet, huru högt jag älskar dig. Icke kan jag, för några vilda ord, bortkasta den kärlek, som varit och är mitt lifs skönaste blomma. Ack! jag tror dig så väl. Tala! beskrif! Men skynda! Länge kan jag ej uthärda ovisshetens smärta. Du har begått någon liten, liten oförsigtighet. Du tror din heder i fara — — Man har förtalat dig — — Någon oförmodad olycka — — Tala! Du är en ädel man, Prospero! Allt kan hjelpas — Berätta! Och när du talat, så vill jag älska dig högre än förut, om det är möjligt — jag vill rädda dig, älska dig eller — dö."

Nu tvingade hon honom att sätta sig. Hon satte sig bredvid honom och lyssnade. Prospero samlade allt det lugn, hvaraf hans själ för ögonblicket var mäktig, och begynte:

"Du känner ju *Mauro Rizzardi* — Du har åtminstone sett honom. Den, som en gång sett

hans runda, svarta ögon, som likna terzerol-mynningar, och hans buskiga ögonbryn, som hänga deröfver förrädiskt, glömmer dem icke så lätt. Långa dagar hafva förflutit sedan jag såg honom sist. I går möter jag honom på San Marco. Han skyndar emot mig, och med en ovanlig vänlighet tar han mig under armen, beklagar, att vi så sällan träffas, och önskar, att vi måtte tillbringa aftonen tillsamman. Jag bifaller förslaget. Han för mig hem till sig, der vi tömma en flaska Syracusa, under det han uppgör den ena planen efter den andra för våra nöjen under den återstående delen af aftonen. Plötsligen betages han af ett oemotståndligt begär att höra musik, att i gondol göra en lustfärd på kanalen, i sällskap med den bekante citterspelaren *Notturno*. Jag lät honom råda. Långt in på aftonen, som försilfrades af månsken och förgyldes af drufvans safter, gungade vi på den klara vattenspegeln; men Notturno var dyster, och de sånger, som hans cittra beledsagade, voro alltför moll-artade, för att falla Mauro i smaken. Han lemnade oss snart, och då först gaf Mauro luft åt sitt vilda lynne. Uppglödgad, som jag var, af det volkaniska vinet, och med hjertat fullt af min framtids leende taflor, lät jag leda mig som ett barn, och vid pass en timme före midnatten, befunno vi oss, när jag vaknade ur min inbillnings hänryckande drömmar, — på ett spelhus."

Perpetua steg upp, för att söka något på bordet. Men hon tycktes icke finna hvad hon sökte, och satte sig åter.

Prospero fortfor:

"*Va la banque!* var det första rediga ord, jag hörde, bland sorlet af den menniskomassa, som omgaf det olycksdigra bordet. En ung, lång man, vårdslöst klädd och med ett blekt ansigte, hade stått med utsträckt hals framlutad öfver en mängd hufvuden, hvari en större eller mindre grad af liknöjdhet var målad. Hans ögon voro vildt utspärrade, och tycktes redan sluka den guldhög, som låg på bordet framför Banqueuren. Hela hans gestalt var att likna vid en spänd stålfjäder. Några ögonblick derefter, då kortet var draget, drog den långa figuren hastigt ihop sig, och blef liggande på golfvet. Nu rusade en skock af lycksökare fram till bordet, och flera af dem trampade på den olycklige, innan jag hann skynda till hans hjelp, och med Mauros biträde lyfta honom upp på en stol. Hans ansigte var rysligt förvridet, läpparna voro blå och darrade convulsiviskt.

"Hvad går åt dig? Paolo!" ropade Mauro, i det han skakade honom. Intet svar följde. Plötsligen begynte hela hans kropp att skälfva, tänderna skallrade, och han sprang upp af stolen, ropande: "Pengar! pengar! pengar! djefvul!"

Jag ryste, och hviskade till Mauro, att vi skulle föra honom ut ur detta fasans näste. Men denne framtog sin börs, och räckte den åt den ursinnige Paolo, hvilken, efter hvad jag sedan fått veta, är den enda nu lefvande ättling af den rika slägten *Ghirlotti*. Rasande störtade spelaren åter till bordet, höll hela den summa, han nyss bekommit, på ett kort, och förlorade den. Men då framträdde tvenne ynglingar, som starkt fattade Paolo under armarna och släpade honom ut.

Mauro skummade af harm. "Förbannadt!" utropade han. "Han är förlorad, och jag på köpet, om han icke återvinner sina penningar. Prospero! tag hit, hvad du har på dig. Jag känner inom mig en kraft, och en brinnande eld förtär mig, till dess jag hämnat hans förlust och hans skymf, på den rödfnasiga kanaljen der borta vid bordet. Skynda, Prospero! gif hit dina penningar. Vi dela vinsten. Ack! den olycksalige Paolo med sin eviga otur!"

Nästan yr af hvad jag sett och hört, samt otålig att snart komma ut i fria luften, ja! nästan med full föresats, att smyga mig bort, så snart Mauro börjat spela, gaf jag honom nästan allt hvad jag bar på mig i guld och assignationer. Jag tror, det utgjorde omkring trehundra floriner."

"Och så smög du dig bort — —" inföll Perpetua.

"Mauro höll hundrafemtio floriner på spader tia — och vann," fortfor Prospero. "Han höll tvåhundra på hjerter tvåa, och vann. Tag dessa hundra floriner, utbrast han, och håll på ett kort! Jag känner, att lyckans vind blåser i våra segel, och innan dagen gryr, spränga vi banken."

Då jag vägrade, kastade han på mig ett par hvassa blickar, och sade, under det han trängde allt närmare in på mig: "Nå! så vare du af mig evinnerligen ansedd för en feg usling, då du icke vill våga dessa lumpna styfrar, för att bidraga att rycka en af mina närmaste vänner ur förnedringens och eländets djup!"

Här

Här tystnade Prospero, och drog en suck. Han fattade Perpetuas hand, tryckte den hårdt, och hela hans själ syntes våldsamt skakad. Perpetua bad honom fortfara.

"Då gäste mitt blod, och jag trängde mig fram till bordet och höll mina hundra floriner på ett kort, jag mins icke hvilket. Jag vann, och Mauro belönade min eftergifvenhet med en nick af bifall. Innan kort hade vi tillsammans vunnit åttatusen floriner — — —."

"Och med dem skyndade du till den olycklige Paolo, och besvor honom, att aldrig, aldrig spela mer — —" inföll Perpetua.

"Nej, Perpetua! nej, nej, nej!" svarade Prospero och sprang upp, och gick med häftiga steg omkring i rummet. "Jag spelade som en ursinnig. Den blänkande metallen, och det hiskliga gungandet emellan hopp och fruktan, och ett rasande begär att spränga banken, och att hämnas på den roffaren, som förstört så många unga menniskors lif och välfärd, öfvermannade mitt förnuft. Jag brann — jag tyckte att smält guld strömmade i mina ådror. Och vi spelade och spelade — och innan jag, halft vansinnig, tumlade ut ur röfvarkulan, hade jag förlorat hvad jag vunnit, och sextontusen floriner dertill. Men den bofven skall ingen penning deraf bekomma. Han har mitt hedersord, att i morgon bli betald, *om jag lefver*. — Mauro har i dag på morgonen, i en park vid *Dolo*, slagits med Andrea Morosini, skjutit honom död och rymt. O Gud! Perpetua! Och *du* har varit min — och jag är så

förstörd och så eländig, och skall icke mera se dig. Jag skall dö, och vanäran ensam vaka på min öfvergifna, föraktade graf."

Perpetua, som under den sista delen af berättelsen, suttit orörlig, reste sig upp, gick emot Prospero och fästade på honom en öm, men lugn blick. "Prospero!" sade hon: "du har varit oförsigtig, grufligt oförsigtig; men jag läser i ditt öga, att du ännu är den samme ädle yngling, som jag älskat. Du spelar icke mera dessa fasansfulla spel, som vållat så mångas förderf, och som så hastigt mörda alla ädla böjelser och anlag. Ack! Prospero! själen vissnar vid branden af denna fruktansvärda lidelse — Nej! Prospero! du spelar icke mer — för din Perpetuas skull, du spelar icke mer. Din skuld betalar du i morgon. Jag har juveler nog, dem jag icke behöfver; hvad jag äger, är ju ditt, och din far bör icke veta något derom. Och nu, tack, Prospero! för det du kom till mig! Tack för din upprichtighet!" — — —

Och en kyss, en kyss, som kunnat uppväcka döda till lif och förtjusning, brann i samma ögonblick på den af ånger, blygsel och fröjd och kärlek rusiga Prosperos läppar.

Men Prospero var nästan utom sig. Länge kämpade han mot Perpetuas uppoffring, besvor henne att öfverlemna honom åt sitt öde; men alla hans invändningar strandade mot kärlekens mäktiga vilja. Hon lade klenoderna i hans hand, och han sönk stum i hennes armar. "Jag äger ju ändå *dig*. Är icke du mycket mer än dessa? Min Prospero! Glöm bort

den nedrige Mauro! Fly frestelsen, ja! om den nalkas, fly, kom, skynda till din Perpetua!"

I denna stund voro de båda älskande dyrbarare för hvarandra än någonsin. Hoppet att kunna visa sig värdig en sådan kärlek gjorde Prospero stolt att af Perpetua emottaga detta offer. Han tryckte diamanterna till sitt hjerta, lofvade att återkomma i morgon, omfamnade sin brud, skyndade mot dörren, återvände ännu en gång i hennes armar, innan han, ännu med dyningar efter stormen, inom sitt bröst, men mycket lugnare än han kommit, vandrade utför trapporna ned till gondolen.

Men der fanns icke mera någon gondol. Gondolieren, ledsen vid den långa väntan och troligen angelägnare om mötet med sin Lauretta än om den lön, han kunde påräkna af sin okända kund, hade försvunnit ur sigte, och så långt Prosperos öga nådde, kunde ingen skymt af menniskor eller gondoler upptäckas. Orolig och uppbragt, var han nära att vända om till Perpetua, men besinnade sig och stod en stund stilla, för att afbida någon händelsevis ankommande gondol. Slutligen förgick honom tålamodet, och han begynte att gå längsutåt kajen, till dess den afbröts af en liten kanal, som inföll i den stora. Ej länge hade han stått lyssnande vid denna gränspunkt, då han hörde aflägsna slag på en guitarr, hvilka småningom tilltogo i styrka, och läto honom förmoda, att den spelande färdades på kanalen och allt närmare nalkades honom. Härligt klingade de djupa, fulla tonerna i den klara, stilla natten, och en skön, manlig röst smälte med dem till-

sammans. Tystnaden i den slumrande staden och sångarens rena stämma läto honom äfven förnimma orden:

När nattens flor vår jord betäckt,
När öfver land och städer
Re'n sömnens gud sin spira sträckt,
Jag vakar och jag qväder.
Ack! mången gång
Är dagen lång;
Min natt är skön, af spel och sång.

Om plågans engel, kall och stum,
Sig lägrat vid din sida,
Och dömt dig, på ditt hvilorum,
Att vaka och att lida —
Blir natten lång,
Hör på min sång!
Jag kommer åter än en gång.

Har du om evig kärlek drömt,
Men blir ej älskad åter:
Om dig den älskade förglömt,
Och du af saknad gråter —
Hör då en gång
Mitt spel, min sång,
Så blir dig natten mindre lång.

Nu tystnade sången och guitarrens toner. Prospero var nära att vända om, då plötsligen tvenne starka accorder ånyo anslogos, och en gondol vek om hörnet af ett gammalt palats, och flöt sakta fram emot stora kanalen. Sångaren, som stod upprätt i gondolen, fortfor att sjunga:

Men du, den onda lustans träl,
Som nu dess galla smakar:
Som, med en mask uti din själ,
Af brottets oro vakar —
Din natt blir lång,
Fast mången gång
Du hör min cittra och min sång.

Prospero igenkände nu den hemlighetsfulle citterspelaren, med hvilken han, aftonen förut, varit tillsamman. "Signor!" ropade han, "jag ber om en plats i er gondol. Min gondolier har svikit mig, och jag ville gerna komma hem, innan natten är förliden-"

Gondolen lade till och Prospero steg deri. Sångaren satte sig ned, lade guitarren på sitt knä, och såg med sina stora, mörka ögon mot himlen. Prospero satte sig tyst bredvid honom.

"Hvart befaller ni gondolen, Signor?" frågade gondolieren, och vände sig till Prospero.

"Signor Propero!" sade Notturno, "tillåt mig, att föra er hem! Natten är skön, och jag sväfvar på kanalen, till dess dagen gryr. Ro till Campo di San Stefano!"

"Jag är er mycket förbunden," sade Prospero. Äfven jag älskar en skön månskensnatt, och skulle utbedja mig att få åtfölja er på den musikaliska lustfärden, om jag ej fruktade att falla er besvärlig, och om jag ej behöfde stillhet och ro efter den storm af känslor, som under det förflutna dygnet rasat i mitt innersta. Jag är nu lugn och vill derföre hvila."

Notturno fästade på den unga Nemorozzi en blick af djupt deltagande. "Bevara detta lugn, som en helgedom!" yttrade han sakta. "Bevara det för *hennes* skull!

"Ni känner henne?" frågade Prospero.

"Jag känner henne, och just derföre känner jag också er," svarade Notturno. *Perpetua* är ett skönt namn, och hon fick det icke förgäfves. Jag hörde en gång ett ungt, älskvärdt fruntimmer säga, att bland vackra namn vore *Perpetua* det vackraste: och jag tänkte; "*Hon heter* Perpetua, och hon *är* Perpetua." Med ett ord, Signor Prospero! Venedigs skönaste och ädlaste qvinna är eder brud. Må edra hjertan, snart förenade, njuta all den fröjd, som jordisk lycka och en öfverjordisk kärlek kunna bereda! Jag besöker er i morgon, Signor Prospero! Min själ lågar, fastän min blick ofta är dyster och min tunga ofta stum. Men jag har saker att förtälja, som nära röra er. God natt, Prospero! Gondolen lägger till. Ännu seglar jag, som en Sångens svan, länge på den spegelklara kanalen, och min sista tanke, när jag i gryningen stilla insomnar, helgas Perpetua och Prospero. God natt!"

Och Prospero hann icke räcka honom handen, förrän den svarta gondolen ilade utåt vattenytan igen, och djupa mollaccorder från Sångarens cittra klingade ännu i grannskapet, när Prospero i sitt öppna fönster utandades den sista pusten af det förflutna dygnets häftiga stormar.

Samma natt lyste ett matt sken ur flera fönster af det gamla palatset *Foscari*. Gondolierne togo kraftiga tag med åran, då de passerade der förbi, och den hemska flämtningen af det nästan döende ljuset kom dem ännu att rysa, sedan de slutat sina vattenfärder och redan voro betänkta att öfverlemna sina trötta lemmar åt hvilan.

Den gamle *Odoardo Foscari* satt i den stora ättesalen af sina fäders fordom så praktfulla boning. I den öfversta våningen bodde spindlar och fladermöss. Vid en mycket förfallen marmorkamin, hvarifrån några påtända vinqvistar spredo ett svagt ljus och en svagare värme, satt den gamle ädlingen och skref. Åldriga konterfejer af den ärorike, men på sin höga ålderdom så olycklige Dogen *Francesco Foscari* och andra glorvördiga förfäder blickade betydelsefullt ned från väggarna i den annars ödsliga salen, och Odoardo, fördjupad i sitt arbete, intog den enda stol, der fanns, på hvilken ännu syntes spår af sammet och forntida förgyllning. Gubbens silfverhår nedhängde i sparsamma, men glänsande lockar öfver hans skullror, och i det insjunkna, men ädla och uttrycksfulla anletet syntes tydliga tecken till en innerlig, men hemlig glädje. Den darrande handen släppte sällan pennan, om icke för att kasta några nya qvistar på elden. Men efter slutadt arbete genomläste gubben halfhögt det bref, han författat, och som var af följande lydelse:

Venedig, den 18 Maji 1821.

Till den ädle och högvälborne Grefven
Alessandro Nemorozzi, Padua.

Min trognaste Vän! Då åldern och en försvagad helsa icke tillåta mig att besöka dig, sänder

jag dig detta bref såsom ett uttryck af min tillgifvenhet och min tacksamhet för den faderliga vård och huldhet, du under, loppet af tjugu år, visat min älskade son *Prospero*. Från den minnesvärda dag, då jag, efter min makas död, utblottad och förföljd, lemnade denna stad, der mina förfäder varit regerande Furstar, och hos Dig fann en efterlängtad tillflykt, har du för denna min son varit mer än jag, hans fader, hittills kunnat vara, och lika öm, som hade han varit din och din makas verkliga barn. Emottag derföre nu försäkran om min eviga erkänsla. Jag darrar af glädje, när jag betänker, att i öfvermorgon den dag är inne, då jag kan och vill återtaga min fadersrätt och till mitt enda barn öfverlemna allt, hvad Försynens nåd, min egen omsorg och en lycklig stjerna tillåtit mig att sedan förvärfva osh samla. På den dagen fyller Prospero sitt tjugondeförsta år.

Broder! Föreställ dig den gamle Odoardos fröjd, då han detta skrifver! Jag såg för tvenne dagar sedan min Prospero. Jag mötte honom på Marcusplatsen, der alla mötas, och han helsade mig, med tydliga tecken af vördnad och välvilja; ty han har ju stundom sett mig i ditt hus, och känner mig som din gamla vän. Hvad han är skön! den gossen. Föga fattades, att jag flugit honom i famnen på torget, och med gråtande ögon upptäckt hela min dyrbara hemlighet. Men Gud gaf mig styrka att förbida den rätta tiden. Har jag i tjugu år kunnat försaka fadersglädjen, blott för att kunna njuta den i sitt rikaste mått, när stunden är inne, och jag kan lemna mitt älskade barn en egendom, tillräcklig att med anseende och värdighet upprätthålla sina fäders lysande namn, så skulle hvarje afvikelse

från mitt beslut i detta ögonblick varit en oförlåtlig svaghet. Jag helsade honom så vänligt, och han vände sig om och såg efter mig, men jag tordes icke ropa honom tillbaka. Hade jag sagt honom ett ord, så skulle min tungas band brustit och fadershjertat flödat öfver.

Jag sitter här i mina fäders ättesal, och allt är tyst omkring mig. När min själ tänker på den 20 Maji, så uppvärmes hela min bräckliga varelse af denna föreställning, mera än af de torra qvistar, som brinna på min eldstad, och vid hvilkas matta sken jag skrifver dessa rader. Jag vill undvika att tända ljus eller en lampa, ty derigenom skulle jag ådraga mig nyfikna blickar. Men i öfvermorgon afton vill jag upplysa salen ståtligt. Och jag vill äfven bjuda min Prosperos unga brud i hemlighet. Hon skall förut af mig underrättas om den stora hemligheten och som en skön andesyn för sin brudgum uppenbaras, sedan jag först omfamnat honom såsom min son.

Det lider på natten, och jag smyger mig snart tillbaka till mitt stilla, aflägsna rum, för att sofva ljuft och drömma om min Prospero. Alla Guds heliga härar bevare honom, och ledsage hans steg till ära och lycka ej blott i detta vanskliga lif, utan i all evighet! Alla tala om den unga Prospero Nemorozzi: alla beundra hans skönhet och ädla, ridderliga lynne. Förlåt mig, bäste, trognaste vän! att jag så snart tager honom ifrån dig. Men du har ju länge vetat, och Venedig skall ofördröjligen få veta, att Prospero är *min* son.

Nu läser jag väl till dörren; ty jag förvarar här hela min jordiska egendom och alla mina hand-

lingar, och återvänder till mitt tysta rum; ty natten är redan långt framliden. Innan jag somnar, beder jag för min Prospero, och skickar en vänskapsfull tanke till Dig och alla de dina.

Din gamle, trofaste
och lycklige
Odoardo Foscari."

Då den gamle förseglat detta bref, och en kort stund vankat omkring i den tomma salen, gick han ut och tillslöt sorgfälligt dörren efter sig. De få vinqvistar, hvilka ännu lågo qvar i spiseln, glimmade allt mattare af en döende eld, och snart var allt mörkt i det gamla palatset Foscari.

Lika lycklig, men oroligare var den unge Prospero vid Campo di San Stefano. Han vandrade af och till i sin sängkammare: stannade stundom vid fönstret, lyssnande till aflägsna guitarrtoner eller blickande ut i nattens praktfulla månljus: stundom och oftare fjettrades han qvar vid marmorbordet, hvarpå Perpetuas juveler lågo, gnistrande i lampans klara sken. Ofta tog han det dyrbara skrinet i handen, kysste diamanterna, dem den älskade burit och var nästan öfvervältigad af förtjusning. Han fröjdade sig som ett barn åt de genomskinliga stenarnas rena glans; men hvarje gång han åter lade dem ifrån sig, drog sig ett moln öfver hans nyss så ljusa panna. Han försänktes i djupa betraktelser, och hans gång, åtbörder och blickar förrådde en tilltagande gäsning i det innersta af hans själ. Han öppnade fönstret och lyssnade efter Notturnos toner. Hans hjerta brann af längtan efter en beslägtad varelse,

en vän, för hvilken han kunnat utgjuta sin glädje, sin lycka och — sin ångest. Men Notturno med sin sång och sitt spel hade försvunnit till andra trakter af den stora staden, och hos Prospero var ingen.

Han stod framför juvelskrinet. Han öppnade det åter och han tyckte att alla de strålande diamanterna voro Perpetuas ögon, som sågo på honom. Länge betraktade han dem och utbrast slutligen.

"Dessa dyrbara, blänkande prydnader *hafva varit* hennes. De äro nu *mina* — några timmar, på det att jag rätt må lära att värdera dem, och sedan kastas de i afgrunden. Aldrig mer skall detta diadem hvila på min Perpetuas gudaskköna panna: aldrig mer skola dessa gnistrande ringar sluta sig kring hennes rosenfinger och aldrig mer skall detta smycke gunga på hennes alabasterhvita barm. Hon har afklädt sig sina rika prydnader — dem hon visserligen icke behöfver; — ty hon är så skön ändå; — men hon har afklädt sig dem, för att frälsa sin obetänksamma, svage, oförståndige brudgum från vanära och förderf — se deri ligger något fasligt!

Och hennes blick, när hon gaf mig dem! Hade icke den blicken varit, och hade icke hon varit Perpetua — aldrig, aldrig hade jag emottagit dem! Likväl hade jag icke *bort* göra det. Hon hade aldrig bort veta om det. Men hvad hade jag att göra? Och bedraga henne — dölja något för henne — se glad ut hos henne en afton och sedan kasta mig i kanalen — hade det varit bättre?

Nej! Prospero! det hade varit sämre. Du har gjort rätt, Prospero! Du vände dig till henne, och

hon gaf dig sina juveler — och du är räddad. Och hon gjorde det så gerna; hon såg så lycklig, så förklarad ut, när hon räckte mig dem. Du har gjort rätt, Prospero!" —

Nu gick han åter till fönstret. Han såg en gondol lägga till vid andra sidan af torget. Han återvände till bordet.

"Men hade det icke varit bättre, att jag rest till Padua, kastat mig för min ädle faders fötter, bekännt allt och af honom begärt den summa, jag så plötsligen och så olyckligt bortspelt. Ach! han hade betalt min skuld: jag hade fått en sträng blick och många förmaningar; men han hade betalt och Perpetua visste om intet. När jag rätt betänker, så såg hon stolt ut. Hon var öm; hon var mild, förtjusande: hon var en engel, och det är hon alltid; men stolt var hon.

Ja! hon var stolt, och jag undrar icke derpå. Hennes rena, oskyldiga själ var så upphöjd öfver min, att hon hade allt skäl i verlden att djupt föraakta mig — och hvem vet om hon icke gör det? "Spela icke mer, Prospero!" sade hon. Hon bad: det var blott en bön; men det låg någon ting befallande deri. —

Om jag nu i morgon — nej! icke i morgon, utan på min bröllopsdag — om aftonen — kunde träda fram inför min Perpetua, min maka, kyssa henne och säga: Perpetua! tack för din kärlek! tack för din himmelska godhet! Dessa smycken har du skänkt mig en gång. *Jag* har förvarat dem. Ingen annan hand än min har rört dem: intet annat öga, än mitt, har, under denna tid, skådat deras

glans. Här äro de. Jag återskänker dig dem. Bär dem i qväll för min skull!" — Då ville jag se henne. Då skulle *jag* triumfera. *Då* kunde jag vara stolt; ty jag vore henne värdig.

Men att nu sälja denna härlighet till en sniken, skäggig Israelit — ty i Venedig förmår ingen christen att köpa något sådant — att bjuda ut dessa skimrande smycken, som likna paradisets första daggdroppe i klarhet och här skimra emot mig i regnbågens skönaste färger — att se dem besudlas af snåla, orena händer och bekikas af glupska judeögon, hvilka i all evighet icke kunna inse hälften af deras värde — och sedan, efter en outhärdlig tortur af prut och prat och klagovisor öfver Israels fattigdom och annat slikt — se dessa ljusets strålar begrafvas i roffarens fickor, då han ändtligen ur sin trasiga kappa, framletat några hundrade dukater, hvilka ännu i yttersta stunden, synas låda fast vid hans finger — det kan jag icke — det går icke an. Jag vill hellre dö. —

Om jag nu, i den sköna månskensnatten, tog en gondol, lät föra mig till Fusina och derifrån reste till Padua, med dessa juveler, och trädde inför min far och upptäckte allt, och talade om min Perpetuas kärlek och hennes ädelmod och visade detta, som hon skänkt mig. Är det icke fegt och är det icke brottsligt, att jag icke vänder mig till min gode fader, som är rik och som älskar mig? Till hvem kan och bör en förvillad son med mera förtroende fly än till sin egen far? —

Lyckliga tanke! Jag reser till Padua i denna natt . . . . . "

Då knackade någon på dörren. Prospero spratt till vid detta oväntade ljud, men hämtade sig snart och frågade: "Hvem är derute?"

Då inträdde med häftiga steg och ganska muntert utseende, en gestalt, som befanns vara ingen annan än *Mauro Rizzardi.*

"Olycklige! hvad vill du?" utropade Prospero.

"Ha ha ha!" svarade Mauro.

"Är du icke länge sedan utom rikets gränser eller redan fallen i rättvisans händer?"

"Har du hört något tal om mig? ha ha ha!" inföll Mauro, under det han helt lugnt satte sig ned i soffan.

"Du är väl icke rädd för mig, hoppas jag. Det har ingen fara, skulle jag tro. Nog tänkte jag att skrämma dig, när jag knackade på dörren; men mitt goda hjerta har redan tagit öfverhanden. Ser du! jag fick mig ett skott i armen, och han fick sitt i bröstet; men lefver gör han — och kommer sig, ehuru det går långsamt! Har du vin hemma, Prospero?"

"Vill du sitta här och dricka vin, så synes mig tiden dertill icke den tjenligaste. Jag kan åtminstone icke hålla dig sällskap."

"Corpo di San Marco! visst kan du det. Du måtte väl icke tänka på att lägga dig ner och sofva! Jag kommer raka vägen från Fusina och är glupskt törstig. Jag vill ha vin."

"Enrico!" ropade Prospero, och då den slumrande betjenten kommit till sina sinnen och hunnit in i rummet, sade han honom: "Bär hit en flaska Siracusa!"

"Siracusa — ja! se det tycker jag om. Det gör menniskan varm om hjertat — och på lagunerna blåser i natt rätt kyligt. Tag hit två minst, Enrico! hör du? — Men, kära min Prospero! du ser så fundersam ut. Hvad står på? Jag tror, du är ledsen."

"Ditt oförmodade besök har verkligen förstämt mig" inföll Prospero. "Ditt lefnadssätt är för vildt, och behagar mig icke."

"Vildt, ja! Är det vildt, tycker du? Ha ha ha! -- Men jag tror, att karlen gjort en spatsergång till Siracusa, för att få vin. Han dröjer "verflucht" länge. Märker du att jag kan tala Österrikiska?"

Enrico återkom nu med det efterlängtade vinet och nödiga glas, och Mauro närmade sig bordet, för att genast förse mig med en duktig klunk. Då blef han först varse juvelskrinet och studsade.

"Hvad har du der, Prospero? Corpo di San Cristoforo! det var intet strunt — det der! Du har juveler, blänkande som alla himmelens stjernor. Vann du dem i natt, din skälm?"

Derpå drack han ett par gånger.

"Drick, Prospero! det gör dig godt. Du ser ju helt nattstånden ut. Att ha så mycket diamanter

om bord och icke språka om frakten, det duger inte. Dolorosissimo amicino mio! berätta och drick och sätt dig! Rättnu börjar jag bli munter."

Prospero drack, liksom för att hämta mod och krafter till den moraliska föreläsning, han nu ärnade begynna; men Mauro delade sina skarpa blickar emellan juvelskrinet och de doftande vinflaskorna.

"Det är en lycksalighet att betrakta de der juvelerna. Hör, min gosse! Du är en lycklig ost. Du är född under Jupiters constellation, utan tvifvel. Ach! du skulle vara lyckligare än Polycrates och rikare än Croesus, om du inte vore litet för sipp och en smula för blyg. — Dum är du inte, det vore synd att säga. Med ett ord, du skulle vara den präktigaste pojke under solen, om du rätt visste hvad du går för. Du känner inte din styrka, det är hufvudfelet. — Hvad är klockan?"

"Tid och rum synas för dig nu mera vara aldeles likgiltiga," svarade Prospero torrt.

"På visst sätt har du inte så orätt," sade Mauro, allt under ett flitigt anlitande af Siracusaflaskan. "Jag lefver som fåglarna under himmelen. De så intet och intet skära de heller upp; men de lefva ändå, bättre och sämre, efter omständigheterna, och fråga litet efter hus och hem och ännu mindre efter klockan i San Marco. Men nog kunde du säga mig i förtroende, hvad klockan är!"

"Klockan är snart tu:" yttrade Prospero, och detta svar åtföljdes af en gäspning och sedan af ett nytt glas vin. Prospero stod upp, gick fram till Mauro och sade: Du

"Du har troligen icke förgätit den förledna natten. Ditt minne säger dig visserligen mycket om den obetänksamma utsväfning, hvartill du då förledde mig. Följderna deraf äro för mig nog plågsamma, och att hela min välfärd icke derigenom förstördes, derför har jag att tacka en mycket, mycket bättre och ädlare varelse, än du varit, är eller någonsin kan bli."

"Perpetua — ja! — jo, jo!" utbrast Mauro, som nu blef allt mera uppglödgad. "Ja! söt är hon, det må alla helgon veta. Ah! nu förstår jag, hvarifrån den hemliga skatten har sin gudomliga upprinnelse. Nu begriper jag. *Hon* har skänkt dig denna blixtrande, undergörande dosan, och det är derföre du är så tråkig och så sömnig. En menniska är aldrig så ledsam, som när hon fått sina önskningar uppfyllda. Då vill hon bara sofva, och ger vänner och fränder döden och djefvulen. Drick, Prospero! så få vi språka. — Din Perpetua är en himmelsk flicka, Prospero!"

Nu drog sig hela hans gestalt krampaktigt tillsamman, men uttänjde sig åter inom ett ögonblick, reste sig upp ur soffan, slog i ett glas vin och tömde det, gick derefter stilla och värdigt fram till den stol, der Prospero satt, fattade hans hand och sade:

"Förlåt mig, Prospero! förlåt mig! Jag har varit vild, ja! jag har varit grym emot dig. Jag har, genom mitt prat och några glas vin, förra natten inledt dig på en farlig väg. Du är ren och oskyldig; ach! du är en Guds engel, om jag jemför dig med mig. Men ser du, Broder! Din Perpetua

har räddat dig. Hon är din och min goda genius. Här ligger din skuld betald med hennes dyrbara smycken. Och dessa smycken skall du nu sälja, förstöra, kasta i halsen på en maskäten, Jude, för att sedan kasta det lumpna resultatet i halsen på den ännu lumpnare skojaren, som plundrade oss i går? Är det din mening, Prospero! att skilja dig vid denna ovärderliga pant af din Perpetuas uppoffrande kärlek? Vill du sälja juvelerna? svara mig!"

Allt detta yttrade Mauro med en så högtidlig ton och med så omisskännliga tecken till deltagande och innerlig vänskap, att Prospero, på flere minuter, icke kunde uttala ett ord.

"Nej, Mauro!" utbrast Prospero till slut. "Nej! jag skulle förakta mig sjelf, om jag kunde skilja mig vid dessa klenoder eller använda dem så. När du kom, var jag i begrepp att resa till Padua, och af min far begära den summa, som är mig nödig. Ännu står detta beslut fast i mitt sinne, och så snart du tömt din vinflaska, tågar jag af."

Mauro stirrade länge på Prospero. Sedan fattade han honom hårdt om lifvet och skakade honom.

"Är du rasande, min gosse? Resa till Padua och med tårar och böner, lik den förlorade sonen, tigga om din fars förlåtelse — och förstöra din reputation? Med gubbar skall man aldrig tala om penningar, och minst af allt om bortspelta pengar. — Det var ett dumt infall, Prospero! Slå det ur hågen!" Derpå begynte han med långsamma steg och nedsänkt hufvud vandra öfver golfvet. Han stannade, drack och sade till Prospero:

"När jag rätt betänker saken, så är det *jag*, och ingen annan, som vållat din olycka. Det är således *jag*, som bör frälsa dig. Jag är en ruinerad stackare, det vet du. Men jag vill försöka. Blif här och invänta min återkomst! Farväl så länge!"

Nu fattade han sin hatt och ville gå.

"Hvarthän, Mauro?" frågade Prospero med en orolig häftighet. "Hvad ämnar du företaga?"

"Jag ämnar gå härifrån, som du ser: och hvad jag sedan gör eller låter, må du icke tills vidare bry dig om. Skulle den händelse inträffa, att jag icke mera återser dig, så kom ihåg mig med vänskap. Det är då för *dig*, som jag uppoffrat mig. Men jag känner något eldigt och bergfast på en gång inom mitt bröst — en tillförsigt — — Farväl! Är jag icke tillbaka innan klockan sju, så vänta mig icke längre. Addio!"

"För alla heligas skull, vänta! dröj! Begå ingen galenskap, Mauro! Jag anar, hvart du vill — Sätt dig, Mauro! drick! Blif qvar hos mig! Jag skulle lida alla afgrundens qval, om jag blef ensam här och du vore der borta. Jag reser till Padua — följ med mig, om du har lust! Men gå icke dit! Det är ju en förderfvets håla, ett fasans hemvist, som alla ädla ynglingar borde afsky värre än döden. Det är ärans och alla rena känslors rysliga graf. Kom hit, Mauro! sätt dig hos mig! Vi vilja tala och öfverlägga; kom!"

"Nej! broder! jag går. Det är ju icke *ditt* väl, som dermed sättes på spel," svarade Mauro högtidligt. *Du* har ännu mycket, mycket att förlora; *jag* intet. I värre belägenhet än jag är, vill jag trotsa alla roffare i verlden att försätta mig. Det är ju icke *du*, som skall spela — du *får* icke spela; ty du kan ruineras. Det är *jag*, som är af Försynen utsedd att rädda dig. Det är *jag*, som derigenom återköper mitt goda samvete och din aktning och tillgifvenhet. Jag går. Farväl!"

Nu störtade han ut, och Prospero sprang efter honom.

"Hvart tar du vägen, Prospero?"

"Jag följer dig."

"Men du får icke spela, Prospero! Hör du det, du får icke spela."

Redan voro de i trappan, då *Mauro* hviskade: "Du har ju icke tilläst ditt rum, och juvelerna ligga på bordet. Slut till dörren eller tag juvelerna i fickan! Det kunde vara nyttigt att *visa* dem, om ingen ting annat hjelper — förstår du?"

Prospero återvände, stoppade mekaniskt hos sig Perpetuas juveler, och de båda vännerne vandrade derefter tysta ned till kanalens strand, der de stego i en gondol.

Då de befunno sig i grannskapet af palatset *Pisani*, hördes från en angränsande kanal klangen af Notturnos cittra och hans djupa, manliga stämma:

Men du, den onda lustans träl,
Som nu dess galla smakar:
Som, med en mask uti din själ,
Af brottets oro vakar —
Din natt blir lång,
Fast mången gång
Du hör min cittra och min sång.

Prospero dolde sitt ansigte i manteln. Mauro skrek åt gondolieren: "Ro på!" och denna landsatte snart sina passagerare nära *Rialto*. De fortsatte sin väg genom en dyster gränd och försvunno innan kort på den beryktade Faraobanken, der de natten förut bevittnat och sjelfva deltagit i mer än ett skakande uppträde.

Den följande dagens vårsol uppgick skön och klar öfver Venedigs blänkande laguner. Hennes glans förgyllde kupolen af *La Salute* och korset på Palladios härliga kyrka: *Il Redentore*, medan ett glitter af dess strålar dansade på vattnet emellan *San Giorgio Maggiore* och det urgamla Doge-palatset. På Marcusplatsen var redan allt lifligt. Hela staden tycktes pånyttfödd. Unga och gamla, fattiga och rika trängdes om hvarandra i de trånga hörnen och gränderna. Allt skulle till Piazza di San Marco, om icke för annat, åtminstone för att få se solen.

Notturno hade sökt Prospero tidigt på förmiddagen. Prospero var icke hemma. Enrico sade honom, att hans husbonde, åtföljd af en annan herre, gått ut, tvenne timmar efter midnatten.

I skymningen stapplade något uppför trappan i det hus, der Prospero bodde. Den af ångest halfdöda Enrico, som anade oråd, kom ut med ljus, fattade sin herre, Signor Prospero under armen, och medan han släpade honom in i sofrummet, återljöd den nedre korridoren af ett rysligt hånskratt. Emellertid var det Prospero, och Enrico ledde honom in. Blek och förstörd, som han var, nedkastade han sig på soffan, och medan hans ögon sammanföllo till en lethargisk sömn, ropade till honom en röst i dörren:

"Jag är förstörd, och du är förstörd — ohjelpligt är du förstörd, kom ihåg det — och Perpetua — Perpetua blir aldrig din. Kom ihåg det! God natt, Prospero! Sof godt!"

"Djefvul!" ropade Prospero, och nedsönk sanslös på soffan.

När han åter kom sig före, var klockan öfver tolf, och den trogne Enrico satt vid hans sida.

"Gif mig ett glas vatten, Enrico!" sade Prospero.

"Ädle Herre! hur mår ni?" frågade Enrico, i det han framräckte vattenglaset.

"Illa, Enrico! illa!" svarade hans herre.

Enrico lemnade nu sin husbonde ett bref, som på morgonen ankommit. Prospero befallte honom öppna det och läsa.

Enrico öppnade brefvet och läste:

"*Venedig, den 19 Maji 1821.*

Signor Prospero Nemorozzi!

En gammal vän begär ett ögonblicks samtal i Palatset Foscari, när klockan slår nio i Marcustornet, i morgon afton. Ljus och betjening emottaga er, så snart gondolen laggt till. Förlåt kortheten. Ögonblicken äro dyra. Svara!

Anonymus."

"Det är en Jude" — sade Prospero. "I det gamla nästet, som dessutom är halfruttet af ålder och vanskötsel, bor ingen annan än en rik Jude, som med mig vill göra sitt bästa. Jag är ock mogen. Jag kommer, Enrico! säg, att jag kommer! Gifve Gud, att det vore denna afton! Men jag kommer, säg det, Enrico!" —

"Samma bud, som lemnade brefvet, återkommer kl. ett" — svarade Enrico. "Om Ers Nåd ville skrifva ett ord, det vore bäst. Och det står i brefvet: "Svara!" —

"Gif hit papper och pennor och bläck!"

Och Prospero skref:

"Jag kommer i morgon afton, när klockan slår nio i San Marco.

Prospero Nemorozzi."

Den unge, olycklige ädlingen sönk derefter ned på sitt läger igen. Han föll i en djup slummer, som

liknade den sista sömnen, vaknade emellanåt, fordrade vin eller vatten, återtog sin förra ställning, och uppstod icke, förrän den följande dagens middagssol sken in genom hans fönster.

"Det är i dag den 20 Maji," sade Prospero till Enrico, då denne hjelpte honom att kläda sig.

"Ja! Nådig herre! det är den 20 Maji" — svarade betjenten.

"Vet du, det är min födelsedag. Jag har tänkt derpå hela natten. Är det dager ännu, Enrico! Jag ser intet. Det är så mörkt." —

"Det är stora Guds ljusa dager, Signor!" utropade Enrico, förvånad.

"Ah, ja! du har rätt. Det är dager. Jag tror, att solen skiner?"

"Solen skiner, och hela staden fröjdas i dess sken. Behagar inte Ers Nåd gå ut eller göra en gondolfärd. Det skulle stärka er. Santa Madonna! Ni är så blek, Signor mio!"

"Är jag blek? ja, ja! det tror jag nog. Men jag blir hemma till dess klockan är tre quart till nio i afton, Enrico! Då far jag till Juden. Gif mig mera papper, Enrico! och litet vin!"

Enrico framlade papper, och tog endast korken ur en ännu orörd Siracuserflaska. Derpå gick han ut, och Prospero drack vin och skref. Och när han några minuter skrifvit, stod han upp, ref med yttersta

häftighet, sönder hvad han skrifvit, och satte sig åter att skrifva. Men Perpetuas juveler lågo icke mera bredvid honom på bordet.

Emellanåt vandrade han, blek och med stapplande steg, kring rummet, och vred sina händer. Strömmar af tårar nedföllo då från hans halfslocknade, hemskt blickande ögon. Så förflöt för Prospero den 20 Maji.

En stund efter Ave Maria upplystes den stora ättesalen i palatset Foscari af en oerhörd glans. Många af de på stora kanalen förbifarande trodde att den gamle, för fattig ansedde och obemärkte gubben blifvit tokig och tänkte att tända eld på sitt gamla näste: andre runkade på hufvudet och visste icke hvad de skulle tänka.

Allt hvad som ännu återstod af Foscari-slägtens fordna prakt och härlighet var till aftonens stilla fest ordnadt och uppställdt i ättesalen, som tog sig ärevördigt ut, och liksom yfdes att åter få ikläda sig ättens urgamla möbler och prydnader. De storartade bilderna blickade högtidligt ned från väggarna på sin anförvandt, hvilken, i tyst väntan, satt framför den flammande kaminen, bredvid den unga, blomstrande Perpetua.

"Han kommer!" utbrast gubben, hänryckt och nästan förskräckt. "Nej, min far! det är icke Prospero," sade Perpetua, som denna afton var tyst och blek.

Och det var icke Prospero. Gondolen, hvars årslag han hört, rodde förbi.

"Du har rätt, Perpetua," sade Odoardo, men han kommer. Denna afton, om den ock blefve min sista, är den skönaste i min lefnad. Min dotter! Inom en half timme lägger min sons gondol till vid bryggan. Drag dig derföre undan i kabinettet! Jag har ännu något att bestyra, innan Prospero kommer."

Nu kysste han Perpetua på pannan, och förde henne in i kabinettet, och den gamle Odoardo framtog derefter sina skatter och dyrbarheter — allt hvad han ägde, och deribland flera vigtiga pergamentsbref och handlingar, samt den juvelsring, som *Francesco Foscari* burit, när han sista gången nedstigande från Dogernas thron vandrade utför Jättetrappan. Gubben lade allt detta sorgfälligt mellan tvenne brinnande silfverkandelabrer på det gamla bordet af cederträd.

Klockan slog nio i San Marco. Det gamla uret i Foscaris ättesal slog nio. Och nästan i samma ögonblick instörtade emot den gamle Odoardo, en vild blek yngling, som, med en spänd terzerol i handen, utropade:

"Gubbe! tag hit ditt guld! Jag behöfver det; du får det åter i evigheten."

Den gamle Odoardo Foscari, som kände igen sin Prospero, stapplade fram emot honom och sade, med darrande röst:

"Du är min son — jag är den gamle" — —

"Ja! jag kan nu vara son till hvem som behagar," skrek den förvildade ynglingen — "och att

du är gammal, det ser jag nog och du har skickat efter mig, för att preja mig — du är en gammal, utlefvad Jude. Du dör snart i alla fall; men jag, som är dömd att lefva, jag behöfver dina guldpåsar, och dem tar jag, och dermed basta!" —

"Jag är Odoardo Foscari, din olycklige far; läs här — och tag allt, vansinnige yngling! men förbannad vare du i tid och evighet, af mig evinnerligen förbannad, om du någonsin antager dina fäders namn! — Och Perpetua hon, hon är mitt enda barn. — — —"

Då ref den gamle Odoardo Foscari en silfverhvit lock af sitt hår, uppgaf ett högt skri och nedföll död till golfvet.

Men Perpetua trädde fram, kastade sig öfver den gamles lik och höljde det med kyssar.

Hon reste sig upp, gick fram till ynglingen och sade:

"Är du Prospero?"

"Ja! jag är den Prospero, som varit din" — svarade han, och släppte terzerolen. "Jag är den Prospero, som varit *din*. Nu är jag intet. Jag är den störste usling på jorden. Perpetua! Engel! mitt enda, mitt allt! hvem är denne? Jag är förlorad." —

"Den, som här ligger, är Odoardo Foscari, din fader, mördad af sin son. Jag är din trolofvade brud, Prospero! känner du mig?"

Prospero ville falla i hennes famn, men hon nedsönk sanslös öfver Odoardos lik.

Och tvenne veckor efter denna natt syntes en svartklädd gestalt på kyrkogården i Venedig uppresa en marmorsten på en graf. På stenen lästes:

Perpetua.

Författaren af denna berättelse satt en afton i April månad år 1829 på en Theater i Venedig, då der uppfördes *Aristodemo* af *Vincenzo Monti.*

Aristodemos roll utfördes förträffligt af en man, hvars sköna, uttrycksfulla ansigte bar stämpeln af ett mångårigt lidande. Mellan de täta bifallsropen hörde författaren en sakta suck, hvilken åtföljdes af dessa ord:

"Detta är sonen af den siste Foscari."

Då han frågade en vän, som under vistandet i Venedig utgjort hans dagliga sällskap, hvem den mannen var, som yttrade dessa ord, svarade denne; "Känner du honom icke? Det är blomman af Venedigs dikt och sång. Det är improvisatoren *Notturno.*"

Resan till Palma.

En älskad Furste, herrskande i Bagdad,
Ett tempel der åt Ljuset bygga ville.
Re'n voro grunderna till templet lagda,
Och marmorblocken, med det hvita sken
Fördoldt i deras inre, lågo stilla
Och väntade att få mot höjden resas,
Och blifva pelare i Ljusets tempel,
Med slipad glans och blomster-kapiteler.
En helig lund, med himmelshöga kronor,
Som mildrade, men icke skymde ljuset,
Slöts deromkring, och inom templets hvalf
En doftfull mängd af verldens skönsta blommor
Sin rökelse mot Ljusets höga ursprung,
I härlig blomstrings täflan, sprida skulle.
Och Fursten valde ut, med säker blick,
Och ordnade, i enkelt rika kransar,
Till templets prydnad blomstren, dem han vunnit.
Då trädde fram inför sin Furstes öga
En ung, men trogen dyrkare af Ljuset,
Som med förtjusning sett den stora planen,
Och glädde sig åt allt det stora, sköna,
Som andra bildat, fast han sjelf ej än
Med något verk, som ens förtjente nämnas,
Förtrott åt Minnets genius sitt namn.
Han sade: "Herre! äfven jag vill lefva
Bland dem, som verkat i ditt sinnes anda,
Och detta tempel äfven må förvara

Ett offer af min hand åt Ljusets gudom!
Sänd mig till Palma, en af dessa öar,
Der solen speglar af sin gyllne bild
I blåa floders blänkande kristaller,
Och bryter sig, med många tusen färger
I blomsterverldens underbara prisma.
Der växer, endast der, ett blomsterslag,
Som ännu saknas i ditt tempel, Herre!
O! sänd mig dit: och genom storm och mörker,
Af tankens och af känslans stjernor ledd,
Jag finner dem, och i sin friska fägring
Jag för dem hem, att här, bland sköna syskon,
Det höga templets rund de smycka må." —

Och Fursten sade: "Yngling! far åstad,
Sök dessa blommor, finn dem för mitt tempel!" —
Och ynglingen for af. Med gynnsam vind
Han seglade, och landade omsider
Vid Palmas sköna, blomsterkrönta stränder:
Och, väljandc bland deras rikedom,
Han fann väl mången okänd, fager blomma.
Med hvarje dag han skördade en ny,
Och hvarje afton, när han öfverskådat
Sin skörd, han fann väl dagens möda lönad,
Men dem han sökte, fann han ännu ej.
När så en tid förflutit, och allt högre,
Mot himlen templets byggnad växte opp,
Då väntades af Fursten sändebudet
Och blommorna från Palmas sköna strand.
Och se! då kom en dag — ej sändebudet,
Men i dess ställe kom en snöhvit dufva,
Och vid det band, som prydde hennes hals,
En perlemussla hängde, och i musslan
Låg ej en perla, men ett enkelt bref!

"Du råder, Herre! vill du, att jag vänder
Tillbaka, bjud! Din tjenare skall komma
Med hvad han funnit re'n på Palmas kuster.
De skönsta blommor, dem han söka skulle;
Ha hittills flytt hans längtan och hans blickar;
Men ännu finnes här så mången dal,
Hvars blomsterstigar han ej genomvandrat,
Och mången spegelsjö, omkring hvars stränder
Hans båt ej gungat än. Låt Palmas sol
Trehundra gånger ljusets cirkel draga
Omkring hans hjessa, och med dagens strålar
Hans forskning lysa uppå Diktens ö,
Och han skall finna dessa skönsta blommor,
Sin vandrings mål och sin förhoppnings lön.
Dig, dyre Furste! vare denna helsning
Så angenäm, som högt jag vördar dig!
Dig skydde Gud och alla himlens härar!
Mig lyse ljuset, att det sökta finna,
Och med det funna hemåt återvända,
Dig sjelf och fosterlandet mera värd!" —

Så stod i brefvet. Det är sagdt, att Fursten
Med bifall brefvets innehåll förnam,
Och leende han dufvan återsände,
Med detta svar, till Palmas blomsterstrand:
"Det vare så! Ännu må Palmas sol
Trehundra dagar för din forskning tända;
Ty bättre är att blommorna du finner,
Än återvända hem förutan dem." —
Och det är sagdt, att Ljusets höga tempel
En dag fick innesluta dessa blommor,
Som der förblandades med sina syskon
Till ett harmoniskt helt, i fulla kransar,
Som doftade kring Ljusets tabernakel.

Men hvad han hette, som dem förde hem,
Förtiger sagan. Kanske har hans namn
Dött bort och vissnat öfver seklers grifter;
Nog af! — hans blommor offrades i templet,
Och om de vissnat, de, som andra blommor,
De lefde dock, de blomstrade sin tid.

Ett bref till Hugo.

Rom, den 15 Dec. 1828.

Älskade broder! Tvenne månader har jag under sommaren tillbringat i Neapel och dess omgifningar. "Den, som icke sett Neapel, har icke sett Italien," säger en Tysk resande, och den Tysken har rätt. Först *der* blir man riktigt förtrollad. Den sydliga naturens prunkande blomma spricker först *der* ur sin knopp, och glänser och doftar i fullaste yppighet. Den söderländska solen bryter der sina strålar så magiskt och prismatiskt: menniskolifvet rör sig der i så fantastiskt sköna taflor och grupper, att åskådaren i början slites emellan häpnad och hänryckning, utan att rätt veta, om den syn, han njuter, är en dröm eller en verklighet. Småningom segrar den senare af dessa andemakter: häpnaden drager sig tillbaka, och lyftad på hänryckningens vingar sväfvar man som ett bi eller en fjäril från den ena njutningens blomma till den andra. *Rom* är majestätiskt, stort och sublimt genom sina minnen och sina ruiner, och i detail kunna väl få städer i verlden, kanske ingen, i pittoreskt hänseende dermed mäta sig, men *Neapel* är skönt och majestätiskt genom sitt stora, härliga, amfitheatraliska hela, sitt fria haf,

"The glorius mirror of the Almighty's soul" —

Byron.

sitt rökande, eldfyllda Vesuvius, sina gigantiska Castell: sublimt genom sina forntidsminnen, täflande med Roms, och mera lefvande än Rom, mera rörligt, gladt och brusande. I *Rom* kunde jag lefva tiotal af år, och likväl finna nya, interessanta punkter. Mera stilla och blygsamt gömma sig ofta här de största skönheterna för främlingens blickar; men om han söker, så finner han en rikedom, som är outtömlig, och de kära ställena bli med hvarje dag kärare. I Neapel utbreder sig den sydliga prakten i en enda öppen, ojemförlig tafla, stolt i medvetandet att den ingen medtäflerska äger på jorden; ty, efter resandes enstämmiga tankar, kan Constantinopel, oaktadt sitt läge mellan tvenne haf, i utsigtens rikedom icke jemföras med Neapel. Det är en stor sällhet att minnas alla dessa skiftande naturmålningar, olika i olika belysning, men alltid lika beundransvärda: och lifligt känner jag sanningen af Goethes uttryck: "Der kann nie ganz unglücklich werden, dem die Rückerinnerung an Neapel bleibt."

Efter en vällustigt varm Junii-dag kom en svalare afton. Från altanen utanför mina fönster såg jag ned öfver den af menniskor hvimlande Strada Medina och lyssnade till fontanans ljufva sorl och de kringvandrande fruktsäljarnes grymma läten. Ett mörkblått moln steg upp öfver San Gennaros Domkyrka, kom närmare och dundrade, och hugsvalade den heta jorden med en strid regnskur. Inom få ögonblick stod hela Strada Medina som en stor flod, svallande med stormiga vågor, och brusande ned åt Medelhafvet, under det att tunnor och byttor och trädpallar och annat husgeråd summo på dess yta, svingade stundom omkring, liksom i beråd att stanna qvar, men åter medryckta af flodens hvirfvel,

måste hals öfver hufvud följa med så långt vägen räckte. Alla hyrkuskar, alla Vattumän och fruktmånglare voro i en hast försvunna. Endast vissa Lazaroner, med nakna armar och ben, stodo vid floden, för att, emot en liten penning, bära folk deröfver. Molnet liksom flög öfver staden, öfver golfen, och tycktes sammanpacka sig kring bergen vid Vico och Castel-a-mare. Snart upphörde det häftiga regnet, och nästan lika snart den stora, tillfälliga floden. Inom en half timme var vattnet borta och gatorna torra. Då, just som solen gick ned vid Cap Micene, företog jag min vanliga qvällvandring på Toledo-gatan, hvars rörelse och sorl endast kunna förliknas med sorlet och rörelsen i en bikupa, så vida jag kunde tänka mig en bikupa så stor som Neapel, och hvart bi så stort som en Lazaron. Öfvermåttan präktig och lysande är anblicken af denna gata i aftonskymningen, då alla bodar illumineras, och *Sorbeterierna* lifvas af folk, som vilja förfriskas af de utsöktaste glacer eller limonader, och de små altanerna (hvart fönster har sin) prydas af sköna qvinnogestalter, som för öppna fönster, genom hvilka man ser en skimrande ljuskrona och anar mycket annat, stå och lyssna till de med en klar menniskoröst blandade guitarrtoner, som utsväfva från ett grannfönster på andra sidan om gatan. Det hela har något féeiskt förtrollande; men jag nedryckes snart till jorden igen af de ropande kuskarne, som hota att köra öfver mig, om jag ej är rätt flink att vika undan. Redan syntes månens sken blanda sig med det ljus, som strömmade ut från öppna dörrar och fönster, eller som glimmade från de mellan husen hängande lyktorna, då jag arbetade

mig fram till öfre ändan af Toledo till Kongliga Slottet, vek af förbi Theatern *San Carlo* och skyndade ned till *Il Molo*, som är en lång, grundmurad stenbro, bred som en stor gata, och slutande med en skyhög fyrbåk. Äfven der hvimlade de kostligaste grupper. En föreläsare, med ett stort skinnbundet qvartband i handen, reciterade derur — det var Ariostos *Orlando* — för en amfitheatralisk samling af åhörare de välljudande stanzerna om Rinaldos beryktade envigeskamp, slog ihop boken emellanåt, och under de lifligaste åtbörder förklarade, på Neapolitansk prosa, alla svårare ställen. Karlen såg mig ut, som han skulle kunnat tolka Dantes *Divina Comedia*, åtminstone lika väl som en eller annan af den djupsinnige Skaldens förra commentatorer. En blind gubbe, med långt skägg, berättade för en annan folkskara de tokroligaste historier, dem han beledsagade med en ytterst komisk mimik, som contrasterade underligt med hans egen sorgliga belägenhet. På andra håll improviserades visor till guitarr, och en Marionett-Pulcinella roade en särskild folkhop, längre upp emot Castel-Nuovo, som med sina fasta murar och torn tog sig ståtligt ut i det gryende månljuset. Men snart skingrades dessa skaror. Det blef tystare på Molon, och mörkret tilltog. Månen höljdes af ett dunkelt moln, och hvarannan minut genombröts molnet af en uddig blixt. Jag stod vid stranden af det svallande hafvet, med ögat rigtadt mot Vesuvius, ur hvars krater en klar låga uppflammade, som afvexlade med ljungelden. När blixten brann, var dess sken så starkt, att Vesuvens låga bortblandades med den mörka skyn. Stundom sopade en vind månens skifva aldeles blank. Då drog sig en pelare af ljus

öfver de mörkblåa böljorna, och röken från Vesuvius, som i ett långt, svart band drog sig bort öfver *Torre dell' Annunziata* och *Quisisana*, blef då helt och hållet försilfrad. Och i de ögonblick, då månen bortskymdes, glänste hafvets yta som fosfor. Dansande och glittrande lekte vågorna kring de högmastade, hvilande, men likväl sakta gungande skeppens kölar, och från årorna af de många båtar, som sväfvade af och till på golfen, nedföllo vattendropparna såsom perlor af eld. Fyrbåkens lykta flämtade: månen sken: Vesuvius flammade: hafvet glänste — — Tänk dig alla dessa olika arter af ljus, lägg blixtens lågor dertill och låt dem alla omvexla med — — det svartaste mörker! Tänk dig detta allt och den strand vid Neapel, der jag stod, och du skall måhända kunna ana något af det intryck, som detta obeskrifliga skådespel gjorde, på mina inre och yttre sinnen. Jag kan ej jemföra det med något annat, som jag hittills sett eller njutit. Närmast derintill ville jag sätta den åsknatt, som jag i fjol upplefde vid Lago Maggiore. Förlåt, att mina ord ej kunnat gifva dig en trogen öfversättning af ett så stort och härligt Naturens poëm!

Men hvar skall jag sluta, när jag en gång begynt skrifva om Neapel? Mera, mycket mera om denna sköna stad och om mina vidlöftiga resor till sjös och lands i nejderna deromkring får du höra och läsa, då jag kommit hem. Ett bref är ju i alla fall ett fragment, och om du skulle finna dig hågad att knota öfver det ofullständiga i denna min teckning af naturen och lifvet i Neapel, så svarar jag dig nästan på samma sätt, som Leonidas svarade en viss herrskare, den der böd honom skicka si-

na vapen. "Kom och se det!" svarar jag. Kom snart, medan du ännu är ung; ty den sydliga naturens ungdomsskönhet sluter sig så nära och så varmt till ynglingens bröst!

Jag lemnar *Neapel*, ehuru gerna jag med minnet af den tid, jag der tillbringat, sysselsätter tankar och känslor. Jag återvänder till *Rom*.

Måhända tänker och yttrar en eller annan af mina gynnare och vänner i Sverige, att jag, under denna min resa, uppehållit mig alltför länge i Rom, och der öfverflödigt användt en tid, som kunnat jemnare fördelas emellan *Rom* och *Paris* och *Wien* och *Berlin*. Detta är lätt att säga, och i vissa afseenden äfven svårt att vederlägga, om jag bedömmes blott och hart som en resande. Men den, som värdes betänka, hvarföre jag lemnade Norden, och förmår att ana, hvilken oemotståndlig längtan till Italien, som ända från barndomsåren bott i min själ, länge hopplös och slutligen förvandlad till den skönaste verklighet, — den skall åtminstone ursäkta mig det långa vistandet i Rom, och törhända en gång öfvertygas, att det Romerska året icke varit aldeles fruktlöst för min inre utveckling. Och i sanning: först då man här tillbringat ett år, lär man sig rätt inse, huru kort det är, och huru mycket ännu återstår att se, lära och begrunda. Reser en främling hit med den föresats, att en gång vid återkomsten till fosterlandet meddela sina landsmän något resultat af sitt vistande under Söderns himmel, och försöka att träffande och sannt framställa en bild af dessa härliga länders seder, lynne, natur och bildnings-

grad, så må han afstå från sitt beslut, om han lefver i Rom som på en gästgifvaregård, eller kommer hit för att med en "Guide" i handen och en Ciceron bakefter sig löpa omkring i kyrkor, galerier och ruiner, lik en bouppteckningsman eller husesynsförrättare, troget anmärkande i brädden af sin bok, huruvida allt står på sitt rätta ställe och befinnes i behörigt skick, och sedan, efter en eller annan veckas förlopp, kasta sig i postvagnen igen, i akt och mening att rulla af till en *roligare* stad, d. v. s. en stad, der man gifver flera Thésoiréer och soupéer: der man får dansa och sqvallra mer, eller kannstöpa på välbeställda politiska klubbar om något misslyckadt frieri i Holland och om Varnas öfvergång eller deltaga i Kammares och Utskotts landsfaderliga gräl och måltider. Likväl äro många, ja! de flesta skildringar af Rom, som hittills sett dagsljuset, frukterna af sådane resandes visiter i den gamla verldens hufvudstad. *Mig* fröjdar den stilla, ostörda gången bland hjeltarnas grafvar och bland de till Olympen återvända gudarnas remnade tempelhvalf: *mig* gläder den poëtiska meditationen i skuggan af lagrarnas smaragdgröna kronor, som hviska om stoftets förgänglighet och ärans odödlighet, eller på de ramlade kolonnerna af portiken kring Romas och Veneris tempel, med *Tacitus* i handen och med ögat ofta vändt mot Ruinernas Furste: *Colosseum*, och att i fulla andedrag, med den balsamiska luften, insupa andan af de gamles rika lif, och att slutligen, då solen sjunkit, vandra hem, vid ljudet af Ave Maria-klockan, och vid lampans sken i sång och dikt utgjuta hvad jag sett eller återsett, känt och njutit.

Och likväl lefver jag ej, lik *Alessandro Verri*, så mycket bland de dödas skuggor, dem han omkring sig såg församlade i Scipios graf, att jag icke gerna och med varmt deltagande betraktar den natur och den mensklighet, som blomstrar och lefver i dessa nejder. Med njutningen af den förras grandiosa skönhet har jag sökt förena ett noggrannare studium af den senares lynne och karakter, sådane som de utbildat sig under historiens särskilda perioder. Styrelseformerna och deras inflytande på folkens odling och lefnadssätt, samt Påfvarnas historia, särdeles under Nepotismens tider, hafva tillika sysselsatt mig, och flera märkvärdiga bidrag till vissa Italienska slägters historia har jag i allmänna och enskilda Bibliotheker hopsamlat och redan till en del ordnat; visserligen stundom ej utan lång ordvexling med deras vårdare, i synnerhet Dominicanerne i Minerva-Klostret, hvilka likväl merendels varit artiga nog, att icke neka mig de böcker jag begärt, om de äfven varit bland de tolftusen tecknade på den förbudna listan. I sammanhang med dessa arbeten har jag småningom sökt att inviga mig i mysterierna af Italiens sköna språk och utom en daglig öfning i dess läsande och talande, har jag skrifvit åtskilliga saker, ehuru visserligen af föga betydenhet, på detta den moderna Skaldekonstens modersmål.

Tanken på Språket leder mig omedelbarligen till *Theatern*. Förgäfves väntar man sig att i Rom se någon af menniskolifvets stora handlingar eller karakterer i poësiens magiska spegel framtrollade eller beundrade. Man vill ingen handling, intet sannt, intellektuelit lif, ej heller vill man, att de tider, då hjeltelifvet eller menniskokraften i allmänhet blom-

strade, skola hos folket i minnet återkallas genom dramatiska föreställningar. Tragedien är nästan bannlyst. Alfieris *Antigone* och *Rosmunda*, kanske de svagaste och just derföre de oskyldigaste af alla den berömde Astenserns Sorgspel, gifvas väl en eller par gånger om året, och *Medea* af en ung Tragisk författare, Prinsen *Cesare della Valle* lika sällan, och detta är allt hvad jag här sett i den vägen. Icke en gång *Comedien*, åtminstone på de bättre Theatrarne, är här hvad den bör vara: en bild af det närvarande lifvet, uppfattadt från dess löjliga eller åtminstone glada sida. Den är hvarken *hög* eller *låg*. Den tidsanda, som Hierarkien här bildat och troget underhåller som en nimbus omkring sig, fördrager ej Tragediens flammande komet-sken, och vill ej en gång låta sig fördelas af Comediens lustiga lyktgubbs-glitter. Derföre frodas endast ett visst menlöst, och lika tråkigt, som politiskt — oskadligt, ehuru i æsthetiskt och moraliskt hänseende *skadligt* mellanting, hvilket vi kalla *Dram*, der hvarken Sorgspelets sublima alfvar eller Lustspelets lifliga skämt kunna ersättas af det långtrådiga predikandet, hvari jag finner hvarken skämt eller alfvar. En Grefve *Giraùd* har skrifvit goda Lustspel i mängd; men det är en stor sällsamhet att se dem uppföras och man blir nästan lika förvånad som glad, när man ser på en affiche, att ett *Goldoniskt* stycke om aftonen skall spelas. Blott *en* enda gång har jag ännu njutit detta nöje. Och om äfven någon gång en bättre Comedie gifves, så bortrensas förut omsorgsfullt de naivaste och mest träffande uppträden eller uttryck och efterträdas af hvardagliga torrheter. Detta förhållande är så mycket mer att beklaga, som skådebanan besitter flera aldeles ut-

märkta Artister, hvilka sällan eller aldrig få visa sig i sin fulla styrka, men alltid ses och höras med största bifall äfven i de medelmåttiga stycken, hvarmed *Nota*, Italiens Kotzebue, ehuru honom vida underlägsen, icke tröttnar att undfägna sitt Publikum. *Luigi Vestri*, den störste Comiske Skådespelare i Italien, och troligen af ingen i Europa nu lefvande öfverträffad, är ett verkligt fenomen i konsten att på scenen framställa de menskliga lidelserna, och han gör det med en så djup humoristisk sanning, att man känner sig frestad att på samma gång skratta och gråta. Ty i hans spel ligger ej detta sataniska hån och grin, som convulsiviskt förvrider anletsdragen och endast karrikerar den menskliga naturen, ett sätt, som anses för konstens höjd af vissa så kallade Comiska Skådespelare, men hvilka, åtminstone i mina ögon, mera likna markattor än konstnärer. *Vestri* skildrar menniskan, och i det han förråder dess svagheter, ger han tydligen tillkänna, att under den löjliga ytan slår ett menskligt hjerta, och att den Comiske gestalt han föreställer icke är någon hjertlös satyr eller djefvul. Ehuru han redan skådat sina tio lustrer och något dertill, behåller han ännu all ungdomens liflighet och har den renaste declamation. Utom Skådeplatsen är hans lynne dystert och slutet, men utan att vara bittert eller mennisko-fiendtligt. Jag har flera gånger varit i hans sällskap, der han vanligen i början är tyst, men småningom upptinar till en älskvärd liflighet i uttryck och åtbörder, när samtalet rörer något ämne, som närmare interesserar honom. En ung Comiker, *Luigi Taddei*, broder till den namnkunniga Improvisatricen *Rosa Taddei*, om hvilken du en annan gång skall få höra mycket, för-

nöjde mig, under Carnevalen, med sitt goda och naturliga spel, ehuru han ej slog sig särdeles lyckligt ut som Karl XII. i de båda dramatiska styckena: *I trionfi di Carlo XII, Re di Suezia, sotto le mura di Moskowa* och *La Sconfitta di Carlo XII. a Pultava*, hvilka uppfördes med stort bifall och fullt hus på Theatern *Argentina*, oaktadt alla sina historiska och lokala orimligheter. Ja! den senare är nästan ord för ord samma pies, som den förra, Katastrofen undantagen, emedan Svenskarna segra i den förstnämnda och förlora i den andra: och den blef, som man sade, efter några qvällars representation af den första, tillställd och uppförd på en i Rom residerande Ministers begäran. Men det Romerska folket tyckte icke om att se *Carlo Duodecimo* lida nederlag, och jag hörde hvisslingar, när täckelset höll. Båda pieserna försvunno snart från Skådebanan.

Äfven för Tragedien saknas icke utmärkta Skådespelare; men man nöter ut deras stora anlag i de vattenhaltiga eller trädaktiga Dramerna, hvilka alla bildade Romare sjelfva fördömma, ehuru mången skön Romarinnas ögon fuktas af tårar under de känslosammaste scenerna. Men något dramatiskt mästerstycke eller en Theater i högre mening står ej att erhålla, så länge en författare måste begagna tusende omvägar och genomgå mångfaldiga censurer, innan han får sitt verk uppfördt, och sedan sjelf, om piesen gör en ovanlig lycka, löpa fara att landsförvisas eller, i lindrigaste fall, se sitt arbete förbudet eller confisqueradt. Att så skett och sker i Rom, kan jag med mer än ett exempel bevisa.

Poesien har sig medfödd den egenskap, så vida den *är* Poesie, att taga hela menniskans andliga väsende i besittning, att ej allenast röra hjertats känsliga fibrer, utan liksom stålsätta själens tankar, uppmana till kraftig handling och tända eller återföda slumrande idéer. Således är den visserligen, liksom allt annat ljus, farligt för mörkrets välde, och hatas eller fruktas af alla, som älska hvad mörkt är. Historien vittnar, att Poesien, med sin stämmas klang, uppeldat nationer så väl som enskilda till en i handling utbrytande sjelfkänsla: att den skakat och störtat mången fördom och gifvit ungdomens lif åt mycket, som dödt syntes; ja! ofta nog är den politiska historien litteraturens historia för samma tidehvarf. En styrelse, hvars thron är grundad på de lydandes blindhet eller råa okunnighet, handlar således ändamålsenligt, då den söker qväfva och nedhålla, om den också ej förmår aldeles nedergöra, Skaldekonsten. Men det gifves en annan konst, till sitt ursprung lika skön, och just derföre mindre utsatt för beröringen med ömtåliga sidor, emedan den ej, som Poesien, slår an på hela Idée-verlden, och genomtränger hela menniskans inre system och således aldrig blir för mycket mensklig, utan ren, etherisk och sväfvande ilar förbi, rörer och förtjusar och derpå melodiskt borttynar och dör. En sådan konst kan aldrig få en politisk karakter och derföre aldrig straffas som Statsbrottsling. *Musiken* är denna, i ordets egentligaste bemärkelse, *fria* konst, och den njuter sin frihet i det sköna, men ofria Italien och i Rom, hvarest, liksom öfverallt, der makten är grundad på en utgammal eller utlefvad opinion, egentligen Ideérna och de, som äga eller herbergera dem, förföljas. Fri och glad som en himmelens

fågel sväfvar Tonkonsten omkring i Latiens paradis och har hus i hvar buske, då Poesien deremot, i annan mening, kan anses som fågelfri, då man nemligen dermed menar det samma som *Varg i veum* eller *hvars mans niding*. I näktergalens fädernesland sjunger allt hvad lif och anda har; ja! äfven det liflösa är musikalikst och sjunger. I Cypressernas, lagrarnas och pinjernas kronor susar vestanvinden sitt milda adagio: floderna och cascatellerna och vattenkonsterna, sjunga, med silfvertoner, ett sprittande allegro, och hafvet suckar, mot Neapels och Sorrentos blomsterstränder, sitt högtidliga, underbara maestoso. Skulle icke der menniskan sjunga? Skulle icke den rena och ljufva musik, som klingar i naturen, finna åtminstone ett genljud i menniskans bröst och på dess tunga? — Jo! om äfven på det fordom så stolta och mäktiga, men nu fallna Venedigs laguner Tassos stanzer, som man ej rätt vet om de äro mera Dikt eller Musik, mera sällan höras i Gondolierernas vexelsånger, så lefva ännu tonerna friska och klara på Genzanerflickans eller Nemi-tärnans rosenläppar och sväfva mången morgon- och aftonstund öfver Dianas spegel och öfver Albaner-sjöns djupblåa yta, under det näktergalarne slå i Palazzuolas kastanjeskogar och klockorna klinga från Castel Gandolfos solförgyllda kupol eller från det ensliga, i lagerskogen inbäddade Capucinerklostret. Här i Italien lånade naturen menniskan sin egen röst. Denna lena klarhet och kraftiga klang kunna endast under Söderns himmel födas af sig sjelfva, och sjelfva underhålla sig, då deremot en viss klenhet och köld i stämman är inhemsk i Norden och påminner om det fosforistiska uttrycket: *frusen musik*. Undantag finnas i Norden; men dessa undantag anser

jag som underverk. Denna rikedom på sköna naturröster (jag måste begagna detta ord) röjes bäst genom vandringar i Roms och Neapels omgifningar; men den förundransvärda konst, som förädlar dem, njutes i rikaste mått från Skådeplatsen, der den blomstrar i förening med det härliga språket, som gläder sig att åtminstone få vara *musik*, då det nu mera nästan aldrig får vara *poesi*. Och om äfven *Rossini*, för sina sköna melodier och sina lysande partier, hotar att från Theatrarne utträngа alla andra mästare, så är han alltid rik nog att länge förslå för sina efter musik törstande landsmän. *Cimarosa* och *Paësiello* hvila tills vidare på sin ära; men den tid varder kommande, då de skola uppstå och njutas igen. Jag tror åtminstone, att de, som gamla rakknifvar, *ligga till sig*. De skola då troligen, i sin ordning, utträngа många af de nu så högeligen prisade Rossiniska effektstyckena, oaktadt jag anser Rossinis uttryck alltför blygsamt, när han sade: "Alla mina operor äro tillsammans tagna icke så mycket värda, som en final af Cimarosa." Hans *Zelmira*, hvari jag, under denna höst, beundrat *David* och *La Boccabadati*, hans *Semiramide* och kanske framför alla, hans *Barbiere di Seviglia* skola väl lefva så länge som skön musik höres och älskas, ehuru, efter ett par tre årtionden, af de öfriga måhända endast en eller annan Romans och några duetter återstå.

Då Italiens sol och luft och natur lifva till sång och spel, frambringa de äfven i den *Bildande Konsten* många sköna blommor, ehuru de kransar, dem vår samtid insamlar, knappast kunna kallas mer än en efterskörd, en axplockning på det rika fält der

Giulios och *Leones* tidehvarf höstade så yppiga blommor och frukter. Den nya *Sculpturen* vördar ännu i *Thorwaldsen* sin herre och mästare; ty sedan den Grekiska konstens blomstringsperiod har väl ingen i marmor uttryckt så rena och stora ideér som han. Han är *Bas-reliefens* återupplifvare, och bredvid honom stå, i flera andra fall, *Byström* och *Fogelberg*. Alla tre äro de Nordiske Konstnärer, och äro alla tre af dig för väl kände, att här behöfva mer än nämnas. *Målarkonsten* har naturligtvis i Rom fina dyrkare och idkare. Deras namn är legio, förty de äro många, och bland de många finnas flere ganska utmärkta. Bland dem vill jag *nu* endast nämna en, hvilken, ehuru redan öfver sextio år gammal, först i dessa dagar väckt en större uppmärksamhet, och den så stor, att alla, som konstsinne äga eller tro sig äga, nu strömma till hans hus på *Via Nuova*, för att se och beundra de tvenne taflor, han nyligen fulländat och till åskådande exponerat.

Konstnärens namn är *Domenigos Antonio da Sequeira*, och han är Portugisare född, ehuru han, i allsköns tysthet, tillbringat flera år i Rom.

Den ena Taflan föreställer *De heliga Tre Konungars tillbedjande inför den nyfödda Frälsaren.*

Maria, en skön, majestätisk fridens gestalt, med en inre lycksalighet målad i sitt anlete, står högst på taflan, bärande på sin arm det i hvitt linne höljda, himmelska barnet, ur hvars blickar, lyftade mot höjden, ett öfverjordiskt, gudomligt snille strålar. En Negerkonung, klädd i en röd, med

perlor och ädelstenar rikt stickad mantel, framräcker i en mussla en stor och dyrbar perla, i det han knäfaller framför Madonnan, hvars blåa mantel uppbäres af den fromma Josef. Bakom den svarta Konungen stå, med släpet i sina händer, trenne Negergossar i rikaste drägter, hvilka dock ej, trots den praktfulla färgglansen, draga åskådarens blickar från deras originellt uttrycksfulla hufvuden. Den andra Konungen, klädd i en gyllene mantel, har kastat sig ned, med ansigtet mot jorden: och den tredje, uppvaktad af en skön slafvinna, som håller hans turban, är klädd i en snöhvit, men rikt broderad skrud, och knäfaller, offrande en guldkrona. Men i fonden af taflan synes en hög vagn, dragen af jettelika elefanter. På Madonnans högra sida står en mängd beundrande och tillbedjande åskådare af alla åldrar; i förgrunden en skön grupp af män och qvinnor, hvaribland en knäböjd man högt upplyfter ett barn. Oaktadt färgernas glans och drägternas orientaliskt bländande rikedom, råder i det hela en kostlig enhet, som ej en gång störes af de djerfvaste oppositioner i koloriten. Allt ljus, som upplyser den präktiga taflan, sprider sig från Österlandets stjerna, som blänker öfver Madonnans hufvud: och detta sken är så klart och så magiskt, att det nästan genomstrålar de närmaste föremålen och sedan, i ett sannt, optiskt förhållande, allt mindre och mindre belyser de aflägsnare. Det hela är måladt med en så lätt och likväl säker hand, i en så klar och genomskinlig ton, och så rikt componeradt, att jag, vid taflans åskådande, blef aldeles hänryckt, och trodde mig skåda en andesyn eller införd i ett trollpalats ur Tusen och en natt.

Men

Men denne *Sequeira*, en icke särdeles storväxt man, med mörka, söderländska, blixtrande ögon och högst uttrycksfulla anletsdrag, har målat en annan Tafla, hvilken jag sett på samma gång och anser som en pendant till den förra. Den föreställer *Christus, som skall svepas, efter nedtagningen af korset.* Himlen är mulen och mörk. Mater dolorosa står ensam, försänkt i djup bedröfvelse, mellan korset och den döda gudasonen. Andäktiga tillbedjare bära Frälsaren på sina armar, och qvinnor nalkas med rökelse och välluktande kryddor. I förgrunden står Öfverstepresten, öfverläggande med några Fariséer och skriftlärda, om Christus kan vara död eller ej. Den lilla, magiska gubben räknar på fingrarna. Ej långt derifrån kasta krigsknektarne lott om Jesu kläder. Den, som vunnit manteln, skänker honom åt sin käraste. Men i de kringståendes anleten läsas bedröfvelse, hån, tvifvel, tro, djup andakt eller himmelsk tröst, som genomstrålar och besegrar den jordiska smärtan.

Båda taflorna äro härliga symboler af *Lifvet* och *Döden.*

Gubben *Sequeira*, som likväl af några anses som en Charlatan, emedan han frambringar en så stor effekt, den de, med ett nitiskt och oförtrutet målande icke mäkta frambringa, har enskildt visat mig sina handteckningar, alla utmärkta af storhet i tanken och utförandet, och i ett aldeles eget manér, och *jag* kan icke annat än beundra hans konst. De konstfarne må sedan, bäst de gitta, strida om hans förtjenster och fel.

Den Konstnär, hvilken ej, som *Sequeira*, genom en öfverträffande förtjenst kan göra sig ryktbar, har ännu en annan väg öppen till namnkunnighet, nemligen den *befängda:* samma väg, som Herostrat gick, när han brände Dianas tempel. Den, som ej förmår skapa det sköna, och likväl åtrår att höra sitt namn löpa från mun till mun, behöfver endast förfölja Skönhetens idé, och hans ryktbarhet är färdig. Hit till Rom har kommit resande en Engelsk målare, och en *stor* Engelsk målare på köpet, hvilken naturligtvis i sitt fädernesland åtnjuter ett högt anseende och heter *Turner*. Han har redan målat sig till 100,000 Pd. St. förmögenhet i England, och har nu, i medvetandet af sin välmakt, företagit en lustresa till Rom, för att visa härvarande konstnärer, hur man bör måla. Vid *Quattro Fontane* har han exponerat Tre Taflor, hvilka der, både hos konstkännare och andra, väcka stort uppseende, genom det suddiga, ovärdiga och onaturliga sätt, hvarpå de äro hopsmorda. Den första föreställer en *Utsigt af Orvicto*, (hvilken ort jag endast känner i och för sitt goda vin), målad i en gulbrun, dimmig och stygg ton, med afskyvärda träd och gemen luft, begge värdiga Siberien och ingen vrå af Italien. Den andra benämnes *Medeas Syn;* men Medeas gestalt, som ligger vidöppen, har ingen skymt af menskliga drag, och hvad hon ser, må hon säga sjelf. Den tredje kallas *Regulus*. Man ser hamnen i en större stad, om det är *Ostia* eller *Carthago*, vet jag icke; men hafvet ser jag, och en mängd af båtar. Dels på dem och dels på stranden kräla några figurer, som, efter hvad jag kan tycka, betyda menniskor; men hvilken af dem, som är *Regulus*, vet förmodligen auctor sjelf. Haf-

vet ser grönt ut. Midt på himlahvalfvet har målaren, troligen med en knif eller sked, smetat en rund, hvitgul kluns, och den betyder Solen, Phoebus Apollo, Helios! Åskådaren, om han nemligen tycker och tänker, som jag, erinrar sig, vid taflornas betraktande, tvenne sanningar; först och främst att Tre ting *icke* alltid äro goda, och ytterligare: att man ej äger snille, för det man är galen.

Några roliga karrikaturer, hvilka en vacker natt uppslogos på dörren till den Brittiske konstnärens attelier, af hvilka den qvickaste sades vara af Svenskt ursprung, föranlåto honom att icke vidare exponera, utan att sätta sig sjelf i en diligence, och med det skyndsammaste förfoga sig till "old England" tillbaka, der han, efter all sannolikhet, ännu samlar många tusen pund, innan han dör, och med honom blomman af den Engelska målarkonsten i våra tider.

Lycka till ett godt nytt år! Jag tillbringar min nyårsafton hos Thorwaldsen. Jag är redan buden, och önskar att Du vore der. Farväl!"

Tabula Votiva.

(*Till Byström*).

Rom, 1829.

När någon Pilgrims-Skald i fordna tider,
Med lyran i sin hand och full af hopp,
Kom till Arcadien efter mödans strider,
Glad öfver lyckligt slutadt vandringslopp,
Han söng en hymn. I Daphnes träd, som sprider
Sin krona högt i skyn, han hängde opp
En Löftestafla, hvaruppå stod skrifvet:
Jag såg Arcadien och en gång i lifvet.

Af Nordens vinterbleka sommarstunder
Jag, nästan döende, mitt afsked tog.
Jag for till Schweitz, såg der naturens under,
Och genom Gondo ned från Alpen drog.
Jag kom och såg Italiens lagerlunder,
Och i dess solsken helsan mot mig log.
Italiens konst, natur och sång tillsamman,
I själen återtände Skaldeflamman.

Jag skådat Rom, som hoppets spådom sade,
Jag äfven *Villa Maltas* fägring njöt.
Jag under mig sju Romas kullar hade,
Kring hvilka bergens majestät sig slöt,

Då ensam med min tanke jag mig lade
I rosengården ned, och blommor bröt:
Än hörande en sång af näktergalen,
Än hänryckt skådande mot stjernesalen.

Men som en vestanvind med rosenvingar
Om sommarqvällen doftar bort, så dör
Den skönsta fröjd, som stunden menskan bringar: —
Ej Villa Malta längre Dig tillhör;
Men minnet ljuft i själen återklingar:
Dess förstlingssång Dig, Broder! helgas bör
För all den Romerskt ädla gästfriheten
Du på din Villa visade Poëten.

Och att ett yttre tecken må förklara
Hvad bäst och djupast blott mitt hjerta vet,
Må denna gåfva angenäm Dig vara,
Och tolka tyst min varma tacksamhet!
Men önskar Du att finna mera klara
Och högre ljus i känslans hemlighet —
Se ned uti mitt bröst! der skall Du finna
Din egen bild i sanna färger brinna.

Hell! Lefve Minnet! Om en gång jag glömmer
Min tid i Rom, min lefnads gyllne år,
Om ej i troget bröst jag heligt gömmer
Ditt Minne, Minnet af Italiens vår: —
Då vill jag, att som meningslös Du dömmer
Hvar ton, som jag på lyrans strängar slår:
Då krossa Minnestaflan, sky mitt minne; —
Till dess hos Dig de båda fristad finne!

Om

Drottning Christinas Afsvärjelse och Resa till Rom.

Mer än tvenne år voro förflutna, sedan *Christina*, trogen sin föresats att afsvärja den lära, för hvilken hennes store Fader led hjeltedöden på Lützens slagtfält, och att öfvergifva den jord, som Wasarne styrt och förhärligat, lemnade den Svenska kronan åt *Carl Gustaf*. Visserligen mera för skenet skull och för att smickra den makt, under hvars vingars skugga hon ärnade söka sin tillflykt, hade hon redan förut genom bref hemligen af den efter Jesuiter-Generalen *Piccolominis* död, snart i hans ställe trädande Pater *Gosuino Nikel* anhållit, att till hennes hof måtte sändas tvenne lärda och i Catholska lärans mysterier bevandrade Jesu-fäder, för att undervisa och leda henne på den rätta Trons väg. *Francesco Melines*, Turinesare och Pater *Paolo Casati* från Piacenza blefvo de utvalde. Anlände till Stockholm funno de Drottningen redan i en sinnesstämning, som ej endast lättade utan nästan gjorde öfverflödigt deras omvändelseverk. Men *Christina* höljde ännu sina Catholska planer i den djupaste hemlighet. Dels ville hon ej grumla den beundran eller åtminstone den förvåning, som sjelfva kronafsägelsens

högtidlighet och egenhet skulle uppväcka i Svenskarnes hjertan, med det hat och den afsky, hvarför hon skulle blottställa sig, om hennes afsvärjelse af den tillbedda Gustaf Adolfs lära skulle för sig gå och blifva bekant, innan hon lemnade den Svenska jorden: Dels var hon ännu alltför litet säker på den åttatioåriga Påfven *Innocentii X:s* tänkesätt, och den grad af värma hvarmed han kunde omfatta hennes förslag: eller snarare fruktade att Donna *Olimpia Maldachini* som egentligen var Påfve, svårligen skulle tillåta, att en ung älskvärd Drottning från Norden anlände till Rom, för att der öfverglänsa henne och kanske alltför mycket förtjusa den gamla Påfven. Underhandlingar drefvos med Spanska Hofvet skriftligen genom den sluge *Antonio Pimentel*, och personligen genom Dominicaner-Munken *Guemes* (Giambattista), och konungen af Spanien, efter några betänkligheter, lofvade att genom bref till *Innocentius X.* understödja Drottningens afsigter. *Oxenstjernas* visa och alfvarliga föreställningar kunde lika litet som hennes närmaste beundrares böner och tårar beveka Christina att behålla sin ärfda spira. Ett beslut, som är grundadt på skäl, de må vara huru kraftiga som helst, kan alltid löpa fara att skakas, svigta och duka under för ett annat, som hvilar på ännu fastare och högre grunder; men en föresats, som är nyckens foster, som föraktar alla andra skäl än detta enda: "Jag vill" och är förenad med kraft att sätta viljan i verket, kan af ingen vishet vederläggas, den må vara *Solons*, *Thorgnys* eller *Oxenstjernas*. Leende, under det de kringstående smälte i tårar, nedlade *Christina* sin krona den 17 Jan. 1654, satte den på Pfalz-Grefven *Carl Gustafs* hjessa i Upsala och ter-

vände till Stockholm. Efter tre dagars vistande i sin fordna hufvudstad, begaf hon sig till *Nyköping*, omfamnade till afsked sin mor, Enke-Drottningen *Maria Eleonora* och fortsatte, under längre och kortare uppehåll, sin resa till Helsingborg. Den 7 Julii 1654 gingo redan Sundets vågor mellan Wasarnas fädernesland och Christina.

Under sitt vistande i *Brüssel* och ännu oviss i hvilket land hon skulle slutligen hamna, mottog *Christina* underrättelser om den gamla *Innocentii X:s* frånfälle: och någon tid derefter erfor hon tillika att Cardinal *Fabio Chigi*, i en conclav, som varat från den 18 Jan. till den 7 April 1655, blifvit vald till hans efterträdare och redan bar den tredubbla kronan under namn af *Alexander VII.* Med uppgången af denna nya sol på kyrkans himmel, klarnade äfven *Christinas* utsigter. Hon framställde genast i bref till Påfven sitt länge fastän hemligen hysta begär att omfatta den Catholska läran, sin innerliga längtan att i sjelfva Rom inför honom nedlägga sitt vördnadsoffer och kyssa hans fot: och den ärelystne, praktälskande *Alexander*, som äfven af Konungen i Spanien erhållit bref till Christinas fördel, skattade sig lycklig, att se begynnelsen af sin regering förhärligad af den ovanliga kyrkans triumf, att en så ädel och namnkunnig protestantisk Drottning sedan hon, genom en försakelse utan exempel nedlaggt sin lysande krona, ville i Rom inför St. Petri thron ödmjukast hylla och erkänna den enda saliggörande kyrkans och den enda helige Fadrens ofelbarhet och höghet. — Inför Dominicaner-Patern *Guemes* afsvor Christina hemligen redan i Brüssel den kätterska Lutherdomen och antog den

Catholska läran, och afreste från denna stad den 22 September 1655.

Knappt hade Påfven *Alexander* erhållit Drottningens bref, samt underättelsen om hennes uppbrott från Brüssel, förrän han kallade inför sig Monsig:r *Lucas Holstenius*, Apostolisk Protonotarie, Canonicus vid St. Peters Basilica och Intendent öfver Vaticanens Bibliothek, och gaf honom det ärofulla uppdrag, att resa Drottningen till mötes för att offentligen och högtidligen emottaga hennes trosbekännelse, innan hon satte foten på Italiens jord eller åtminstone inom det Påfliga Området. Tillika utnämde Påfven fyra Monsig:r *Annibale Bentivoglio, Torreggiani, Caraccioli* och *Cesarini* att såsom Nuntier emottaga den förnäma gästen vid kyrkostatens gräns.

Monsig:r *Lucas Holstenius* inträffade i *Inspruch* ungefär vid samma tid som Drottningen. Klädd i en lång, fotsid, svart sammetsdrägt erhöll han hos henne om aftonen den 1 Nov. audiens. Drottningen stod, stödd emot ett bord i fonden af rummet, och sedan Prelaten gjort tvenne bugningar, den första vid dörren och den andra midt i salen, gick hon honom två tre steg till möte och hälsade med den henne egna vänlighet, då hon ville. Monsig:r *Lucas* framställde sitt uppdrag i prydliga ordalag, och Drottningen, otålig att snart blifva ceremonien qvitt, bestämde sjelf dagen till den följande Onsdagen den 3 November. Derpå öfvelemnade Prelaten Hans Helighets bref, skrifvet på Latin och i trogen Svensk Öfversättning så lydande:

"Vår i Christo aldrakäraste Dotter *Christina*,
"Drottning af Sverige, Alexander VII. Påfve. Allra-
"käraste Dotter i Christo vår hälsning och Aposto-
"liska välsignelse. Vi finna ej nog stora eller kraf-
"tiga ord för att uttrycka eller utföra, huru stor
"fröjd och glädje genomträngde vårt hjertas inner-
"sta känslor, då först den tidning nådde våra öron,
"att Ditt Majestät redan i Brüssel, ehuru ej uppen-
"barligen, omfattat den Romerska, det är: den Ca-
"tholska Trons fullhet och aftvagit Dig de gamla vill-
"farelsernas smitta, samt att i Dig genom den heli-
"ge Ande blifvit skapad den vishet, i hvilken intet
"orent är. Denna i sanning stora glädje, som syn-
"tes icke kunna förökas, har dock stigit till sin höjd
"genom din hit företagna resa, att du må din vörd-
"nad bevisa Apostlarnas segertecken, den af Aposto-
"liska läppar, beprisade sanna tron och oss, hvilka,
"ehuru ovärdiga, Christus, i Petri och sitt eget stäl-
"le velat sätta öfver jorden: Hvarutinnan Du icke
"allenast skall uppnå de namnkunniga furstars odöd-
"liga beröm, hvilka för sig ärofullt ansett att inför
"Fiskarens och de Romerska Påfvarnas fötter ned-
"lägga sina triumphaliska fasces och lagerkronor,
"utan Du skall äfven, ur sjelfva Staden, den rätta
"läromästarinnan och källan till all sann lärdom. in-
"hämta den sanna och himmelska lärans föreskrifter.
"Emedan dock, ej utan förlust för dem, hvilka i-
"klädt sig en tom och fåfäng kunskap, och endast
"i sin egen tanke kloka äro, ett så stort ljus ännu
"döljes under skäppan, bör det slutligen från ett
"högt rum lysa för alla, att de på samma väg må
"följa sådana efterdömen. Vi sända till Ditt Maje-
"stät vår älskade Son Lucas Holstenius, vår förtrogne,
"Apostoliske Protonotarius, Canonicus vid S. Peter

"Basilica och vårt Vaticanska Bibliotheks Intendent,
"en man för mångfalldig lärdom och utmärkt from-
"het Oss synnerligen kär: hvilken må vara Dig vid
"handen då Du efter den gamla och antagna Ro-
"merska kyrkans sed, omfattar offentligen den Ca-
"tholska tron, och af hvilken den i sanning omät-
"liga vidden af Vår kärlek till Dig och Vår för-
"tjusning må tolkas. Men af Den, som med så stor
"barmhertighet i Dig har verkat saligheten, bevekas
"Vi till den vissaste förhoppning, att Ditt Majestät
"ingen ting skall underlåta, för att visa Dig värdig
"en så gränslös välgerning, och genom din högsta
"vördnad och osvikligaste lydnad för denna heliga
"Stol, tillkännagifva, att Du med brinnande läng-
"tan åstundat, och antagit den Catholska Läran. Af
"samme *Lucas* skall Ditt Majetät emottaga Vår fa-
"derliga och kärleksfullaste välsignelse och mera
"hvad Dig kärt vara kan, och bedja Vi innerligen
"Gud för Din lycksalighet och att Han må befästa
"den dygdens kraft, som han hos Dig uppväckt med
"sin högra hand. Gifvet Rom och Santa Maria
"Maggiore under Fiskarens Insegel den 10 Oct. 1655,
"i vår Påfliga Regerings första år. —

Natalis Rondininus." —

Det berättas, att då *Christina* läste detta bref, hennes kinder öfverdrogos af en mild rodnad. Den fromme *Gualdo*, min sagesman, kallar denna rodnad ett blygsamt tecken till den glädje, hon kände i sitt hjerta öfver Hans Helighets faderliga och kärleksrika uttryck. Visserligen tändes denna rodnad på hennes kinder antingen af blygsamhet öfver det beröm hon der skördade af Christi Ståthållare, eller af blygd öfver den andeliga högfärd, som temligen

tydligt, jemte det förbindligaste nedlåtande uttalades i detta bref, som var det första bevis hon hade ej allenast för ögonen utan äfven i händerna, att hon verkligen gjort ett steg nedåt, ett stort, i dubbel mening förnedrande steg, från herrskarinna till undersåte och från frihet i tankens verld till ett djupt slafveri under utlefvade fördomars spira.

Men tärningen var kastad och den dagen inbröt snart, då Christina skulle besvärja sin nya lära. Hon ville, att denna högtidlighet måtte ske så lysande och så offentligt som möjligt. Derföre inträdde hon ej i kyrkan genom den inre Corridoren utan öppet öfver stora gatan, hvilken derföre tidigt om morgonen betäcktes med öfverklädda bräder, för större heder och beqvämlighet.

Drottningen, klädd i en svart sidendrägt, utan annan prydnad än ett kors, sammansatt af fem sköna och glänsande diamanter, som hängde öfver hennes bröst, ledd af Erkehertigen, möttes vid kyrkodörren af en stor procession af Prester och af tvenne Benedictiner-Abbéer, den ene från Tegernsee, den andre från Mariæberg, båda med mitra, kåpa och herdestaf. Af den första blef Drottningen gifvet det välsignade vattnet; den andra framräckte för henne till kyssning ett skönt kors af berg-kristall.

Efter Abbéerna kom Monsignor *Holstenius*, hvilken efter en djup bugning för Drottningen och för Erkehertigarne, lät uppstämma Sången "Veni Creator Spiritus," som beledsagades af ljuflig musik. Drottningen, följande processionen, inträdde i kyrkans Chor, hvarest för henne var beredd en stol och

framför stolen ett knähyende, öfverklädt med guldbrocad. Ett dylikt hyende lades äfven på sista trappsteget till Altaret och en sammetsstol för Monsignor Lucas. Denne ställde sig vid stolen; och blef stående till dess Drottningen, Erkehertigen och Hofvet intagit sina säten. Nu upplästes med hög och klar röst af Herr *Carlo Pompeati*, Canonicus vid Cathedralen i Trident, det Påfliga Brefvet, som innehöll Holstenii fullmakt, att vid detta tillfälle företräda hans Helighets ställe, hvarefter Monsignoren satte och betäckte sig. Då frambars och lades nedanför hans stol det hyende, som legat på altartrappan. Drottningen ledsagades dit af Erkehertigarne och knäföll med mycken ledighet framför Prelaten. Han lemnade i hennes hand den tryckta Tros-formeln, i det han sade: "Detta är den högtidliga och sedvanliga Catholska Trons form, som den hel. Romerska kyrkan följer och bjuder. Läs den, Stormäktiga Drottning! här upp inför mig och dessa närvarande vittnen, med klar och tydlig röst, och skrif den sedan under." Och då nu deras Erkehertigliga Högheter, och Herr *Antonio Pimentel*, såsom begärda vittnen stodo der omkring henne, läste Drottningen med hög, klar och tydlig stämma den bekännelse, som så lydde:

"Jag Christina tror med fast tro och bekänner "allt, som innehålles i det Trons Symbolum, som den "hel. Romerska kyrkan följer och bjuder; det är: "Jag tror på en Gud, den allsmäktige Fadren, som "himmel skapat och jord med allt hvad i dem är, "synligt och osynligt: och på den enda Herren Je- "sum Christum, Guds enfödde Son, och af Fadren "född före tidens begynnelse, Gud af Gud, Ljus "af ljus, Sann Gud af sann Gud född, ej skapad;

"af samma väsende som fadren, genom hvilken alla "ting gjorda äro och hvilken för oss menniskor och för "vår salighet nedsteg från himmelen, och genom den "hel. Ande incarnerad af Jungfru Maria, blifvit men-"niska gjord, desslikes för oss korsfäst led under "Pontius Pilatus och blef begrafven: på tredje dagen "uppstod efter skrifterna, och uppstigen till himlen "sitter på Guds högra sida: samt varder återkom-"mande för att dömma lefvande och döda, och på "hvars rike ingen ände blifver: Och på Herren den "hel. och lifgifvande Anden, som utgår af Fadren "och Sonen; som tillbedes och förhärligas tillika med "Fadren och Sonen; som genom Propheterna talat "hafver: och på en helig Catholsk och Apostolisk "kyrka. Jag tror och bekänner en Döpelse till syn-"dernas förlåtelse: och förväntar de dödas uppstån-"delse och ett evigt lif. Amen. Jag erkänner kraf-"tigt och omfattar de Apostoliska och Ecclesiastiska "skrifterna, och de öfriga samma kyrkas anmärk-"ningar och stadgar: tillika den Hel. Skrift, i den "mening, som den hel. Modren kyrkan antagit och "antager, hvilken det tillkommer att dömma öfver "de hel. Skrifternas rätta innehåll och tolkning: ej "heller skall jag den någonsin tyda eller tolka utan "med fädernas gemensamma samtycke. Jag tror "äfven och bekänner att den nya lagens Sacramenter "äro sju, af vår Herre Jesu Christo inrättade till vår "salighet, ehuru ej alla för hvar och en nödvändiga, "neml. Dopet, Confirmationen, Eucharistien, Peni-"tensen, Yttersta Smörjelsen, Invigningen och Äkten-"skapet: och att de medföra nåd, och att af dessa "Döpelsen och Confirmationen och Invigningen ej "utan sacrilegium kunna förnyas. Jag antager til-"lika och erkänner de antagna och stadfästade Ca-

"tholska församlingens kyrkobruk i de ofvannämda "Sacramentens högtidliga förvaltning, jag omfattar och "antager allt, som om Arfsynden och Rättfärdiggörelsen "blifvit på Tridentinska Synoden bestämdt och förkla- "radt. Jag bekänner, att i Messan hembäres åt Gud "ett eget, försonande offer för lefvande och döda: och "att i det allraheligaste Nattvardens Sacrament san- "nerligen, verkligen och väsentligen *är* vår Herres, "Jesu Christi kött och blod, jemte dess själ och "gudom, och tror förvandlingen af hela brödets "substans i kött och af hela vinets substans i blod, "hvilken förvandling den Catholska kyrkan kallar "Transsubstantiation. Jag bekänner äfven, att en- "dast under en annan skepnad Christus hel och hål- "len jemte det sanna Sacramentet anammas. Jag hål- "ler mig fast dervid, att Skärselden finnes, och att "de der inneslutna Själar kunna frälsas genom de "trognas böner: Desslikes, att Helgonen, som re- "gera med Christo, böra vördas och åkallas, och att "de bedja Gud för oss, och att deras reliker dyrkas "böra. Krafteligen tror jag, att Christi och den Guda- "lika Jungfruns samt de andra Helgonens bilder bö- "ra ägas och bibehållas, och att dem en skyldig ära "och vördnad bevisas må. Jag bekräftar att Afla- "tens makt blifvit af Christo lemnad åt kyrkan, och att "dess bruk för Christna folket helsosamt är: Jag er- "känner den heliga Catholska och Apostoliska Romer- "ska kyrkan, alla kyrkors Moder och mästarinna. "Jag lofvar och svär en sann lydnad åt Romerska "Påfven, den hel. Petri Apostla-förstens efterträdare "och Jesu Christi Vicarie. Jag antager och bekänner "otvifvelaktigt allt öfrigt, som af de hel. Canoniska "skrifterna och af Oecumeniska Mötena och synner- "ligen af den hel. Tridentinska Synoden öfverlem-

"nadt, bestämdt och förklaradt är, och fördömmer, "förkastar och bannlyser desslikes allt hvad deremot "strider och alla de af kyrkan fördömda, förkastade "och bannlysta kätterier, af hvad namn de vara må. "Denna sanna Catholska Tro, utom hvilken ingen "kan salig varda, hvilken jag i denna närvarande "stund bekänner och i sanning besitter, densamma "skall hel och oförkränkt ståndakteligen med Guds "hjelp till min yttersta andedrägt af mig försvaras "och bekännas: och skall jag, så mycket i min makt "står, så laga, att den af mina underlydande, eller "dem, hvilkas omsorg mig i mitt kall rörer, besittas, "läras och förkunnas må: Det lofvar och bedyrar "och svär jag, densamma Christina, så sannt mig "Gud hjelpe och detta hans heliga Evangelium. Chri- "stina."

Drottningen uppläste denna bekännelse så klart, beslutsamt och uttrycksfullt, att det väckte alla närvarandes beundran; ja vid hvarje ny mening upplyfte hon sitt hufvud och fästade sina strålande ögon i Prelatens ansigte, hvilken, under det många af folket greto, knappast kunde återhålla sina tårar. Efter Bekännelsens uppläsning och då den var besvuren, uppstod Monsignore och läste följande bön:

"Herre, krafternas Gud, omvänd oss! Uppen- "bara ditt anlete och vi skola salige varda. Statt "upp, Christe! hjelp oss. Och fräls oss för ditt "namn skull. Herre! din barmhertighet utgjute sig "öfver oss! Såsom vi på Dig hoppats hafve. Her- "re! hör min bön. Och mitt rop komme inför Dig. "Herren vare med Eder. — Låtom oss bedja: Gud,

"som

"som visar din sannings ljus för de vilsefarande,
"att de må åter komma på Rättfärdighetens väg;
"gif alla dem, som Christi namn bekänna, att de
"må bortkasta allt, som för detta namn fiendtligt är:
"rätta hvad orätt är, församla hvad förskingradt var
"och bevara det samlade. Vi bedje dig: utgjut öf-
"ver Christi folk mildeligen din enhets nåd, att för-
"kastande all delning och förenande sig kring din
"kyrkas sanna Herde, det värdigt må tjena Dig.
"Allsmäktige Evige Gud, upptag med faderlig mi-
"skund detta ditt får, genom din kraft ryckt utur
"ulfvens käftar, och af nåd förena det med din
"hjord. Ej af ditt huses skada må fienden fröjdas
"utan af dess omvändelse och befrielse må din kyr-
"ka glädjas, såsom en from Moder af en återfun-
"nen dotter. O Gud! Du, som förbarmande om-
"vänder den till likhet med dig bildade menniskan,
"den du förunderligen skapat hafver, se ned med
"nåd på denna din tjenarinna; hvad af henne ge-
"nom okunnighetens fiendtliga blindhet och djefvu-
"lens svek feladt är, må du med din mildhets öf-
"verseende förlåta, och henne aflösa att hon upp-
"tagen i din sannings gemenskap må införlifvas med
"din heliga kyrka. Genom vår Herre Jesum Christum
"Din Son, som lefver och regerar med dig och den
"helige Ande, i all evighet." Amen.

Derefter satte sig Prelaten åter, betäckte sig, och gaf Christina den i följande ord uppsatta Aflösningen:

"Gud förskone Dig och förlosse Dig från alla
"dina synder, och ledsage dig till det eviga lifvet!

"Och jag, med den Apostoliska myndighet, som "jag i kraft af min Herres, Påfven Alexander VII:s "anförtrodda uppdrag besitter, aflöser dig från all "bannlysnings band, från alla Andeliga domar, censurer "och straff, hurusom hellst de ådragna varit, och upp-"tager dig i den heliga Modrens, den Romerska, Ca-"tholska kyrkans sköte, och till delaktighet af dess he-"liga Sacramenter och Communion och i de trognas "gemenskap. I Guds, Fadrens och Sonens och den "helige Andes namn. Amen." — Derpå stod han åter upp, gaf välsignelsen och sade: "Stadfästa, Gud! "hvad du i oss verkat! Af ditt heliga tempel, som "är i Jerusalem. Si, så varder den menniska väl-"signad, som Herren fruktar. Herren välsigne dig "från Sion: Han som skapat hafver himmel och "jord. Den Allsmäktige Guden, Fadrens, Sonens "och den helige Andes välsignelse nedstige öfver dig, "och hvile öfver dig evinnerligen. Amen." — Då uppstod Drottningen, och ledsagades åter af Erkehertigarne till sitt säte, dit äfven Mon Signore begaf sig, och med en djup vördnadsbetygelse lyckönskade Henne, och lät uppstämma Lofsången: "Jubilate Deo omnis terra," med utsökt vocalmusik, beledsagad af orgor, trumpeter, basuner och pukor. Och under det Prelaten inträdde i Sacristian och der beredde sig att sjunga den högtidliga messan, höll Pater *Staudacher*, Jesuit och Erkehertigens Hof-Prest, en så lärd och vältalig predikan att alla deraf blefvo ej allenast tillfredsställda, utan äfven rörda och förtjusta.

Efter Messans slut, stannade Mon Signoren på altarets sista trappsteg och uppstämde Te Deum, som afsöngs med samma harmonie, och beledsagades af gevärssalfvor och dundrande skott från mer

ån femtio artilleriestycken, samt af klockornas klang från alla stadens kyrkotorn.

Följande dagen afsände Monsignor Lucas en omständlig berättelse öfver hela högtidlighetens förlopp. Äfven Drottningen skref till Påfven ett bref, fullt af vördnad och tacksamhet. Men Confirmationen emottog hon icke uti Inspruch. Hon ville först i Rom erhålla den af den helige Fadrens egen hand.

Aftonen illustrerades af lusteldar, kanonskott och klockors klang, och af en praktfull opera, med de skönaste decorationer, om hvilka grannlåter samtida författare uttrycka sig med ett prunkande beröm.

Den 8 November afreste Christina från Inspruch, och den 22 i samma månad inträffade hon först, efter många besvärliga ceremonier, i *Figarolo*, hvarifrån hon, ledsagad af tusentals åskådare och commenderad hedersvakt, begaf sig till det, femton italienska mil aflägsna *Ferrara*, der hon två dagar uppehöll sig, under oupphörliga fester och lärorika samtal med Cardinaler och Biskopar, hvilka från Rom började strömma till den nycatholska Drottningens möte. Redan förde hon fritt språk om de Romerska Konstnärerna och Cardinalerna, som förmanade Drottningen, att icke slå för mycket vatten i vinet, aktade sig noga, att icke äta af någon rätt, som icke hon smakat förut, eller åtminstone vidrört. Cardinalerne tyckte i allmänhet, att Drottning Christina lefde alltför nyktert, och sade, att hon mycket för strängt iakttog den *Nordiska dygden*. Så benämdes nykterheten då för tiden!

Christina lemnade Ferrara den 25 Nov. under kanoners och pukors och trumpeters dån och skrän, och intågade följande dagen i *Bologna*, genom en half mils lång hay af påfliga soldater. Sedan hon, med allt detta följe, besökt Domkyrkan, och blifvit med blommor och doftande rökelse helsad af hundrade de förnämsta stadens fruntimmer, förfogade hon sig till sitt palats, och fick om aftonen fägna sig åt de obeskrifliga fyrverkerier, som dagens och tillfällets högtidlighet framkallade. *Gualdo* berättar att *sex tusen* lusteldar uppgingo från *tvenne* torn.

Men om natten, när Drottningen blef ensam, så berättar en annan sagoskrifvare, stod hon vid ett fönster och såg icke annat än röken af den förflutna aftonens bländande lusteldar. Den stora, präktiga staden låg död för hennes blickar. Alla sofvo, så syntes det; hon ensam kunde icke sofva. Då skref hon på en fönsterruta, med en diamant, följande ord:

Abjuravi religionem Patris *) . . . . . .

Klockan slog tolf i San Domenicos torn, men Drottningen skref. Och ett stjernfall såg hon, medan hon skref; men hon fortfor att skrifva. Men under det hon skref de sista orden — hvem vet, huru mycket hon ärnat skrifva? — tyckte hon sig märka, att någon drog i släpet af hennes mantel. Men hon skref och Drottning Christina var icke rädd. Staden låg lika tyst och stilla utanför hennes fönster. Och Christina skref: — — — *Patris* — —

Då drog åter någon i släpet af hennes mantel. Hon vände sig om. Då stod der, vid hennes sida,

*) Jag har afsvurit min Faders tro.

en gestalt, som liknade hennes faders; men det var likväl icke han. Gestalten stod der i sitt blodiga kyller från trettioåriga kriget, med hängande kastanjebruna lockar, och han sade:

"Christina! Din fader säger dig farväl! Jag är *Nils Brahe*."

Skuggan försvann, och Christina skref icke mera på fönsterrutan. Den 29 November for hon ifrån Bologna till *Imola*, derifrån till *Loretto*, hvarest hon åt Madonnan offrade sin spira och sin krona. Och hon for till Rom, till den Helige Fadren, och hennes namn var *Christina Alessandra*.

Nyårsnatten 1828.

(*Hos* A. Thorwaldsen, *på slaget Tolf.*)

God natt, du gamla år! Sof tryggt och roligt —
Om ock du ej på lagrar hvila får,
Du slutar nu åtminstone förtroligt:
Och då ditt hjerta sista slaget slår,
En skål för gamla året må vi tömma;
Hvad gammalt är må menniskan ej glömma!

God morgon, Nya år! Välkommen vare
Du, Tidens yngste son! Vid nöjets bål
Vi helse dig, men intet mer; vi spare,
Till dess du tjenat tiden ut, din skål.
Den må vi dricka nästa nyårsnatten,
I vin, som detta, eller ock — i vatten.

Men nu en skål, vår bästa skål, för Värden!
Hell! Albert Thorwaldsen! På tidens elf
Går allt i ständig vexling — hela verlden
Byts om; du varit, är och blir Du sjelf.
Din far var Guden Thor vid Urdas floder,
Och Greklands skönsta Grazie var din moder.

Och samma Kraft och samma Grazie stråla
I dina bilder, som ej höggos blott.
Dig lärde Grazien att med mejseln måla,
Ett högre mål af dig Sculpturen fått;
Förr var den kall, ur hårda marmorn skuren —
Du gjort den varm, poëtisk som naturen.

Ett godt nytt år för Dig! — Din vunna ära
Af årens gång och skiften ej beror:
Och Du är trogen Konstens högsta lära:
Din själ är öm, liksom din ära stor.
Fastän din själ sin flygt mot höjden spänner,
Du är på jorden glad, bland glada vänner.

Skål för den ungdomseld, som från din panna
Så mäktigt strålar i din mandoms lif,
Och brinner för det stora, sköna, sanna!
Så rik på dagar, som på ära, blif!
En skål för höga Norden, som dig födde,
Der först, bland snön, ditt skaparsnille glödde!

Gustaf den Tredje

i Neapel.

(En Tafla från 1780-talet.)

Vårsolen lågade varm och bländande i sin fullaste glans öfver det af naturen så rikt välsignade Neapel, medan konung *Gustaf III.* från Sverige en dag satt till bords, emellan konung *Ferdinand* af begge Sicilierne och hans Gemål, Drottning *Maria Charlotta*, — född Erkehertiginna af Österrike. Den höge gästen hade der tillbragt flera dagar och redan blifvit husvarm. Han kände redan hela hofvet i Neapel lika väl som sitt eget i Stockholm, och hade, genom sina lika älskvärda som snillrika egenskaper och sitt medfödda behag, intagit alla — alla utom Drottningen.

Det led till slutet af måltiden, och deserten framsattes. Bland andra läckerheter förekom äfven *en*, som särdeles fästade den Svenska Konungens uppmärksamhet. Den hörde till det slags läckerheter, som i södra Italien bära ett gemensamt namn af *frutti di mare* (hafsfrukter), och bestå af de underligaste, lefvande djur, dem en Nordbo vanligen icke utan rysning åskådar, och utan att vara nödtvungen, omöjligen kan förtära.

Konung Ferdinand, som under hela måltiden varit temligen tystlåten, började blifva språksam, när de sista rätterna serverades.

"Bror Gustaf!!" sade han: "Här kommer någon ting, som är läckert. Du har väl förut, liksom jag, ätit som en best; men ser du, något sådant har Du aldrig smakat. Du är nu i Neapel. Du gästar hos din broder, en Konung vid Medelhafvets stränder, och jag är viss på, att Du icke försmår hvad huset förmår."

I samma ögonblick frambars på ett blänkande silfverfat en uppstaplad hög af småsaker, liknande nålhus af elfenben.

Drottningen tog ett af dessa nålhus och lade det på sin tallrik.

Nu kom ordningen till Konungen af Sverige. Han tog ochså ett exemplar, och det såg ut som han ville gömma det i fickan.

Derefter tog Konung Ferdinand, med en full hand, sin andel af anrättningen, och fyllde dermed sin tallrik.

En rikt broderad Page ställde framför Konungen ett pepparkar, och en annan stod orörlig bakom hans stol.

Konung Ferdinand fattade tre af de på hans tallrik liggande nålhusen, kramade dem sakta mellan fingrarna, och småningom utkröp ett lika antal hvita maskar, hvilka sågo ledsna och sömniga ut, men blickade omkring sig, så godt de kunde, med ett par svarta ögon. Knappt hade de likväl stuckit ut hufvudet, förrän Konung Ferdinand doppade dem samt och synnerligen, i pepparkaret, och, oaktadt

all visad genträfvighet, i en blink sög maskarna ur skalet och nedsväljde dem.

"C'est abominable" — sade Gustaf den Tredje, och vände sig till Drottningen.

Men Drottningen teg och såg ned på sin tallrik.

"Bror Gustaf!" yttrade Ferdinand — "Du har ju ingen ting ätit af Neapels kostligaste alster. Ser du, tolf tjog af dessa förtär jag dagligen, sedan jag ätit mig mätt."

"I Norden äter man ingen lefvande varelse," svarade Gustaf den Tredje. "Utom ostron, Ers Majestät!" inföll Baron Armfelt.

"Prat!" sade Konungen af båda Sicilierna, under det han pepprade och förtärde flera tretal af samma kostliga Neapolitanska maskar. — "Prat! — I Norden, liksom här, sysselsätter man sig, vid lediga stunder, att äta upp hvarann. Om den, som blir offret, är vederbörligen slaktad förut, eller icke, betyder icke stort. Du är icke rätt hemmastadd ännu, Bror Gustaf! Du är full af Nordiska fördomar. Blif här ett halft år, så skall jag lära dig att lefva!"

"Hit har jag icke rest, för att uppfostras," svarade Gustaf.

Och ett Sardoniskt löje sväfvade öfver Drottningens läppar, men som snart bortblandades och aldeles försvann i det stela alfvar, som vid offentliga tillfällen herrskade i hennes anletsdrag.

"Corpo di San Gennaro!" utbrast Konung Ferdinand, i raseri, emedan hans tallrik var tom: "Talar Du i denna ton, så kan också jag sjunga en visa för dig."

Pagen, som märkt Konungens otålighet, hade emellertid försett honom med ett nytt lager, och han fortsatte, under maskarnas dödskamp:

"Hör nu, Bror Gustaf! — Bry dig icke om min gemål, Drottningen! Hos henne är du ohjelpligen förlorad. Men saken är den, att jag är Kung och hon är Drottning! Vore hon Kung, så fick *hon* regera. Nu är *jag* Kung, och hon måste tiga och lyda."

Och i det samma reste sig Konung Ferdinand upp från bordet, kastade stolen i väggen, fattade den Svenska Konungen i armen, skakade den och sade: "Du vill icke äta lefvande maskar. Vet du, det är min vällust. När jag förtär dem, så tänker jag på så många andra maskar, som jag *hellre* ville äta upp, om jag kunde."

Konungen af Sverige böd sin arm åt Drottningen af Neapel. Konungen af begge Sicilierne tog äfven sin gemål under armen, på andra sidan, och så vandrade det höga klöfverbladet fram genom de praktfulla salarna, åtföljdt af hofmännens lysande skara, till dess tåget stannade i ett kabinett, dit endast få af det granna sällskapet fingo följa med. De öfriga roade sig, på egen hand, i de kongliga rummen.

Solen började sjunka ned emellan Capri och Cap Micene.

Sveriges Konung lyftade på ett förhänge, såg ut öfver Golfo di Napoli, som låg förklarad i den glödande aftonrodnans armar. Han sade:

"Broder Ferdinand! Jag hade stor lust att göra en promenad på vattnet i qväll!"

"Lycklig resa!" sade Ferdinand, som satt nedsunken i en ländstol, och syntes aldeles tillintetgjord.

"Om Du icke följer med," sade Gustaf, "så spar jag min lustfärd till en annan gång. Men en sådan afton har *jag* ännu icke upplefvat, och jag ville icke gerna tillbringa den innom fyra väggar."

"Corpo di San Gennaro! Du har rätt. Sådant der har Du aldrig sett förr. Jag följer med Dig —" utropade Ferdinand.

Men Baron *Gustaf Mauritz Armfelt*, den Svenske Konungens Kammarherre och gunstling, stod upp och afvaktade sin Herres befallning.

"Hör nu, Bror Gustaf!" sade Konung Ferdinand, "Vi vilja göra en lustresa. Du skall först gå till fots några famnar, och derefter flyta på vattnet i den nedgående solens sken. Sagdt och gjordt! Bror Gustaf och jag begifva oss till hafs. Säg till, att mina båtsmän hålla sig färdiga!"

Drottningen, med sin uppvaktning, aflägsnade sig snart, och de begge Monarkerna, åtföljda af

Baron Armfelt och en Neapolitansk Hofman, hvars namn nu mera ingen menniska minnes, (ty Konung Ferdinand hade inga favoriter), vandrade utför slottstrapporna, för att till fots begifva sig ned åt Chiajan, dit Konungen af Neapel befallt sin praktslup, vederbörligen bemannad.

Ferdinand var en hög gestalt, med grofva, men ärligt uttrycksfulla anletsdrag. Han gick fort och tungt, och gjorde vid detta tillfälle ett starkt afbrott emot den Nordiske Konungen, som vid alla tillfällen iakttog en på en gång elegant och majestätisk värdighet, men icke gerna visade sig offentligen såsom fotgångare. Innan det förnäma tåget hunnit öfver Ferdinandstorget, hade Neapels Konung redan flera gånger stått och väntat på sin höga gäst, och under tiden hackat på stenarna med sitt stora, rikt beslagna, spanska rör. Gustaf lät sig detta icke bekomma, och syntes föga bry sig om värdens försprång, viss att han vid slupen skulle återfinna honom. Ferdinand yttrade intet ord eller tecken till missnöje, utan vägen fortsattes på samma sätt som förut. Grupper af folk hade samlat sig öfverallt, för att helsa sin Monark och betrakta den Svenska Konungen, hvilken hittills föga visat sig för allmänheten. Ferdinand nickade till svar på karlarnas underdåniga helsning, men böjde hufvudet framåt och vinkade med handen, när damerna nego. Gustaf lyftade hatten och helsade alla med leende, vänliga anletsdrag och strålande ögon.

När de båda Konungarne nalkades Chiajan, tilltog folksamlingen och trängseln. Massor af Lazaroner, med nakna armar och ben, svängde sina mössor i vädret, och skrålade: "Viva Ferdinando

evviva Gustavo!" Ferdinand hötte betydelsefullt åt dem med sitt spanska rör, men ropen blefvo allt starkare.

"Tyst, satpack!" röt Konungen af båda Sicilierna med en stentorsröst; men efter ett ögonblicks tystnad utbrast åter det förfärliga skrålet med fördubblad styrka. Ty Lazaronerne kände sin Konung.

Men när nu Konungarne ville nalkas den slup, som väntade vid den kongliga bryggan, hade Lazaroner, med hustrur och barn, så skåckat sig tillsamman, att föga utsigt var, att komma till stranden. Allt hvad lif och anda har, ropar, skriker, vrålar: "Viva Ferdinando! Evviva! Viva il Re di Suezia!"

Ferdinand, som råkade i raseri, utbasunade ännu en gång sitt: "Tyst, satpack!" och täcktes derefter med egen, hög hand, i nåder utdela flera grundliga käpprapp i högen, hvilka åtföljdes af några aflägsna skrattsalfvor, men i öfrigt endast uppmuntrade Viva-ropen. Sedan Konungen en stund nyttjat käppen, gafs dock rum: Gustaf den Tredje steg i slupen, och satte sig ned på hedersbänken. Just som Ferdinand var i begrepp att intaga platsen bredvid honom, framträder en ung Lazaron, af en skön, smidig gestalt, och med präktiga anletsdrag, som aldeles öfverstrålades af de stora, svarta ögonens glans. Han omfattar Konung Ferdinands knän och ser, med vältaliga blickar, upp mot hans ansigte. Ferdinand, redan förargad på sitt goda "satpack," och otålig att komma ut på hafvet, fattar den unga Lazaronen om lifvet, lyfter upp honom och kastar honom handlöst i slupen, i det han utbrister:

"Har du något att bedja om, din slyngel! så får du krama fram det, när din Konung blir flott, slyngel! Och ro får du på köpet, slyngel! ty jag ser, att här är tunnt om armar i dag. — Corpo di San Gennaro! Bror Gustaf! Det satpacket kan ta lifvet af folk, af lutter kärlek."

Och dermed drog Konung Ferdinand till ett gapskratt, som, medan slupen sväfvade utåt golfen, beledsagades af Lazaronernas oupphörliga: "Viva il Re di Suezia!"

Ferdinand reste sig upp i slupen, hötte sina vänner ännu en gång med det spanska röret, och ropade med hög röst: "Viva Ferdinando! Edra kanaljer!"

Och hela stranden genljöd af ett brusande:

"Viva Ferdinando! Evviva il Re de' Lazzaroni!"

Nu satte sig Konungen förnöjd ned bredvid sin kongliga granne, och befallte, att slupen skulle ros rakt ut emot ön Capri.

"Broder Ferdinand!" sade Konungen af Sverige. — "Du handterar dina fredliga Lazaroner nästan hårdhändtare än Gustaf den Förste, glorvördig i åminnelse, behandlade de upproriska Dalkarlarne."

"Gustaf den förste — hvad var det för en?" frågade Ferdinand af båda Sicilierne.

"Det var en stor Konung i Sverige," svarade Gustaf den Tredje. "Aha!" inföll Ferdinand, "jag

förstår, det var en stor Konung i Sverige, och han hette som Du, fastän han var större och starkare än du."

"Det var han visserligen," sade Gustaf. "*Svenska* Historien förvarar dessutom intet namn af en Konung, som bildat sin odödlighet med käppen och knytnäfvarna."

Härpå svarade Ferdinand intet ord, utan satt några ögonblick försänkt i en tankfull tystnad. Men snart lyftade han sitt hufvud och kastade ett par skarpa blickar framåt fören, der den unga Lazaronen, med korslagda armar satt ridande på slupens förgyllda delphin, som med sin slingrande stjert krusade de violblåa vågorna.

"Kom hit, slyngel!" ropade Konungen. "Töm ut den påse, der du inpackat dina böner, att jag må rensa ogräset ifrån hvetet."

"Eder Maj:st" svarade ynglingen, i det han vördnadsfullt stod upp, och bugade sig djupt för Konungen. "Eder Maj:st! Jag har nu mera intet att bedja om. Min nådige Konung har redan uppfyllt min bön, innan hon hann öfver mina läppar."

"Hvad menar du, pojke?" utbrast Ferdinand med någon häftighet. "Tala ut fort, annars låter jag vräka dig i hafvet, begriper du. Hvarom ville du bedja Oss?"

"Jag ville följa med," svarade Lazaronen, och derom ämnade jag bedja, då Eder Maj:st allernådigst kastade mig i slupen." Ferdi-

Ferdinand skrattade godt, och vände sig till den Svenska Konungen, som med eldiga ögon och lifligt deltagande betraktade den unga Lazaronens sköna, uttrycksfulla gestalt.

"Hvarföre ville du så gerna följa med, min gosse?" frågade Konungen, med godhet. "Förstår du icke, att vår kongliga slup ej är en plats för ett sådant kreatur som du, och icke heller du ett passande sällskap för Oss och vår konglige broder Gustaf, hvilken Vi ännu icke bedt om ursäkt för det Vi hänförde af otålighet att komma utom de der slynglarnas dunstkrets, besvärat Hans ögon med din åsyn."

Härvid vexlade konungarne några förbindliga ord i tysthet, och Ferdinand fortfor till den unga Lazaronen:

"Hvarföre ville du följa med?"

"För att visa min Konung, att jag kan ro så bra som någon i Neapel, och så var det ett annat skäl till. —"

"Hvad var det för ett skäl?" röt Konung Ferdinand emot den oförfärade, men blyga ynglingen.

"Jag ville se Konungen af Sverige på nära håll. Jag har hört min farfar tala om Konung Carl den Tolfte, den han sett i Pohlen, och jag tycker mycket om Carl den Tolfte."

"Min broder Ferdinand!" sade Gustaf den Tredje: "Om Du tillåter, så vill jag försöka att tala med den vackra gossen."

"Gerna för mig, Bror Gustaf!" svarade Ferdinand; "men om du behöfver någon tolk, så vänd dig till mig! Jag begriper det der packets språk bättre än någon i Neapel."

Den Svenske Konungen vinkade nådigt med handen åt Lazaronen, hvilken, efter ett ögonblicks stum häpnad, hoppade öfver roddarbänkarna, och stannade, med blottadt hufvud, men rak, och strålande af ungdomens eld och naturliga fägring, nära det rum, der Monarkerna sutto.

"Hör, min gosse!" sade Gustaf, på ett så godt Lazaronspråk, han i hast kunde åstadkomma. "Du känner Carl den Tolfte — hur såg han ut?"

"Han såg ut som en hjelte, och hade en blå rock och ett par gula handskar — och så hade han ett stort, stort svärd," svarade Lazaronen.

"Hvad gjorde han med det stora svärdet?" frågade den Svenske Konungen.

"Dermed slog han sina fiender," svarade ynglingen, och såg på Konungen med en fast blick.

"Hvad heter du?" frågade Gustaf.

"Eder Maj:t! Mitt namn är *Zarino*, och min mor heter *Zara*."

"Lefver din mor, och hvar bor hon?

"Min mor lefver, och hon bor på Ischia — der borta," sade ynglingen, och pekade åt det höga Epomero, som just nu blef synligt, i den dimma af gyllene strålar, som nedflöt från den sjunkande solen. Berget och hela ön målade sig, med skarpa contourer, aldeles ultramarinblå emot en gyllene grund.

"Du är en präktig gosse," sade Konung Gustaf. — "Vill du följa med mig till Sverige?"

Lasaronen nedslog sina stora, glänsande ögon, men lyftade dem genast åter upp, och sade:

"Eder Maj:t! Min mor är sjuk, och hon behöfver mina armar. Jag kan icke öfverge henne, så länge hon lefver; men om hon dör, så vill jag simma öfver till Sverige." —

"Pojke"" ropade Ferdinand. "Kan du simma?" "Jag kan simma, min Herre och Konung!" svarade Zarino.

"Välkommen till Sverige en gång!" sade Sveriges Konung. "Behåll detta minne af dagen för dig sjelf, och använd denna summa till din moders bästa!"

Då räckte den Svenske Gustaf åt Lazaronen en dosa, på hvars lock den Tolfte Carls bild var målad i sanna, lefvande färger, och tillika en börs

med penningar. Man vet icke, huru mycket den innehöll, men det var, i alla händelser, en kunglig gåfva.

Zarino kysste först dosan, under ett högt utrop af förtjusning: kysste derefter Konung Gustafs hand, stoppade dosan i munnen, och störtade sig i hafvet.

Konungen af Sverige gjorde en rörelse, som uttryckte fasa; men Ferdinand log och sade:

"Broder Gustaf! Du får snart se honom igen. Men blicka nu omkring Dig! Nu är rätta stunden."

I detta ögonblick befann sig slupen midt på golfen, emellan Posilipo — och Torre del Greco. Roddarne lyftade sina åror och höllo stilla. Sakta gungade den präktiga slupen på den djupt himmelsblåa oceanens barm. Mellan himlen och vattnet låg, söder ut, ön *Capri*, till formen liknande en Jätte-Mausolé, skiftande, som en kristallklippa, i regnbågens prismatiska färger. Bortom den sammansmältes himmel och haf af den sjunkande solens purpursläp. Blå och ren och klar blänkte ännu Epomeos yttersta spets. Ischia höljdes redan af en violett, genomskinlig dimma; men Sorrentos höga strand och Castel-a-mares lagerkrönta kullar bröto sig, klart förgyllda, genom rökpelaren från Vesuvius, som smög sig, från sin afbrutna himmelsfärd, blygsamt längs efter den sydöstliga kusten.

"Gudomligt!" utbrast Gustaf, när han såg solens sista stråle tindra på toppen af Cap Miceno,

och aftonrodnaden, i sin glödande prakt, efterträda dagens drottning.

"Viva Ferdinando! Evviva Gustavo!" ropade den unga simmaren, som, lik en yster delfin, krusade hafvets blänkande yta, och, sedan han med upplyftadt hufvud uttalat dessa ord, fortsatte sin skö-na, blåa bana emot det doftande Ischia, som var hans moders hem.

"Jag ville skänka bort Ischia, och Procida på köpet," sade Ferdinand, "om jag hade den pojken i slupen igen. Han drunknar — han förstör sig — han dör — och så hafve Vi på vårt samvete, att Vi vållat hans död.

Konungen reste sig upp, och syntes färdig befalla slupen att ro efter ynglingen, som oupphörligt med armar och bröst utsådde sina liljor öfver hafvets i blått och purpur skiftande spegel.

Då uppstod en af roddarne på den kongliga slupen, tog af sin mössa, som pryddes af ett gyllene nät, och sade:

"Eder Maj:t! Värdes förlåta, att jag talar. Zarino simmar lika väl, som Eder Maj:ts egen slup; för hans lif, som hundrade gånger, på stormande haf, varit i större fara, vill jag ansvara med mitt hufvud."

"Sätt dig ned och tig, du! och ro sedan!" utlät sig Ferdinand, redan förargad på sig sjelf, att han kunnat yttra så tydliga tecken till deltagande för en Lazaron.

"Täcktes Eder Maj:t betrakta, hur han simmar," sade Baron Armfelt. "Det är en superb figur."

Konung Gustaf kastade ännu en blick utåt hafvet, der den unga simmaren snart försvann i aftonrodnans flödande glans, och vände sig derefter inåt golfen, hvilken nu framställde en ojemförlig tafla.

Der låg för ögat den stora, praktfulla staden, krönt af det purpurfärgade Sant' Elmo, och skiftade i de skäraste brytningar af dagrar och skuggor. Terrasslikt höjde sig kyrkor och palatser mellan orangegårdar och lagerlunder rundt omkring den strålande hafsbugten ända till Ponte S. Maddalena, der Villor och Capeller, i ett violett fjerran, förenade Konungastaden Neapel med Portici, Resina och Torre del Greco, hvilka, med sina hvita hus och grönskande bosqueér, bildade liksom en krans af jasminer kring foten af det tyst, men mäktigt rökande Vesuvius.

Länge hade den Svenske Konungen suttit försänkt i en klar och stilla åskådning af den bländande amphitheater, som låg utbredd för hans blickar. Han syntes omättlig i njutningen af allt det sköna, som qvällens sydliga Aurora målade varmt med sin andedrägt. Slutligen utbrast han:

"Broder Ferdinand! På en skönare stad än Din hufvudstad skiner icke solen. Himmel och haf och jord hafva här räckt hvarandra handen och svurit Skönhetens orygglige förbund. Det måtte vara härligt att vara Konung öfver ett sådant paradis!"

Ferdinand, som under tiden hvisslat några gamla Lazaron-melodier, runkade endast på hufvudet och fortfor att hvissla, under det slupen allt närmare nalkades Il Molo, der Konungen befallt den lägga till.

"Men apropos! min Broder Ferdinand!" sade Gustaf den Tredje, då intet svar följde på hans sista ord; "Din hufvudstad är skön öfver all beskrifning; men jag åtager mig att eröfra den med en enda Svensk Fregatt."

"Försök!" svarade Ferdinand, och hvisslade åter.

"Inloppet till hamnen är ju icke försvaradt. Hela ditt präktiga Neapel kan jag eröfra med en Svensk Fregatt och femtio mans besättning."

Ferdinand sade då: "Det skulle kunna hända, att Du hann med Fregatten så långt som vi nu hunnit med slupen, och några alnar längre; men ser Du, min Broder Gustaf! *Då*, men icke förr, hvisslade jag så här, och hundratusen Lazaroner skulle i blinken vara färdiga att hindra din landstigning."

Konung Ferdinand reste sig upp i slupen, hvisslade starkt tre gånger, och då den kongliga farkosten i nästa ögonblick landade vid Molon, hvimlade hela hamnen och stranden ända från St. Magdalenas bro till villa Reale af tusentals åskådare, hvilkas blandade rop af "Viva Ferdinando!" och "Viva Gustavo di Suezia!" jemte en konglig salut från tvenne på golfen liggande, präktiga örlogsskepp, som hissade Sveriges och Neapels flag-

gor, fängslade den Nordiske Monarkens uppmärksamhet till den grad, att han icke försökte någon vederläggning af sin konungsliga värds senaste uttryck, som i denna stund hade för sig åtminstone ett stort sken af sanning.

Konung Gustaf underlät icke att göra sig förvissad om Zarinos lyckliga ankomst till Ischia. Det berättas, att denne sedermera haft ett enskildt företräde hos Gustaf, men att det ej varit möjligt att öfvertala honom att lemna sin moder. I ett litet hus, omgifvet af fikonträd, till venster om vägen emellan staden Ischia och klostret San Nicola, som ligger på spetsen af Epomeo, förvarades ännu för icke lång tid sedan, som en helgedom, den dosa med Carl den Tolftes bild, som Sveriges Gustaf skänkte Lazaronen *Zarino*, hvars son, många år derefter, vid Pizzo i Calabrien, uppoffrade sitt lif för att rädda Neapels olycklige Konung *Joachim Murat*.

Den heliga Veckan i Venedig

eller

Afsked till Italien.

"Hvart förs jag hän, då så mitt hjerta bränner? —
På tidens vagn jag förs af ödets hand;
Jag vet ej *hvart*, men *hvarifrån* jag känner:
Jag drifves bort ur Sångens älsklings-land.
Utur sitt Eden Engeln mig förjagar —
Du, grymma Upphof till min lyckas dagar,
O Engel! vid din fot
Jag faller ned: hvad bröt jag dig emot?

Hvi böd du mig till dina blomsterdalar,
Der minsta blomma doftar poesi,
Der bäcken sjunger och der klippan talar,
Och lifvet är ett himmelskt trolleri?
Att saknad lära mig, du böd mig njuta,
Slöt mig i famn blott för att mig förskjuta:
Gaf mig en ros och log,
Blott för att se hur i min hand hon dog.

O! jag förstår, hvarför min dom du skrifvit!
Jag var din helga tempeltjenst ej värd.
Mot all den rikedom, din hand mig gifvit,
Ach! alltför ringa var min offergärd.
Hvad var min sång? i tonerna och orden
Det bodde alltför mycken köld från Norden,
Och derför långt från dig
Till köldens land igen du jagar mig.

O Söderns Genius! Konung öfver våren
Och allt hvad skönt och varmt och ljufligt är,
Som på de evigt solförgyllda håren
En oförgänglig lagerkrona bär:
Apollo, Helios! Konung utan like!
Förskjut mig ej ur sångens glada rike:
Behåll mig som din slaf;
Tyng mig med blomsterkedjan till min graf!

Gjut än omkring mig dina ljusa strålar,
Värm mig vid lågan ur din gudabarm!
Med hvarje dag mer lefvande jag målar;
Min färg får eld: min ton blir mera varm.
Om jag ej Tassos klang förmår att härma,
I inre lif jag vill mig honom närma;
Uti mitt bröst du fann
Att jag i kärlek är så stor som han.

Men om du nekar det — o låt mig bida
En enda dag, att se din himmels sken.
Skänk mig, vid fosterländska vänners sida,
Ännu en månskensnatt i Colossén!
Låt Eos än en morgon mig bebåda:
Låt mig en solnedgång från Pincio skåda —
Och se'n — farväl! med fred
Jag skåda vill min lyckas sol gå ned." —

Så bad jag, så jag suckade förgäfves;
Jag såg i Rom nu blott min afskedsdag.
Min bön förskjuts, min suck i födseln qväfves
Af ödets och nödvändighetens lag.
Jag följer villigt hvart mig dagen bringar:
Den grymma smärtan sjelf min flykt bevingar:
Med sluten blick jag flyr,
Liknöjd hvart skickelsen min kosa styr.

Den morgonen var mulen som mitt hjerta,
Och himlens öga stod som mitt i gråt:
Och denna likhet svalkade min smärta:
Jag njöt deraf; ja, jag var glad deråt.
När älskaren sin dyrkade förlåter,
Han ser så gerna, att dess öga gråter;
Men han med fasa ser,
Om hon med glädjens smink på kinden ler.

Dock snart drog Helios bort den morgonslöja,
Som han kring sin och Romas fägring laggt.
Min sorgsna blick ännu en gång fick röja
Den stolta staden, klädd i ljusets prakt.
Af lärkors sång den blåa himlen fylldes:
Af solens glans Sanct Peters Dôm förgylldes.
Jag såg den länge än;
Men ach! af Rom jag såg ej mer än den.

När ned på Romerska Campagnan träder
En Pilgrim, långsamt vandrande till Rom,
Med mussleskal på kragen, slitna kläder,
Som Lazarus, men som Tobias from,
Han stannar forskande. De höga bergen
Stå klara, skiftande i aftonfärgen;
Men purpursprängd och blå
Han ser en dimma längst i fjerran stå.

Liksom en präktig offerrök den sväfvar
Emellan himmelens och jordens rand.
Pilgrimens bröst af helig häpnad bäfvar,
Vet ej, om det är haf, om det är land.
Vid gränsen af den långa, gröna heden
Han glänsa ser ett rosenfärgadt Eden:
Hans öga fästadt är
Vid detta haf af ljus, och drunknar der.

Men när af aning högst hans hjerta skälfver,
Längst hän vid kanten af det fjerran blå
Han något ser, som sig mot himlen hvälfver,
Och skimmer utaf strålar deruppå.
"Du ser, o Pilgrim! der Sanct Peters kyrka" —
(Så hviskar i hans själ) — "fall ned och dyrka!"
Pilgrimen störtar ner
Med anletet mot jordens bröst och ber.

Men då den helga Veckan är förliden
Och Helge Fadren tvagit har hans fot,
Han vandrar, med välsignelsen och friden,
Med raska steg sin fosterbygd emot.
När Peters-kuppeln sakta sjunker neder
Vid himlens bryn, han faller ned och beder. —
Han tackar Ljusets Far,
Att äfven han en gång i Roma var.

Jag ville en af dessa arma vara,
Som nu till Romas högtid tåga af:
Jag ville blanda mig med deras skara,
Och bära deras snäckor, deras staf.
De vandra dit; jag vandrar stum tillbaka,
Och från den fest, hvars fröjd de gå att smaka,
Jag utelyckt skall bli:
Min helga vecka redan är förbi.

Mitt helga år är redan nedergånget,
Då jag var säll i Diktens fosterland,
Och då mitt hjerta låg så ljufligt fånget
I konstens och naturens rosenband.
Det var en vecka blott, med fester firad,
En Sabbatsdag, af vårens blommor sirad,
En paradisisk stund,
Lycksaligt drömd uti en lagerlund.

Som sanden ur ett timglas sakta rinner,
Som Iris sina perlors prakt förströr,
Så droppvis denna stund för mig försvinner:
Den småningom och tyst, men säkert dör.
Ännu uppå min färd från Rom jag njuter
Så många rika, härliga minuter.
En fröjd jag äger qvar:
Att jag Italien än ej lemnat har.

Med hjertat fullt af tjusning och af fasa,
Jag vid Papigno stod i solens sken,
Och såg Velinos vilda strömfall rasa,
En Acheront i sjelfva Elyseén.
Jag såg Clitumnus med sin silfver-yta
Som en af paradisets floder flyta,
Så lugn, så klar, så blå,
Och vid dess källor Cynthias tempel stå.

Bland Thrasymenes gröna oljeskogar,
På stranden, full af vårens blomsterdoft,
Jag gick: jag såg en fredlig landtmans plogar
Upprifna fallna, glömda kämpars stoft.
De alla tusen, tusen hjeltenamnen
Den gamle Kronos tryckt till döds i famnen:
Blott två på tidens svall
Än flyta högt: Flaminius, Hannibal.

O *Florens!* lyckligt smekt af Arnos bölja,
Du sköna stad! mitt andra Rom är du.
Om ej troféer mer ditt altar hölja,
Du är likväl en blomsterstad ännu.
Fast konstens ros ej mer så yppigt sväller,
Den gamla Mästarskarans eterneller
Med oförvissnad makt
Stå blommande i dina salars prakt.

Bologna och till fröjd min själ förförde:
Cecilias bild mig dubbel njutning gaf.
Jag der en ny Cecilias stämma hörde,
Såg Zampieris taflor, Enzios graf.
Jag gret i Tassos fängelse, *Ferrara;*
Af Diktens Genier en förtrollad skara
I magiskt spegelljus
Log mig emot i Ariostos hus.

Så for jag — det var hemskt uti mitt sinne —
På den palatsbeprydda Brentas strand.
Från *Padua* med sin tomhet och sitt minne
Jag till *Fusina* kom: då tröt mig land.
Jag såg *Venedigs* torn, den långa raden,
Och flöt så till den stolta Vatten-staden
Uti en svart gondol,
Den *sista* färdens sorgliga symbol.

Jag hälsar dig, Venedig! hjeltars amma,
Af frihet född, af egen styrka närd,
Som räddande din helga oriflamma,
Vek hjeltemodigt undan Hunnens svärd.
Då du ej fann på jordens land en hydda,
Som kunde dig för våldets stormar skydda,
Att vara fri med fred
I hafvets fria sköt du slog dig ned.

Men äfven hafvet trolöst är. Det tjusar
Med himmelsblåa ytans lugn och ler;
Men tro det ej, i nästa stund det brusar
Och rycker land och stad i djupet ner.
Af nycken styrdt det slutar frid och strider,
Det inga band och ingen herre lider.
Högt skummande af harm
Mot jord och himmel häfver det sin barm.

Det

Det såg med vrede, att uti dess rike
Du grundade din unga stat. Det fann,
Att du i djerfhet redan var dess like,
Och kunde snart i makt bli dess tyrann.
Det väpnade sin krigarhär. Millioner
Det sände ut af fraggande Tritoner,
Och vågor utan tal
Uppvällde digra ur Neptuni sal.

De slingrade, de hvälfde sig, de röto,
Kameleontiskt skiftande i färg.
De spredo sig: de sig tillsammanslöto,
Än sönko de, än reste sig till berg.
Anförare var stormen: med sitt mummel
Han lifvade de vilda vågors tummel.
Så tågade de af
Mot dig, Venedig! — öppnad är din graf.

Men lugnt betänksam deras tåg du röjde,
Du vinkade — och faran var förbi.
Uppå din vink en jätte-mur sig höjde
Emellan dig och hafvets raseri:
Och deruppå blef denna inskrift skuren:
"Hit skall du komma, haf! till denna muren.
Här skall du hejda dig;
Här skola dina böljor lägga sig."

Se, hafvets härar sig mot muren hvälfva
Med samlad kraft, att bryta den itu.
De bryta halsarna utaf sig sjelfva;
Men muren trotsar dem och står ännu:
Och i dess skygd, med flydda farors minne,
Med sin förhoppning och sitt fria sinne
Venedig växte fort,
Blef starkt och mäktigt, ärofullt och stort.

Och Konsten log och fröjdades i glansen
Utaf Venedigs ära. Sångens klang
Gaf mod åt unga krigarn, då med lansen
Han glad om bord till segrens möte sprang:
Och Gondolieren på lagunens vågor
Söng Tassos sång vid månens silfverlågor,
Söng om Armidas land,
Och makan svarade från närmsta strand.

Med dygd till grund och äran till sitt syfte
Venedig blomstrade i seklers lopp.
Dess slott, kupoler, torn sig stolta lyfte
Som vattenliljor ur lagunen opp.
Dess flagga segrande kring verlden sväfvar:
Halfmånen flyr, ja sjelfva hafvet bäfvar
Och tystnar, då det ser
Det vingbeprydda Lejonets baner.

Venedigs Doge far vågorna till möte
På Bucentauren, klädd i furstlig skrud.
En ring han kastar ut i hafvets sköte,
Och säger: "Haf! jag tager dig till brud.
Mig underdånig, trogen skall du vara:"
Och hafvet hörs med stilla brusning svara:
"Som brud jag hör dig till.
Var stark, var fri — och jag dig lyda vill."

Ziani, *Dandolo* och *Contarini*
Och *Loredano* bo i grafvens famn.
Af *Foscari*, *Venicro*, *Morosini*
Stå endast åter ärofulla namn:
Och Staden, den de älskat och förskönat,
Med minnets lager deras dygd belönat.
Den Staden finnes än;
Men *Staten*, o Venedig! hvar är den?

Och väldet öfver Oceanens spegel
Och dina sjötågs granna Odyssé,
Ditt rike i Levanten, dina segel,
Ditt segrande standar — hvar äro de?
En del af dem har Musulmannen tagit:
Uppå en del har du dig sjelf bedragit,
Och hvad som öfver vardt,
Manino gaf till skänks åt Bonaparte.

Ej mer i salen Dogens stämma ljuder:
Försvunnet är ditt Tiomanna-Råd.
Nu Austria öfver dig och hafvet bjuder:
Du lefver tarfligt utaf Kejsarns nåd.
Förvissnad, saftlös är din handels blomma,
Och dina präktiga palatser tomma
Stå på kanalens strand,
Och gnagas hörbart ned af tidens tand.

Dock än din skönhet främlingen förtjusar
Och af din åsyn han ej mättas kan.
Orientaliskt du hans själ berusar;
Europas underbara Ispahan!
Du är för fantasien ett eget rike:
Bland jordens städer ser du ej din like,
Och ingen stod ännu
I sin förnedrings djup så högt som du.

I dina tempel, dina stora salar
Det är så mystiskt, aningsfullt och skumt;
Men tydligast det höga minnet talar
Och hörs, då det närvarande är stumt.
Ej vagnars buller vandrarns känslor störa;
Det enda ljud, som hinner till hans öra,
Är af gondolens gång,
Guitarrens klang och menskorösters sång.

Hvar stund bär melodi på sina vingar:
Med sång och spel man mäter dag och natt.
På böljan och på platserna det klingar:
Ja! hela lifvet är i toner satt.
Frid sväfvar öfver dessa tysta vatten:
En fest är dagen och en fest är natten,
Jemt ny och jemt sig lik:
Musik och solsken, månsken och musik.

Fast Staten föll, sönk Folket dock ej neder;
Om det sitt sjelfbestånd förlorat har,
Det äger sina attiskt milda seder
Och många dygder af sin frihet qvar.
Stolt Venetianar'n än på fädren tänker;
Men i hans uttrycksfulla öga blänker
En melankolisk frid,
Som frukten är af en förlorad strid.

Han vet, att han ej är hvad förr han varit,
Och utan klagan öfver hvad som är,
Åt minnet af den bättre tid, som farit,
I hjertats helgedom han dyrkan bär.
Ruinerna utaf sin fordna lycka
Han smakfullt än förstår med blommor smycka,
Och Hoppets ros är gömd
I deras krans, osynlig, men ej glömd.

En eld, som lockar och som lofvar, strålar
Ur Tärnans stora, svarta ögonpar,
Naturen än med Tizians pensel målar
Dess mun så rosenröd, dess hy så klar.
En stilla mildhet ler ibland behagen
Uti de grekiskt fina anletsdragen:
Ett fattas blott, och det
Är Romarinnans höga majestät.

O! hvad jag ser och hvad som hellst mig gläder,
Jag oupphörligt återflyr till Rom:
Rom är dock en Olymp för alla städer:
Det är mitt minnes högsta rikedom.
Venedig ser jag med en främlings öga:
Min tanke njuter här, men hjertat föga.
Mig tanken fjettrar qvar;
Men hjertats drift till annan kust mig drar.

Går jag på stranden, när som månen blänker
Och vågen vaggar fram i stilla gång,
Jag på Neapels rika stränder tänker
Och på dess högre silfverböljors sång.
Om mina ögon mot en trädgård blicka
Och se, hur blommorna och löfven spricka,
Jag suckar: "Det är vår,
Och långt från vårens rike här jag står." —

Jag hör från fönstret, der jag tankfull sitter,
En näktergal, som sjunger i sin bur.
Som i min sång, det bor uti hans qvitter
En längtan efter blomstrande natur.
Men burens galler fångens längtan hånar:
Han ser, hur solen ler och himlen blånar;
Kan han dem njuta? nej;
Ty träden, blomstren — våren ser han ej.

O näktergal! din stämma sorgligt klingar:
Så ängsligt ljufligt slår du dina slag.
Ach! om i dag, som du, jag hade vingar,
Och om du sedan vore fri som jag:
Vi skulle flyga öfver dal och grunder
Till Palazzuolas, till Marinos lunder,
Bort till Albanersjön,
Der våren nu är öfverjordiskt skön.

Vi skulle der af lagrar, friska, unga
En hydda bygga, rosor rundtomkring,
Och om så grannt vi ej förmådde sjunga
I lundens djup det gjorde ingen ting.
Vi vore fjerran från de lärdas öra,
Vi skulle blott hvarandras toner höra.
Invid den klara sjö
Hur ljuft att lefva så, och så få dö! —

Hvad båtar väl att drömma och att önska?
Neapels vår ej blommar mer för mig.
För mig ej längre Romas lagrar grönska;
Se, paradisets portar sluta sig.
Lik Österlandets Peri, känslan dröjer
Invid dess stängda port. Hon blicken höjer:
Hon öfver gallren ser
Orangeträdens toppar och ej mer.

Men se, hon lånar tvenne hvita vingar:
En hon af Minnet, en af Hoppet får,
Och glad på dem hon in i Eden svingar,
Och firar om sin sköna, flydda vår.
Med vestanvinden hon i dalen leker
Och Diktens Englar, höljd af rosor, smeker,
Och sist vid källans sus
Bortslumrar lyckligt dagens glädjerus.

Så, fastän sjelf jag ej får återvända
Och skapa ny den solskensdag, som flytt,
Min känsla kan jag dock tillbaka sända
Och njuta lifvets gyllne år på nytt.
Nu lugn jag handen åt mitt öde räcker:
Med flor min stumma harpa jag betäcker.
Farväl! Jag rullar af
Mot Nord, mot Nord — min vagga och min graf.

När, vid min vandrings slut, jag åter landar
På Sveas kust, af njutna fröjder rik,
Och mina ljud med Nordanvinden blandar
Och visar minnets heliga relik:
Må någon vän, i vinter-qvällens stunder,
Mildt lyssna till min sång om Södrens under,
Och vid en vänlig härd
Till äfventyren af min pilgrimsfärd!

När då på Diktens solbeglänsta vingar
Det återväckta minnet lyfter mig,
Och hjertat klappar högt och harpan klingar,
Och ögonen af tårar fylla sig:
Då, dyra Nord! fast ej min tunga klagar,
Vid tanken på de söderländska dagar,
Jag slutar så min sång:
"Italien! låt mig se dig än en gång!"

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK
16000 001853583

NICANDER.

HESPERIDER.

ÖREBRO

1835.

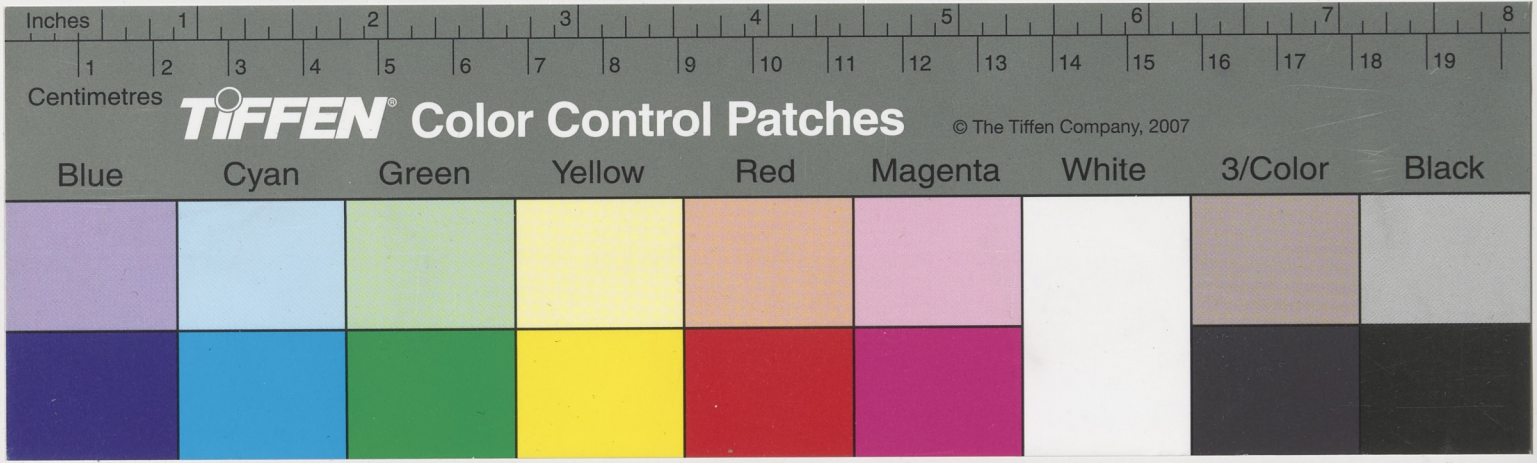
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black